

09

KONSERNIJOHTAJAN KATSAUS

”Vuosi 2009 oli ennätysten vuosi.”

TILINPÄÄTÖS

Vuoden 2009 luvut

HALLINTO JA JOHTO

Näin Sampo johdetaan

HENKILÖSTÖ

Osaaminen ja kunnianhimo

TIETOA SIOITTAJALLE

Osinkoehdotus 1,00 euroa/osake

VUOSIKERTOMUS

SAMPO GROUP

Sampo-konsernilla on kaksi liiketoiminta-aluetta: vahinkovakuutus- ja henkivakuutusliiketoiminta. Lisäksi emoyhtiö Sampo Oyj:llä on pohjoismaista pankkitoimintaa harjoittava osakkuusyhtiö Nordea Bank AB.

If

Pohjoismaiden johtava vahinkovakuuttaja, jolla on toimintoja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Baltiassa ja Venäjällä.

Mandatum Life

Henkivakuutusyhtiö, joka toimii Suomessa ja Baltiassa.

Sampo Oyj

Emoyhtiö, joka omistaa ja hallinnoi vakuustoitimintaa harjoittavia tytäryhtiöitään ja on noin 20 prosentin omistusosuudellaan Pohjoismaiden johtavan pankkikonsernin Nordean suurin osakkeenomistaja.

Info

Vuosikertomus ja konsernin tytäryhtiöiden If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen tilinpäätökset ovat luettavissa osoitteessa www.sampo.com/vuosikertomus.

SIVU 4

**KONSERNIJOHTAJAN
KATSAUS**

”Sampo on nyt vahvemmassa
iskussa kuin koskaan.”

SIVU

8

STRATEGIA

”Sampo-konserni pyrkii
luomaan omistaja-arvoa.”

SIVU

41

**NÄKYMÄT
VUODELLE 2010**

”Sampo-konsernin odotetaan
tekevän vuonna 2010 hyvän
tuloksen.”

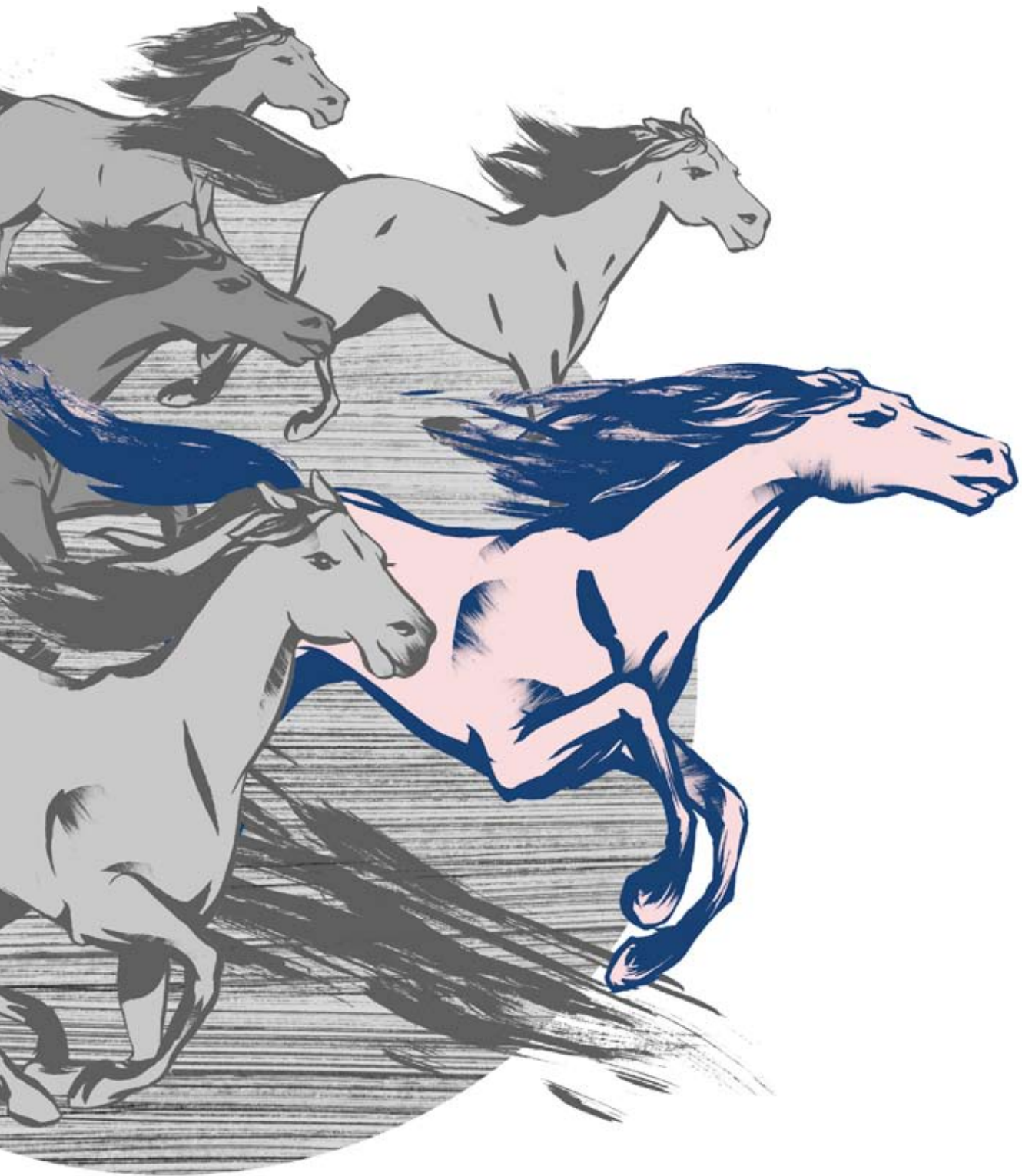
Sisällys

2 SAMPO LYHYESTI	48 SAMPO & RISKIT
4 Konsernijohtajan katsaus	50 Riskienhallinta
7 Avainluvut	
8 Strategia	80 TILINPÄÄTÖS
10 Sammon vaiheet	82 IFRS-tilinpäätös
2000-luvulla	160 Sampo Oyj:n tilinpäätös
12 Henkilöstö	170 Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset
14 HALLINTO	171 Tilintarkastuskertomus
16 Hallinto ja johto	
22 Yritysvastuu	172 SIIJOITAJALLE
24 Juridinen rakenne	174 Sijoittajasuhdetietoa
25 Organisaatio	175 Sampo.com
26 Hallitus	176 Yhteystiedot
28 Konsernin johtoryhmä	
30 TOIMINTAKERTOMUS	
32 Hallituksen toimintakertomus	

Toimitus: Sammon sijoittajasuhteet ja konserniviestintä, lakiasiat,
taloushallinto, riskienhallinta, HR
Suunnittelu ja toteutus: Milton Oy
Graafinen suunnittelu: Liisa Sandholm, Milton Oy

Piirroksat: Anton Yarkin
Valokuvat: Riitta Supperi, Tomi Parkkonen, Lehtikuva
Paino: Libris, Helsinki 2010
Painosmäärä: 14 500

” Olemme
hevosemme
valinneet.”

---

*Björn Wahlroos Nordeaan sijoittamisesta
Sammon lehdistötilaisuudessa 11.2.2009.*

SAMPO LYHYESTI

Konsernijohtajan katsaus	4
Avainluvut	7
Strategia	8
Sammon vaiheet 2000-luvulla	10
Henkilöstö	12

Uusien ennätysten vuosi

Vastavirtaan kulkeminen vaatii onnistuakseen rohkeutta, asiantuntemusta ja asioihin syventymistä – työntekoa – sekä hieman onnea ajoituksessa. Näitä on Sammolla ollut.

Ostimme vahinkovakuutusyhtiö Ifin viime vuosikymmenen alussa, jolloin alallamme ei uskottu vahinkovakuutusbisneksen kannattavuuteen ja tulevaisuuteen. Ifistä tuli muutamassa vuodessa alansa johtava yhtiö Pohjoismaissa.

Vuoden 2009 alussa kukaan muu ei uskonut pankkiosakkeisiin, mutta silti kasvatimme Nordea-omistustamme merkittävästi. Palkkio oli ruhtinaallinen: Sampo-konsernin tulos käyvin arvo in mitattuna oli vuonna 2009 konsernin historian paras.

Alkuvuosi 2009 näytti synkältä

Olimme vuoden 2009 alussa hyvin erilaisessa tilanteessa kuin nyt tätä kirjoittaessani alkutalvesta 2010. Pörssikurssit olivat edellissyksyn romahduksen jäljiltä pohjalukemissa. Teollisuus kärsi tyhjistä tilauskirjoista ja lomautukset ja irtisanomiset olivat jokapäiväisiä uutisia. Juuri kukaan ei uskaltanut ennustaa talouskehitystä muutamaa kuukautta pidemmälle.

Haastava toimintaympäristö näkyi myös helmikuussa 2009 julkaistuissa tulevaisuuden näkymissämme. Arvioimme muun muassa Ifin maksutulon kasvun heikentyvän lievästi ja Mandatum Lifen raportoidun tuloksen jäävän menneiden vuosien poikkeuksellisen hyvistä tuloksista.

Oikeat allokaatiot riittävän ajoissa

Markkinoiden elpyminen alkoi maaliskuussa 2009. Tämä heijastui heti konsernimme sijoitustulokseen, ja suotuisan kehityksen ansiosta sekä If että Mandatum Life tekivät viime vuonna kaikkien aikojen parhaat tuloksensa käyvin arvo in.

Ifin maksutulon kasvu hidastui, mutta maksutulo säilyi paikallisessa valuutassa mitaten silti edellisten vuosien tasolla. Pohjoismaisten kilpailijoiden maksutulokehitykseen verrattuna tämä oli erittäin hyvä saavutus.

Baltian toiminnot If säilytti kannattavina määrätietoisella kulujen leikkaamisella ja toimintojen uudelleen järjestämisellä.

Onnistuminen myös riskienvalinnassa siivitti yhdistetyn kulu-
suhteen tavoitteeseensa jälleen kerran: tavoite saavutettiin nyt
jo 23. peräkkäisenä kvartaalina.

Henkivakuutusyhtiömme Mandatum Life selvisi finanssi-
kriisistä ilman, että sen monien kilpailijoidensa tavoin tarvit-
si turvautua pääomittamiseen. Varainhoidon konsepti osoitti
toimivuutensa ja sijoitussidonnaisten tuotteiden myynti sujui
hyvin. Mandatum Lifen maksutulo nousi viime vuonna ensi
kertaa yhtiön historian aikana yli 800 miljoonaan euroon. Näin
yhtiö paransi vaikeassa markkinatilanteessa asemiaan kilpaili-
joihinsa verrattuna.

Sijoitustoimintamme oli menestyksellistä oikeiden allo-
kaatiopäätösten ansiosta. Kasvatimme sijoituksiamme yritys-

lainoihin merkittävästi riittävän aikaisin ja lisäsimme ajoissa
myös osakepainoa. Sijoitusomaisuutemme arvonnousu heijastui
substanssiarvoomme, joka kohosi vuoden takaisesta 77 prosent-
tia ja oli vuoden lopulla 14,63 euroa osakkeelta.

Nordea on nyt osakkuusyhtiömme

Nordean merkitys Sampo-konsernille kasvoi viime vuoden ai-
kana merkittävästi. Omistuksemme nousi alkuvuoden aika-
na noin 12 prosentista noin 18 prosenttiin ja viranomaislupien
saamisen jälkeen lopulta yli 20 prosenttiin Nordean osake-
kannasta. Siirryimme vuoden viimeisenä päivänä uuteen kir-
jaukäytäntöön, jonka seurauksena Nordea kirjataan tästedes
osakkuusyhtiönä.

Sampo-konsernin tulos käyvin arvo in mitattuna oli konsernin historian paras.

Kuten videokatsauksessani marraskuussa 2009 totesin, Nor-
dea-omistuksemme on mielestäni riittävä nykyisessä markki-
natilanteessa. Olen myös edelleen sitä mieltä, että nykyisten
olosuhteiden vallitessa tuskin ylitämme 25 prosentin rajaa pit-
källäkään aikavälillä.

Nordean tuloslukuihin tutustuminen on vahvistanut usko-
amme siitä, että valitsimme monista vaihtoehdoista juuri sen oi-
kean: Nordea jatkoi lamasta huolimatta tasaisen varmaa tulos-
kehitystään jo kolmatta vuotta. Lisäksi pankkikonserni osoitti
hyvää riskienhallintaa raportoimalla markkinoiden odotuksia
pienemmistä luottotappioista.

Vaativa alku

Mennyt vuosi oli ensimmäinen vuoteni konsernijohtajana. Alku
oli markkinatilanteen vuoksi haastava. Siksi tunnustankin, että
markkinoiden elpyminen maaliskuusta 2009 alkaen on ollut

minulle helpotus. Elpyminen loi myönteisen ilmapiirin ensimmäisille kuukausille konsernin johdossa.

En konsernijohtajaksi tullessani tehnyt dramaattisia muutoksia toimintatapoihimme. Olemme jatkaneet aiempien, hyväksi todettujen linjausten mukaisesti vanhalla tutulla johtoryhmällä. Toimintakertomuksessa julkaistut keskeiset tunnusluvut ja Ifin, Mandatum Lifen sekä Nordean menestys osoittavat, että linjaukset ovat olleet oikeita.

Työ jatkuu edelleen

Eroamme monista finanssialalla toimivista kilpailijoistamme yhdessä merkittävässä suhteessa: If, Mandatum Life ja Nordea eivät ole tulleet nykyjohdolle perintönä. Olemme joko ostamalla tai yritysjärjestelyillä luoneet nykyiset liiketoimintomme. Tästä syystä olen luonnollisesti erittäin ylpeä Ifin, Mandatum Lifen ja Nordean hyvästä menestyksestä finanssikriisin keskellä.

Sampo on perinteisesti ollut toimialansa parhaita osingonmaksajia, niin tänäkin vuonna.

Haluankin esittää kiitokseni kaikille asianosaisille eli Sammon hallituksen puheenjohtajalle, hallitukselle, johtoryhmälle ja konsernin koko henkilöstölle. Ilman kaikkea tätä asiantuntemusta ja harkintakykyä – sekä kurinalaisuutta – emme olisi yltäneet näihin tuloksiin.

Esitän kiitokseni myös asiakkaillemme. Jatkamme tuotevalikoimamme ja asiakaspalvelumme kehitystyötä edelleen palveluksemme asiakkaitamme jatkossa vielä entistäkin paremmin.

Haluan kiittää myös osakkeenomistajiamme Sampoa kohtaan osoitetusta luottamuksesta. Sampo on perinteisesti ollut toimialansa parhaita osingonmaksajia, niin tänäkin vuonna. Merkinä Sammon vahvasta kehityksestä nostamme osingon aiemmasta 0,80 eurosta 1,0 euroon osakkeelta.

Sampo on vahvempi kuin koskaan

Ilooni konsernin menestyksestä sekoittuu huoli siitä, miten reaali talous kehittyi alkavana vuonna. Myönteisestä perusnäemyksestäni huolimatta arvioin, että pääomamarkkinoilla saattaa vielä esiintyä huolestuneisuutta muun muassa heikkojen työllisyysnäköymien vuoksi. Päämarkkinamme Norja, Ruotsi ja Suomi nousevat lamasta luultavasti eriaikaisesti. Ruotsilla on talouskasvunsa apuna monipuolinen teollisuusrakenteensa ja Norjalla öljyvaransa. Suomi nousee lamasta todennäköisesti läntisiä naapureitaan myöhemmin. Markkinatilannetta laajemmin tarkastellen näkymät ovat silti positiiviset.

Uskon, että vuosi 2010 tuo Sampo-konsernille monia uusia mahdollisuuksia. Sampo on nyt vahvemmassa iskussa kuin koskaan aiemmin. Kun taloudellinen aktiviteetti aikanaan palaa ennalleen, meillä on vahvan taseemme, hyvän pääoma-asemamme ja erinomaisen markkina-asemamme ansiosta erittäin hyvät edellytykset menestyä.

Kari Stadigh
Konsernijohtaja

Avainluvut

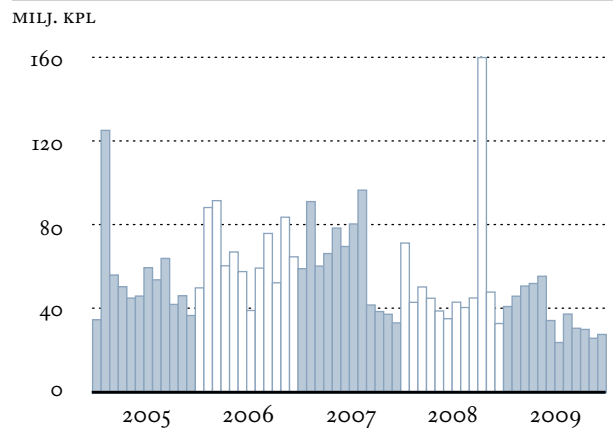
Milj. €	2009	2008	Muutos %
Tulos ennen veroja	825	870	-5
Vahinkovakuutus	644	549	17
Henkivakuutus	121	140	-13
Omistusyhteisö	36	180	-80
Tilikauden tulos	641	675	-5
			Muutos
Osakekohtainen tulos, euroa	1,14	1,18	-0,04
Osakekohtainen tulos (ml. käyvän arvon rahaston muutos), euroa	5,88	-3,52	9,40
Osakekohtainen osinko, euroa*	1,00	0,80	0,20
Osakekohtainen substanssi, euroa	14,63	8,28	6,35
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	7 311	7 145	166
Oman pääoman tuotto, %	53,7	-32,4	86,1
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	158,3	433,6	-275,3

* Vuoden 2009 luku on hallituksen ehdotus osingoksi.

Sammon osakkeen hinta kuukausittain 2005–2009

Sammon osakkeen vaihto kuukausittain 2005–2009

Strategia

Sampo-konserni pyrkii luomaan omistaja-arvoa. Arvoa luovat tehokkaat ja erittäin kannattavat liiketoiminnat ja sijoitukset tilanteissa, joissa tuottopotentialin arvioidaan olevan korkea ja riskien hallittavissa. Osakkeenomistajat hyötyvät syntyvästä arvonnoususta korkean ja vakaan osinkotuoton muodossa.

Sampo-konsernin liiketoiminta-alueet ovat vahinko- ja henkivakuutus. Vahinkovakuutusta harjoitetaan If-brändin ja henkivakuutusta Mandatum-brändin alla. Konserni on myös Pohjoismaiden johtavan pankin Nordean suurin omistaja. Sammolla ei ole tiukasti määriteltyä konsernitason strategiaa, mutta sen liiketoiminta-alueille on määritelty selkeät oman pääoman tuottotavoitteisiin perustuvat strategiat.

If vahinkovakuutus – turvallisuutta ja vakautta

Ifin missio on tarjota houkuttelevasti hinnoiteltuja vakuutusratkaisuja, jotka tuovat turvallisuutta ja vakautta asiakkaiden liiketoimintaan, asumiseen ja arkeen. Yhtiön visio on olla Pohjoismaissa ja Baltiassa johtava vahinkovakuuttaja, jolla on tyytyväisimmät asiakkaat, erinomainen vakuutusosaaminen ja ylivoimainen kannattavuus.

Ifin strategisina, pitkän aikavälin tavoitteina ovat alan paras kannattavuus ja asiakastyytyväisyys sekä hyvä luottokelpoisuus. Taloudellisina tavoitteina ovat alle 95 prosentin yhdistetty kulusuhde ja vähintään 17,5 prosentin oman pääoman tuotto.

Ifin pitkän aikavälin tavoite vahvan ja vakaan kannattavuuskehityksen varmistamiseksi perustuu terveeseen liiketoimintaan, johtavaan kustannusasemaan sekä alan tyytyväisimpiin asiakkaisiin, erinomaiseen vakuutusosaamiseen ja matalariski-

seen sijoitusstrategiaan. Ifin neljä strategista suuntaa kuvaavaa avainaluetta ovat:

Lisäarvo asiakkaalle - If ylittää asiakkaiden odotukset parhailla vakuutusratkaisulla, nopealla ja oikeudenmukaisella korvaustoiminnalla ja ystävällisellä palvelulla.

Keskittyminen vakuutusosaamiseen - If vahvistaa tietoisesti organisaation kykyä kehittää, hinnoitella ja myydä vakuutus tuotteita sekä ennaltaehkäistä ja käsitellä vahinkoja.

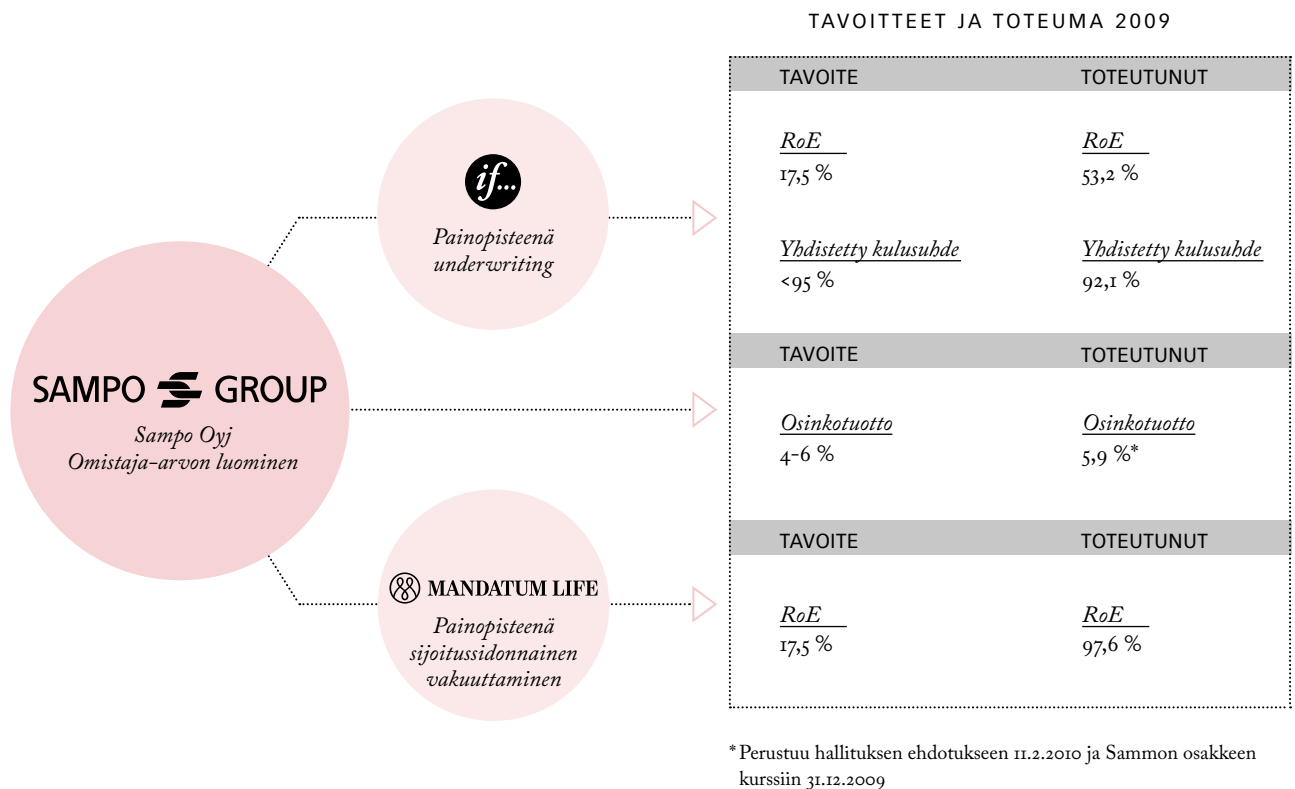
Pohjoismainen liiketoimintamalli - If luo kilpailuetua hyödyntämällä suurten yksiköiden tuomia etuja ja jakamalla osaamistaan yhteisen, Pohjoismaissa ja Baltiassa soveltamansa toimintamallin avulla.

Tasapainoisen riskin sijoitusstrategia - If noudattaa matalariskistä sijoitusstrategiaa tasapainottamalla vakuutusvastuunsa ja sijoitusvarallisuutensa valuuttojen ja duraation suhteen. Ylimääräinen pääoma sijoitetaan vahvistamaan kokonaistuottoa.

Mandatum Life – vakuustehasta palveluerytykseksi

Mandatum Life haluaa olla johtava henkivakuuttaja Suomen ja Baltian alueella. Yhtiö on tehnyt merkittäviä investointeja myyntiin ja asiakaspalveluun vuosien 2008 ja 2009 aikana. Mandatum Lifin päätuotealueina ovat myös lähivuosina si-

Sampo-konserni saavutti taloudelliset tavoitteensa vuonna 2009

joitussidonnaiset vakuutukset, riskivakuutukset sekä yritysten vapaaehtoiset eläkevakuutukset.

Mandatum Life nojaa Suomessa kolmeen myyntikanavaan: omiin yritysmyyntiin erikoistuneisiin myyntiryhmiin, varakkaiseen asiakaskuntaan keskittyneeseen varainhoidon organisaatioon sekä Sampo Pankin verkostoon.

Yhtiö näkee yritysten ottamien vapaaehtoisten eläkevakuutusten roolin lakisääteisen työeläkkeen täydentäjänä olevan kasvussa. Lisäksi yritysten uskotaan saavan merkittävää lisäarvoa kattaessaan työntekijöidensä henkilöriskejä vapaaehtoisilla henkilöriskivakuutuksilla.

Mandatum Life aloitti oman varainhoito- ja sijoitusratkaisut-toiminnon vuonna 2008 ja todenteolla toiminto pääsi käyntiin loppuvuoden 2009 aikana. Varainhoitotoiminto keskittyy palveluissaan varakkaisiin yksityishenkilöihin sekä instituutioihin.

Sampo Pankin jakelukanava on henkilöasiakkaiden osalta yhtiön pääjakelukanava. Mandatum Life lisää pankin jakelukanavaan omia yritysmyyjiään, jonka seurauksena yhtiö odottaa niin henkilöasiakkaiden kuin yritysten ottamien henkivakuutusten myynnissä selkeää kasvua. Eläkevakuuttamista koskevan lakimuutoksen johdosta Sampo Pankki ja Mandatum Life ovat sopineet, että yksityishenkilöille myytävien yksilöllisten eläkevakuutuksien myyntiä ei jatketa.

Mandatum Lifen tulos muodostuu kolmesta osa-alueesta – sijoitustoiminnan, riskiliikkeen ja kustannusliikkeen tuloksesta. Sijoitustoiminnan osalta yhtiön strategiana on pitää yhtiö riittävän vakavaraisena taseen markkinariskeihin nähden, joka mahdollistaa pitkällä aikavälillä riskitöntä tuottoa korkeamman tuoton tavoittelemisen. Kustannus- ja riskiliikkeen tuloksen osalta yhtiö tavoittelee kasvua, vaikka lyhyellä aikavälillä kustannusliike tuleekin kärsimään voimakkaista panostuksista myyntikanaviin. Yhtiön taloudelliseksi tavoitteeksi on asetettu 17,5 prosentin oman pääoman tuotto (RoE).

Voitonjakopolitiikka

Sampo Oyj, konsernin pörssinoteerattu emoyhtiö, on hyvä osingonmaksaja. Neljä viime vuotta yhtiö on noudattanut osinkotuottoon pohjautuvaan voitonjakopolitiikkaa tavoitteenaan jakaa osinko, joka vastaa 4–6 prosentin osinkotuottoa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle vuodelta 2009 jaettavaksi 1,00 euron osakekohtainen osinko. Ehdotettu osinko vastaa 5,9 prosentin osinkotuottoa (31.12.2009 päätöskurssiin perustuen).

Hallitus päätti 11.2.2010 muotoilla voitonjakopolitiikan uudelleen. Jatkossa Sammon tavoitteena on jakaa vähintään 50 prosenttia nettotuloksestaan osinkoina. Aikaisempaan tapaan omien osakkeiden ostoilla voidaan täydentää voitonjakoa.

Sammon vaiheet 2000-luvulla

Sampo-konserni on ollut 2000-luvulla mukana useissa yritysjärjestelyissä. Viimeisin muutos oli se, että Nordeasta tuli Sammon osakkuusyhtiö.

2000

Vakuutusyhtiö Sampo ja pankkikonserni Leonia yhdistyvät finanssikonserni Sampo-Leoniaksi. Konsernin liiketoiminta-alueet ovat pitkäaikaissäästäminen, pankkitoiminta, investointi-pankkitoiminta ja vahinkovakuuttaminen.

2001

Mandatum Pankki liitetään osaksi Sampo-Leonia-konsernia ja konsernin nimi lyhenee Sammoksi. Björn Wahlroosista tulee Sammon konsernijohtaja.

2002

Sampo-konsernin vahinkovakuutustoiminta siirtyy pohjoismaiseen If Vahinkovakuutus-yhtiöön. Järjestelyn jälkeen Sampo omistaa Ifin osakekannasta 38 prosenttia. Sammon ohella yhtiön omistajia ovat Skandia, Storebrand ja suomalainen työeläkeyhtiö Varma.

Björn Wahlroos valitaan Sammon hallituksen puheenjohtajaksi vuoden 2009 yhtiökokouksessa. Sammon konsernijohtajaksi nousee Wahlroosin varamiehenä pitkään työskennellyt Kari Stadigh.

Sampo Oyj on kasvattanut omistusosuuttaan Pohjoismaiden suurimmasta pankista Nordeasta vuodesta 2006 alkaen. Vuonna 2009 Sammon omistus Nordeassa ylittää 20 prosenttia, jonka seurauksena Nordeasta tulee Sammon osakkuusyhtiö 31.12.2009.

2009

MANDATUM LIFE

Sammon tytäryhtiö Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo ottaa käyttöön nimen Mandatum Life. Mandatum Life keskittyy sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin.

2008

2004

Pohjoismaiden johtava vakuutusyhtiö If siirtyy kokonaisuudessaan Sammon omistukseen. Osakekaupan jälkeen Sammolla on kolme pääliiketoimintaa: vahinkovakuutus, pankkitoiminta ja pitkäaikaissäästäminen.

2007

Sampo-konserni myy Sampo Pankki -konsernin Danske Bank A/S:lle. Osakekaupan jälkeen Sammon liiketoiminta-alueet ovat vahinkovakuutus-toiminta ja henkivakuutus-toiminta. Konsernin emoyhtiöllä Sampo Oyj:llä on Sampo Pankki -konsernin myynnin jälkeen merkittävä sijoitusomaisuus.

Henkilöstö

Sammon kilpailuvaltteja ovat äly, intohimo ja luovuus. Tämä on entistäkin tärkeämpää muistaa nyt, kun aineettomat hyödykkeet tulevat vuosi vuodelta yhä tärkeämmäksi osaksi yritysarvoa. Aineettomilla hyödykkeillä tarkoitamme koko organisaation osaamista, joka rakentuu työntekijöidemme kyvyistä ja heidän yhdessä luomastaan yrityskulttuurista.

Työnantajana tiedostamme aineettomien hyödykkeiden tärkeyden hyvin ja pyrimme saamaan aikaan työympäristön ja ilmapiirin, jossa lahjakkaat ihmiset voivat ja haluavat kehittyä. Parhaana osoituksena saavutuksistamme on konsernimme vakaa toiminnallinen ja taloudellinen vakaus monien myllerrysten vuonna 2009.

Tiedämme, että meidän tulee kiittää nykyisestä ja tulevasta menestyksestämme paljolti henkilöstömme osaamista ja vahvaa kunnianhimoa. Siksi konsernimme painopistealueita ovat myös sellaiset henkilöstöämme koskevat asiat kuten suoritusten ja osaamisen kehittäminen, johtajuus, yhteistoiminta, järjestösuhteet ja muu yhteistyö sekä palkitseminen ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen.

If Vahinkovakuutusyhtiön henkilöstökoodi

Yksi esimerkki ehtymättömästä halustamme kehittää henkilöstöjohtamistamme on If Vahinkovakuutuksen henkilöstökoodi, josta hallitus päätti vuonna 2009. Henkilöstökoodi on selkeä asiakirja, jossa kuvataan henkilöstön arvoja. Se on myös asiakirja, johon muut henkilöstöohjeemme voidaan ankkuroida.

Osaamiseen keskitytään jatkuvasti

Vuonna 2007 perustetun If Akatemian kehitys jatkuu. Akatemiaa on laajennettu ja sen keskeisiä kohderyhmiä ovat uudet ja lähiesimiehet sekä jakelu- ja korvauskäsittelyhenkilöstömme kaikilla liiketoiminta-alueilla kaikissa niissä maissa, joissa toi-

mimme. Aikanaan Akatemian toiminta laajentuu kattamaan myös muita henkilöstöryhmiä.

Tehokkaan palvelun ja asiakastyytyväisyyden varmistamiseksi If Akatemia soveltaa toiminnassaan erilaisia työkaluja. Perinteisiin kouluttajavetoisiin ohjelmiin yhdistetään haasteellisia verkko-oppimismenetelmiä. Vuoden 2009 tärkeitä projekteja olivat muun muassa:

- uusi toiminnallinen ongelmanratkaisuohtelma Ifin huippulahjakkuuksille
- uusien virikkeiden tuominen Ifläisten johtajuuteen
- henkilöstön itsejohtaminen ja esimiehille suunnattu tilannejohtaminen
- uuden oppimisen hallintajärjestelmän toteuttaminen
- talousneuvonantajien sertifiointi Norjassa
- yhteistyö Mandatum Lifen kanssa.

Uusia viranomaissääntöjä palkitsemiseen

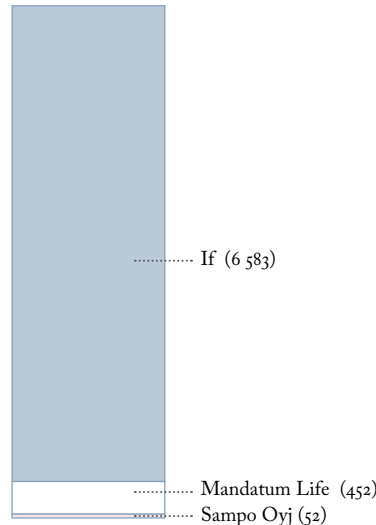
Vuonna 2009 valvontaviranomaiset useissa maissa ryhtyivät kehittämään uusia sääntöjä ja yleisiä ohjeita rahoituspalvelualan palkka- ja palkkiopolitiikasta. Näissä uusissa säännöissä kiinnitetään erityistä huomiota palkitsemisen muuttuviin osiin. Sääntöjä kehitetään edelleen monissa maissa.

Me Sammossa uskomme, että palkka ja palkkiot ovat keskeinen osa henkilöstöllemme antamaamme arvolupausta. Vuonna 2009 olimmekin tiiviissä vuorovaikutuksessa finanssivalvontaviranomaisten kanssa saadaksemme tietoa uusista säännöistä ja voidaksemme tarjota edelleen henkilöstöllemme houkuttavia palkka- ja palkkioratkaisuja uusia sääntöjä ja yleisiä ohjeita noudattaen.

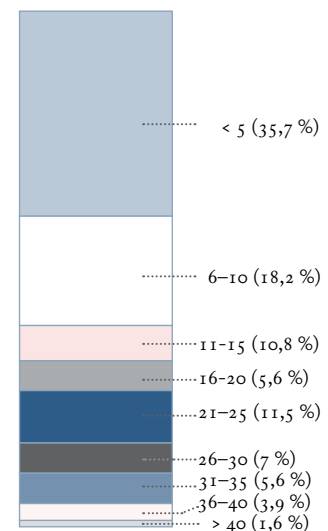
Henkilöstö maittain 2009

Henkilöstö liiketoiminta- alueittain 2009

Palvelusvuodet Sampo-konsernissa

Sampo-konsernin palveluksessa oli 31.12.2009 kaikkiaan 7 087 työntekijää, kun 31.12.2008 työntekijöitä oli 7 458. Vahinkovakuutusliiketoiminnassa henkilöstön määrä väheni pääasiassa Baltiassa ja Venäjällä. Henkivakuutuksessa henkilöstön määrä pieneni hieman sekä Suomessa että Baltiassa.

Vuoden 2009 aikana noin 93 prosenttia henkilöstöstä työskenteli vahinkovakuutustoiminnassa, 6 prosenttia henkivakuutustoimin-

nassa ja prosentti omistusyhteisössä. Maantieteellisesti tarkasteltuna 31 prosenttia henkilöstöstä työskenteli Suomessa, 27 prosenttia Ruotsissa, 22 prosenttia Norjassa ja 20 prosenttia Baltiassa, Venäjällä, Tanskassa sekä muissa maissa. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä vuonna 2009 oli 7 311 henkeä, kun vuonna 2008 se oli 7 145 henkeä.

Parempaa yhteistyötä yli rajojen IT-infrastruktuurin avulla

Avaamamme uusi henkilöstöportaali on helpokäyttöinen IT-sovellus, jossa niin työntekijät kuin esimiehet voivat käsitellä kaikkia henkilöstöhallinnon asioita. Tulevina vuosina portaali otetaan käyttöön kaikissa Pohjoismaissa.

Meidän tulee kiittää nykyisestä ja tulevasta menestyksestämme paljolti henkilöstömme osaamista ja vahvaa kunnianhimoa.

Portaali on kehitetty, jotta pohjoismaiset esimiehet selvisivät esimiestyöstään jatkossa vain yhtä järjestelmää ja yhtä prosessia käyttäen. Uuden portaalin ansiosta pohjoismainen yhteistyö tehostuu entisestään.

Mandatum Lifessa entistä vahvempi painotus henkilöstöön

Mandatum Lifen liiketoiminta on muuttunut merkittävästi. Tätä nykyä toiminnassa yhdistyvät henkivakuutus- ja varainhallintatoiminnan tietämys ja tuntemus. Vuoden 2009 päämääränä onkin ollut liiketoiminnan muutostyön mahdollistaminen ja johtaminen sekä uudelle liiketoiminnalle elintärkeän osaamisen kehittäminen.

Useampi kuin neljä viidestä Mandatum Lifen työntekijästä on osallistunut sijoitusten hallinnan koulutukseen. Koulutuksien tavoitteena on ollut se, että kaikilla yhtiön työntekijöillä on perustietämys sijoitusasioista. Strategiapäivänä sata esimestä ja asiantuntijaa kokoontui keskustelemaan Mandatum Lifen palveluista löytääkseen parhaat ratkaisut asiakkaiden palvelemiseen.

Lisäksi yhtiö on perustanut oman henkilöstöosaston toimimaan esimiesten ja yhtiön johdon kumppanina henkilöstöasioissa. Uusi osasto toimii myös tiennäyttäjänä yhteisten toimintatapojen, yrityskulttuurin ja hengen luomisessa Mandatum Lifessa.

”Tuotamme
jatkossakin
arvoa osakkeen-
omistajillemme.”

---

*Björn Wahlroos omistaja-arvon kasvattamisesta
Konsernijohtajan katsaus -videossa 11.2.2009.*

HALLINTO

Hallinto ja johto	16
Yritysvastuu	22
Juridinen rakenne	24
Organisaatio	25
Hallitus	26
Konsernin johtoryhmä	28

Hallinto ja johto

Sampo noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n antamaa, 1.1.2009 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Hallitus on lisäksi vahvistanut sisäisiä ohjeita, jotka koskevat Sampo-konsernin hallinnointia, sisäistä valvontaa ja raportointia.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Sampo on julkaissut listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 51 mukaisen, arvopaperimarkkinalain 2. luvun 6 §:n 3. momentissa tarkoitetun liikkeeseenlaskijan hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevan selvityksen (Corporate Governance Statement) internetsivustollaan osoitteessa www.sampo.com/hallinnointi.

Hallitus

Hallituksen tehtävät

Sammon hallituksen tehtävänä on yhtiön johtaminen lakien, viranomais määräysten, yhtiöjärjestyksen ja yhtiökokouksen tekemien päätösten mukaisesti. Hallituksen toimintaperiaatteet ja hallituksen keskeiset tehtävät on määritelty hallituksen työjärjestyksessä.

Hallitus päättää muun muassa Sampo-konsernin liiketoimintastrategiasta, vahvistaa budjetin ja yleisohjeet, joiden mukaan Sampo-konsernin riskienhallinta ja sisäinen valvonta järjestetään, sekä vastaa konsernin toimintojen asianmukaisesta järjestämisestä ja päättää muista yhtiön toimialan puitteissa Sampo-konsernin laajuuteen ja laatuun nähden epätavallisista ja laajakantoisista asioista.

Lisäksi hallitus arvioi säännöllisesti omaa toimintaansa ja yhteistyötään johdon kanssa.

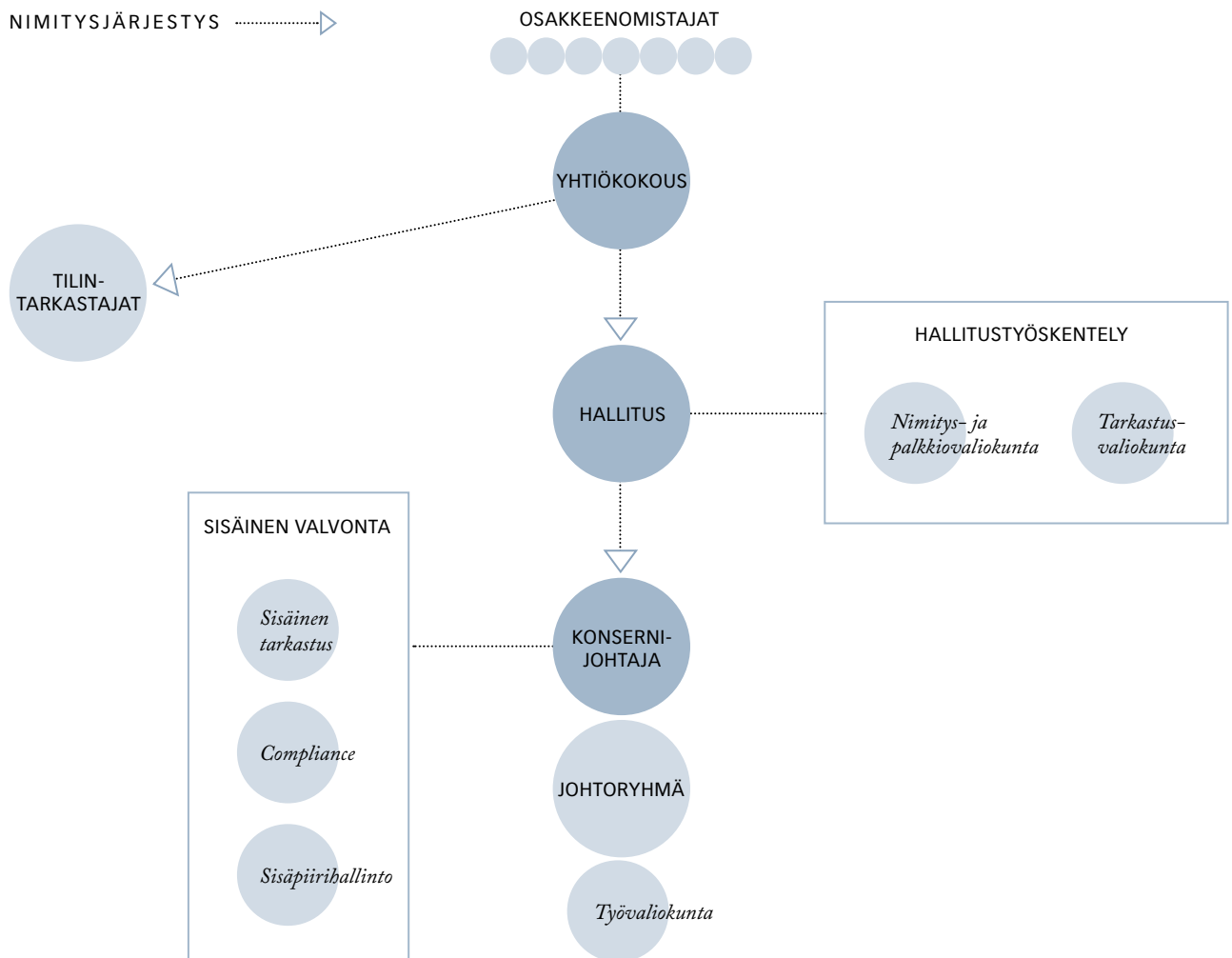
Hallitus valitsee ja vapauttaa konsernijohtajan, Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvat johtajat ja konsernin tarkastusjohtajan. Hallitus päättää myös heidän palvelussuhteidensa ehtoista ja muusta kompensatiosta. Lisäksi hallitus vahvistaa konsernin henkilöstösuunnittelun tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista sekä päättää konsernin kompensatiojärjestelmän perusteet ja päättää muut laajakantoiset henkilöstöä koskevat asiat.

Hallituksen jäsenten valinta ja toimikaudet

Sammon yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kymmenen osakkeenomistajien yhtiökokouksessa valitsemaa jäsentä. Vuoden 2009 varsinainen yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenmäärä on kahdeksan jäsentä vuonna 2010 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Hallituksen jäsenten toimikausi kestää niin ikään valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Hallituksen jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävässä kokouksessa.

Hallintomalli

NIMITYSJÄRJESTYS .....>

Vuoden 2009 aikana Sampo Oyj:n hallitukseen kuuluivat seuraavat henkilöt:

- Georg Ehrnrooth, *puheenjohtaja 7.4.2009 saakka*
- Björn Wahlroos, *jäsen 7.4.2009 saakka, puheenjohtaja 7.4.2009 alkaen*
- Matti Vuoria, *varapuheenjohtaja*
- Tom Berglund, *jäsen*
- Anne Brunila, *jäsen*
- Lýður Gudmundsson, *jäsen 7.4.2009 saakka*
- Veli-Matti Mattila, *jäsen 7.4.2009 alkaen*
- Eira Palin-Lehtinen, *jäsen*
- Jukka Pekkarinen, *jäsen*
- Christoffer Taxell, *jäsen*

Hallituksen jäsenistä Tom Berglund, Anne Brunila, Veli-Matti Mattila, Eira Palin-Lehtinen, Jukka Pekkarinen ja Christoffer Taxell ovat riippumattomia yhtiöstä ja yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista.

Sampo Oyj:n hallitus piti vuoden 2009 aikana 11 kokousta. Hallituksen jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 95,6.

Hallituksen asettamat valiokunnat ja johtoryhmä

Hallitus voi asettaa määräämiään tehtäviä varten valiokuntia, johtoryhmiä ja muita pysyviä tai määräaikaista elimiä. Hallitus vahvistaa Sammon valiokuntien ja johtoryhmän työjärjes-

tyksen ja muiden asettamiensa toimielinten toimintaohjeet ja toimintavaltuudet.

Hallituksella on nimitys- ja palkkiovaliokunta sekä tarkastusvaliokunta, joiden jäsenet se nimittää keskuudestaan valiokuntien työjärjestysten mukaisesti.

Nimitys- ja palkkiovaliokunta

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on valmistella Sammon yhtiökokoukselle tehtävät esitykset hallituksen kokoonpanosta, hallituksen jäsenten palkkioista ja palkitsemisperiaatteista. Tällöin valiokunta kuulee suurimpia osakkeenomistajia. Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella Sammon hallitukselle tehtäviä esityksiä hallituksen valiokuntien kokoonpanosta ja puheenjohtajasta ja johtoryhmän yhteydessä toimivan

---

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on valmistella Sammon yhtiökokoukselle ehdotukset hallituksen kokoonpanosta, hallituksen jäsenten palkkioista ja palkitsemisperiaatteista.

---

työvaliokunnan kokoonpanosta, konsernijohtajan ja Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvien johtajien nimittämisestä ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisperiaatteista ja palkkioista ja hallituksen valtuuttamana päättää konsernijohtajaa ja konsernijohtajan sijaista lukuun ottamatta johtoryhmään kuuluvien johtajien palkoista. Edelleen valiokunta valmistele Sammon hallitukselle esityksen Sampo-konsernin tarkastusjohtajan nimittämisestä, työsuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta sekä Sampo-konsernin henkilöstön palkitsemisperiaatteista. Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella hallitukselle tehtäviä esityksiä hyvän hallintotavan (corporate governance) kehittämiseen liittyvistä asioista ja vahvistaa kriteerit ja prosessit hallituksen itsearviointia varten.

Hallituksen nimitys- ja palkkiovaliokuntaan kuului vuonna 2009 hallituksen puheenjohtaja valiokunnan puheenjohtajana, hallituksen varapuheenjohtaja ja kolme hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä. Nimitys- ja palkkiovaliokunnan puheenjohtaja on 8.4.2009 alkaen Björn Wahlroos (7.4.2009 saakka Georg Ehrnrooth) ja muut jäsenet Anne Brunila, Eira Palin-Lehtinen, Matti Vuoria ja Christoffer Taxell. Nimitys- ja palkkiovaliokunta piti vuoden 2009 aikana seitsemän kokousta.

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on seurata tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisäateistä tilintarkastusta sekä tilinpäätösraportoinnin prosessia ja valvoa Sampo-konsernin tilinpäätöksen oikeellisuutta ja taloudellista raportointiprosessia. Edelleen valiokunnan tehtävänä on arvioida tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisön ammattitaitoa ja riippumattomuutta ja erityisesti oheispalvelujen tarjoamista Sampo-konsernille, valmistella tilintarkastajan valintaa ja heidän palkkiotaan koskevat päätösehdotukset yhtiökokoukselle. Valiokunta niin ikään valvoo tilintarkastajien toimintaa Suomen lakien puitteissa, seuraa haluamallaan tavalla tilintarkastajien tilintarkastus- ja muita laskuja, seuraa konsernin sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen tehokkuutta, riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta sekä valvoo konsernin riskejä ja riskienhallinnan laatua ja kattavuutta. Lisäksi valiokunta vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman ja seuraa sisäisen tarkastuksen raportointia, seuraa liiketoimintaluottamusta riskinotto- ja riskienhallinnan periaatteiden ja muiden riskienhallintaa koskevien yleisohjeiden valmistelua ja noudattamista, käsittelee yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmistään antamaan selvitykseen sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä. Valiokunta myös arvioi lakien ja määräysten noudattamista Sampo-konsernissa sekä toimeenpantua hallituksen valiokunnalle antamat muut tehtävät.

Hallituksen tarkastusvaliokuntaan kuuluu vähintään kol-

me yhtiön johtoon kuulumatonta hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joiden tulee olla yhtiöstä riippumattomia. Lisäksi valiokunnan kokouksiin osallistuvat tilintarkastaja, konsernijohtaja, talousjohtaja, konsernin päälakimies ja sisäisen tarkastuksen johtaja sekä riskienvalvonnasta vastaava konsernin johtoryhmän jäsen ja riskienvalvontajohtaja.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja vuonna 2009 oli Christoffer Taxell ja muut jäsenet olivat Tom Berglund, Veli-Matti Mattila ja Jukka Pekkarinen. Lisäksi kokouksiin osallistui tilintarkastajan edustaja, konsernijohtaja, konsernin talousjohtaja, konsernin riskienhallintajohtaja ja tarkastusjohtaja sekä konsernin päälakimies, joka toimii myös valiokunnan sihteerinä.

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2009 aikana neljä kertaa.

Sampo-konsernin johtoryhmä

Hallitus on asettanut Sampo-konsernin johtoryhmän ja sen yhteydessä toimivan työvaliokunnan, joka toimii konsernijohtajan tukena valmisteltaessa asioita johtoryhmän käsiteltäväksi.

Sampo-konsernin johtoryhmä toimii konsernijohtajan tukena Sampo-konserniin liittyvien strategisten kysymysten valmistelussa, merkittävien tai luonteeltaan periaatteellisten operatiivisten asioiden käsittelyssä sekä sisäisen tiedonkulun varmistamisessa.

Johtoryhmässä käsitellään erityisesti Sampo-konsernin strategia, budjetti, suuret hankinnat ja projektit, Sampo-konsernin rakenne ja organisaatio sekä hallinnon päälinjat ja henkilöstöhallinnon linjakysymykset.

Sampo-konsernin johtoryhmään vuonna 2009 kuuluivat:

- Björn Wahlroos, *konsernijohtaja 7.4.2009 saakka*
- Kari Stadigh, *konsernijohtaja 8.4.2009 alkaen*
- Ilona Ervasti-Vaintola, *konsernin päälakimies, lakiasiaintohtaja*
- Line Hestvik, *johtaja, vahinkovakuutus; henkilöasiakasliiketoiminta*
- Peter Johansson, *konsernin talousjohtaja*

- Patrick Lapveteläinen, *konsernin sijoitusjohtaja*
- Torbjörn Magnusson, *toimitusjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ)*
- Ivar Martinsen, *johtaja, vahinkovakuutus; yritysasiakasliiketoiminta*
- Petri Niemisvirta, *toimitusjohtaja, Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö*
- Morten Thorsrud, *johtaja, vahinkovakuutus; suurasiaakasliiketoiminta*
- Timo Vuorinen, *johtaja, vahinkovakuutus; Baltia ja Venäjä -liiketoiminta, 1.9.2009 alkaen*
- Ricard Wennerklint, *varatoimitusjohtaja, If Skadeförsäkring Holding AB (publ.)*

Työvaliokuntaan kuuluivat Björn Wahlroos (puheenjohtaja 7.4.2009 saakka), Kari Stadigh (puheenjohtaja 8.4.2009 alkaen), Ilona Ervasti-Vaintola (8.4.2009 alkaen), Peter Johansson (8.4.2009 alkaen), Patrick Lapveteläinen, Torbjörn Magnusson, Petri Niemisvirta (8.4.2009 alkaen) ja Ricard Wennerklint (8.4.2009 alkaen).

Vuonna 2009 johtoryhmä kokoontui konsernijohtajan kutsusta neljä kertaa ja johtoryhmän yhteydessä toimiva työvaliokunta 15 kertaa.

Konsernijohtaja

Yhtiöllä on toimitusjohtaja, joka on samalla Sampo-konsernin konsernijohtaja. Hallitus valitsee ja vapauttaa konsernijohtajan sekä päättää hänen palvelussuhteensa ehdoista ja muusta kompensatiosta. Yhtiön toimitusjohtajana ja Sampo-konsernin konsernijohtajana toimi Björn Wahlroos 7.4.2009 asti ja Kari Stadigh 8.4.2009 alkaen.

Konsernijohtajan tehtävänä on hoitaa Sammon juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Konsernijohtaja saa ryhtyä Sammon toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Konsernijohtaja huolehtii Sam-

mon kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä.

Konsernijohtajan konsernijohtajasopimuksen mukainen irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Irtisanomisaajan palkan lisäksi konsernijohtajalle maksetaan 18 kuukauden kokonaispalkan suuruinen erokorvaus, jos irtisanomisen on suorittanut Sampo.

Palkitseminen

Palkka- ja palkkioselvitys

Sampo on julkaissut listayhtiöiden hallinnointikoodin 7. jakson (Palkitseminen) suositusten mukaisen palkka- ja palkkioselvityksen yhtiön internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/hallinnointi.

Hallituksen jäsenten palkitseminen

Sammon yhtiöjärjestyksen mukaan varsinainen yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten palkkioista.

Vuoden 2009 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallituksen jäsenille on maksettu hallitus- ja valio-kuntatyöskentelystä vuosipalkkiota vuonna 2010 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle 160 000 euroa, hallituksen varapuheenjohtajalle 100 000 euroa ja muille hallituksen jäsenille 80 000 euroa siten, että 50 prosenttia palkkiosta suoritetaan verojen ja vastaavien maksujen jälkeen Sammon A-sarjan osakeina ja loput rahana. Yhtiön palveluksessa oleville hallituksen jäsenille ei makseta erikseen palkkiota hallitustyöskentelystä työ- tai toimisuhteen voimassaoloaikana.

Hallituksen jäsenet eivät ole saaneet muita etuuksia eivätkä he ole osallisina Sammon kannustinjärjestelmissä.

Toimitusjohtajan ja muun johdon palkitseminen

Hallitus päättää konsernijohtajan sekä Sampo-konsernin johtoryhmään kuuluvien johtajien palvelussuhteen ehdoista ja muusta kompensatiosta nimitys- ja palkkiovaliokunnan esityksestä.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnalla on kuitenkin hallituksen valtuuttamana oikeus päättää konsernijohtajaa ja konsernijohtajan varamiestä lukuun ottamatta johtoryhmään kuuluvien johtajien palkkoista.

Palkitsemisjärjestelmän perusteet

Konsernin johtoryhmään kuuluville johtajille maksettavan kuukausipalkan lisäksi he kuuluvat vuosittain erikseen päätettävän konsernin tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Tulospalkkion määräytymiseen vaikuttavat konsernin tulos, liiketoiminta-alueen tulos ja henkilökohtainen suoriutuminen. Johtoryhmään kuuluville johtajille vuodelta 2009 maksettava tulospalkkio voi olla enintään yhdeksän kuukauden palkkaa vastaava määrä.

Lisäksi konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat Sampo-konsernin johdon pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien 2006 II, 2008 I, 2008 II ja 2009 I sekä Sampo-konsernin johtohenkilöiden pitkäaikaisen osakekannustinjärjestelmän Sampo 2006:n piiriin. Kannustinjärjestelmien ehdot ovat nähtävissä Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/hallinnointi.

Konsernijohtajalle maksetaan hänen työsuhteen perustuen kiinteää kuukausipalkkaa ja vuosittaista tulospalkkiota, joka voi olla enintään yhdeksän kuukauden palkkaa vastaava määrä. Lisäksi konsernijohtaja kuuluu Sampo-konsernin johdon pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien 2008 I ja 2009 I sekä Sampo-konsernin johtohenkilöiden pitkäaikaisen osakekannustinjärjestelmän Sampo 2006:n piiriin.

Sammon konsernijohtajana toimi 7.4.2009 saakka Björn Wahlroos ja 8.4.2009 alkaen Kari Stadigh. Vuodelta 2009 konsernijohtajalle maksettiin palkkaa ja palkkioita seuraavasti:

Björn Wahlroosille maksettiin konsernijohtajan tehtävistä 1.1.–7.4.2009 väliseltä ajalta kiinteää palkkaa 201 102 euroa sekä tulos- ja kannustinpalkkioita 370 800 euroa eli yhteensä 571 902 euroa.

Kari Stadighille maksettiin konsernijohtajan tehtävistä 8.4.–31.12.2009 väliseltä ajalta kiinteää palkkaa 474 953 euroa sekä tulos- ja kannustinpalkkioita 417 000 euroa eli yhteensä 891 953 euroa.

Konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat kukin asuinvalti-
onsa työeläkejärjestelmän piiriin. Osana työsopimustensa eh-
toja pääosa johtoryhmän jäsenistä kuuluu myös lisäeläkejär-
jestelmien piiriin. Heidän sopimuksen mukainen eläkeikänsä
on 60 tai 65 vuotta.

Yksityiskohtaisempaa tietoa Sampo-konsernin palkit-
semisestä on saatavissa Sammon julkaisemasta palkka- ja
palkkioselvityksestä.

Sisäinen tarkastus

Sammon sisäinen tarkastus on konsernijohtajan alainen lii-
ketoiminnoista riippumaton toiminto, joka tarkastaa sisäisen
valvontajärjestelmän riittävyttä ja tehokkuutta sekä tehtävien
suorittamisen laatua Sampo-konsernissa. Sisäinen tarkastus on
organisoitu liiketoimintaorganisaatiota vastaavasti.

Sammon hallituksen tarkastusvaliokunta vahvistaa sisäisen
tarkastuksen toimintasuunnitelman vuosittain. Suoritetuista
tarkastuksista sisäinen tarkastus raportoi konsernijohtajalle ja
tarkastusvaliokunnalle. Yhtiökohtaiset tarkastushavainnot ra-
portoidaan yhtiöiden hallintoelimille ja johdolle.

Sisäinen tarkastus noudattaa tarkastustyössään IIA:n
(Institute of Internal Auditors) vahvistamia kansainvälisiä
ammattistandardeja.

Sisäpiirihallinto

Sammon hallitus on vahvistanut Sampo-konsernin sisäpiiri-
ohjeen. Sisäpiiriohje kattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n
sisäpiiriohjeen sekä Finanssivalvonnan standardit. Sampo-kon-
sernin sisäpiiriohje on edellä mainittuja ohjeita tiukempi Sam-
po-konsernin johtoryhmän, muun konsernijohtajan sekä muiden
erikseen nimettävien henkilöiden osalta siten, että heidän tulee
pyytää etukäteen kirjallinen lupa jokaiseen osakeliitännäiseen
arvopaperikauppaansa.

Tilintarkastajat

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Päävastuullinen tilintarkastaja
KHT Tomi Englund

Tilintarkastajalle suoritettiin toimestaan palkkiota laskun mu-
kaan yhteensä 2 141 426 euroa. Lisäksi Ernst & Young Oy:lle
maksettiin muista kuin tilintarkastukseen liittyvistä palveluista
palkkioita yhteensä 223 583 euroa.

Sampo Oyj:n sisäpiiriohje ja sisäpiirirekisteri ovat luettavissa
Sammon internetsivustolla www.sampo.com/hallinnointi.

Yritysvastuu

Sampo-konserniin kuuluvien yhtiöiden yhteiset arvot ovat eettisyys, lojaalisuus, avoimuus ja yrittäjäjys. Yhtiöt pyrkivät noudattamaan näitä arvoja kaikessa liiketoiminnassaan kaikkien sidosryhmien kanssa.

Yritysvastuuasiat ovat konsernin toiminnassa keskeisiä, vaikka Sampo-konserni ei olekaan julkaissut vuoden 2007 alussa tapahtuneen Sampo Pankin myynnin jälkeä erillistä yritysvastuuraporttia.

Merkittävin osa Sampo-konsernin yritysvastuutoiminnasta tapahtuu Pohjoismaiden suurimmassa vahinkovakuuttajassa Ifissä, sillä Ifissä työskentelee peräti 93 prosenttia Sampo-konsernin henkilöstöstä. Ifin suurta painoarvoa kuvaa myös se, että vuonna 2009 yhtiön osuus konsernin tuloksesta ennen veroja oli lähes 80 prosenttia.

If Vahinkovakuutuksen toiminnan lähtökohtana on myötävaikuttaa yhteiskunnan turvallisuuteen yhteistyössä muiden kanssa. Vahinkovakuutusyhtiöt ovat viranomaisten kuten poliisin, pelastustoimen ja oikeuslaitoksen kanssa yhteiskunnan keskeisiä toimijoita turvallisuuden ylläpitämisessä. Toiminnan laajuutta kuvaa se, että If käsitteli vuonna 2009 yhteensä 1,4 miljoonaa vahinkoilmoitusta. Hakijoina oli niin liikenneonnettomuudessa loukkaantuneita yksityishenkilöitä kuin onnettomuuden vuoksi toimintansa keskeyttämään joutuneita yrityksiä. Vuonna 2009 vakuutuskorvausten määrä kipusi yli 2,5 miljardiin euron.

Pohjoismaiden johtavana vahinkovakuutusyhtiönä If kantaa yhteiskuntavastuuta laajemmin kuin sen varsinainen liiketoiminta edellyttäisi. If hyödyntää laajaa riskienhallintaosaamistaan turvallisuutta edistääkseen ja sen tavoitteena on noudattaa tai jopa ylittää sen toiminnalle asetetut eettiset, juridiset ja liiketoiminnalliset vaatimukset.

If on panostanut jo muutaman vuoden ajan erityisesti ympäristökysymyksiin ja noudattaa kaikessa toiminnassaan tarkoin määriteltyä ympäristöpolitiikkaa. If pyrkii aina löytämään sen ympäristöratkaisun, joka on yhtiölle ja sen asiakkaille, tavarantoimittajille sekä yhteistyökumppaneille paras.

If pyrkii ohjelmallaan tukemaan turvallisuuden edistämistä yhteiskunnassa myös laajemmalti.

Yhtiö on ottanut käyttöön oman ympäristöohjelman, jossa on sata parannusehdotusta toteutettavaksi. Esimerkkinä parannusehdotuksista ovat henkilöstön työmatkat, joita on saatu kahden viime vuoden aikana vähennettyä 35 prosenttia. Tähän on päästy korvaamalla matkoja esimerkiksi video- ja puhelinkokouksilla. Toinen tärkeä parannusehdotus on Ifin yhteistyökumppaniensa kuljetuksille, materiaaleille, työtavoille, päästöille ja jätteille asettamat ympäristövaatimukset. Nämä ovat tärkeitä siksi, että If huolehtii vuosittain yli 300 000:sta liikenneonnettomuuksissa vahingoittuneesta autosta ja tilaa yksityisasuntoihin ja liikehuoneistoihin kunnostuksia miljoonien eurojen arvosta.

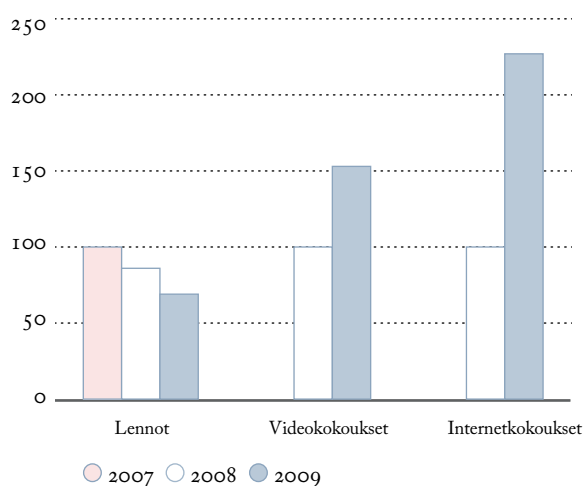
If pyrkii laajalla ohjelmallaan tukemaan turvallisuuden edistämistä yhteiskunnassa myös laajemmalti. Ruotsissa If tukee muun muassa Pelastakaa lapset -järjestön nettikiusaamisen vas-

Lentojen ja virtuaalivideovottelujen määrän kehitys 2007–2009

KEHITYS INDEKSILUKUINA

%

taista toimintaa. Norjassa se tekee valtakunnallista yhteistyötä maan huoltovarmuustoiminnasta vastaavan viranomaisen ja paloturvallisuusyhdistyksen kanssa. Suomessa If on lahjoittanut koulutiensä aloittaville ekaluokkalaisille kirikkaankeltaiset lippalakit, joiden avulla lapset näkyvät paremmin liikenteessä.

If pyrkii opastamaan asiakkaitaan vahinkojen torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn. If tarjoaa yksityisasiakkailleen edullisia turvallisuustuotteita ja tukee yritysasiakkaita järjestelmällisten riskianalysien avulla.

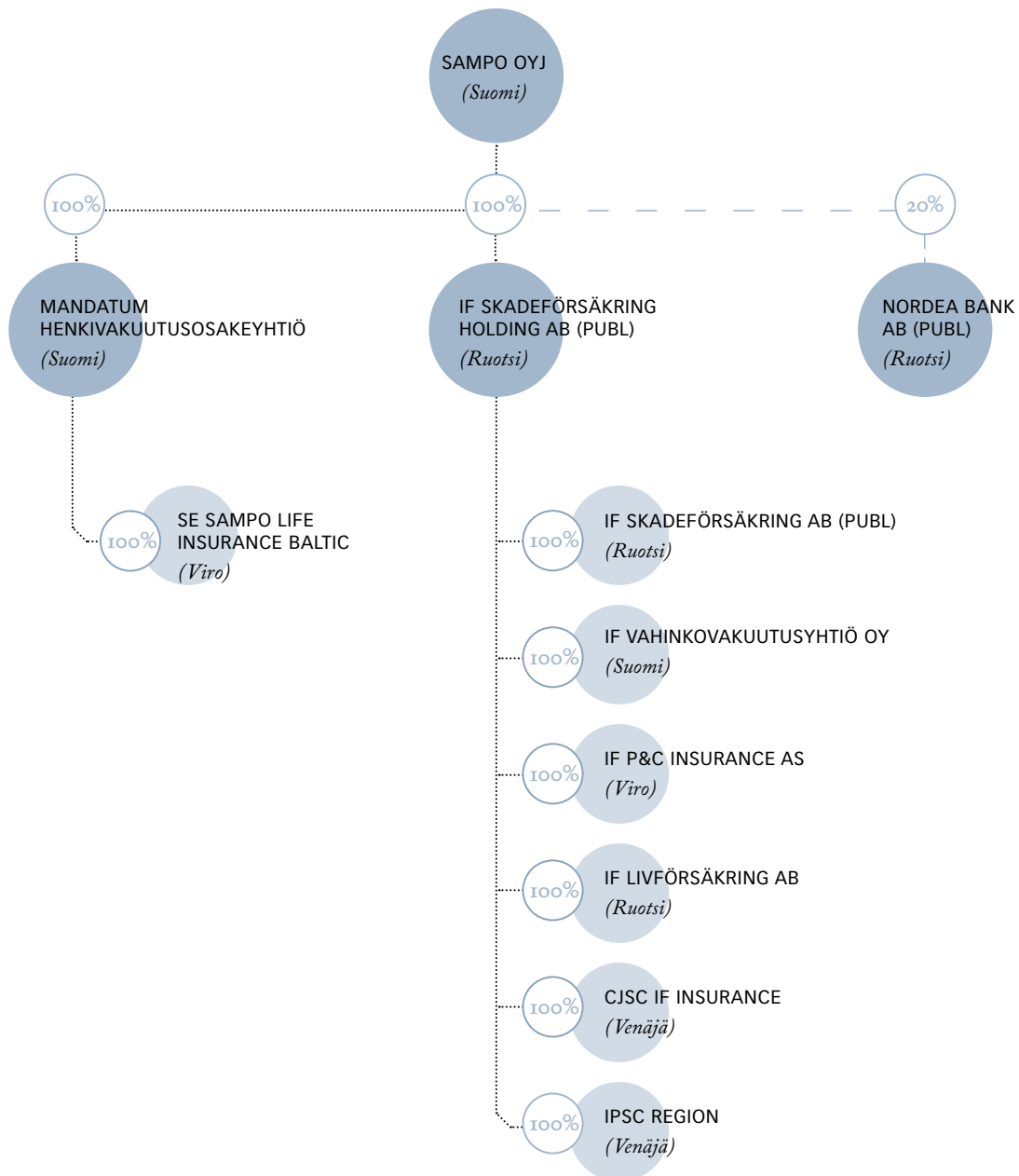
Ifin ympäristöpolitiikka

- Tavoitteenamme on joka päivä toteuttaa ympäristön tilaa parantavia konkreettisia toimenpiteitä.
- Pyrimme aina löytämään yrityksemme, asiakkaittemme, toimittajiemme ja yhteistyökumppaniemme osalta ympäristön kannalta parhaat ratkaisut.
- Tuemme ja ohjeistamme henkilöstöä niin, että he voivat aina toimia ympäristöystävällisellä tavalla.
- Kehitämme tuotteita, prosesseja ja vahingontorjuntapalveluja auttaaksemme asiakkaitamme toimimaan entistä ympäristöystävällisemmin.
- Tuemme ja kannustamme toimittajiamme ja yhteistyökumppaneitamme heidän pyrkimyksissään toimia aiempaa ympäristöystävällisemmin.
- Tiedotamme aina ympäristöriskeistä ja osallistumme aktiivisesti yleiseen ilmastomuutoksesta käytävään keskusteluun.

If pyrkii myös vaikuttamaan päätöksentekijöihin, jotta nämä tekisivät pitkällä tähtäimellä järkeviä päätöksiä. Esimerkiksi Ruotsissa If on pyrkinyt saamaan yhteiskuntasuunnittelijat huomioimaan vedenpinnan kohoamisen ranta-asumiselle tuomat riskit. Ifin tutkijat myös analysoivat yhtiön keräämiä auto-onnettomuustilastoja ja käyttävät tuloksia hyödyksi liikenneturvallisuuden edistämistyössä.

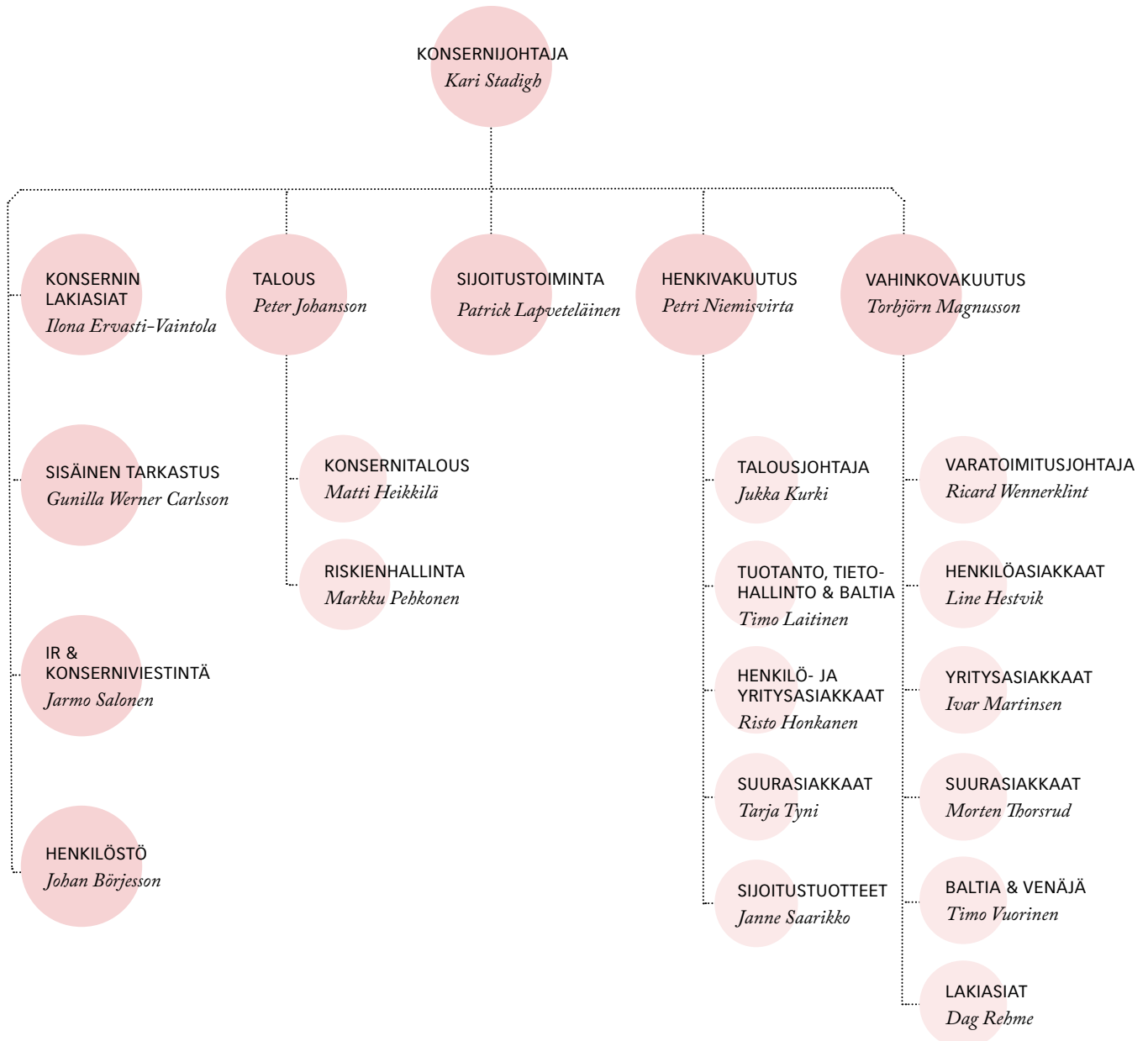
Juridinen rakenne

31. JOULUKUUTA 2009

Organisaatio

31. JOULUKUUTA 2009

Hallitus

Sammon hallituksen tehtävänä on yhtiön johtaminen lakien, viranomaismääräysten, yhtiöjärjestyksen ja yhtiökokouksen tekemien päätösten mukaisesti.

PUHEENJOHTAJA

Björn Wahlroos

(s. 1952)

Luottamustoimet: *UPM-Kymmene Oyj*, hallituksen puheenjohtaja, *Nordea Bank AB*, hallituksen varapuheenjohtaja, *Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA*, hallituksen jäsen, *Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA*, hallituksen jäsen, *Hanken Svenska handelshögskolan*, hallituksen puheenjohtaja

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 5.4.2001.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 11 854 301 kappaletta.

VARAPUHEENJOHTAJA

Matti Vuoria

(s. 1951)

Toimitusjohtaja, keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö *Varma*
Luottamustoimet: *Wärtsilä Oyj Abp*, varapuheenjohtaja, *Stora Enso Oyj*, hallituksen jäsen, *Danisco A/S Tanska*, hallituksen jäsen (1999–2009), *Arvopaperimarkkinayhdistys*, hallituksen puheenjohtaja, *Finanssialan Keskusliitto ry*, hallituksen jäsen, *Työeläkevakuuttajat TELA*, hallituksen jäsen, *Suomalais-Venäläinen kaupakamari SVKK ry*, puheenjohtaja

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 7.4.2004.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 31 116 kappaletta.

Tom Berglund

(s. 1951)

Professori, *Hanken Svenska handelshögskolan*

Luottamustoimet: *The European Shadow Financial Regulatory Committee*, jäsen, *Federal Reserve Bank of Atlanta's Center for Financial Innovation and Financial Stability*, neuvoo-antavan lautakunnan jäsen

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 25.5.2000.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 5 206 kappaletta.

Anne Brunila

(s. 1957)

Johtaja, *Fortum Oyj*

Luottamustoimet: *Kone Oyj*, hallituksen jäsen, *Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA*, hallituksen jäsen, *Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA*, hallituksen jäsen, *Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma*, hallituksen varajäsen, *Aalto-korkeakoulusäätiö*, hallituksen jäsen, *Aalto-Yliopistokiinteistöt Oy*, hallituksen jäsen

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 9.4.2003.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 4 993 kappaletta.

Veli-Matti Mattila

(s. 1961)

Toimitusjohtaja, Elisa Oyj

Luottamustoimet: *FiCom ry*, hallituksen jäsen (1999-2009), *Keskuskauppakamari*, hallituksen jäsen, *Suomen Messut*, hallitoneuvoston jäsen, *Elinkeinoelämän keskusliitto*, edustajiston jäsen

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 7.4.2009.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 1 080 kappaletta.

Eira Palin-Lehtinen

(s. 1950)

Luottamustoimet: *Elisa Oyj*, hallituksen jäsen, *Sigrid Juséliuksen Säätiö*, hallituksen varajäsen ja raha-asiain valiokunnan jäsen, *Nordean rahastot (Nordea Alternative Investment, Nordea Funds of Funds, Nordea I Sicav)*, *Luxemburg*, hallituksen jäsen, *Svenska konstsamfundet*, sijoituskomitean jäsen

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 15.4.2008.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 3 409 kappaletta.

Jukka Pekkarinen

(s. 1947)

Ylijohtaja, valtiovarainministeriö

Luottamustoimet: *EU:n talouspolitiikan komitea*, varapuheenjohtaja, *Tulopoliittinen selvitystoimikunta*, puheenjohtaja, *Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen neuvottelukunta*, puheenjohtaja

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen 5.4.2006.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 5 048 kappaletta.

Christoffer Taxell

(s. 1948)

Luottamustoimet: *Stiftelsen för Åbo Akademi*, hallituksen puheenjohtaja, *Åbo Akademi*, kansleri (2004-2009), *Finnair Oyj*, hallituksen puheenjohtaja, *Stockmann Oyj Abp*, hallituksen puheenjohtaja, *Föreningen Konstsamfundet*, hallituksen puheenjohtaja, *Svenska litteratursällskapet, finansrådet* (sijoitusvaliokunta), jäsen, *Nordkalk Oyj Abp*, hallituksen jäsen, *Luvata Oyj*, hallituksen jäsen

–Valittu Sampo Oyj:n hallitukseen hallitoneuvostosta 1.1.1998.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 5 848 kappaletta.

Info

Tiedot on kuvattu 31.12.2009 tilanteen mukaisina. Hallituksen jäsenten ansioluettelot ovat luettavissa Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/hallitus.

Johtoryhmä

Kari Stadigh

Ilona Ervasti-Vaintola

Line Hestvik

Peter Johansson

Patrick Lapveteläinen

Torbjörn Magnusson

Sampo-konsernin johtoryhmä toimii konsernijohtajan tukena Sampo-konserniin liittyvien strategisten kysymysten valmistelussa.

Ivar Martinsen

Petri Niemisvirta

Morten Thorsrud

Timo Vuorinen

Ricard Wennerklint

Kari Stadigh (s. 1955)

Konsernijohtaja, Sampo Oyj:n toimitusjohtaja (8.4.2009 alkaen)

Luottamustoimet: *If Skadeförsäkring Holding AB (publ)*, *Ruotsi*, hallituksen puheenjohtaja, *Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö*, hallituksen puheenjohtaja, *Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva*, hallituksen puheenjohtaja, *Alma Media Oyj*, hallituksen puheenjohtaja, *Finanssialan Keskusliitto FK*, hallituksen jäsen, *Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma*, hallituksen jäsen
–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 231 465 kappaletta.

Ilona Ervasti-Vaintola (s. 1951)

Konsernin lakiasiainjohtaja, päällakimies, Sampo Oyj

Luottamustoimet: *Fortum Oyj*, hallituksen jäsen, *Fiskars Oyj Abp*, hallituksen jäsen, *Keskuskauppakamarin lakivaliokunta*, puheenjohtaja, *Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry*, hallituksen jäsen
–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen ja hallituksen sihteeri vuodesta 2001.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 276 301 kappaletta.

Line Hestvik (s. 1969)

Johtaja, henkilöasiakasliiketoiminta, If Vahinkovakuutus

Luottamustoimet: *Norjan finanssialan liitto FNH (Finansnæringens Hovedorganisasjon)*, hallituksen jäsen

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 14 496 kappaletta.

Peter Johansson (s. 1957)

Konsernin talousjohtaja, Sampo Oyj

Luottamustoimet: *If Skadeförsäkring Holding AB (publ)*, *Ruotsi*, hallituksen jäsen, *Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö*, hallituksen varapuheenjohtaja

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 45 037 kappaletta.

Patrick Lapveteläinen (s. 1966)

Konsernin sijoitusjohtaja, Sampo Oyj

Luottamustoimet: *If Skadeförsäkring Holding AB:n (publ)*, *Ruotsi*, hallituksen jäsen, *Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö*, hallituksen jäsen

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 220 240 kappaletta.

Torbjörn Magnusson (s. 1963)

Toimitusjohtaja, If Vahinkovakuutus

Luottamustoimet: *If Skadeförsäkring AB (publ)*, *Ruotsi*, hallituksen puheenjohtaja, *If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, Suomi*, hallituksen puheenjohtaja, *Ruotsin Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto (Sveriges Försäkringsförbund)*, puheenjohtaja, *Ruotsin Vakuutusalan Työnantajajärjestö (FAO)*, jäsen

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2004.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 23 318 kappaletta.

Ivar Martinsen (s. 1961)

Johtaja, yritysasiakasliiketoiminta, If Vahinkovakuutus

Luottamustoimet: *Norjan finanssialan liitto FNH (Finansnæringens Hovedorganisasjon)*, *vahinkovakuutusvaliokunta*, puheenjohtaja

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 13 911 kappaletta.

Petri Niemisvirta (s. 1970)

Toimitusjohtaja, Mandatum

Henkivakuutusosakeyhtiö

Luottamustoimet: *Amanda Capital Oyj*, hallituksen jäsen, *Finanssialan Keskusliitto ry*, *Henkivakuutuksen johtokunta*, puheenjohtaja, *Silta Oy*, hallituksen jäsen, *BenCo Insurance Holding B.V.*, *Hollanti*, hallituksen jäsen, *Euroben Life and Pension Limited*, *Irlanti*, hallituksen jäsen

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2001.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 36 476 kappaletta.

Morten Thorsrud (s. 1971)

Johtaja, suurasiaakasliiketoiminta,

If Vahinkovakuutus

Luottamustoimet: *Forsikring & Pension, Tanska*, hallituksen jäsen, *CJSC If Insurance, Venäjä*, hallituksen jäsen, *IPSC Region, Venäjä*, hallituksen jäsen

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2006.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 10 588 kappaletta.

Timo Vuorinen (s. 1964)

Johtaja, liiketoiminta-alue Baltia ja Venäjä,

If Vahinkovakuutus, toimitusjohtaja,

If Vahinkovakuutusyhtiö Oy

Luottamustoimet: *If P&C Insurance AS, Viro*, hallituksen puheenjohtaja, *CJSC If Insurance, Venäjä*, hallituksen puheenjohtaja, *IPSC Region, Venäjä*, hallituksen puheenjohtaja

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2009.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan, lähipiirin tai määräysvalta-yhteisön kautta 4 737 kappaletta.

Ricard Wennerklint (s. 1969)

Varatoimitusjohtaja, If Vahinkovakuutus

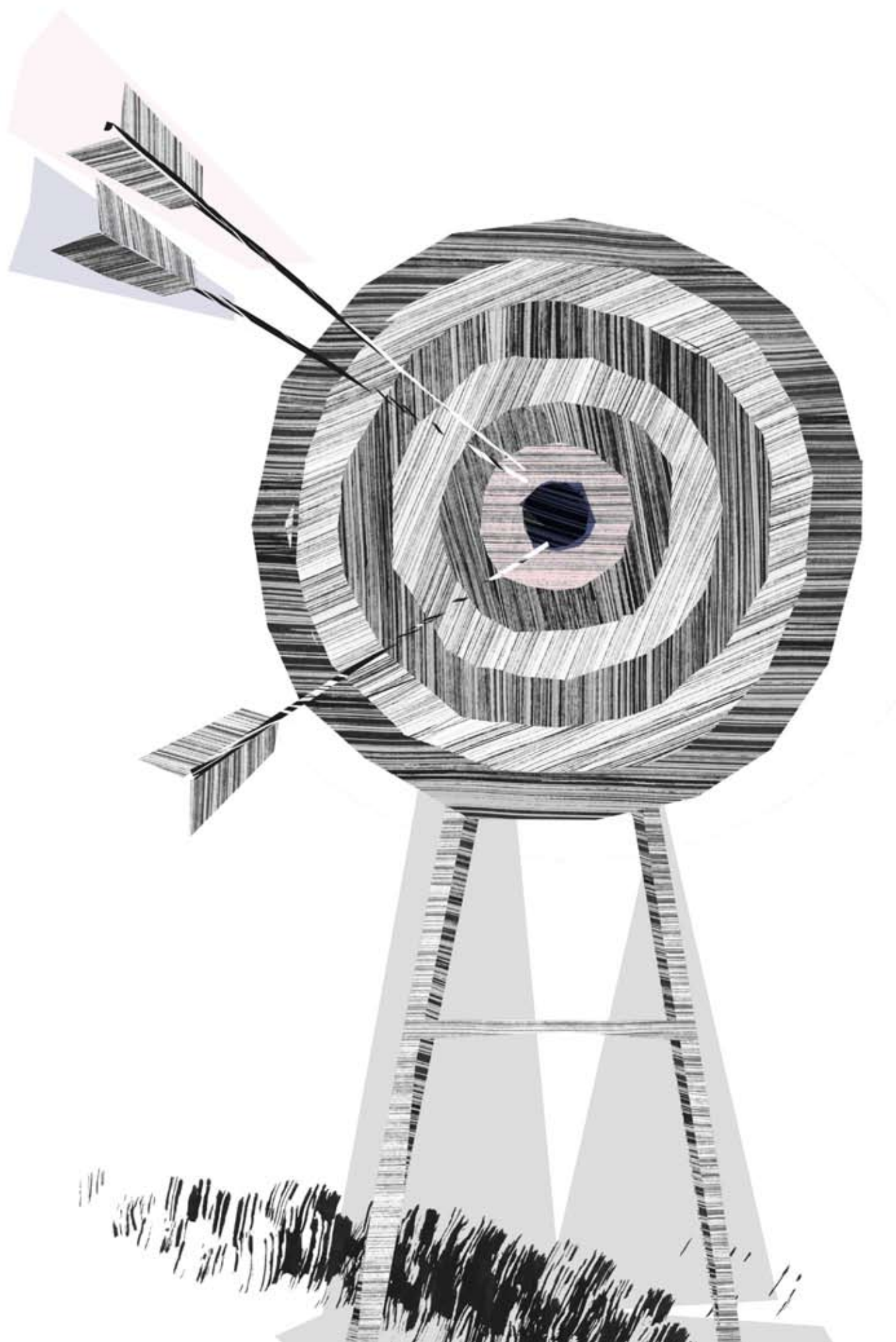
Luottamustoimet: *If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, Suomi*, hallituksen jäsen, *If P&C Insurance AS, Viro*, hallituksen jäsen, *SOS International a/s, Tanska*, hallituksen jäsen, *CJSC If Insurance, Venäjä*, hallituksen jäsen, *IPSC Region, Venäjä*, hallituksen jäsen

–Sampo-konsernin johtoryhmän jäsen vuodesta 2005.

–Sampo Oyj:n osakkeita suoraan tai määräysvalta-yhteisön kautta 14 328 kappaletta.

Henkilökohtaiset tiedot on kuvattu 31.12.2009 tilanteen mukaisina. Johtoryhmän jäsenten ansioluettelot ovat luettavissa Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/johto.

”Toimimme kurinalaisesti ja tähtäämme vakaaseen sekä ennustettavissa olevaan tulokseen.”

Kari Stadigh Sammon ensimmäisen vuosineljänneksen tulosjulkistuksen puhelinkonferenssissa 6.5.2009.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Sampo Oyj:n hallituksen toimintakertomus vuodelta 2009	32	Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat	37
Nordeasta osakkuusyhtiö joulukuussa 2009	32	Osakkeet ja osakepääoma	37
Liiketoiminta-alueet vuonna 2009	33	Hallituksen valtuutukset	37
Vahinkovakuutus	33	Osakkeenomistajat	38
Henkivakuutus	34	Taloudellinen tilanne	40
Omistusyhteisö	34	Sisäiset osingot	40
Konsernirakenteen muutokset	35	Luottoluokitukset	40
Hallinto	35	Sampo-konsernin vakavaraisuus	40
Yhtiökokous	35	Velkarahoitus	40
Hallinto	36	Näkymät vuodelle 2010	41
Yritysvastuu	36	Merkittävimmät riskit toiminnalle	41
Henkilöstö	36	Hallituksen voitonjakoehdotus	41
Johdon pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät	36	Uusi voitonjakopolitiikka	41
Riskienhallinta	37	Tunnusluvut	42
		Tunnuslukujen laskentakaavat	44

Sampo Oyj:n hallituksen toimintakertomus vuodelta 2009

Sampo-konsernin tulos ennen veroja vuodelta 2009 oli 825 miljoonaa euroa (870). Markkina-arvojen muutokset huomioiva konsernin laaja tulos kohosi 3 423 miljoonaan euroon (-2 254).

Osakekohtainen tulos oli 1,14 euroa (1,18). Käyvän arvon rahaston muutos huomioon ottaen osakekohtainen tulos oli 5,88 euroa (-3,52). Konsernin oman pääoman tuotto vuonna 2009 oli 53,7 prosenttia (-32,4).

Osakekohtainen substanssi oli 14,63 euroa (8,28). Konsernin käyvän arvon rahasto nousi 296 miljoonaan euroon (-2 364). Mikäli Sammon Nordea-omistuksen kirjauskäytäntö ei olisi muuttunut, käyvän arvon rahasto olisi ollut arvoltaan 588 miljoonaa euroa suurempi ja sen seurauksena käyvän arvon rahaston muutoksen huomioiva osakekohtainen tulos olisi ollut yli euron korkeampi. Nordea omistuksen kirjauskäytännön muutos myös pienensi raportoitua oman pääoman ja kokonaispääoman tuotto prosentteja.

Hallitus ehdottaa 13.4.2010 järjestettävälle yhtiökokoukselle osinkoa jaettavaksi 1,00 euroa osakkeelta (0,80) ja valtuutusta enintään 50 miljoonan Sammon A-osakkeen hankkimiseksi.

Sampo-konsernin vahinkovakuutusyhtiö If ylsi markkina-arvoin mitaten 1 353 miljoonan euron (-19) tulokseen, mikä on yhtiön kaikkien aikojen paras tulos. Vakuutustekninen tulos säilyi hyvänä ja yhdistetty kulusuhde koko vuodelta 2009 oli 92,1 prosenttia (91,8). Tulos ennen veroja nousi 644 miljoonaan euroon (549). Oman pääoman tuotto oli 53,2 prosenttia (-0,8) ja käyvän arvon rahasto nousi 105 miljoonaan euroon (-414).

Sampo-konsernin henkivakuutusyhtiön Mandatum Lifen tulos ennen veroja aleni hieman ja oli 121 miljoonaa euroa (140). Markkina-arvoin mitattuna tulos kohosi silti 658 miljoonaan euroon (-511), mikä on yhtiön kaikkien aikojen paras tulos. Käyvän arvon rahasto oli 31.12.2009 noussut 210 miljoonaan euroon (-192). Oman pääoman tuotto markkina-arvojen muutokset huomioiden oli 97,6 prosenttia (-68,8).

Omistusyhteisö-segmentin tulos ennen veroja aleni 36 miljoonaan euroon (180). Käyvän arvon rahasto kasvoi -3 miljoonaan euroon (-1 759).

Sampo-konsernin sijoitusomaisuus oli katsauskauden lopussa 17 miljardia euroa (16), josta 82 prosenttia oli sijoitettu korkoinstrumentteihin (80), 14 prosenttia osakkeisiin (18) ja 3 prosenttia (2) muihin sijoituksiin. Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 1 155 miljoonaa euroa (275) ja markkina-arvoin 4 475 miljoonaa euroa (-2 274).

Konsernin oma pääoma 31.12.2009 oli 7 613 miljoonaa euroa (4 631). Omaa pääomaa vahvistivat 2 662 miljoonan euron suuruinen käyvän arvon rahaston muutos ja 641 miljoonan euron

suuruinen tilikauden voitto. Omaa pääomaa heikensi 449 miljoonan euron suuruinen osinko.

Sampo-konsernin omat varat ylittivät vuoden 2009 lopussa vakavaraisuudelle asetetun minimivaatimuksen 2 315 miljoonalla eurolla (2 656). Vakavaraisuussuhde oli 158,3 prosenttia (433,6).

Suurin muutos Sampo-konsernin taseen vastaavaa-puolella aiheutui Nordean käsittelystä osakkuusyhtiönä. Vastattavaa-puolella suurin muutos tapahtui konsernin velka-asemassa, josta on yksityiskohtainen selvitys Velkarahoitus-osiossa.

Avainluvut

Milj. €	2009	2008	Muutos-%
Tulos ennen veroja	825	870	-5
Vahinkovakuutus	644	549	17
Henkivakuutus	121	140	-13
Omistusyhteisö	36	180	-80
Tilikauden tulos	641	675	-5
			Muutos
Osinko/osake, euroa	1,00	0,80	0,20
Tulos/osake, euroa	1,14	1,18	-0,04
Tulos ml. käyvän arvon rahaston muutos/ osake, euroa	5,88	-3,52	9,40
Substanssi/osake, euroa	14,63	8,28	6,35
Keskim. henkilöstömäärä (FTE)	7 311	7 145	166
Konsernin vakavaraisuussuhde, %	158,3	433,6	-275,3
Oman pääoman tuotto, %	53,7	-32,4	86,1

Nordeasta osakkuusyhtiö joulukuussa 2009

Sampo Oyj:n hallitus päätti jättää 27.8.2009 Ruotsin finanssivalvonnalle (Finansinspektionen) hakemuksen luvasta ylittää 20 prosentin omistus Nordea Bank AB (publ):ssa. Ruotsin finanssialan valvontaviranomainen Finansinspektionen myönsi 20.10.2009 Sampo Oyj:lle mainitun luvan. Sampo Oyj:n omistus Nordeassa ylitti 11.12.2009 20 prosentin rajan.

Sammolla oli 11.2.2010 omistuksessaan 809 429 180 Nordean osaketta, mikä vastaa 20,1 prosenttia Nordean osakkeista. Omistuksen ylitettyä 20 prosentin rajan Nordeasta tuli 31.12.2009 alkaen Sammon osakkuusyhtiö.

Kirjauskäytännön muutoksen seurauksena Sammon taseessa käypään arvoon käsiteltyjen Nordea-osakkeiden arvo palautettiin vastaamaan niiden alkuperäistä 5 168 miljoonan euron hankintamenoa. Tästä aiheutuva käyvän arvon rahaston aleneminen pienensi Sampo-konsernin omaa pääomaa 588 miljoonalla eurolla. Nordean osakkuusyhtiökäsittelyllä ei ole silti vaikutusta käyvän arvon raportoitavaan substanssiarvoon (NAV).

Sammon Nordea-sijoituksen hankintahinta oli 1,2 miljardia euroa suurempi kuin sitä vastaava Nordean nettovarojen määrä.

Hankintahinnasta kohdistettiin 330 miljoonaa euroa asiakkuuksiin liittyviin aineettomiin hyödykkeisiin, joiden poisto aika tasapoistoin on 10 vuotta. Vuotuinen poisto on 24 miljoonaa euroa.

Vuoden 2010 alusta alkaen Sammon osuus Nordean tuloksesta esitetään tuloslaskelmassa kohdassa Osuus osakkuusyri-tysten voitoista/tappioista.

Sampo-konsernin vakavaraisuuspääoma 31.12.2009 sisältää Sammon omistusosuutta vastaavan osuuden Nordean vakavaraisuuspääomasta.

Liiketoiminta-alueet vuonna 2009

Vahinkovakuutus

If on Pohjoismaiden johtava vahinkovakuutusyhtiö, joka toimii myös kaikissa Baltian maissa ja Venäjällä. Sampo-konsernin vahinkovakuutuksen emoyhtiö If Skadeförsäkring Holding AB:n pääkonttori on Ruotsissa. Tytäryhtiöidensä kautta If tarjoaa vakuutusratkaisuja ja -palveluja Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Baltiassa ja Venäjällä. Ifin toiminnot jakautuvat neljään liiketoiminta-alueeseen: Henkilöasiakkaat, Yritysiasiakkaat, Suurasiakkaat sekä Baltia ja Venäjä.

Avainluvut

Milj. €	2009	2008	Muutos-%
Vakuutusmaksutulo	3677	3821	-4
Sijoitustoiminnan nettotuotot	394	268	47
Muut tuotot	23	26	-13
Korvauskulut	-2477	-2592	-4
Vakuutus- ja sijoitus-sopimusvelkojen muutos	-33	-14	145
Henkilöstökulut	-470	-460	2
Muut kulut	-439	-473	-7
Rahoituskulut	-30	-29	3
Tulos ennen veroja	644	549	17
			Muutos
Yhdistetty kulusuhde, %	92,1	91,8	0,3
Riskisuhde, %	68,0	68,1	-0,1
Toimintakulusuhde, %	24,1	23,7	0,4
Liikekulusuhde, %	17,6	17,4	0,2
Oman pääoman tuotto, %	53,2	-0,8	54,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	6807	6655	152

Ifin, Sampo-konsernin vahinkovakuutusliiketoiminnan, vakuutustekninen tulos säilyi erinomaisena ja yhtiön tulos 1353 miljoonaa euroa (-19) markkina-arvoin mitattuna oli yhtiön kaikkien aikojen paras.

Vahinkovakuutustoiminnan tulos ennen veroja vuodelta 2009 nousi 644 miljoonaan euroon (549). Vakuutustekninen tulos oli 488 miljoonaa euroa (548). Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueen osuus vakuutusteknisestä tuloksesta oli 50 prosenttia, Yritysiasiakkaiden 29 prosenttia, Suurasiakkaiden 15 prosenttia ja Baltia ja Venäjä -liiketoiminnan 5 prosenttia. Vakuutustekninen tulos laski, koska tekniseen tulokseen allokoitu sijoitustuottojen määrä laski alhaisen korkotason seurauksena.

Vakuutusliikkeen tuotto (vakuutusteknisen tuloksen suhde omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin) laski edellisvuodesta 13,4 prosenttiin (14,3). Oman pääoman tuotto oli

53,2 prosenttia (-0,8). Käyvän arvon rahasto nousi 105 miljoonaan euroon (-414).

Vuoden 2009 yhdistetty kulusuhde 92,1 prosenttia (91,8) oli selkeästi pitkän aikavälin alle 95 prosentin tavoitetta parempi.

Yhdistetty kulusuhde nousi Henkilöasiakkaat-liiketoiminnassa 92,5 prosenttiin (91,3). Aiempaa korkeampi vahinkofrekvenssi ja suurvahingot heikensivät riskisuhdetta, joka oli 68,0 prosenttia (67,3). Yritysiasiakkaat-liiketoiminnan riskisuhde parani 68,3 prosenttiin (68,6), mutta toimintakulusuhteen heikkeneminen nosti hieman yhdistettyä kulusuhdetta, joka nousi 92,6 prosenttiin (92,4).

Suurvahinkojen määrä ja vahinkofrekvenssi kehittyivät Suurasiakas-liiketoiminnassa suotuisasti, minkä seurauksena yhdistetty kulusuhde parani 90,7 prosenttiin (93,4). Vakuutusmaksutulo väheni selvästi Baltiassa ja Venäjällä, mutta keskivahingon ja vahinkofrekvenssin vakaa kehitys jatkui ja yhdistetty kulusuhde parani 91,7 prosenttiin (92,6).

Maantieteellisesti tarkastellen yhdistetty kulusuhde kehittyi eri tavoin: Ruotsissa yhdistetty kulusuhde nousi 95,2 prosenttiin (92,0) ja Tanskassa 93,7 prosenttiin (91,3). Suomessa yhdistetty kulusuhde parani 88,5 prosenttiin (89,3) ja Norjassa 92,0 prosenttiin (93,3).

Bruttovakuutusmaksutulo laski 4 prosenttia 3888 miljoonaan euroon (4057). Valuuttakurssien muutokset huomioon ottaen maksutulo kuitenkin säilyi ennallaan ja jopa nousi Henkilöasiakkaat-liiketoiminnassa 2,2 prosenttia.

Toimintakulusuhde nousi vuodentakaisesta 0,4 prosenttiyksikköä 24,1 prosenttiin. Nousu johtui pääasiassa maksutulon kasvun hitaudesta. Venäläisen SOAO Regionin toimintojen Ifin yhdistämisestä seuranneet, kesäkuusta 2008 alkaen kertyneet kustannukset kasvattivat toimintakulusuhdetta 0,2 prosenttiyksikköä. Kokonaiskustannukset laskivat 939 miljoonaan euroon (962) suurelta osin Ruotsin kruunun heikentymisen seurauksena.

Korvauskulut laskivat 2477 miljoonaan euroon (2592) ja riskisuhde parani 68,0 prosenttiin (68,1). Aikaisempina tilikausina sattuneita vahinkoja varten varattua korvausvastuuta purettiin 87 miljoonalla eurolla (90). Korvausvastuu suhteessa maksutuloon oli 170 prosenttia (177) ja suhteessa maksettuihin korvauksiin 238 prosenttia (250).

Sijoitusmarkkinat elpyivät selvästi vuoden takaisesta. Sijoitustoiminnan nettotuotot nousivat 394 miljoonaan euroon (268), johon sisältyy 86 miljoonan euron arvonalennuskirjaukset rahoitusvaroista. Ifin sijoitusomaisuuden arvo 31.12.2009 oli 10,7 miljardia euroa (9,0), josta 89 prosenttia (95) oli sijoitettuna korkoinstrumentteihin ja 11 prosenttia osakkeisiin (5). Sijoitusten keskimääräinen tuotto oli 12,3 prosenttia (-3,1). Korkosijoitusten duraatio oli 2,5 vuotta (3,1).

If Vahinkovakuutuksen vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuloon 31.12.2009 oli 77 prosenttia (66). Sampo Oyj:lle vuoden 2009 aikana maksetuista 488 miljoonan euron osingoista huolimatta vakavaraisuuspääoma oli 2943 miljoonaa euroa (2221), kun viranomaisten vähimmäisvaatimus oli 634 miljoonaa euroa.

Henkivakuutus

Mandatum Life -konserniin kuuluvat Suomessa toimiva, Sampo Oyj:n täysin omistama Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö ja sen tytäryhtiö, eurooppayhtiö Sampo Life Insurance Baltic SE. Sampo Life Insurance Baltic SE:n kotipaikka on Viro. Muissa Baltian maissa yhtiö toimii sivukonttorien kautta.

Avainluvut

Milj. €	2009	2008	Muutos-%
Vakuutusmaksutulo	803	529	52
Sijoitustoiminnan nettotuotot	629	-222	-
Muut tuotot	0	0	-
Korvauskulut	-628	-763	-18
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	-600	681	-
Henkilöstökulut	-29	-23	25
Muut kulut	-46	-51	-9
Rahoituskulut	-8	-11	-29
Tulos ennen veroja	121	140	-13
			Muutos
Liiketoimintakustannussuhde, %	111,0	113,1	-2,1
Oman pääoman tuotto, %	97,6	-68,8	-
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	450	437	13

Sampo-konsernin henkivakuutusyhtiö Mandatum Life menestyi vuonna 2009 sekä kannattavuudella että kasvulla mitaten. Tulos markkina-arvoin kasvoi kaikkien aikojen ennätykseen 658 miljoonaan euroon (-511).

Henkivakuutusliiketoiminnan tulos ennen veroja vuonna 2009 oli 121 miljoonaa euroa (140). Sijoitustoiminnan nettotuotot sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä tuotteita lukuun ottamatta olivat 270 miljoonaa (263). Sijoitussidonnaisten sopimusten nettotuotot olivat 359 miljoonaa (-485). Käyvän arvon rahasto kasvoi 210 miljoonaan euroon vuoden takaisesta -192 miljoonasta eurosta. Henkivakuutusosakeyhtiön oman pääoman tuotto (RoE) oli 97,6 prosenttia (-68,8).

Mandatum Life -konsernin sijoitusomaisuus oli 31.12.2009 suuruudeltaan 5,4 miljardia euroa (4,7), kun summaan ei lasketa 2,4 miljardin euron (1,6) suuruisia sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevia sijoituksia. Sijoitusomaisuudesta korkosijoitusten osuus oli 68 prosenttia (78), osakkeiden 23 prosenttia (12), private equity -sijoitusten 4 prosenttia (5), kiinteistöjen 3 prosenttia (3) ja muiden sijoitusten 2 prosenttia (2).

Vuonna 2009 sijoitusomaisuuden tuotto oli 16,8 prosenttia (-7,8) osakemarkkinoiden ja korkomarkkinoiden korkeiden tuottojen ansiosta. Sijoitustoiminnan tuottoihin sisältyvät 140 miljoonan euron arvonalennuskirjaukset. Joulukuun 2009 lopussa korkosijoitusten duraatio oli 2,6 vuotta (3,6).

Mandatum Life -konsernin toimintapääoma vahvistui vuoden 2009 aikana merkittävästi ja oli vuoden lopussa 926 miljoonaa euroa (378) ylittäen sille asetetun 226 miljoonan euron suuruisen vähimmäisvaatimuksen. Vakavaraisuusaste oli 18,5 prosenttia (7,9). Vastuavelka oli kokonaisuudessaan 6,8 miljardia euroa (6,1), josta voimakkaasti kasvaneen sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuus oli 2,4 miljardia (1,6). Sijoitussidonnaisiin

vakuutuksiin liittyvän vastuuvelan osuus nousi 35 prosenttiin (27) vastuuvelan kokonaismäärästä.

Henkivakuutusosakeyhtiön liiketoiminnan kustannussuhde parani hieman ja oli 111,0 prosenttia (113,1). Liiketoimintakustannussuhde ei huomioi kaikkia liikekulojen kattamiseksi kerättyjä palkkioita. Mandatum Life -konsernin kaikki palkkiot huomioiva kokonaisliiketoimintakustannussuhde oli 91,8 prosenttia (89,6). Hankintavuoden tulosta kuormittaa se, että Mandatum Life ei aktivoi hankintakustannuksiaan.

Mandatum Life -konsernin omalla vastuulla oleva maksutulo kohosi kaikkien aikojen ennätykseen. Omalla vastuulla oleva maksutulo nousi 52 prosenttia 803 miljoonaan euroon (529). Painopistealueen sijoitussidonnaisten vakuutusten maksutulo lähes kaksinkertaistui 551 miljoonaan euroon (287). Maksutulosta 68 prosenttia (54) tuli sijoitussidonnaisista vakuutuksista. Kasvu perustui varainhoidon yksikön ja oman yritysmyyntikanavan hyvin sujuneeseen yhteistyöhön. Vuoden 2009 loppupuolella myös Sampo Pankin välityksellä tapahtuva myynti kasvoi merkittävästi. Baltian maissa maksutulo kohosi 32 prosenttia ja oli 43 miljoonaa (31) euroa.

Mandatum Lifen ensivakuutuksen kokonaismarkkinaosuus nousi Suomessa 24,8 prosenttiin (19,3) ja sijoitussidonnaisissa henkivakuutuksissa 27,8 prosenttiin (21,5). Baltiassa yhtiön sijoitussidonnaisten henkivakuutusten markkinaosuus oli 26,6 prosenttia (17,9).

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten verokohtelu muuttui Suomessa lainmuutoksen myötä 1.1.2010 alkaen. Uuden lain myötä aiemmin vain yksilöllisille eläkevakuutuksille myönnetty veroetu ulottuu uuteen, aiempaa laajempaan tuotevalikoimaan. Mandatum Life on yhdessä Sampo Pankin kanssa päättänyt toistaiseksi olla tarjoamatta yksityishenkilöille vapaaehtoisia eläkevakuutuksia Sampo Pankin konttoriverkoston kautta. Vakuutusosakeyhtiön odotetaan kuitenkin jatkavan maksujaan voimassaoleviin vakuutuksiin myös jatkossa. Vaikutus Mandatum Lifen tulokseen on vähäinen.

Omistusyhteisö

Sampo Oyj omistaa ja hallinnoi vahinko- ja henkivakuutusosakeyhtiön harjoittamia tytäryhtiöitään. Lisäksi yhtiö omisti 31.12.2009 noin 20 prosenttia Pohjoismaiden suurimman pankin Nordean osakepääomasta. Nordea on Sammon osakkuusyhtiö.

Avainluvut

Milj. €	2009	2008	Muutos-%
Sijoitustoiminnan nettotuotot	109	232	-53
Liiketoiminnan muut tuotot	13	8	52
Henkilöstökulut	-11	-11	-2
Liiketoiminnan muut kulut	-17	-13	36
Rahoituskulut	-58	-37	58
Tulos ennen veroja	36	180	-80
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (FTE)	54	53	2

Omistusyhteisö-segmentin tulos ennen veroja oli 36 miljoonaa euroa (180). Raportoituja tulosta alensivat omistusyhteisön

sijoitusomaisuudessa tapahtunut Nordea-omistuksen kasvu ja korkoinstrumenttien väheneminen.

Nordea-omistuksen tulosvaikutus vuonna 2009 muodostui 80 miljoonan euron osingosta. Käyvän arvo rahasto kohosi vuoden 2009 lopussa -3 miljoonaan euroon (-1759).

Sampo aloitti Nordean kirjaamisen osakkuusyhtiöksi 31.12.2009, jolloin taseessa käypään arvoon käsiteltyjen osakkeiden arvo palautettiin vastaamaan niiden alkuperäistä hankintamenoa. Ilman tätä toimenpidettä käyvän arvon rahasto olisi ollut 588 miljoonaa euroa suurempi.

Sampo Oyj omisti 31.12.2009 Nordean osakkeita markkina-arvolla mitaten 5,8 miljardilla eurolla. Sampo on sijoittanut Nordeaan 5,2 miljardia euroa. Sammolla oli vuoden 2009 lopussa 809 429 180 Nordean osaketta, mikä vastasi 20,1 prosenttia Nordean osakekannasta. Nordean osakkeiden keskimääräinen hankintahinta oli 6,38 euroa osakkeelta. 31.12.2009 Nordean päätöskurssi oli 7,11 euroa.

Sampo Oyj:n taseeseen sisältyi 31.12.2009 myös 2,4 miljardin euron arvosta (2,4) tytäryhtiöiden osakkeita.

Konsernirakenteen muutokset

Sampo Oyj:n tytäryhtiö If Skadeförsäkring Holding AB (publ) saattoi 1.7.2009 päätökseen Baltiassa toimivien tytäryhtiöidensä yhdistämisen yhdeksi yhtiöksi. Uusi yhtiö If P&C Insurance AS toimii kaikissa Baltian maissa kotipaikkanaan Viro. Latviassa ja Liettuassa yhtiö toimii sivukonttorien kautta.

Hallinto

Yhtiökokous

Sampo Oyj:n 7.4.2009 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti vuoden 2008 tilinpäätöksen ja myönsi hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden. Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy. Yhtiökokous päätti jakaa vuodelta 2008 osinkoa 0,80 euroa osakkeelta. Osinko maksettiin 21.4.2009.

Yhtiökokous valitsi uudelleen hallitukseen professori Tom Berglundin, toimitusjohtaja Anne Brunilan, varatuomari Eira Palin-Lehtisen, ylijohdaja Jukka Pekkarisen, ministeri Christoffer Taxellin, toimitusjohtaja Matti Vuorian ja konsernijohtaja Björn Wahlroosin. Uutena jäsenenä hallitukseen valittiin Elisa Oyj:n toimitusjohtaja Veli-Matti Mattila. Hallituksen

Konsernin tuloslaskelma kvartaaleittain

Milj. €	10-12/2009	7-9/2009	4-6/2009	1-3/2009	10-12/2008
Vakuutusmaksutulo	1 077	896	1 036	1 470	872
Sijoitustoiminnan nettotuotot	259	348	384	165	-6
Liiketoiminnan muut tuotot	6	6	5	3	11
Korvaukset	-792	-767	-729	-818	-761
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-61	-17	-165	-390	367
Henkilöstökulut	-134	-136	-125	-115	-120
Liiketoiminnan muut kulut	-130	-115	-122	-129	-140
Rahoituskulut	-25	-23	-21	-17	-16
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	0	0	0	0	0
Kauden voitto ennen veroja	199	192	264	169	206
Verot	-51	-44	-46	-42	-53
Kauden voitto	148	148	217	127	153
Kauden muut laajan tuloksen erät					
Muuntoerät	-8	102	17	10	-186
Myytavissä olevat rahoitusvarat	-189	1 549	1 875	-247	-1 396
Rahavirtasuojaukset	-3	1	-8	8	15
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	-50	-175	-143	42	-99
Kauden muut laajan tuloksen erät yhteensä nettoverojen jälkeen	-250	1 477	1 741	-186	-1 665
Kauden laaja tulos	-102	1 624	1 959	-59	-1 512
Kauden voitosta					
Emoyhtiön omistajien osuus	148	148	217	127	153
Vähemmistöosuus	0	0	0	0	0
Kauden laajasta tuloksesta					
Emoyhtiön omistajien osuus	-101	1 625	1 958	-59	-1 512
Määräysvallattomien osuus	0	0	0	0	0

puheenjohtajana toiminut Georg Ehrnrooth oli ilmoittanut jo vuoden 2008 yhtiökokouksessa jättävänsä paikkansa Sammon yhtiökokouksessa 2009.

Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen Björn Wahlroosin. Nimitys- ja palkkiovaliokuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Björn Wahlroos (puheenjohtaja), Matti Vuoria (varapuheenjohtaja), Christoffer Taxell, Anne Brunila ja Eira Palin-Lehtinen. Tarkastusvaliokunnan jäseniksi valittiin Christoffer Taxell (puheenjohtaja), Tom Berglund (varapuheenjohtaja), Jukka Pekkarinen ja Veli-Matti Mattila.

Hallitus arvioi 7.4.2009 jäsentensä riippumattomuuden Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin perusteella ja totesi Berglundin, Brunilan, Mattilan, Palin-Lehtisen, Pekkarisen ja Taxellin olevat riippumattomia sekä yhtiöstä että sen merkittävistä osakkeenomistajista. Hallituksen arvion mukaan Wahlroos ja Vuoria eivät ole riippumattomia yhtiöstä.

Yhtiökokous päätti maksaa hallituksen jäsenille palkkiota vuonna 2010 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka seuraavasti: hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 160 000 euroa vuodessa, hallituksen varapuheenjohtajalle 100 000 euroa vuodessa ja hallituksen jäsenille 80 000 euroa vuodessa. Vuosipalkkiosta suoritetaan verojen ja vastaavien maksujen jälkeen 50 prosenttia Sammon A-sarjan osakkeina ja loput rahana.

Yhtiön palveluksessa oleville hallituksen jäsenille ei makseta erikseen palkkiota hallitustyöskentelystä työ- tai toimitushteen voimassaoloaikana.

Hallinto

Kari Stadigh aloitti Sammon konsernijohtajana 8.4.2009 Sammon hallituksen 5.11.2008 tekemän nimityksen mukaisesti. Stadighin edeltäjä Björn Wahlroos valittiin Sammon hallituksen puheenjohtajaksi yhtiökokouksessa 7.4.2009.

Sampo-konsernin hallitus päätti 6.5.2009, että Sammon johtoryhmän työvaliokunnan kokoonpano on seuraava: Kari Stadigh (puheenjohtaja), Ilona Ervasti-Vaintola, Peter Johansson, Patrick Lapveteläinen, Torbjörn Magnusson, Petri Niemisvirta ja Ricard Wennerklint.

Sammon hallitus nimitti 27.8.2009 oikeustieteen kandidaatin Timo Vuorisen Sampo-konsernin johtoryhmään 1.9.2009 alkaen. Vuorinen vastaa Sampo Oyj:n tytäryhtiön If Vahinkovakuutus Baltia ja Venäjä -liiketoiminnasta ja on If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n (Suomi) toimitusjohtaja.

Sampo-konserni noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n lokakuussa 2008 hyväksymää suositusta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodista. Konsernin hallintotavasta kerrotaan laajemmin yhtiön vuosikertomuksessa ja yhtiön internetsivuilla www.sampo.com/hallinnointi.

Lähipiiritiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Yritysvastuu

Pörssinoteerattuna osakeyhtiönä Sampo Oyj on velvollinen toimimaan osakkeenomistajiensa edut huomioon ottaen, lakeja noudattaen jaärkevien liiketoimintatapojen mukaisesti. Sampo-konsernia yhdistävät arvot ovat eettisyys, lojaalisuus,

avoimuus ja yrittäjäyys. Sampo pyrkii noudattamaan näitä arvoja kaikessa toiminnassaan ja kaikkien sidosryhmiensä kanssa.

Sampoa johdetaan terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Sampo pyrkii ennakoimaan yhteiskunnassa ja pääomamarkkinoilla tapahtuvat muutokset ja sopeuttamaan toimintansa niihin. Sampo pyrkii luomaan tasapuolisen, hyvän ja avoimen työilmapiirin. Palvelujaan tarjoamalla Sampo pyrkii osaltaan edistämään yhteiskunnallista hyvinvointia ja turvallisuutta. Sampo tiedostaa yhteiskuntavastuunsa ja sitoutuu toimintaansa kehittäessään edistämään taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden periaatteita.

Yritysvastuusta Sampo-konsernissa kerrotaan lisää vuoden 2009 vuosikertomuksen Yritysvastuuosiossa.

Henkilöstö

Sampo-konsernin palveluksessa oli 31.12.2009 kaikkiaan 7 087 työntekijää, kun 31.12.2008 työntekijöitä oli 7 458. Vahinkovakuutusliiketoiminnassa henkilöstön määrä väheni pääasiassa Baltiassa ja Venäjällä. Henkivakuutuksessa henkilöstön määrä pieneni hieman sekä Suomessa että Baltiassa.

Vuoden 2009 aikana noin 93 prosenttia henkilöstöstä työskenteli vahinkovakuutusliiketoiminnassa, 6 prosenttia henkivakuutusliiketoiminnassa ja prosentti omistusyhteisössä. Maantieteellisesti tarkasteltuna 31 prosenttia henkilöstöstä työskenteli Suomessa, 27 prosenttia Ruotsissa, 22 prosenttia Norjassa ja 20 prosenttia Baltiassa, Venäjällä, Tanskassa sekä muissa maissa. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä vuonna 2009 oli 7 311 henkeä, kun vuonna 2008 se oli 7 145 henkeä.

Henkilöstöasioissa vuoden 2009 pääpainopistealueet olivat osaamisen kehittäminen, johtajuus, yhteistoiminta, järjestösuhteet ja muu yhteistyö, palkitseminen ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen.

Henkilöstöasioista kerrotaan yksityiskohtaisemmin vuoden 2009 vuosikertomuksen Henkilöstöosiossa.

Johdon pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät

Sampo-konsernissa on kahdenlaisia kannustinjärjestelmiä: johdon pitkäaikaisia kannustinjärjestelmiä ja osakepalkkiojärjestelmä.

Johdon pitkän aikavälin kannustinjärjestelmien perusteella maksettavat maksut perustuvat Sammon osakekurssin kehitykseen noin kolmen vuoden aikajaksolla kunkin kannustinjärjestelmän liikkeelle laskemisesta alkaen. Kannustinjärjestelmissä on asetettu minimivaatimukset osakekurssikehitykselle ja yhtiön kannattavuudelle sekä yläraja maksettaville kannustimille. Lisäksi osa kannustimina saaduista suorituksista on käytettävä Sammon osakkeiden hankkimiseen ja osakkeet on pidettävä tietty aika.

Vuoden 2006 varsinaisen yhtiökokous hyväksyi Sampo 2006 -osakepalkkiojärjestelmän Sammon johtoryhmän jäsenille. Järjestelmän piiriin kuuluville myönnetään enintään etukäteen määrätty määrä Sammon osakkeita, jos Sammon osakekurssi ja vakuutusluottotavoitteet ylittävät ehtojen mukaiset arvot. Suoritus maksetaan Sammon osakkeina, käteisenä tai näiden yhdistelmänä. Lisäksi osakkeet on pidettävä tietty aika.

Johdon pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä ei suoritettu

maksuja vuonna 2009, mutta osakepalkkiojärjestelmästä suoritettiin maksuja 2 miljoonalla eurolla.

Sampo-konsernin johdon ja muiden avainhenkilöiden sitouttamisessa ja kannustamisessa painotetaan jatkuvuutta. Sampo Oyj:n hallitus päätti 27.8.2009 uuden pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän 2009:1 käyttöön otosta. Järjestelmä täydentää aiempia järjestelmiä ja se on suunnattu Sampo-konsernin johdolle sekä muille konsernin avainhenkilöille. Järjestelmään kuuluu 115 avainhenkilöä.

Johdon pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2006II–2009I ulottuvat vuoteen 2013.

Johdon pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien ehdot ovat luettavissa Sammon internetsivuilla osoitteessa www.sampo.com/palkitseminen.

Riskienhallinta

Sammon näkemyksen mukaisesti liiketoimintaa ei voi harjoittaa ilman korkeatasoista riskienhallintaa. Riskienhallinnan pää tavoitteet ovat:

- liiketoiminnan kannattavuuteen vaikuttavien riskien ja muiden riskien tunnistaminen, määrittely ja analysointi
- riittävä suojautuminen arvioitujen riskien varalta eli pääoman ja liiketoiminnan ennakoitavissa olevien voittojen riittävyden varmistaminen suhteessa liiketoiminnan riskeihin
- riskeiltä suojautuminen liiketoiminta-alueiden riskien-sietokyvyn oikeanlaisella allokoinnilla ja riskien oikealla hinnoittelulla
- liiketoimintojen taloudellisen tuloksen heilahtelujen rajoittaminen
- yleisen tehokkuuden, turvallisuuden ja jatkuvuuden varmistaminen

Sampo-konsernin suurimmat riskit ovat konsernin vakuutus-toimintaan ja sijoituksiin liittyvät riskit. Näihin liittyvä riskienhallinta on osa ydinosamista ja siksi riskienhallintaa kehitetään jatkuvasti. Muiden yhtiöiden tavoin Sampo-konserni on altis operatiivisille riskeille ja toimintaympäristön riskeille. Sampo-konserni pyrkii jatkuvasti parantamaan sisäistä valvontaansa

sekä ydinprosessejaan ja -järjestelmiään näiden riskien toteutuessaan aiheuttamia vaikutuksia lievittääkseen. Samasta syystä konserni pyrkii myös valvomaan ja analysoimaan konsernin ulkoisesta toimintaympäristöstä aiheutuvia muutoksia.

Sampo-konsernin riskienhallintaorganisaatiosta ja -toimenpiteistä kerrotaan yksityiskohtaisemmin vuoden 2009 vuosikertomuksen Riskienhallintaosiossa.

Osakkeet, osakepääoma ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma

Sampo Oyj:n osakkeiden lukumäärä 31.12.2009 oli 561 372 390 osaketta, jotka jakaantuivat 560 172 390 A-sarjan sekä 1 200 000 B-sarjan osakkeeseen. Yhtiöjärjestyksen mukaan A-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on 179 000 000 ja enimmäismäärä 711 200 000 kappaletta. B-sarjan osakkeiden vähimmäismäärä on 0 ja enimmäismäärä 4 800 000 kappaletta. Kullakin A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni ja B-osakkeella viisi ääntä.

Sammon A-sarjan osakkeet on noteerattu Helsingin Pörsissä (nykyisin NASDAQ OMX Helsinki) vuodesta 1988 alkaen. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan vaatimuksesta muuntaa A-sarjan osakkeeksi.

Sampo Oyj:n osakepääoma 31.12.2009 oli 98 miljoonaa euroa (98). Yhtiökokous päätti alentaa Sampo Oyj:n taseen mukaista ylikurssirahastoa ja vararahastoa siirtämällä kaikki taseen 31.12.2008 mukaisessa ylikurssirahastossa ja vararahastossa olevat varat sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Siirto toteutettiin vuoden 2009 aikana.

Tilikauden päättyessä Sampo Oyj omisti 90 000 Sammon A-sarjan osaketta. Muut konserniyhtiöt eivät omistaneet emoyhtiön osakkeita.

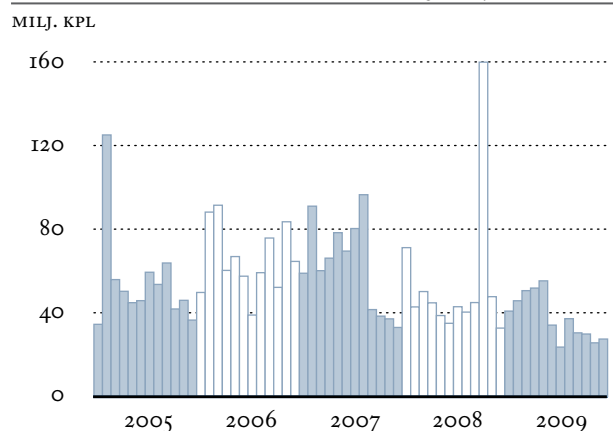
Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous myönsi hallitukselle valtuudet hankkia Sammon omia A-sarjan osakkeita yhdessä tai useammassa erässä yhteensä enintään 50 000 000 kappaletta. Omia osakkeita voi-

Sammon osakkeen hinta kuukausittain 2005–2009

Sammon osakkeen vaihto kuukausittain 2005–2009

daan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä Sammon osakkeesta julkisessa kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouksen päätöksestä.

Sammon A-sarjan osakkeita hankitaan NASDAQ OMX Helsingin järjestämän julkisen kaupankäynnin välityksellä niille muodostuvaan hankintahetken hintaan. Omat osakkeet hankitaan yhtiön voitonjakopolitiikan toteuttamiseksi, joten osakkeiden hankintaan on olemassa painava taloudellinen syy.

Edellä mainitun valtuutuksen mukaisesti Sammon hallitus päätti 11.12.2009 hankkia Sammon A-osakkeita voitonjakokelpoisilla varoilla. Ostettava osakemäärä on enintään 5 000 000 kappaletta, joka vastaa noin 0,9 prosenttia Sammon kaikista osakkeista. Osakkeiden hankinta alentaa yhtiön jakokelpoista omaa pääomaa.

Vuoden 2009 kuluessa Sampo Oyj hankki yhteensä 90 000 omaa A-osaketta, joka vastaa 0,02 prosenttia yhtiön osakkeiden kokonaismäärästä ja niihin liittyvistä äänioikeuksista. Osakkeet hankittiin keskihinnalla 16,53 euroa osakkeelta ja niitä maksettiin yhteensä 1,5 miljoonaa euroa.

Osakkeenomistajat

Sampo Oyj:n osakkeenomistajien lukumäärä 31.12.2009 oli 78 855 eli 17 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Arvo-osuusjärjestelmään siirtämättä oli 1,3 prosenttia osakkeista. Hallintarekisteröityneiden ja ulkomaisten osakkeenomistajien omistusosuus laski 49,0 prosenttiin (53,3) osakepääomasta ja 48,6 prosenttiin äänistä (52,9).

Vuoden 2009 lopussa Sammon hallituksen jäsenet konsernijohtaja mukaan lukien omistivat suoraan tai välillisesti 11 911 001 kappaletta Sammon osakkeita. Omistusten yhteenlaskettu osuus osakepääomasta ja äänioikeuksista oli 2,1 prosenttia.

Sampo vastaanotti vuoden 2009 aikana seuraavan Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n mukaisen ilmoituksen omistussuoksien muutoksista:

Sampo Oyj sai 17.12.2009 Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Capital Research and Management Companyn (taxpayer I.D. 86-0206507) omistamien Sammon A-osakkeiden kokonaismäärä oli 16. joulukuuta 2009 noussut yli yhden kahdeskymmenesosan (1/20) Sampo Oyj:n kaikista osakkeista ja niiden tuottamien äänten yhteismäärästä. Ilmoituksen mukaan Capital Researchilla oli 5,1 prosenttia Sammon osakepääomasta ja 5,0 prosenttia äänivallasta.

Ilmoitus on kokonaisuudessaan nähtävissä Sammon internetsivulla osoitteessa www.sampo.com.

Osakeomistus sektoreittain 31.12.2009 (A- ja B-sarjojen osakkeet)

Sektori	Osakkeita yhteensä	%
Yritykset	97 402 830	17,4
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	25 101 654	4,5
Julkisyhteisöt	78 175 384	13,9
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	13 343 997	2,4
Kotitaloudet	65 064 320	11,6
Ulkomaiset ja hallintarekisteröityneet	274 955 355	49,0
Yhteistilillä	7 328 850	1,3
Yhteensä	561 372 390	100,0

Omistumääräjakauma 31.12.2009

Osakkeiden lukumäärä	Omistajia kpl	Omistajia %	Arvo-osuusmäärä kpl	Arvo-osuusmäärä %	Äänimäärä kpl	Äänimäärä %
1-100	20 524	26,028	1 315 677	0,234	1 315 677	0,232
101-500	35 141	44,564	9 402 399	1,675	9 402 399	1,661
501-1 000	11 039	13,999	8 614 398	1,535	8 614 398	1,522
1 001-5 000	9 967	12,64	21 442 711	3,82	21 442 711	3,787
5 001-10 000	1 163	1,475	8 415 000	1,499	8 415 000	1,486
10 001-50 000	812	1,03	16 155 188	2,878	16 155 188	2,853
50 001-100 000	78	0,099	5 654 116	1,007	5 654 116	0,999
100 001-500 000	92	0,117	19 302 532	3,438	19 302 532	3,409
500 001-99 999 999	39	0,049	463 741 519	82,609	468 541 519	82,756
Yhteensä	78 855	100	554 043 540	98,694	558 843 540	98,706
joista hallintarekisteröityjä	18		267 136 889	47,586	267 136 889	47,183
Odotuslaskelmaa yhteensä	0		0	0	0	0
Yhteistilillä			7 328 850	1,306	7 328 850	1,294
Erityistilillä yhteensä	0		0	0	0	0
Liikkeeseenlaskettu määrä			561 372 390	100	566 172 390	100

Osakkeenomistajat 31.12.2009

A- ja B-sarjat	Osakkeiden lukumäärä	Osakkeista %	Äänistä %
Solidium Oy	79 280 080	14,12	14,00
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Varma	47 709 421	8,50	8,43
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	16 007 445	2,85	2,83
Wahlroos Björn	11 754 301	2,09	2,08
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva*	6 127 855	1,09	1,93
Valtion Eläkerahasto	5 560 000	0,99	0,98
Op-Delta -Sijoitusrahasto	3 710 782	0,66	0,66
Folketrygdfondet	1 956 311	0,35	0,35
Wärtsilä Oyj Abp	1 901 000	0,34	0,34
Etera Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö	1 846 610	0,33	0,33
Kuntien Eläkevakuutus	1 609 805	0,29	0,28
Odin Norden C/O Odin Forvaltning AS	1 599 351	0,28	0,28
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Eläke-Fennia	1 575 000	0,28	0,28
Nordea Norden Fonden	1 395 603	0,25	0,25
Sijoitusrahasto Nordea Fennia	1 380 000	0,25	0,24
Svenska Litteratursällskapet I Finland	1 224 600	0,22	0,22
Op-Focus Erikoissijoitusrahasto	1 073 749	0,19	0,19
Sijoitusrahasto Gyllenberg Finlandia	1 007 000	0,18	0,18
Erikoissijoitusrahasto Omx Helsinki 25 Indeksiosuusrahasto	998 634	0,18	0,18
Sijoitusrahasto Alfred Berg Finland	968 016	0,17	0,17
Hallintarekisteröidyt yhteensä	267 136 889	47,59	47,18
Muut yhteensä	105 549 938	18,80	18,64
Yhteensä	561 372 390	100,00	100,00

* A-sarjan osakkeita 4 927 855 kpl ja B-sarjan osakkeita 1 200 000 kpl.

Sammon A-osakkeet vuosina 2005 - 2009

Korotustapa/alentamistapa	Merkintäaika/rekisteröinti	Merkintäsuhde tai merkitsijä tai alentamissy	Uusien osakkeiden lukumäärä	A-osakkeiden lukumäärä korotuksen/ alentamisen jälkeen
Optio-ohjelma 1998 A-sarja	konversio vuonna 2005	Optiotodistuksien konversio	2 018 850	562 562 415
Optio-ohjelmat 1998 ja 2000 A-sarja	kuusi konversiota vuonna 2005	Optiotodistuksien ja -oikeuksien konversio	7 555 900	570 118 315
Optio-ohjelma 2000 A-sarja	konversio vuonna 2006	Optiotodistuksien konversio	382 200	570 500 515
Osakepääoman alentaminen	15.4.2006	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (7 000 000 kpl A-sarja)	-7 000 000	563 500 515
Optio-ohjelma 2000 A-sarja	viisi konversiota vuonna 2006	Optio-oikeuksien konversio	2 917 630	566 418 145
Optio-ohjelma 2000 A-sarja	kolme konversiota vuonna 2007	Optio-oikeuksien konversio	15 740 245	582 158 390
Osakepääoman alentaminen	23.2.2007	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (4 827 500 kpl A-sarja)	-4 827 500	577 330 890
Osakepääoman alentaminen	16.05.2008	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (6 715 000 kpl A-sarja)	-6 715 000	570 615 890
Osakepääoman alentaminen	10.11.2008	Takaisinostettujen osakkeiden mitätöinti (10 443 500 kpl A-sarja)	-10 443 500	560 172 390

Ei muutoksia vuonna 2009

Taloudellinen tilanne

Sisäiset osingot

Sampo Oyj vastaanotti vuonna 2009 tytäryhtiöltään If Skadeförsäkring Holding AB (publ):lta osinkoina yhteensä 488 miljoonaa euroa (5,1 miljardia Ruotsin kruunua). Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö ei maksanut Sammolle osinkoa vuonna 2009.

Luottoluokitukset

Sampo-konserniin kuuluvien yhtiöiden tärkeimmistä luottoluokituksissa ei vuoden 2009 kuluessa tapahtunut muutoksia.

Yhtiö	Moody's		Standard and Poor's	
	Luokitus	Näkymä	Luokitus	Näkymä
Sampo Oyj	Baa2	Vakaa	Ei luokitusta	-
If Skadeförsäkring Ab (Ruotsi)	A2	Vakaa	A	Vakaa
If Vahinkovakuutus Oyj (Suomi)	A2	Vakaa	A	Vakaa

Konsernin vakavaraisuus

Nordea Bank Ab (publ):sta tuli Sampo-konsernin osakkuusyhtiö 31.12.2009 alkaen. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) annetun lain mukaan Sampo-konserni muuttui rahoitus- ja vakuutusryhmittymäksi.

Konsernin vakavaraisuus on vuonna 2009 laskettu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (2004/699) annetun lain kolmannen luvun mukaan. Laki perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/87/EY finanssiryhmittymään kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyriyten ja sijoituspalveluyriyten lisävalvonnasta.

Sampo-konsernin vakavaraisuus

Milj. €	31.12.2009	31.12.2008
Konsernitaseen oma pääoma	7 613	4 631
Toimialakohtaiset erät	1 545	391
Aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	-2 314	-1 571
Tilikauden osingot	-561	-
Ryhmittymän omat varat, yhteensä	6 283	3 452
Omien varojen vaatimukset, yhteensä	3 968	796
Ryhmittymän vakavaraisuus	2 315	2 656
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (Omat varat/Omien varojen vaatimus,%)	158,3	433,6

Konsernin vakavaraisuussuhde (ryhmittymän omat varat suhteessa minimivaatimukseen) 31.12.2009 oli 158,3 prosenttia (433,6). Vakavaraisuuden lasku johtui Nordean käsittelystä osakkuusyhtiönä vuoden 2009 vakavaraisuuslaskennassa. Sampo-konsernin vakavaraisuusvaatimuksessa huomioidaan sen omistusuosuutta vastaava osuus Nordean vakavaraisuusvaatimuksesta.

Sampo-konsernissa pääomitusta arvioidaan sisäisesti vertaamalla riskeihin vaadittavaa pääomaa käytettävissä oleviin

pääomiin. Riskeihin vaadittavan pääoman arviointi perustuu taloudelliseen pääomaan, jonka konserniyhtiöt määrittävät mitattavissa oleville riskeille 99,5 prosentin luottamustasolla ja yhden vuoden horisontilla. Tämän lisäksi yhtiöt arvioivat pääomatarpeensa sellaisien riskien varalta, jotka eivät ole mitattavissa. Näitä ovat esimerkiksi toimintaympäristöön liittyvät riskit. Käytettävissä oleva pääoma (Adjusted Solvency Capital) sisältää vakavaraisuuspääoman ja lisäksi muita vahinkojen kattamiseen käytettävissä olevia eräiä kuten vastuuvelan diskonttausvaikutuksen ja muita vakavaraisuuspääomaan kuulumattomia eräiä.

Taloudellisen pääoman vaatimus Sampo-konsernin toiminnalle 31.12.2009 oli 3 783 miljoonaa euroa (1895) ja käytettävissä oleva pääoma (Adjusted Solvency Capital) oli 7 077 miljoonaa euroa (4 023).

Velkarahoitus

Sampo Oyj:n taseen vastuisiin sisältyi 31.12.2008 pääomalaina, jonka nimellisarvo oli 600 miljoonaa euroa. Samana ajankohdana Sampo Oyj:lla oli korollisia saatavia 1 184 miljoonan euron arvosta. Vuotta myöhemmin 31.12.2009 Sampo Oyj:lla oli velkarahoitusta 1 595 miljoonaa euroa ja 525 miljoonaa euroa korollisia saatavia. Vuoden 2009 kuluessa nettovelka kasvoi 1 653 miljoonaa euroa ja 31.12.2009 nettovelka oli 1 069 miljoonaa euroa (-584). Suurin syy muutokseen oli Nordea-omistuksen kasvattaminen. Bruttovelka suhteessa Sampo Oyj:n omaan pääomaan oli 24 prosenttia (11).

Sampo Oyj allekirjoitti vuoden aikana 2 000 000 000 euron määräisen joukkovelkakirjalainaojelman (Euro Medium Term Note Programme) voidakseen laskea liikkeelle velkakirjoja pääomamarkkinoilla. Sampo teki joukkovelkakirjalainajärjestelyn pääomamarkkinoille Euro Medium Term Note – ohjelman puitteissa ja julkisti tarjouksen aiemmin mainitun pääomalainansa haltijoille lainan vaihtamisesta uusiin senior-ehtoisiin velkakirjalainoihin. Samanaikaisesti Sampo laski liikkeelle ehdoltaan vastaavia velkakirjalainoja lisärahoituksen hankkimiseksi.

Vaihtotarjoukseen liittyen Sampo julkisti seuraavat tiedot:

Uusien liikkeellelaskettavien velkakirjalainojen kokonaismäärä:	750 000 000 euroa
(i) Vaihtotarjouksessa syntyneiden uusien velkakirjalainojen kokonaismäärä:	562 181 000 euroa
(ii) Vaihtotarjouksen lisäksi liikkeellelaskettujen uusien velkakirjalainojen kokonaismäärä:	187 819 000 euroa
Liikkeelläolevien nykyisten velkakirjalainojen määrä vaihtotarjouksen päättymisen jälkeen:	36 597 000 euroa
Eräntymispäivä:	10.4.2012
Liikkeellelaskuhinta:	100,00 prosenttia
Kuponkituotto:	6,339 prosenttia
(i) Korkomarginaali:	4,00 prosenttia
(ii) Keski-swap korko:	2,339 prosenttia

Sampo Oyj aktivoi myös kotimaisen yritystodistusojelmansa vuoden 2009 kuluessa ja lisäksi laski liikkeelle joukkovelkakirjalainoja. Vuoden 2009 lopussa Sampo Oyj:n taseen vastattiin sisältyi 962 miljoonan euron edestä senior-ehtoisia joukkovelkakirjalainoja ja 466 miljoonan euron arvosta kotimaisen

yrittödistusohjelman puitteissa emittoituja yrittödistuksia. Sampo Oyj otti myös 130 miljoonan euron eläkelainan elokuussa 2009. Edellä mainittujen velkaerien keskimääräinen korko 31.12.2009 oli 3,2 prosenttia.

Sampo Oyj sopi maksuvalmiutensa vahvistamiseksi 200 miljoonaan euron valmiusluottojärjestelystä huhtikuussa 2009. Järjestelyn puitteissa ei ole nostettu lainoja.

Näkymät vuodelle 2010

Markkinoiden osoitettua jälleen joustavuutensa rahoitusjärjestelmän romahtamisen uhka on väistynyt. Vuoden 2010 alussa usko talouden elpymiseen on kasvanut huomattavasti ja luottamus on suurelta osin palautunut pääomamarkkinoille. Osakemarkkinoiden uskotaan tuottavan hyvin nykyisten matalien korkojen aikana eikä lyhyiden korkojen odoteta lähiaikoina nousevan.

Sampo-konsernin odotetaan tekevän vuonna 2010 hyvän tuloksen. Vakaata vakuutusteknistä tulosta tukevat sijoitustoiminnan vahvat tulokset ja osuus osakkuusyhtiö Nordean tuloksesta.

Vahinkovakuutuksessa Ifin odotetaan saavuttavan pitkän aikavälin tavoitteensa alle 95 prosentin yhdistetystä kulusuhteesta. Yhtiön odotetaan tekevän tänäkin vuonna erinomaisen tuloksen. Yleinen taloudellinen tilanne rasittaa edelleen maksutulon kasvua, mutta sen vaikutus tulokseen on rajallinen.

Mandatum Lifen markkina-arvoin laskettu tulos riippuu merkittävästi pääomamarkkinoista ja sen odotetaan säilyvän hyvänä. Raportoidun tuloksen uskotaan yltävän vuoden 2009 tasolle. Yhtiö tavoittelee sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa edelleen kasvua.

Sampo yhdistelee 1.1.2010 alkaen pääomaosuusmenetelmällä konsernin tuloslaskelmaan omistusosuuttaan vastaavan osan Nordean nettotuloksesta. Nordean vaikutuksen konsernin tulokseen odotetaan olevan huomattava.

Merkittävimmät riskit toiminnalle

Sampo-konserni on monipuolisena finanssikonsernina altistunut monille erilaisille rahoitusriskeille ja muille riskeille. Sampo-konsernin toiminnan merkittävimmät riskit vuonna 2009 olivat vakuutusriskit vahinko- ja henkivakuutusliiketoiminnoissa sekä konsernin sijoituksiin ja Sampo Oyj:n velkaan liittyvät markkina- ja luottoriskit.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutustapahtumien satunnaisuudesta aiheutuvien riskin hallitsemiseen. Vakuutusriski syntyy siitä, että tulevien vakuutuskorvausten kustannukset ovat suuremmat kuin hintaa määrättäessä odotettiin. Vuonna 2009 Sampo-konsernin vakuutusliiketoiminnan riskiprofiili on säilynyt suhteellisen vakaana.

Merkittävimmät Sampo-konsernin sijoitustoimintaan liittyvät riskit vuonna 2009 olivat osakeriski, korkoriski ja luottoriski. Osakeriski syntyy konsernin 2,4 miljardin euron (2,7) arvoisesta osakesijoitussalkusta. Korkoriski liittyy konsernin korkosijoituksiin sekä vakuutustekniseen vastuuvelkaan. Lyhyellä aikavälillä korkojen nousu voi vähentää korkosijoitusten arvoa. Pitkällä aikavälillä taloudellisesti suurempi riski on se,

että markkinakorot laskevat ja säilyvät alhaisella tasolla. Korkosijoitukset altistavat konsernin lisäksi luottoriskeille, joiden merkitys on kasvanut vuoden aikana.

Konsernin korkosijoitusten määrä oli vuoden 2009 lopussa 13,5 miljardia euroa (13,2).

Valuuttakurssiriskit liittyvät valuuttakurssien muutoksista Sampo-konsernille aiheutuviin mahdollisiin tappioihin. If Vahinkovakuutuksessa ja Mandatum Lifessä valuuttariski liittyy pääasiassa nettomääräiseen valuuttakurssiriskiin. Sampo Oyj:n valuuttariskinä ovat valuuttakurssivaihtelut, jotka voivat substanssiarvon ja Ifiltä saatujen sisäisten osinkojen valuuttakurssimuunnossa koitua yhtiölle epäedullisiksi.

Operatiiviset riskit, kuten virheet tai häiriöt sisäisissä prosesseissa ja järjestelmissä, sekä liiketoimintariskit, kuten muutokset talouden suhdanteissa tai liiketoimintaympäristössä, kuuluvat olennaisena osana kaikkiin liiketoimintoihin. Liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2009 aikana.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Sampo Oyj:n osinkopolitiikan mukaisena tavoitteena on jakaa vuosittainen osinko, joka vastaa 4-6 prosentin osinkotuottoa. Osinko ei voi kuitenkaan ylittää raportoitua voittoa verojen jälkeen (satunnaisia erii lukuun ottamatta) siltä kalenterivuodelta, jolta osinko maksetaan. Osingonjaon lisäksi voidaan ostaa omia osakkeita.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 6 435 539 685,41 euroa, josta tilikauden voitto on 531 142 474,88 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle osinkoa maksettavaksi 1,00 euroa yhtiön 561 372 390 osakkeelle. Maksettavien osinkojen yhteismäärä on 561 282 390 euroa, koska osinkoa ei makseta yhtiön hallussa oleville 90 000 Sammon A-osakkeelle. Loput varoista jätetään omaan pääomaan.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonjaon täsmäytyspäivänä 16.4.2010 rekisteröitynä Euroclear Finland Oy:n pitämään osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan 23.4.2010.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Uusi voitonjakopolitiikka

Sammon hallitus on päättänyt 11.2.2010 uudesta voitonjakopolitiikasta. Uuden osinkopolitiikan mukaisesti maksettujen osinkojen kokonaismäärä on kunakin vuonna vähintään 50 prosenttia konsernin nettotuloksesta (pl. poikkeuserät). Osingonjaon lisäksi yhtiö voi ostaa omia osakkeitaan. Uutta politiikkaa sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2010 maksettavaan osinkoon.

Sampo Oyj
Hallitus

Tunnusluvut

Konsernin yhteiset tunnusluvut¹

		2009	2008	2007	2006	2005
Voitto ennen veroja	Milj. €	825	870	3 833	1 353	1 295
Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	53,7	-32,4	52,6	22,6	28,4
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	16,5	-7,4	11,5	4,0	4,4
Omavaraisuusaste	%	28,6	21,9	30,5	10,9	10,1
Konsernin vakavaraisuus ²	Milj. €	2 315	2 656	5 969	2 443	2 124
Konsernin vakavaraisuussuhde ²	%	158,3	433,6	774,6	202,7	196,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		7 311	7 145	6 855	11 657	11 730

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. €	3 888	4 057	4 085	4 019	3 962
Vakuutusmaksutuotot	Milj. €	3 643	3 807	3 797	3 765	3 709
Voitto ennen veroja	Milj. €	644	549	534	730	800
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	53,2	-0,8	19,2	22,0	24,1
Riskisuhde ³	%	68,0	68,1	66,9	65,9	66,2
Toimintakulusuhde ³	%	24,1	23,7	23,7	24,0	24,3
Vahinkosuhde ³	%	76,2	76,0	74,9	73,9	74,1
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua ³	%	74,6	74,4	73,4	72,5	72,7
Liikekulusuhde ³	%	17,6	17,4	17,2	17,4	17,8
Yhdistetty kulusuhde	%	93,8	93,4	92,1	91,3	91,9
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua	%	92,1	91,8	90,6	89,9	90,5
Vakavaraisuuspääoma (IFRS)*	Milj. €	2 943	2 221	2 681	2 841	3 216
Vastuuvelasta (IFRS)*	%	36,3	29,8	33,3	36,8	43,9
Vastuunkantokyky*	%	77,3	65,7	71,3	73,6	87,5
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		6 807	6 655	6 415	6 428	6 592

* Perustuvat I-alakonsernin tilinpäätökseen.

Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj. €	809	536	622	662	655
Voitto ennen veroja	Milj. €	121	140	342	295	234
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (RoE)	%	97,6	-68,8	9,1	30,0	39,0
Liikekustannussuhde	%	111,0	113,1	101,6	101,9	93,4
Vakavaraisuuspääoma (IFRS)	Milj. €	927	382	844	1 031	1 075
Vastuuvelasta (IFRS)	%	18,5	7,8	16,4	20,1	21,3
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		450	437	384	365	370

Omistusyhteisön tunnusluvut⁴

Voitto ennen veroja	Milj. €	36	180	95	-27	-49
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		54	53	56	435	567

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos	euro	1,14	1,18	6,18	1,73	1,68
Osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot	euro	-	-	1,25	1,27	-
Laimennettu osakekohtainen tulos	euro	-	-	-	1,69	1,65
Laimennettu osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot	euro	-	-	-	1,24	-
Osakekohtainen tulos, ml. käyvän arvon rahaston muutos	euro	5,88	-3,52	5,89	1,89	1,97
Osakekohtainen tulos, ml. käyvän arvon rahaston muutos, jatkuvat toiminnot	euro	-	-	0,95	1,44	-
Osakekohtainen oma pääoma	euro	13,56	8,25	13,47	9,18	7,65
Osakekohtainen substanssi	euro	14,63	8,28	13,49	9,21	7,67
Osakekohtainen osinko ⁵	euro	1,00	0,80	1,20	1,20	0,60
Osinko/tulos	%	87,7	67,8	19,4	69,4	35,7
Efektiivinen osinkotuotto	%	5,9	6,0	6,6	5,9	4,1
Hinta/voitto-suhde (PE-luku)		14,9	11,2	2,9	11,7	8,8
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12. ⁶	1 000 kpl	561 282	561 372	574 209	562 791	564 701
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm ⁶	1 000 kpl	561 370	569 442	577 802	563 092	564 864
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna ⁶	1 000 kpl	561 370	569 442	577 802	576 341	575 268
Osakekannan markkina-arvo	Milj. €	9 553	7 433	10 382	11 413	8 312

A-sarja		2009	2008	2007	2006	2005
Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12. ⁶	1 000 kpl	560 082	560 172	573 009	561 591	563 501
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm ⁶	1 000 kpl	560 170	568 242	576 602	561 892	563 664
Osakkeiden painotettu keskim. lkm laimentavat osakkeet huomioituna ⁶	1 000 kpl	560 170	568 242	576 602	575 141	574 068
Painotettu keskim. kaupantekokurssi	euro	13,84	15,96	21,43	16,78	11,97
Antioikaistu ylin kurssi	euro	17,72	19,30	24,79	20,74	14,95
Antioikaistu alin kurssi	euro	8,63	11,42	17,95	13,58	9,83
Antioikaistu viimeinen kaupantekokurssi	euro	17,02	13,24	18,08	20,28	14,72
Osakkeen pörssivaihto tilikaudella	1 000 kpl	452 367	650 816	750 748	592 839	663 491
Osakkeen suhteellinen pörssivaihto	%	80,8	114,5	130,2	105,5	117,7

B-sarja

Osakkeiden antioikaistu lkm 31.12.	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lkm	1 000 kpl	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200

- 1 Sampo Oyj:n myyntivoitto Sampo Pankki Oyj:n osakekannan myynnistä Danske Bank A/S:lle (2 830 milj. e) sisältyy konsernin vuoden 2007 tunnuslukuihin. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä vuosina 2005–2006 sisältää myydyin pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan (lopetetut toiminnot) keskimääräisen henkilöstömäärän.
- 2 Nordean tultua Sammon osakkuusyhtiöksi 31.12.2009 muuttui Sampo-konserni rahoitus- ja vakuutusyrittäjäryhmittymien valvonnasta annetun lain (2004/699) mukaiseksi rahoitus- ja vakuutusyrittäjäryhmittymäksi. Konsernin vakavaraisuus on vuonna 2009 määrätty lain kolmannen luvun mukaisesti. Vuosina 2007 - 2008 vakavaraisuus on laskettu vakuutusyrittäjäryhmittymän mukautetun vakavaraisuuden laskentaa koskevan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1106/2000) mukaisesti. Vakavaraisuus on Finanssivalvonnan (ent. Vakuutusvalvontaviraston) suostumuksella määrätty konsernitilinpäätöksen perusteella. Vuosina 2005–2006 konsernin vakavaraisuus on laskettu rahoitus- ja vakuutusyrittäjäryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisesti.
- 3 Vahinkovakuutus toiminnan tunnusluvut on laskettu toimintokohtaisten kulujen pohjalta, eikä niitä siksi voida johtaa suoraan sulautetusta tuloslaskelmakaavasta.
- 4 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä vuosina 2005–2006 sisältää silloin tytäryhtiönä yhdistellyn Primasoft Oyj:n henkilöstön.
- 5 Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle tilikaudelta 2009.
- 6 Osakekohtaisia tunnuslukuja laskettaessa tilinpäätöspäivän osakemääränä on käytetty 561 282 390 kpl:tta ja keskimääräisenä osakemääränä 561 369 678 kpl:tta. Sampo Oyj:n tilinpäätöshetkellä omistamat 90 000 omaa osaketta on huomioitu molemmissa osakemäärissä.

Tunnuslukuja laskettaessa veroina on otettu huomioon tilikauden tulosta vastaava vero. Kiinteistöjen sekä eräpäivään asti pidettävien saamistodistusten arvostuserot on otettu huomioon laskettaessa kokonaispääoman tuottoa, oman pääoman tuottoa, omaisuusastetta sekä osakekohtaista substanssia. Lisäksi kokonaispääoman tuottoa sekä oman pääoman tuottoa laskettaessa on otettu huomioon käyvän arvon rahaston muutos. Arvostuseroista on vähennetty laskennallinen verovelka.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnusluvut on laskettu valtiovarainministeriön asetuksen ja sitä tarkentavan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Konsernin vakavaraisuus on laskettu rahoitus- ja vakuutusyrittäjäryhmittymien valvonnasta annetun lain kolmannen luvun mukaisesti konsolidointimenetelmällä.

Koko konsernin yhteiset tunnusluvut

Voitto ennen veroja

Vahinkovakuutuksen voitto ennen veroja + henkivakuutuksen voitto ennen veroja
+ omistusyhteisön voitto ennen veroja ± konsernin tulosvaikutteiset eliminoinnit

Vahinko- ja henkivakuutus

+ vakuutusmaksutulo
+ sijoitustoiminnan nettotuotot
+ liiketoiminnan muut tuotot
– korvaukset
– vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos
– henkilöstökulut
– liiketoiminnan muut kulut
– rahoituskulut
± osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Omistusyhteisö

+ sijoitustoiminnan nettotuotot
+ liiketoiminnan muut tuotot
– henkilöstökulut
– liiketoiminnan muut kulut
– rahoituskulut
± osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

+ voitto ennen veroja
± käyvän arvon rahaston muutos
± sijoitusten arvostuserojen muutos
– verot (ml. laskennallisen verovelan muutos sijoitusten arvostuseroista)
+ oma pääoma yhteensä
± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen
(vuoden alun ja lopun keskiarvo) × 100 %

Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin), %

+ liikevoitto
+ korkokulut ja muut rahoituskulut
+ vastuuvelan perustekorko
± käyvän arvon rahaston muutos
± sijoitusten arvostuserojen muutos
+ taseen loppusumma
– sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka
± sijoitusten arvostuserot
(vuoden alun ja lopun keskiarvo) × 100 %

Omavaraisuusaste (käyvin arvoin), %

+ oma pääoma yhteensä
± sijoitusten arvostuserot laskennallisen verovelan vähentämisen jälkeen
+ taseen loppusumma
± sijoitusten arvostuserot × 100 %

Konsernin vakavaraisuus

+ oma pääoma yhteensä	
+ toimialakohtaiset erät	
– aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	
omat varat yhteensä	
– omien varojen vaatimukset yhteensä	
konsernin vakavaraisuus	

Konsernin vakavaraisuussuhde, %

omat varat		
omien varojen vaatimukset		× 100 %

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

Keskiarvo kuukausien lopun henkilökuntamääristä oikaistuna osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut**Voitto ennen veroja**

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Riskisuhde, %

+ korvauskulut		
– korvausten käsittelykulut		
vakuutusmaksutuotot		× 100 %

Toimintakulusuhde, %

+ liikekulut		
+ korvausten käsittelykulut		
vakuutusmaksutuotot		× 100 %

Vahinkosuhde, %

korvauskulut		
vakuutusmaksutuotot		× 100 %

Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua, %

korvauskulut ilman perustekorkokulua		
vakuutusmaksutuotot		× 100 %

Liikekulusuhde, %

liikekulut		
vakuutusmaksutuotot		× 100 %

Yhdistetty kulusuhde, %

vahinkosuhde + liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %

vahinkosuhde ilman perustekorkokulua + liikekulusuhde

Vakavaraisuuspääoma (IFRS)

+ oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
 ± sijoitusten arvostuserot
 – aineettomat hyödykkeet
 + pääomalainat
 – lähitulevaisuudessa todennäköisesti realisoituvat laskennalliset verot
 ± muut asetuksella säädetyt erät

Vakavaraisuuspääoma % vastuvelasta (IFRS)

+ vakavaraisuuspääoma		× 100 %
+ velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista		
– jälleenvakuuttajien osuus vakuutusveloista		

Vastuunkantokyky (IFRS), %

vakavaraisuuspääoma		× 100 %
vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta		

Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut**Voitto ennen veroja**

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin), %

Kaava on esitetty edellä konsernin yhteisten tunnuslukujen yhteydessä.

Liikekustannussuhde, %

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta		
+ korvausten selvittelykulut		
kuormitustulo		× 100 %

Vakavaraisuuspääoma (IFRS)

+ oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
 ± sijoitusten arvostuserot
 – aineettomat hyödykkeet
 + pääomalainat
 – lähitulevaisuudessa todennäköisesti realisoituvat laskennalliset verot
 (sis. käyvän arvon rahaston sekä voittovarojen laskennalliset verot)
 ± muut asetuksella säädetyt erät

Vakavaraisuuspääoma % vastuvelasta (IFRS)

+ vakavaraisuuspääoma		× 100 %
+ velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista		
– jälleenvakuuttajien osuus vakuutusveloista		
– 75 % sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten veloista		

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden voitto
osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen tulos ml. käyvän arvon rahaston muutos

emoyhtiön osakkeiden omistajille kuuluva tilikauden voitto
± käyvän arvon rahaston muutos
osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä

Osakekohtainen oma pääoma

oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)
osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osakekohtainen substanssi

+ oma pääoma (emoyhtiön omistajien osuus)
± sijoitusten arvostuserot
± laskennallinen verovelka sijoitusten arvostuseroista
osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osakekohtainen osinko, %

tilikaudelta jaettu osinko
osakkeiden antioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä × 100 %

Osinko tuloksesta, %

osakekohtainen osinko
osakekohtainen tulos × 100 %

Efekttiivinen osinkotuotto, %

osakekohtainen osinko
osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi × 100 %

Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)

osakkeen antioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi
osakekohtainen tulos

Osakekannan markkina-arvo

osakkeiden lukumäärä tilikauden viimeisenä päivänä x tilikauden viimeinen kaupantekokurssi

Osakkeiden suhteellinen pörssivaihto, %

pörssin kautta vaihdettujen osakkeiden lukumäärä
osakkeiden antioikaistu keskimääräinen lukumäärä × 100 %

” Ei dramatiikkaa
– aivan kuten
osakkeen-
omistajamme
meiltä
odottavatkin.”

*Kari Stadigh Sammon tuloksesta Konserni-
johtajan haastattelu -videossa 4.11.2009.*

SAMPO-KONSERNIN RISKIENHALLINTA 2009

1 Sampo-konsernin ansaintalogiikka ja riskit	50	8 Luottoriskit	74
2 Sampo-konsernin riski- ja vakavaraisuusaseman kehitys vuonna 2009	50	Luottoriskien hallinta ja valvonta Sampo-konsernissa	74
3 Riskienhallinnan hallintorakenne	53	Sijoituksiin liittyvät luottoriskit	75
Riskienhallinnan periaatteet	53	Jälleenvakuutusvastapuoliin liittyvät luottoriskit	75
Riskienhallinnan hallintorakenne	54	Luotto- ja markkinariskikeskittymät	76
4 Riskien ja pääoman mittaus	55	9 Maksuvalmiusriski	76
5 Pääoman hallinta Sampo-konsernissa	56	10 Operatiiviset riskit	77
Pääoman hallintaprosessi	56	Operatiivisten riskien hallinta ja valvonta	
Sampo-konsernin pääomitus vuonna 2009	57	vahinkovakuutuksessa	77
6 Vakuutusriskit	60	Operatiivisten riskien hallinta ja valvonta	
Vahinkovakuutus	60	henkivakuutuksessa	78
Henkivakuutus	63	11 Riskienhallinnan kehitysnäkymät	78
7 Markkina- ja ALM-riskit	66		
Markkinariskien hallinta ja valvonta Sampo-konsernissa	66		
ALM-riskit Sampo-konsernissa	68		
Sampo-konsernin sijoituksiin liittyvät markkinariskit	69		

*Tässä riskienhallintaosiossa esitetyt tiedot ovat osa IFRS-
tilinpäätöstä.*

Sampo-konsernin riskienhallinta 2009

1 Sampo-konsernin ansaintalogiikka ja riskit

Sampo-konsernissa on kaksi liiketoiminta-aluetta: vahinkovakuutus (If Vahinkovakuutus) ja henkivakuutus (Mandatum Life). Vakuutustoimintaa harjoittavien tytäryhtiöiden lisäksi omistusyhteisö (Sampo Oyj) omisti vuoden 2009 lopussa 20,1 prosenttia Nordeasta. Nordean riskienhallintaa ei käsitellä Sampo-konsernin vuosikertomuksessa.

Sampo Oyj ei omistusyhteisönä harjoita omaa liiketoimintaa. Sampo Oyj asettaa tytäryhtiöiden keskeiset taloudelliset ja pääomitusavoitteet sekä määrittää tytäryhtiöiden riskienhallintaa ohjaavat periaatteet. Tytäryhtiöt järjestävät näiden periaatteiden puitteissa itsenäisesti riskienhallintansa ottaen huomioon oman toimintansa ansaintalogiikkaan ja riskeihin liittyvät erityispiirteet.

Pohjoismaisena vakuutusyhtiönä *If Vahinkovakuutus* tarjoaa maantieteellisesti hajaantuneella alueella vakuutusturvaa laajalle joukolle yksityishenkilöitä ja yrityksiä. *If Vahinkovakuutus* altistuu siten useille riskeille, jotka valitaan huolella ja hinnoitellaan riskejä vastaavasti. Jälleenvakuutusta käytetään harvinaisten mutta vakavien vahinkojen hallintaan. Menestyksen kannalta keskeistä on myös kyky maksimoida sijoitustuotot huomioiden kaikki riskit, vastuuvelan ominaisuudet, vakavaraisuusvaatimukset, viranomaisten katesäännösten asettamat rajat sekä luottoluokittajien vaatimukset.

Mandatum Life toimii pääasiassa Suomessa tarjoten henki- ja eläkevakuutuksia sekä puhtaita riskivakuutuksia. Henkivakuutustoiminnan kannattavuus riippuu sijoitustuloksesta, sekä niin kutsutuista riski- ja liikekuluylijäämistä. *Mandatum Lifen* sijoitustulos on muun kuin sijoitussidonnaisen vastuuvelan katteena olevan omaisuuden sijoitustuottojen ja laskuperustekorkoisille vakuutusille hyvitetävän laskuperustekorona ja asiakashyvitysten erotus. Riskilylijäämä muodostuu vakuutusmaksuun sisältyvästä riskimaksusta vähennettynä toteutuneilla korvauskuluilla. Liikekuluylijäämä muodostuu vakuutusmaksuun sisältyvästä liikekulukuormituksesta vähennettynä toteutuneilla liikekuluilla.

Sijoitustulos on henkivakuutustoiminnan kannattavuuteen merkittävimmin vaikuttava tekijä. *Mandatum Lifen* sijoitustoiminnan lähtökohtia ovat yhtiön vastuuvelan ominaisuudet ja vakavaraisuus. Henkivakuutussopimukset ovat tyypillisesti pitkäkestoisia ja vastuuvelan kassavirtojen ennakoitavuudesta johtuen yhtiö voi sijoitustoiminnassaan tavoitella riskitöntä tuottoa korkeampia tuottoja. Tämä luonnollisesti kasvattaa sijoitustuottojen heilahtelua lyhyellä aikavälillä, mikä huomioidaan yhtiön sisäisissä pääomitusvaateissa.

Edellä mainittujen riskien lisäksi Sampo-konserni altistuu toiminnassaan operatiivisille riskeille sekä liiketoimintariskeille,

kuten häiriöille sisäisissä prosesseissa ja muutoksille liiketoimintaympäristössä. Nämä riskit kuuluvat olennaisena osana kaikkiin liiketoimintoihin.

Sampo-konsernin merkittävimmät riskit on havainnollistettu kuvassa 1. Riskit on luokiteltu pääosin konsernin kannattavuuteen vaikuttavien riskitekijöiden mukaan. Tiedetyt riskit, kuten koko taseen arvoon ja tuloskykyyn liittyvä ALM-riski ("Asset and Liability Management"), keskittyneisyysriski ja maineriski, riippuvat useista riskitekijöistä.

2 Sampo-konsernin riski- ja vakavaraisuusaseman kehitys vuonna 2009

Vakuutustoiminta

Vahinkovakuutusmarkkina heikkeni vuoden aikana taloudellisen taantumun vuoksi. Vakuutusten myynti yksityisiasialle oli haastavaa paitsi taantumun myös kovan kilpailun vuoksi Norjassa ja Ruotsissa. Liikennevakuutusten myynti, joiden osuus on suuri *If Vahinkovakuutus* vakuutuskannasta, väheni autokaupan hiljennyttyä. Pohjoismaiden tasolla suurten vahinkojen vaikutus oli odotettu, noudattaen vuosittaista normalisoitua tasoa. Yksittäisissä maissa suurten vahinkojen vaikutus oli suurempi Norjassa ja alhaisempi Suomessa.

Mandatum Lifen sijoitussidonnainen vastuuvetä on kasvanut voimakkaasti sijoitussidonnaisiin sopimuksiin liittyvän vakuutusmaksutulon lisääntymisestä sekä sijoitussidonnaisten säästöjen korkeista sijoitustuotoista johtuen. Vastuuvelan muutoksen analyysi on esitetty *Vakuutusriski*-osion taulukossa 8. Lisäksi takaisinnostojen määrä vakiintui vuoden 2008 jälkeen, jolloin takaisinnostot olivat huipussaan. Muu vastuuvetä kehittyi odotetusti. Vakuutustoimintaan liittyvissä riskeissä ei kokonaisuutena tapahtunut merkittäviä muutoksia.

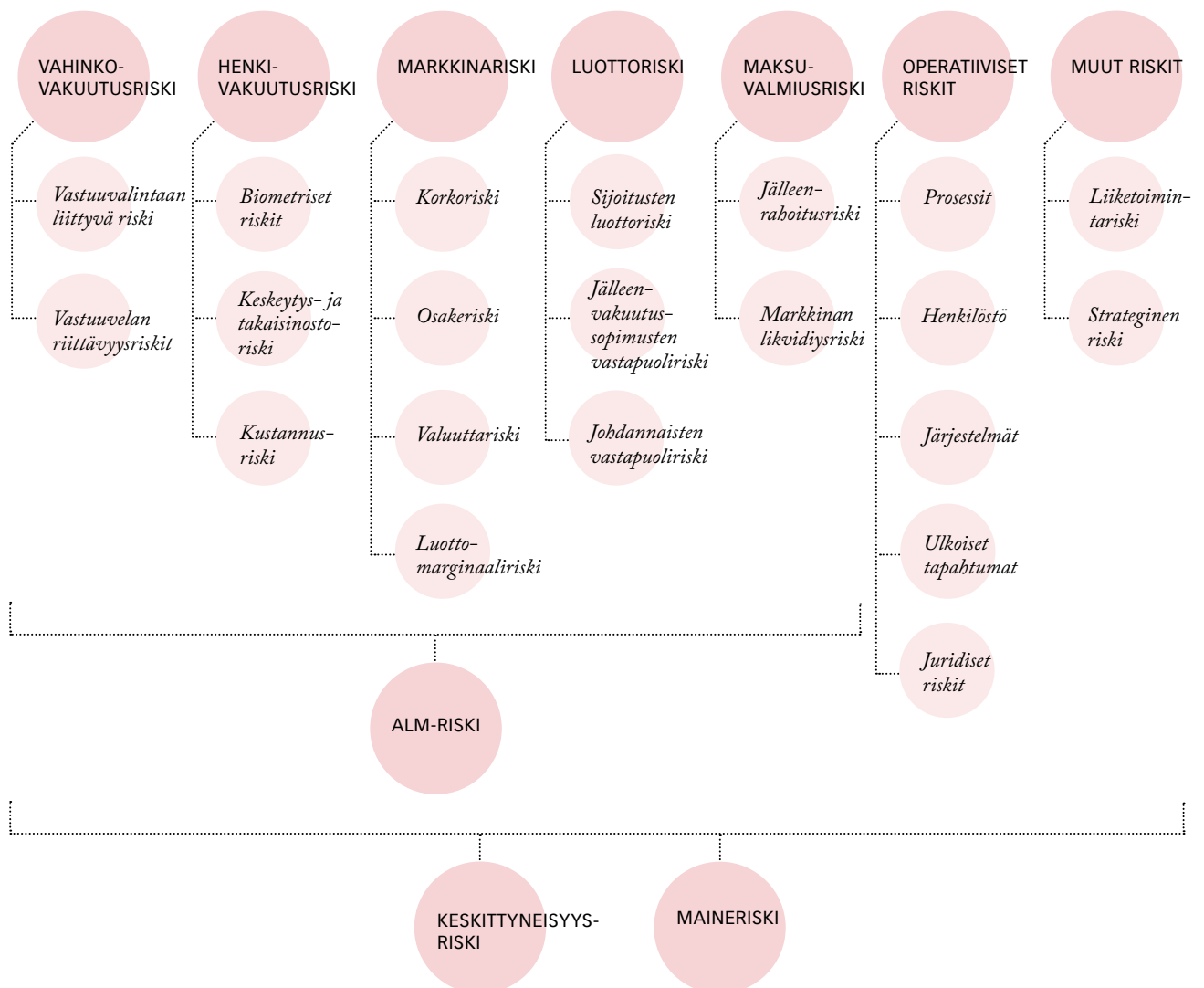
Sijoitustoiminta

Haastava taloudellinen toimintaympäristö tarjosi vakavaraisille yhtiöille sijoitusmahdollisuuksia erityisesti korkosijoituksissa ja osakkeissa. Osake- ja luottoriskiä sisältävien sijoitusten määrää kasvatettiin aktiivisesti Sampo-konsernin sijoitussalkuissa. Konsernin sijoitussalkkujen arvo nousi vuoden aikana osake- ja korkomarkkinoiden elpymisen johdosta. Elpyminen ajoittui pääosin toiselle vuosipuoliskolle. Sijoitussalkkujen kehitys vuoden aikana on esitetty kuvassa 2.

Sampo-konsernin sijoitustuotot olivat erittäin hyvät vuonna 2009, mikä kompensoi poikkeuksellisen huonoa sijoitusvuotta 2008. Vuosien 2008 ja 2009 keskimääräiset tuotot ovat linjassa liiketoiminta-alueiden pidemmän aikavälin tuottojen kanssa. Kuvassa 3 on esitetty *If Vahinkovakuutus* ja *Mandatum Lifen* sijoitustuotot vuosina 2000–2009.

Kuva 1

Sampo-konsernin riskien luokittelu

Omistusyhteisö Sampo Oyj lisäsi vuoden 2009 aikana omistustaan Nordeassa. Vuoden 2009 lopussa Sampo Oyj:n omistusosuus Nordeasta oli yli 20 prosenttia. Konsernin tilinpäätöksessä Nordea on mukana osakkuusyhtiönä ja se yhdistellään pääomaosuusmenetelmää (equity method) käyttäen. Tästä johtuen Nordean osakkeita ei vuoden 2010 alusta lähtien käsitellä edellisvuoden tapaan osakesijoituksena.

Vuodenvaihteessa Sampo Oyj:llä oli omistuksessaan 122 miljoonaa euroa tytäryhtiöittensä liikkeelle laskemia pääomalainoja, 404 miljoonaa euroa lyhytaikaisia rahamarkkinasijoituksia sekä 42 miljoonaa euroa muita sijoituksia (luvat kirjanpitoarvoja). Likvidit, vähäriskisiin kohteisiin suunnatut rahamarkkinasijoitukset olivat poikkeuksellisen suuret johtuen

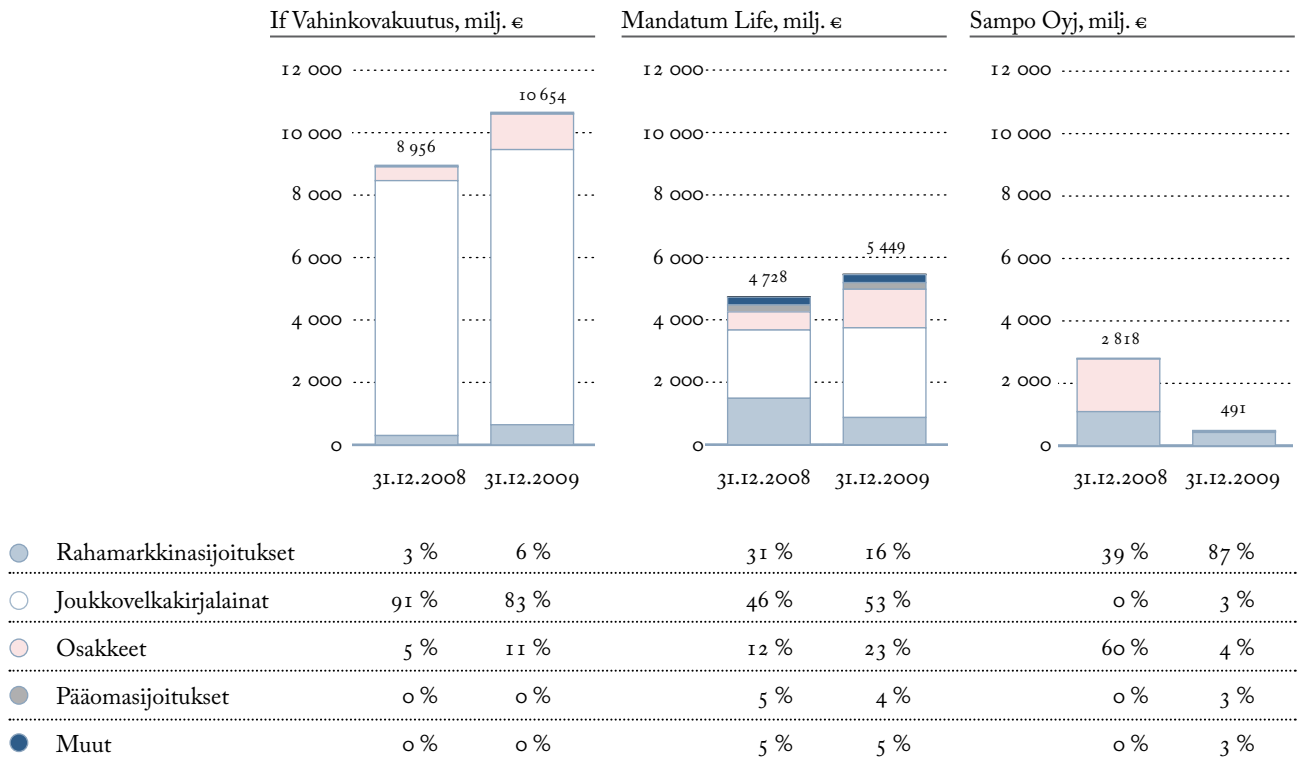
If Vahinkovakuutuksen joulukuussa 2009 maksamista osingoista. Vuoden aikana Sampo Oyj:n nettovelka muuttui huomattavasti -584 miljoonasta eurosta 31.12.2008 1 069 miljoonaan euroon 31.12.2009. Omistusyhteisön keskeisin riski on näin ollen nettovelkaan liittyvä korkoriski.

Vakavaraisuus

Sampo-konsernin tytäryhtiöiden vakavaraisuusasetat paraniivat huomattavasti rahoitusmarkkinoiden elpymisen ja hyvien sijoitustuottojen johdosta. Nordean yhdistely Sampo-konsernin lukuihin ja vakavaraisuuslaskelmiin sekä omistusosuuden kasvattaminen Nordeassa vuoden aikana vaikuttivat merkittävästi Sampo-konsernin vakavaraisuuteen.

Kuva 2

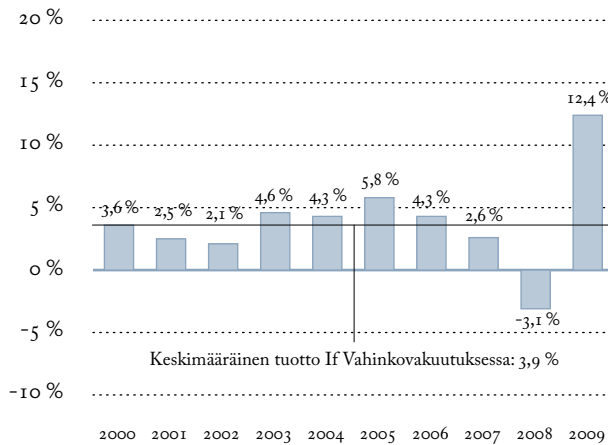
Sijoitussalkkujen kehitys vuonna 2009

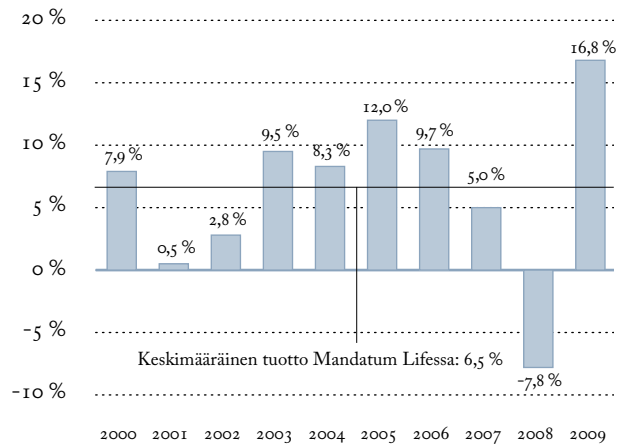
Kuva 3

Sijoitustuotot markkina-arvoin, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 2000–2009

Vuotuiset sijoitustuotot markkina-arvoin vuodesta 2000, If Vahinkovakuutus

Vuotuiset sijoitustuotot markkina-arvoin vuodesta 2000, Mandatum Life

If Vahinkovakuutuksen viranomaislaskennan vakavaraisuuspääoma kasvoi 2 427 miljoonaan euroon (2 021 miljoonaa euroa) vähimmäismäärän ollessa 634 miljoonaa euroa (570 miljoonaa euroa). Mandatum Lifen viranomaislaskennan vakavaraisuuspääoma kasvoi 926 miljoonaan euroon (379 miljoonaa euroa) vähimmäismäärän ollessa 226 miljoonaa euroa (224 miljoonaa euroa). Myös Sampo-konsernin vakavaraisuusasema oli hyvin vahva. Konsernin vakavaraisuussuhde oli 158 prosenttia (434 prosenttia). Konsernin muokattu vakavaraisuuspääoma oli 7 076 miljoonaa euroa (4 023 miljoonaa euroa), kun taas taloudellinen pääoma 99,5 prosentin luottamustasolla laskettuna oli 3 783 miljoonaa euroa (1 895 miljoonaa euroa).

If Vahinkovakuutus maksoi toukokuussa 1,1 miljardin Ruotsin kruunun osingot Sampo Oyj:lle. Vuoden lopussa yhtiö maksoi 4,0 miljardin Ruotsin kruunun lisäosingot. Mandatum Lifen mahdollisuuksia tavoitella korkeampia sijoitustuottoja haluttiin lisätä, joten yhtiön vakavaraisuutta ei rasitettu osingonmaksulla. Sampo-konsernin ja sen tytäryhtiöiden vakavaraisuusasemat on kuvattu tarkemmin tämän vuosikertomuksen *Pääoman hallinta* -osiossa.

3 Riskienhallinnan hallintorakenne

Tärkeimmät Sampo-konsernin tytäryhtiöiden riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvät periaatteet sekä vastuiden jaot määritetään konsernitasolla. Tytäryhtiöt järjestävät riskienhal-

lintansa näiden periaatteiden mukaisesti ja ottaen oman liiketoimintansa erityispiirteet huomioon. If Vahinkovakuutuksen, Mandatum Lifen ja Sampo Oyj:n riskienhallintaan ja hallintorakenteeseen liittyvät periaatteet on kuvattu alla.

Riskienhallinnan periaatteet

Riski on olennainen ja luontainen osa Sampo-konsernin liiketoimintaa ja toimintaympäristöä. Laadukas riskienhallintaprosessi on välttämätön edellytys liiketoiminnan harjoittamiselle. Sampo-konsernin ydinosamista ovat riskien hinnoittelu ja liiketoiminnasta aiheutuvien riskien asianmukainen hallinta.

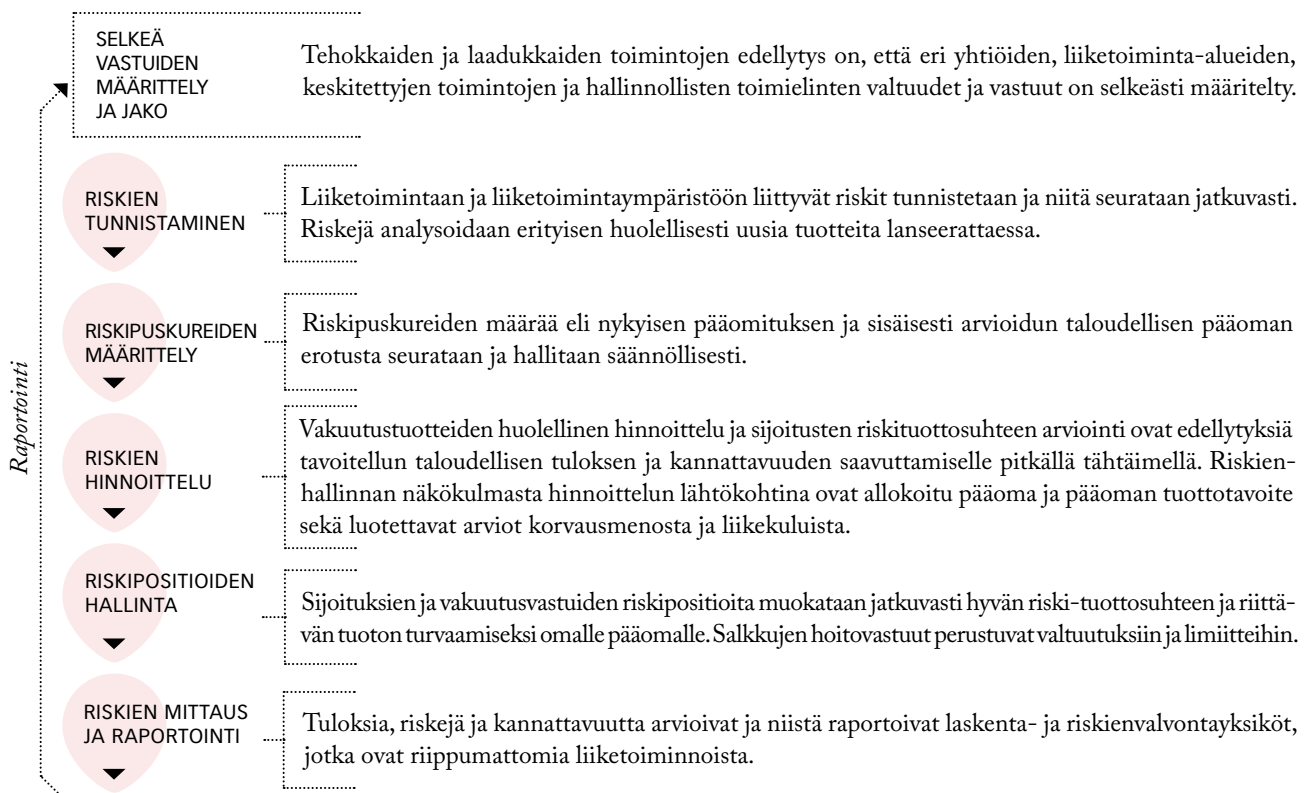
Sampo-konsernissa keskeiset tavoitteet riskienhallinnalle ovat:

- varmistaa, että kaikki kannattavuuteen vaikuttavat ja muut olennaiset riskit tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan;
- varmistaa, että riskit ovat oikein hinnoiteltu ja että riskinotto-kyky on kohdennettu oikein eri liiketoiminta-alueille;
- varmistaa, että riskipuskurit – pääoma ja liiketoimintojen ennakoitu kannattavuus – ovat riittävät suhteessa liiketoimintaan ja toimintaympäristöön liittyviin riskeihin;
- rajoittaa ja tasata konsernin yhtiöiden taloudelliseen arvoon liittyvää vaihtelua; sekä
- varmistaa toimintojen kokonaisvaltainen tehokkuus, turvallisuus ja jatkuvuus.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Sampo-konsernin riskienhallintaprosessiin on sisällytetty tehtäviä, jotka on esitetty kuvassa 4.

Kuva 4

Riskienhallintaprosessi

Riskienhallinnan hallintorakenne

Tässä luvussa kuvataan hallinnointi- ja valvontajärjestelmää Sampo-konsernin riskienhallinnan kannalta. Yleisempi kuvaus Sampo-konsernin hallinnointijärjestelmästä ja sisäisestä valvontajärjestelmästä on esitetty tämän vuosikertomuksen luvussa *Hallinto ja johto*.

Sampo-konsernin raportointisegmenttejä ovat vahinkovakuutus, henkivakuutus ja omistusyhteisö. Näitä segmenttejä vastaavat juridiset yhtiöt ovat If Vahinkovakuutus, Mandatum Life ja Sampo Oyj.

If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life organisoivat toimintonsa itsenäisesti mutta noudattaen konsernitason riskienhallintaperiaatteita. Emoyhtiön hallitus tekee päätökset tytäryhtiöiden pääoman allokontiin ja tuottotavoitteisiin liittyen. Tytäryhtiöiden riskit ja pääomitus yhdistellään konsernitason vuosineljänneksittäin ja tulokset raportoidaan Sampo Oyj:n hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle.

Sampo-konsernin ja kunkin tytäryhtiön hallintoelimet on kuvattu yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

Konsernin riskienhallinta

Sampo Oyj:n hallitus on vastuussa siitä, että konsernin riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty.

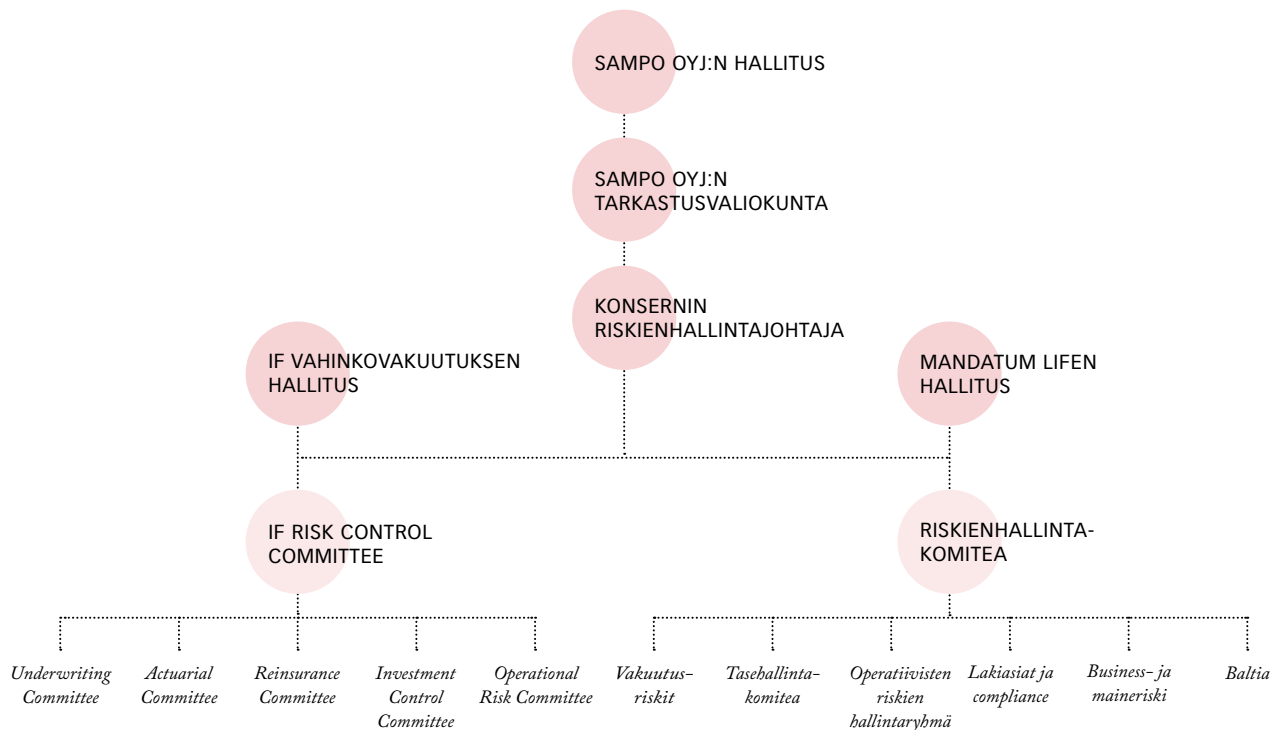
Tarkastusvaliokunta vastaa hallituksen nimissä Sampo-konsernin riskienhallinnan periaatteiden ja niihin liittyvien ohjeistuksien laatimisesta. Tarkastusvaliokunta varmistaa lisäksi, että konsernin eri toiminnot noudattavat periaatteita ja ohjeistuksia, valvoo Sampo-konsernin riskejä ja riskikeskittymiä, sekä varmistaa, että riskienhallinta yhtiöissä on toiminnan laajuuteen ja riskien luonteeseen nähden kattavaa ja laadukasta. Tarkastusvaliokunta valvoo riskienhallintapolitiikkojen toteuttamista, pääomitusta sekä riskin ja tuoton kehittymistä. Vähintään kolme tarkastusvaliokunnan jäsenistä tulee valita niistä hallituksen jäsenistä, jotka eivät toimi Sampo-konsernin johdossa ja jotka ovat riippumattomia yrityksestä. Tarkastusvaliokunta kokoontuu neljännesvuosittain.

Konsernin riskienhallintajohtaja on vastuussa riskienhallinnan asianmukaisuudesta konsernitasonlailla. Riskienhallintajohtajan tehtävänä on valvoa Sampo-konsernin riskejä kokonaisuutena sekä koordinoita ja valvoa tytäryhtiöiden ja konsernin riskienhallintaa.

If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen hallitukset ovat omien yhtiöidensä ylimpinä päätöksentekijöinä vastuussa näiden riskienhallintaprosesseista. Hallitukset varmistavat, että riskienhallinta ja valvonta ovat riittäviä sekä hyväksyvät riskienhallintasuunnitelmat. Hallitukset myös nimittävät If Vahinko-

Kuva 5

Sampo-konsernin riskienhallintarakenne

vakuutuksen ja Mandatum Lifen riskienhallintaan liittyvät toimikunnat ja vastaavat riskienhallintaan liittyvien politiikkojen, periaatteiden ja ohjeiden muutostarpeiden tunnistamisesta.

Riskienhallinta If Vahinkovakuutuksessa

If Vahinkovakuutuksen Risk Control Committee (IRCC) avustaa If Vahinkovakuutuksen toimitusjohtajaa ja hallitusta täyttämään riskienhallintaprosessiin liittyvät velvoitteensa. IRCC seuraa eri toimikuntien ja toimintojen tuottamia raportteja. IRCC seuraa myös If Vahinkovakuutuksen riskejä suhteessa hallituksen sille asettamiin rajoituksiin ja limiitteihin sekä suhteessa yhtiön pääomiin. If Vahinkovakuutuksen riskienhallintayksikkö on vastuussa riskienhallinnan koordinoinnista IRCC:n nimissä.

If Vahinkovakuutuksessa IRCC:lle raportoivat riskitoimikunnat ovat Investment Control Committee (ICC), Underwriting Committee (UWC), Actuarial Committee (AC), Reinsurance Committee (RC) sekä Operational Risk Committee (ORC). ICC on vastuussa sijoitustoiminnan valvonnasta. ICC varmistaa sijoitussuunnitelmassa (Investment Policy) määritettyjen periaatteiden ja limiittien noudattamisen ja raportoi yhtiöiden hallitukselle sijoitustoiminnasta. ICC kokoontuu vähintään kerran kuukaudessa. UWC on vastuussa vastuuvälintapolitiikan (Underwriting Policy) ylläpitämisestä sekä mahdollisten poikkeamien raportoinnista IRCC:lle. AC seuraa vastuuvälkaa sekä siihen liittyviä laskelmia ja raportoi vastuuvälkaan liittyvistä riskeistä IRCC:lle neljännesvuosittain. RC on vastuussa jälleenvakuutuspolitiikasta (Reinsurance Security Policy) tehtävien poikkeamien hyväksymisestä ja raportoinnista IRCC:lle. ORC käsittelee operatiivisten riskien hallintaan liittyviä politiikkoja ja suosituksia sekä poikkeamia näistä. Lisäksi toimikunta on vastuussa operatiivisten riskien arviointiprosessissa tunnistettujen riskien seurannasta.

Riskienhallinta Mandatum Lifessa

Mandatum Lifen *hallitus* vastaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, sijoitussuunnitelman ja muut yleisohjeet, joiden mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta organisoidaan liiketoiminnoissa.

Mandatum Lifen *toimitusjohtajalla* on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden mukaisesti.

Riskienhallintakomitea koordinoi ja valvoo kaikkia Mandatum Lifen riskejä. Komiteaa johtaa toimitusjohtaja. Riskit on jaettu pääryhmiin, joita ovat vakuutusriskit, markkinariskit, operatiiviset riskit, lakiasiat ja compliance sekä maine- ja businessriskit. Baltian tytäryhtiön riskejä seurataan myös komiteassa. Jokaisella riskialueella on oma vastuuhenkilönsä.

Mandatum Lifen markkinariskien valvontaan sekä sijoituspäätöksiin liittyviä vastuita täsmennettiin vuonna 2009. Mandatum Lifen *tasehallintakomitea* perustettiin valvomaan yhtiön vakavaraisuutta ja sijoituksia, joita hoitaa Sampo Oyj:n sijoitusyksikkö. Tasehallintakomitea kokoontuu vähintään kuukausittain. Normaaliolosuhteissa hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja

saavat kuukausittain raportit Mandatum Lifen sijoituksista ja vakavaraisuusasemasta. Hallitus tekee merkittävät sijoitusriskiä koskevat päätökset.

Mandatum Lifen *aktuaaritoiminto* on vastuussa vastuuvälintaan ja vastuuvälkaan liittyvien riskien hallinnasta. Yksikkö vastaa siitä, että vakuutusten hinnoittelu on turvaava ja esittää tarvittaessa muutosehdotukset hallitukselle. Hallitus hyväksyy hinnat, määrittelee maksimitason omalla vastuulla pidettävillä riskeillä ja hyväksyy jälleenvakuutuspolitiikan vuosittain. Aktuaaritoiminto valvoo vastuuvälän riittävyttä ja raportoi hallitukselle, mikäli vastuuvälän laskuperusteita pitää korjata. Hallitus hyväksyy vastuuvälän laskuperusteisiin kohdistuvat muutokset.

Operatiivisten riskien komitea analysoi ja käsittelee operatiivisia riskejä, muun muassa uusiin tuotteisiin ja palveluihin liittyviä riskejä, muutoksia prosesseissa ja riskeissä sekä toteutuneita riskitapahtumia. Operatiivista riskeistä raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle neljännesvuosittain. Operatiivisten riskien komitea on vastuussa myös Mandatum Lifen jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien ylläpidosta ja päivittämisestä.

Baltian tytäryhtiöllä on oma riskienhallintajärjestelmänsä. Suurimmat riskitapahtumat raportoidaan myös Mandatum Lifen riskienhallintakomitealle.

Sisäinen tarkastus omalla toiminnallaan varmistaa sisäisen valvonnan riittävyttä.

4 Riskien ja pääoman mittaus

Sampo-konsernin keskeinen tavoite on yhtiön taloudellisen arvon kasvattaminen. Tämän vuoksi konsernissa käytetään sisäisessä tarkastelussa velkojen ja varojen käypiin arvoihin perustuvia tulos-, riski- ja pääomamalleja virallisen tilinpäätöksen ja vakavaraisuustunnuslukujen rinnalla. Tässä kappaleessa kuvataan menetelmiä, joita Sampo-konserni käyttää sisäisesti riskien ja pääoman mittaamiseen. Rahoitusinstrumenttien arvostuskäytäntöjä on kuvattu tilinpäätöksen liitteessä 17.

Riskejä ja riskejä vastaavaa pääomatarvetta arvioidaan Sampo-konsernissa sisäisten menetelmien lisäksi viranomaisten ja luottoluokittajien määrittelemillä tavoilla. Menetelmistä riippumatta arvioidaan aina sitä, kuinka paljon pääomaa yhtiö *tarvitsee* eri riskien kattamiseen sekä sitä, kuinka paljon pääomaa yhtiöllä on *käytettävissä*.

Vaikka suunnitteilla oleva uusi viranomaiskehikko, Solvenssi II, huomioi eri riskit nykyistä viranomaiskehikkoa paremmin, Sampo-konsernissa katsotaan edelleen, että sisäisiä pääoman riittävyden tarkastelutapoja tarvitaan, sillä viranomaisten ja luottoluokittajien mallit eivät huomioi yhtiöiden erityispiirteitä pääomatarpeen määrittelyssä riittävän tarkasti.

Taloudellinen pääoma tarvittavan pääoman arvioinnin perustana

Taloudellista pääomaa (economic capital) käytetään Sampo-konsernin sisäisenä mittarina arvioitaessa pääoman määrää, joka tarvitaan kattamaan yhtiön riskit. Sampo-konsernissa

taloudellinen pääoma tarkoittaa sitä pääoman määrää, joka turvaa vakavaraisuuden vuodeksi eteenpäin 99,5 prosentin luottamustasolla.

Taloudellista pääomaa laskettaessa otetaan huomioon markkina-, luotto- ja vakuutusriskit, operatiiviset riskit sekä näiden riskien välinen hajautusvaikutus. Taloudellista pääomaa lasketaan laskentamenetelmillä, jotka on kehitetty eri liiketoiminta-alueiden erityistarpeisiin. Nordeasta johtuvan taloudellisen pääoman arvioinnissa käytetään Sampo Oyj:n omistusosuuden mukaista osuutta (20,1 prosenttia vuoden vaihteessa) Nordean laskemasta taloudellisen pääoman määrästä.

Sampo-konsernissa katsotaan, että taloudellinen pääoma on relevantti pääomatarpeen estimaatti mitattavissa olevien riskien osalta ja arvioitaessa pääomitusta normaalissa liiketoimintaympäristössä. Pääoman riittävyttä arvioitaessa liiketoimintaympäristön mahdolliset muutokset sekä mahdollisten alhaisen todennäköisyyden riskien vaikutukset otetaan huomioon.

Muokattu vakavaraisuuspääoma käytettävissä olevan pääoman sisäisenä mittarina

Eri sidosryhmillä on eri tarkastelutapoja käytettävissä olevan pääoman määrän arviointiin. Viranomaiset ovat määritelleet vakavaraisuuspääomaan hyväksyttävissä olevat erät ja luottoluokittajilla on vastaavasti omat määritelmänsä pääomalle. *Muokattu vakavaraisuuspääoma* on Sampo-konsernin sisäinen arvio käytettävissä olevista pääomista.

Muokattu vakavaraisuuspääoma perustuu viranomaisten vakavaraisuuspääomaan sisällyttämiin eriin. Näiden lisäksi muokattuun vakavaraisuuspääomaan luetaan mukaan muita tappioita vähentäviä eriä, kuten vastuuvelan kirja-arvon ja markkina-arvon välinen erotus riskimarginaali huomioon ottaen.

5 Pääoman hallinta Sampo-konsernissa

Pääoman hallintaprosessi

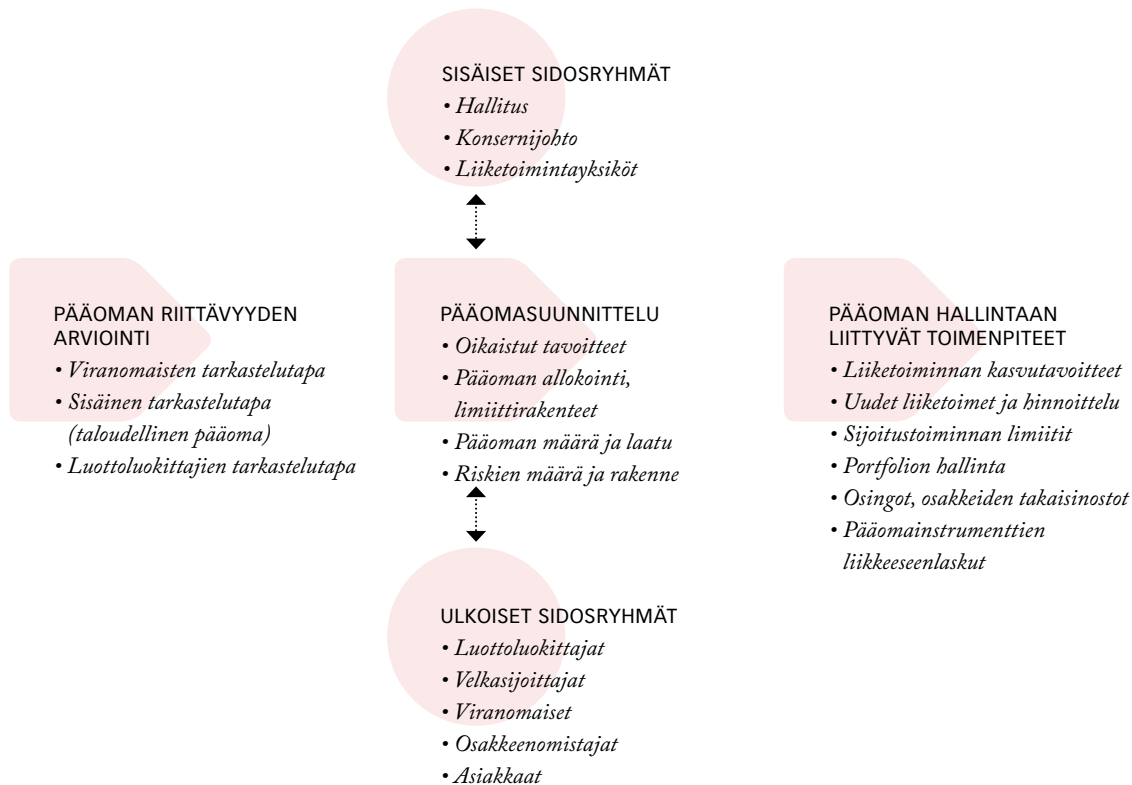
Sampo-konsernissa pääoman hallinnalla varmistetaan käytettävissä olevan pääoman riittävyys suhteessa liiketoiminnasta ja toimintaympäristöstä aiheutuviin riskeihin. Pääoman hallintaan liittyy useita jatkuvasti toimitettavia tehtäviä organisaation eri puolilta. Sampo-konsernin pääoman hallintaan liittyvät toimet on yleisellä tasolla esitetty kuvassa 6.

Pääoman riittävyyden arviointi

Nykyistä pääomatarvetta arvioidaan vertaamalla käytettävissä olevia pääomia siihen pääomaan, joka tarvitaan nykyisestä liiketoiminnasta aiheutuvien riskien kattamiseen. Sisäisesti pääoman riittävyyden arvioinnissa on kolme vaihetta. Nykyisten toimintojen aiheuttama pääomatarve arvioidaan ensin talou-

Kuva 6

Pääoman hallintaprosessi

dellisen pääoman avulla. Toiseksi huomioidaan vaikeammin mitattavissa olevien alhaisen todennäköisyyden riskien sekä liiketoimintaympäristöön liittyvien epävarmuuksien mahdolliset vaikutukset. Kolmanneksi huomioidaan yhtiön odotettu kannattavuus, koska voittovarot ovat ensimmäinen puskuri, joilla mahdollisia tappioita katetaan.

Taloudellinen pääoma ja muokattu vakavaraisuuspääoma sekä viranomaisien vakavaraisuustunnusluvut julkistetaan vuosineljänneksittäin. Luottoluokittajien vakavaraisuusmittareita lasketaan myös säännöllisesti, mutta näitä tietoja ei julkisteta.

Pääomasuunnittelu

Tulevaa pääoman tarvetta arvioidessa otetaan huomioon yhtiön johdon ja eri sidosryhmien – viranomaisien ja valvojen, luottoluokittajien, velkasijoittajien, asiakkaiden ja osakkeenomistajien – näkökulmat.

Yhtiön johdon näkemykset ja suunnitelmat liiketoiminnan ja sijoitusten tulevasta kehityksestä ovat pohjana, kun arvioidaan tulevaa pääomatarvetta. Suunnitteluprosessissa arvioidaan sitä, miten liiketoiminnan volyymin ja rakenteen muutokset tai nykyisissä riskeissä tapahtuvat muutokset voisivat vaikuttaa kannattavuuteen, riskeihin ja pääomatarpeeseen. Saatuja tuloksia hyödynnetään, kun johdolle ja hallitukselle tehdään suosituksia riskienhallintaan tai pääomituksen liittyen. Suo-

situksiin vaikuttaa myös se, miten ulkoiset sidosryhmät näkevät Sampo-konsernin pääomituksen.

Pääoman hallintaan liittyvät toimenpiteet

Huolellinen pääoman riittävyyden arviointi ja pääomasuunnittelu ovat tärkeitä työvaiheita, muodostettaessa kuvaa toimenpiteistä, joilla pääomien ja riskien suhde pysyy järkevänä. Sampo-konsernissa uskotaan kuitenkin, että riskien ja pääoman aktiivinen sopeuttaminen on tärkein riskien- ja pääomanhallintaprosessin vaihe. Riskilimiitit ja toimivaltuudet yhdessä tulostavoitteiden kanssa on asetettu siten, että ne ohjaavat liiketoiminta- ja sijoitusyksiköitä ottamaan hyvin harkittuja riskejä. Riskilimiitit perustuvat pääomitusavoitteisiin ja yleiseen riskinottohalukkuuteen.

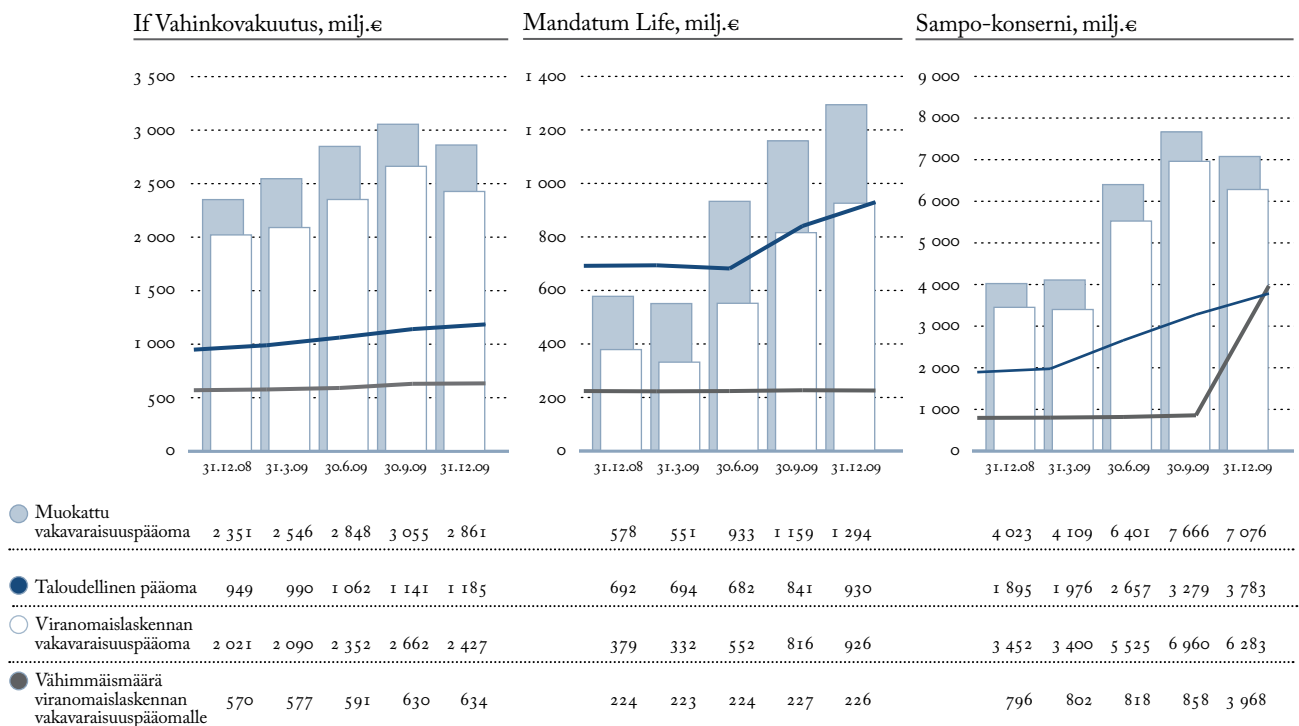
Sampo-konsernin ja tytäryhtiöiden pääomituksen kehitystä vuoden 2009 aikana kuvataan seuraavassa luvussa.

Sampo-konsernin pääomitus vuonna 2009

Käytettävissä olevan pääoman ja tarvittavan pääoman suhdetta tarkastellaan Sampo-konsernissa jatkuvasti. Muokatun vakavaraisuuspääoman määrää verrataan taloudelliseen pääomaan, viranomaislaskennan vakavaraisuuspääoman määrää verrataan vähimmäisvaatimukseen ja luottoluokittajien eri luokitustavoitteita vastaavia pääomavaatimuksia verrataan luottoluokittajien käyttämiin pääomakäsitteisiin.

Kuva 7

Pääomituksen kehitys If Vahinkovakuutuksessa, Mandatum Lifessa ja Sampo-konsernissa vuoden 2009 aikana

Sampo-konsernin pääomituksen kehitys vuonna 2009 sisäisestä ja viranomaisnäkökulmasta on esitetty kuvassa 7.

Pääomitusta on kuvattu tarkemmin seuraavissa kappaleissa.

Sisäiset pääomitusmenetelmät

Sampo-konsernin toimintojen sitoma taloudellinen pääoma oli vuoden 2009 lopussa 3 783 miljoonaa euroa (1 895 miljoonaa euroa vuonna 2008). Taloudellisen pääoman kasvu johtuu pääasiassa siitä, että sijoitusomaisuuden määrä on kokonaisuudessaan kasvanut ja sijoitusallokaatio muuttunut. Sijoitusallokaatio muuttui osake- ja luottoriskillisten sijoitusten arvojen nousun sekä aktiivisten sijoituspäätösten vuoksi. Näistä merkittävin oli se, että vuoden aikana Sampo Oyj realisoi lyhytaikaiset rahamarkkinasijoituksensa Nordean osakeostojen rahoittamiseksi.

Lisäksi, Nordean taloudellinen pääoma on sisällytetty osaksi taloudellisen pääoman laskelmia viimeiseltä vuosineljännekseltä lähtien, kun aiemmin Nordean osakkeet sisällytettiin osakesijoituksiin. Tämä muutos kasvatti taloudellisen pääoman vaadetta mutta vähensi samalla taloudellisen pääoman ja muokatus vakavaraisuuspääoman volatilitetteja.

Kuvassa 8 on esitetty taloudellisen pääoman jakauma konsernissa eri liiketoiminta-alueiden ja eri riskityyppien kesken.

Taloudellisen pääoman jakauma on muuttunut huomattavasti vuodesta 2008. Merkittävin Sampo-konsernin riskialue vuonna 2009 taloudellisen pääoman määrällä mitattuna on luottoriski. Tämä johtuu suurimmaksi osaksi siitä, että Nordean taloudellinen pääoma on nyt huomioitu laskelmissa riskeittäin, kun viime vuonna Nordea-omistus vaikutti ainoastaan markkinariskiin.

Tytäryhtiöiden taloudellisen pääoman jakaumaa on kuvattu tarkemmin kuvassa 9, josta käy ilmi, että merkittävimmät riskialueet

taloudellisen pääoman määrällä mitattuna olivat vakuutusriski If Vahinkovakuutuksessa ja markkinariski Mandatum Lifessa.

Muokattua vakavaraisuuspääomaa (*adjusted solvency capital*) verrataan taloudelliseen pääomaan. Vertailu on esitetty taulukossa 1. Konsernin muokattu vakavaraisuuspääoma ylitti taloudellisen pääoman 3 294 miljoonalla eurolla (1 438 miljoonalla eurolla vuonna 2008). Sampo-konsernin pääomitus on toiminnan riskeihin nähden siten riittävä.

Viranomaisten vakavaraisuusvaatimukset

Sampo-konsernin vakavaraisuus raportoidaan neljännesvuositain suomalaisille valvoille viranomaisille. Tytäryhtiöiden vakavaraisuus raportoidaan paikallisille valvoille viranomaisille.

If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen toimintapääoma ja viranomaisten vaatima vähimmäismäärä on esitetty taulukossa 2. Kaikki konsernin yksittäiset liiketoiminta-yksiköt täyttivät omat viranomaisten vakavaraisuusvaatimuksensa vuoden 2009 aikana. Sampo Oyj:lle ei omistusyhteisönä lasketa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta mittaavaa toimintapääomaa.

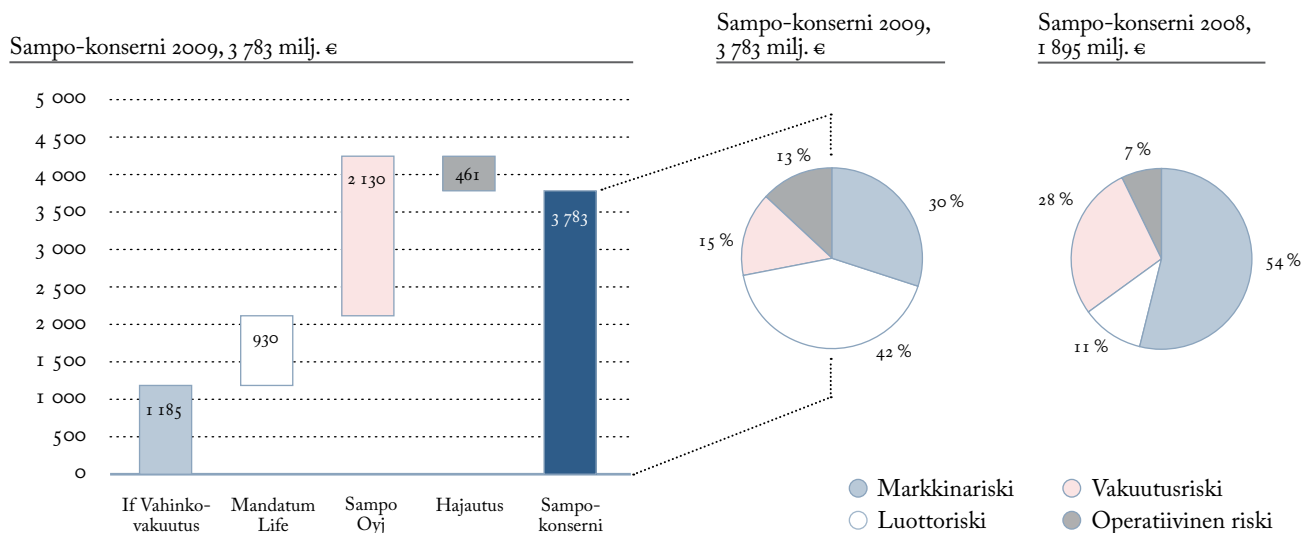
Konsernin vakavaraisuus on esitetty taulukossa 3. Konsernin vakavaraisuussuhde 31.12.2009 oli 158 prosenttia (434 prosenttia).

Luottoluokittajien pääomitusmenetelmät

If Skadeförsäkring Ab:lla (Ruotsi) sekä If Vahinkovakuutus Oy:lla (Suomi) on Moody'sin ja Standard & Poor'sin luottoluokitukset, ja Sampo Oyj:llä Moody'sin luottoluokitus. Konsernin keskeinen luottoluokitustavoite on ylläpitää vähintään A-luokkaa vastaava luokitus If Vahinkovakuutuksen osalta. If Vahinkovakuutuksen S&P-luottoluokitusmallia päivitetään säännöllisesti. Sampo-konserni on jatkuvassa vuoropuhelussa luottoluokittajien kanssa.

Kuva 8

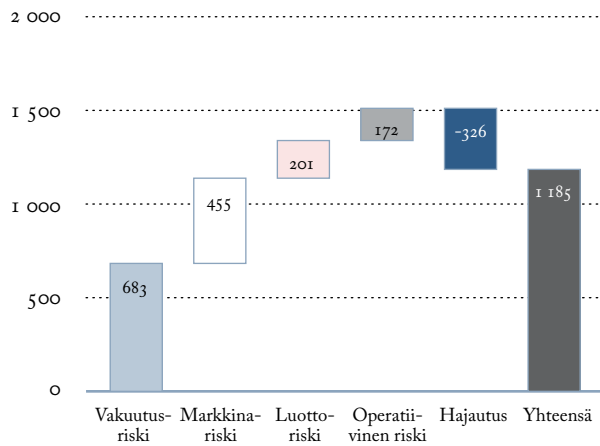
Taloudellisen pääoman jakautuminen liiketoiminta-alueittain ja riskeittäin 31.12.2009 sekä taloudellisen pääoman jakautuminen riskeittäin 31.12.2008

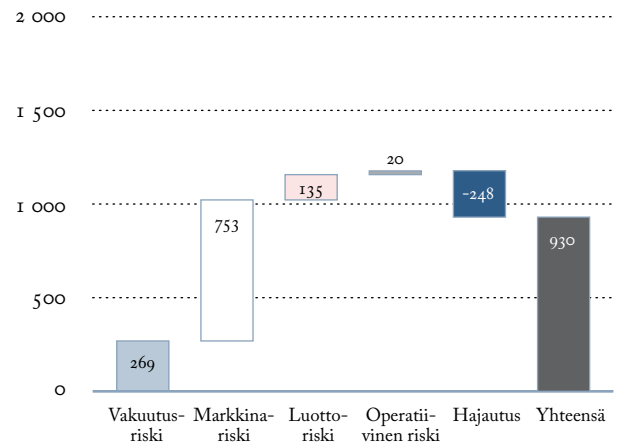
Kuva 9

Taloudellisen pääoman jakautuminen riskeittäin, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2009

If Vahinkovakuutus, 1 185 milj.€

Mandatum Life, 930 milj. €

Taulukko 1

Taloudellinen pääoma ja muokattu vakavaraisuuspääoma 31.12.2009 ja 31.12.2008

Milj. €	31.12.2009				31.12.2008			
	If Vahinko-vakuutus	Mandatum Life	Sampo Oyj	Sampo-konserni	If Vahinko-vakuutus	Mandatum Life	Sampo Oyj	Sampo-konserni
Muokattu vakavaraisuuspääoma	2 861	1 294	-	7 076	2 351	578	-	4 023
Taloudellinen pääoma	1 185	930	2 130	3 783	949	692	534	1 895

Taulukko 2

Viranomaisvaatimusten mukainen pääomitus If Vahinkovakuutuksessa ja Mandatum Lifessa, 31.12.2009 ja 31.12.2008

Milj. €	31.12.2009		31.12.2008	
	If Vahinko-vakuutus	Mandatum Life	If Vahinko-vakuutus	Mandatum Life
Vähimmäismäärä viranomaislaskennan pääomalle	634	226	570	224
Viranomaislaskennan pääoma	2 427	926	2 021	379

Viranomaisvaatimukseen liittyvä terminologia eroaa maittain ja yhtiöittäin. Taulukossa käytetään sen vuoksi molemmille yhtiöille sopivia, yleisiä ilmaisuja.

Taulukko 3

Konsernin vakavaraisuus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuden laskemisesta annetun asetuksen mukaan laskettuna (1193/2004), 31.12.2009 ja 31.12.2008

Milj. €	31.12.2009	31.12.2008
Konsernitaseen oma pääoma	7 613	4 631
Toimialakohtaiset erät	1 545	391
Arvostuserot ja laskennalliset verot	369	3
Pääomalainat	287	388
Osuus Nordean pääomasta, joka ei sisälly konsernitaseen omaan pääomaan*	889	-
Aineettomat hyödykkeet ja toimialakohtaiset vähennykset	-2 875	-1 571
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet (vakuutusyhtiöt)	-688	-663
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet (Nordea)	-1 179	0
Tasoitussumma (Suomi)	-348	-333
Yhteistakuuerä (Suomi)	-33	-31
Muut	-66	-94
Suunniteltu voitonjako kuluvalta tilikaudelta	-561	-449
Konsernin vakavaraisuuspääoma, yhteensä	6 283	3 452
Viranomaisten vaatima vähimmäismäärä, yhteensä	3 968	796
Konsernin vakavaraisuus	2 315	2 656
Konsernin vakavaraisuussuhde (vakavaraisuuspääoma / viranomaisten vaatima vähimmäismäärä %)	158 %	434 %

Konsernin vuoden 2008 vakavaraisuus perustuu laskelmiin, jotka noudattavat Suomen sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutus konsernin mukautetusta vakavaraisuuslaskelmasta (1106/2000).

* Sisältää pääomalainoja (363 miljoonaa euroa) Tier-2 pääomaa (964 miljoonaa euroa), vähennyksiä sijoituksista vakuutusyhtiöihin (-236 miljoonaa euroa) ja muita eriä (-201 miljoonaa euroa).

6 Vakuutusriskit

Vakuutusriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että vakuutuskorvaukset ovat korkeammat kuin on oletettu.

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksessa vakuutusriskejä tarkastellaan kahdesta näkökulmasta:

- *Vastuuvalintaan liittyvä riski (underwriting risk)* on riski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset ylittävät vakuutuksista saadut vakuutusmaksut. Vastuuvalintaan liittyvä riski voi realisoitua vahinkotapahtumien toteutumistiheyden (enemmän vahinkotapahtumia kuin on oletettu) ja/tai vahinkotapahtumien suuruuden vaihtelusta (vahingot ovat toteutuessaan oletettua suuremmat) johtuen. Vaihtelu voi olla puhtaasti satunnaista, eli liittyä vakuutus toiminnalle luonteenomaiseen epävarmuuteen. Vaihtelu voi toisaalta aiheutua myös systemaattisemmista ja pysyvämmistä muutoksista esimerkiksi inflaatiossa, lainsäädännössä tai vakuutuskannan jakaumassa. Satunnainen vaihtelu on ominaista Suurasiakkaat -liiketoiminta-alueella, jossa tyypillisesti aika ajoin toteutuu harvoja, mutta erittäin suuria yksittäisiä korvauksia esimerkiksi johtuen suuresta tehdaspalosta. Systemaattiset muutokset vaikuttavat erityisesti Yksityisasiakkaat -liiketoiminta-alueen tuloksiin, jolle on ominaista suuri määrä varsin pieniä korvauksia, mikä tasoiittaa satunnaisvaihtelun vaikutuksia.
- *Vastuuvelan riittävyysriski (reserve risk)* on riski siitä, ettei vakuutustekninen vastuuelka riitä kattamaan korvauksia jo

tehtyjen vakuutus sopimusten osalta. Vastuuvelan riittävyysriski on läheisesti kytköksissä vastuuvallintaan liittyvän riskin kanssa ja siihen vaikuttavat samat riskitekijät.

Vahinkovakuutustoimintaa harjoitetaan If Vahinkovakuutuksen vastuuvallintaa koskevien pääperiaatteiden puitteissa; olennaista on, että vakuutuksia myytäessä yhtiöllä on aina riittävästi ymmärrystä, ammattitaitoa ja tilastollista aineistoa, jotta riskit ymmärretään ja kyetään kvantifioimaan. If Vahinkovakuutus myy vakuutuksia lähinnä Pohjoismaissa, Baltian maissa sekä pohjoismaisille asiakkaille, joilla on toimintaa Pohjoismaiden ulkopuolella.

Vastuuvalintaan liittyvät riskit vahinkovakuutuksessa

Vahinkovakuutusyhtiö on sitoutunut maksamaan vakuutetuille korvauksia vahinkotapahtumien sattuessa, mistä vastikkeeksi yhtiö saa vakuutuksenottajilta vakuutusmaksuja. Vahinkovakuutustoiminnan kannattavuuden kannalta on keskeistä, että korvauskulut ja liikekulut osataan arvioida tarkasti ja vakuutus sopimukset hinnoitella niiden mukaisesti.

Epävarmuus on vahinkovakuutustoiminnalle luonteenomaista ja riskinä ovatkin odottamattoman suurista korvauksista syntyvät tappiot. Esimerkkejä ovat suuret palot, luonnonkatastrofit kuten ankarat talvimyrskyt sekä pienten ja keskikokoisten vahinkojen tiheyden tai keskimääräisen korvauskoon ennakoimaton kasvu.

Tuloksen herkkyyttä – ja siten vastuuvallintaan liittyvää riskiä – on kuvattu taulukossa 4 eri tunnusluvuissa tapahtuvien muutosten suhteen.

Taulukko 4

Vakuutustuloksen herkkyyshanalyysi, If Vahinkovakuutus

Tunnusluku	Nykyinen taso (2009)	Muutos	Vaikutus tulokseen ennen veroja, Milj. €	
			2009	2008
Yhdistetty kulusuhde, henkilöasiakkaat	92,4 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 20	+/- 20
Yhdistetty kulusuhde, yritysasiakkaat	92,6 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 11	+/- 12
Yhdistetty kulusuhde, suurasiaakkaat	90,4 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 4	+/- 5
Yhdistetty kulusuhde, Baltia	91,7 %	+/- 1 prosenttiyksikköä	+/- 2	+/- 2
Vakuutusten maksutaso	3 646	+/- 1 prosenttia	+/- 36	+/- 38
Vahinkotiheys	2 716	+/- 1 prosenttia	+/- 27	+/- 28
Jälleenvakuutusten maksutaso	216	+/- 10 prosenttia	+/- 22	+/- 24

Hallintorakenne vastuuvallintaan liittyvän riskin osalta

Underwriting Committee on vastuussa vastuuvallintapolitiikassa (Underwriting policy) määriteltyjen periaatteiden seurannasta. Vastuuvallintapolitiikka on tärkein vakuutusten myyntiä ohjaava dokumentti. Se määrittelee vakuutusten myynnin yleisperiaatteet, rajoitukset, limiitit ja suuntaviivat. If Vahinkovakuutuksen hallitus vahvistaa vastuuvallintapolitiikan vähintään kerran vuodessa.

Vastuuvallintapolitiikkaa täydennetään yksityiskohtaisilla ohjeilla, jotka ohjaavat vakuutusten myyntiä eri liiketoimintayksiköissä. Nämä ohjeet pitävät sisällään muun muassa hinnat ja hinnoittelun luokitusmallit, ohjeet vakioehdoista ja sopimusteksteistä, vastuuvallintavaltuudet ja -limiitit, kuten vakuutettavat määrät, sekä luettelon vakuutuskelvottomista riskeistä.

Riskienhallinta ja valvonta

Vahinkovakuutuksen liiketoimintayksiköt hallinnoivat vastuuvallintariskejä päivittäisessä työssään. Erilliset riskienvalinta- ja

hinnoitteluyksiköt vastaavat tariffeista ja vakuutusten hinnoittelusta Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueen osalta ja Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen pienempien riskien osalta. Suurasiaakkaat-liiketoiminta-alueen ja Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen monimutkaisempien riskien osalta vastuuvallinta perustuu enemmänkin yleisperiaatteille ja tilannekohtaiseen valintaan kuin ennalta määrättyihin tariffeihin. Yleisesti ottaen vakuutusten hinnoittelu perustuu korvauksista tehtyihin tilastoanalyysihin ja arvioihin tulevasta kehityksestä, esimerkiksi korvausinflaation ja vahinkotiheyden osalta.

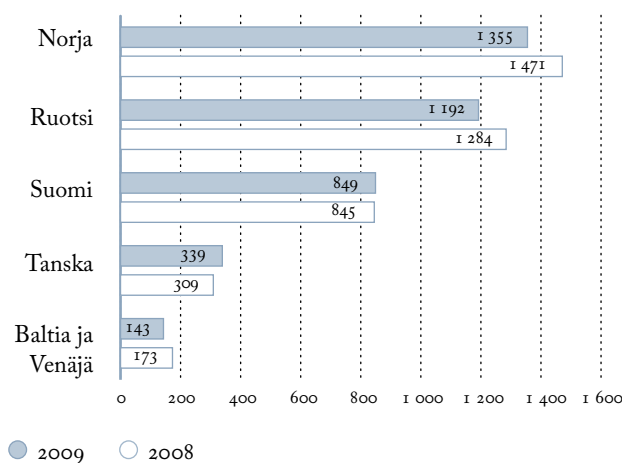
Vahinkovakuutustoiminnan vakuutuskanta on hyvin hajautettu, koska vakuutuksenottajien määrä on suuri ja toimintaa harjoitetaan laajalla maantieteellisellä alueella sekä useissa eri vakuutuslajeissa. If Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksujen jakauma maittain on esitetty kuvassa 10.

Hajautuksesta huolimatta riskikeskittymiä voi syntyä esimerkiksi altistuttaessa luonnonkatastrofeille, kuten talvimyrskyille ja tulville, joille alttiimpia alueita ovat Tanska, Norja ja Ruotsi. Lisäksi yksittäiset isot vahingot voivat vaikuttaa merkittävästi tulokseen. Jälleenvakuutuksella pienennetään näitä riskejä. Vuodesta 2003 lähtien If Vahinkovakuutuksessa on ollut käytössä kaikki Pohjoismaat kattava jälleenvakuutusohjelma. Vuonna 2009 omapidätystasot eri vakuutuslajeille olivat 100–200 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 9,8–19,5 miljoonaa euroa) riskiä kohden ja 200 miljoonaa Ruotsin kruunua yksittäistä vahinkotapahtumaa kohden.

Kuva 10

Vakuutusmaksut maittain, If Vahinkovakuutus 2009 ja 2008

Milj. €

Vastuuvallinnan riittävyysriski vahinkovakuutuksessa

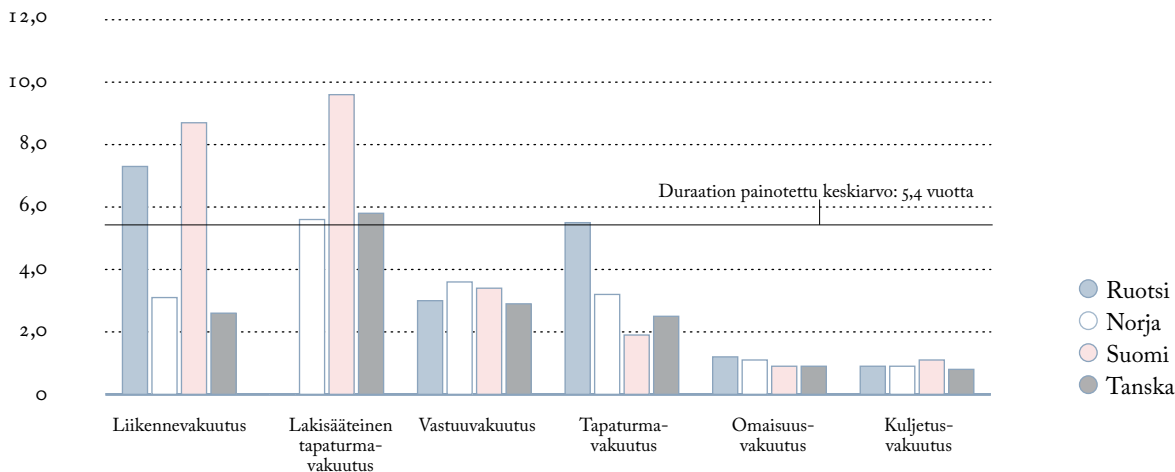
Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisen vastuuvallinnan määrittämiseen liittyy aina epävarmuutta, koska vastuuvallinta on tämän hetken paras arvio raportoitamattomien vahinkojen suuruudesta ja vahinkotiheydestä. Vahingot ilmoitetaan vakuutusyhtiölle yleensä viiveellä ja monissa tapauksissa lopullisen korvauksen määrittelyyn menee vielä jonkin aikaa.

Vakuutustekninen vastuuvallinta jakautuu yhtiön taseessa vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen. Vakuutus sopimusten solmimishetkellä taseeseen kirjataan *vakuutusmaksuvastuuta* tulevien korvausten varalle. Vakuutusmaksuvastuun on tarkoitus kattaa jo solmittujen vakuutus sopimusten jäljellä olevan vakuutuskauden odotettavissa olevat korvausmenot ja liikekulut. *Korvausvastuun* tarkoituksena on puolestaan kattaa tule-

Kuva 11

Vakuutusteknisen vastuvelan odotettu duraatio vakuutuslajeittain ja maittain (kirjanpitoarvot), If Vahinkovakuutus, 31.12.2009

Vuotta

Taulukko 5

Vakuutustekninen vastuvelka vakuutuslajeittain ja maittain (kirjanpitoarvot), If Vahinkovakuutus, 31.12.2009

	Ruotsi		Norja		Suomi		Tanska		Yhteensä	
	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio
Liikennevakuutus	2 060	7,3	815	3,1	799	8,7	121	2,6	3 795	6,5
Lakisääteinen tapaturmavakuutus	0	0,0	371	5,6	995	9,6	258	5,8	1 624	8,1
Vastuuvakuutus	292	3,0	154	3,6	107	3,4	79	2,9	632	3,2
Tapaturmavakuutus	212	5,5	275	3,2	83	1,9	49	2,5	619	3,7
Omaisuusvakuutus	364	1,2	538	1,1	196	0,9	97	0,9	1 194	1,1
Kuljetusvakuutus	38	0,9	27	0,9	31	1,1	10	0,8	106	0,9
Yhteensä	2 965	5,8	2 180	3,0	2 210	7,7	614	3,7	7 970	5,4

vaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vahingoista. Tämä koskee myös tapahtuneita vahinkoja, joita ei vielä tilinpäätöshetkellä ole raportoitu vakuutusyhtiölle.

Vakuutustekniseen vastuvelkaan liittyvä epävarmuus on tavallista suurempi uusissa vakuutuslajeissa, joista ei ole olemassa täydellisiä ns. run-off-tilastoja sekä vakuutuslajeissa, joissa vahingon selvittäminen kestää kauan. Edellä mainittuja ominaisuuksia sisältäviä lajeja ovat lakisääteinen tapaturmavakuutus, liikennevakuutus sekä vapaaehtoiset vastu- ja tapaturmavakuutukset.

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisen vastuvelan odotettu duraatio vakuutuslajeittain on esitetty kuvassa 11. Vakuutusteknisen vastuvelan odotettu duraatio maittain ja vakuutuslajeittain on esitetty taulukossa 5.

Lakeihin perustuvien vakuutusten, kuten liikennevakuutus ja lakisääteinen tapaturmavakuutus, ominaisuudet, ja näin ollen myös riskit, eroavat huomattavasti maittain. Jotkut suomalaiset,

ruotsalaiset ja tanskalaiset vakuutukset sisältävät eläkemuo- toista korvausvastuuta, joka on herkkä kuolevuusoletusten ja diskonttokoron muutoksille. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen osuus vakuutusteknisestä vastu- velasta on 68 prosenttia.

Monien vastuulajien vastuvelat ovat herkkiä inflaation muutoksille. Inflaatoriski syntyy siitä, että vakuutusteknisen vastuvelan arvioinnissa käytetty tulevaisuuden inflaatio-oletus onkin realisoituvaa tulevaisuuden korvausinflaatiota alhaisempi. Koko vastuvelassa otetaan huomioon inflaatiokehitys, joka on tärkeä tekijä lajeissa, joissa vahingon selviäminen kestää kauan. Näissä ns. pitkähäntäisissä vakuutuslajeissa, kuten lakisääteises- sä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa, arvioidaan tulevaa odotettua korvausinflaatiota. Inflaation estimaatit pe- rustuvat ulkoisiin arvioihin inflaatiokehityksestä (esim. kulut- tajahintaindeksi ja palkkaindeksi) yhdistettynä yhtiön omiin arvioihin eri korvauslajien kasvusta. Vakuutusteknisen vastu-

kuolevuuden kaksinkertaistuminen nostaisi maksetut korvaukset 15 miljoonasta eurosta 30 miljoonaan euroon.

Pitkäikäisyysriski on Mandatum Lifen biometrisistä riskeistä merkittävin. Ryhmäeläkekanta muodostaa suurimman osan pitkäikäisyysriskistä. Olennaisimmat epävarmuustekijät ryhmäeläkkeen kuolevuudessa liittyvät vakuutuskannan sosioekonomisen taustan vaikutuksiin sekä kuolleisuuden tulevaan kehitykseen suhteellisesti vanhojen vakuutettujen keskuudessa. Suurimmassa osassa yksilöllisiä eläkevakuutuksia pitkäikäisyysriski on pienempi kuin ryhmäeläkevakuutuksissa, sillä vakuutukset ovat määräaikaista ja niihin liittyvät henkivakuutukset kompensoivat pitkäikäisyysriskin.

Pitkäikäisyysriskin osalta vuotuista riskiliikkeen tulosta ja kuolleisuustrendiä analysoidaan säännöllisesti. Vuoden 2009 pitkäikäisyyden riskiliike oli lievästi tappiollinen (taulukko 7). Ryhmäeläkevakuutusten elinajan odotetta kasvatettiin vuonna 2002 ja vuonna 2007 tehtiin lisää muutoksia.

Henkivakuutuksen kuolevuusliike on voitollista (taulukko 7) ja trendi on yhtiölle suotuisa. Merkittävin riski kuolevuusliikkeen heikkenemiselle on mahdollinen pandemia. Tällä hetkellä luotettavia ennusteita kuolevuudesta pandemian sattua ei ole saatavilla.

Muiden biometristen riskien osalta riskiliike on ollut kokonaisutena voitollista, vaikkakin eri riskien välillä on voimakasta vaihtelua. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa riskiä pienentää se, että yhtiöllä on oikeus korottaa vakuutusmaksuja olemassa olevien sopimusten osalta, mikäli vakuutuskorvausten määrässä tapahtuu epäsuotuisaa kehitystä.

Mandatum Lifen vakuutuskanta on varsin hyvin hajautunut, eikä sisällä merkittäviä riskikeskittymiä. Yhtiön ottamalla katastrofijälleenvakuutuksella pienennetään riskikeskittymien merkitystä entisestään.

Edellä mainittujen biometristen riskien lisäksi Mandatum Life altistuu vakuutus sopimustensa kautta myös vastuvelan diskonttokorkoon liittyvälle riskille, keskeytysriskille sekä takaisinostoriskille. Näitä riskejä on kuvattu seuraavissa kappaleissa.

Taulukko 7

Mandatum Lifen omalla vastuulla olevan liikkeen korvaussuhteita

Milj. €	2009			2008		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde
Henkivakuutus	40,5	24,8	61 %	36,2	23,5	65 %
Kuolevuus	26,8	15,4	57 %	23,2	15,0	65 %
Sairastavuus	13,7	9,4	69 %	13,0	8,5	65 %
Eläkevakuutus	49,9	53,9	108 %	51,7	50,7	98 %
Yksilöllinen eläke	9,9	10,4	105 %	9,1	9,7	106 %
Ryhmäeläke	40,0	43,5	109 %	42,6	41,1	96 %
Kuolevuus*	34,9	39,4	113 %	36,7	37,1	101 %
Työkyvyttömyys	5,1	4,1	80 %	5,9	4,0	68 %
Mandatum Life	90,4	78,7	87 %	87,9	74,2	84 %

Huom: vuoden 2008 lukuihin on lisätty työntekijöiden ryhmähenkivakuutus

Vastuuvelan diskonttokorkoon liittyvä riski

Vastuuvelan diskonttokorkoon liittyvä riski on merkittävin vastuvelan riittävyteen liittyvä riski. Sopimuksiin sisältyvä laskuperustekorko on päätetty koko sopimusajalle, jolloin markkina-korkojen ja tulevien tuottonäkymien laskiessa saatetaan joutua tilanteeseen, jossa vastuuvulkaa on täydennettävä. Varoihin ja velkoihin liittyvää korkoriskiä on käsitelty erikseen tämän vuosikertomuksen *Markkina- ja ALM-riskit* -osiossa.

Suurimmassa osassa korkotuottoisia sopimuksia laskuperustekorko on 3,5 prosenttia. Suomessa ennen vuotta 1999 myydyissä yksilöllisissä vakuutuksissa laskuperustekorko on 4,5 prosenttia, joka on myös määräysten mukainen korkein sallittu diskonttauskorko. Näiden vakuutusten vastuvelan diskonttauskorko on alennettu 3,5 prosenttiin, mistä johtuen vastuuvulkaa on täydennetty 95 miljoonalla eurolla (119 miljoonaa euroa vuonna 2008).

Kuhunkin vakuutuslajiin ja laskuperustekorkoon liittyvät vastuuvelat on esitetty taulukossa 8. Taulukossa näkyy myös kunkin luokan vastuvelan muutos vuonna 2009.

Henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitus sopimusten oletettu erääntyminen ja duraatio on esitetty taulukossa 9. Vastuuvelan herkkyyserilaisten diskonttokorkojen osalta on arvioitavissa taulukon duraatioiden avulla.

Muut riskit

Muista riskeistä merkittävimpiä ovat vakuutuksenottajien käytäytymiseen liittyvät epävarmuustekijät. Asiakkailta on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen (*keskeytysriski*), tai mahdollisuus lopettaa vakuutus sopimus ennenaikaisesti (*takaisinostoriski*). Keskeytysriskin vaikutus on merkittävin yksilöllisten sijoitussidonnaisten eläkevakuutusten kustannusliikkeeseen. Myös takaisinostoista aiheutuu epävarmuutta kustannusliikkeen tulokseen, mutta oleellisin merkitys takaisinostoilla on ALM-riskiin. Mandatum Lifen tasehallinnan tilannetta helpottaa oleellisesti se, että noin 90 prosenttia korkotuottoisista vakuutuksista muodostuu eläkevakuutuksista, joissa takaisinosto on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. Tasehallinnan

kannalta todellista takaisinostoriskiä on näin ollen vain korkotuottoisissa sijoitusvakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, joissa tasehallinnan riskiä pienentää sopimusten verrattain lyhyt maturiteetti. Vastuuvelan täydennyksiä ei myöskään makseta takaisinoston yhteydessä.

Keskeytys- ja takaisinostoriskit otetaan huomioon yhtiön ALM-analyseissa. Tätä on kuvattu yksityiskohtaisemmin *Markkina- ja ALM-riskit* -osiossa.

Yhtiö on altistunut lisäksi *kustannusriskeille*, sillä kuormitukset eivät välttämättä riitä kattamaan toteutuneita kuluja.

Riskien hallinta ja valvonta

Henkivakuutuksien biometrisiä riskejä rajoitetaan huolellisella vastuuvallinnalla, riski- ja kustannusvastaavalla hinnoittelulla, asettamalla ylärajoja myönnettäville turville sekä jälleenvakuutuksella.

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan erityisesti yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Hallitus päättää vuosittain suurimmista omalla vastuulla pidettävistä korvausmääristä. Mandatum Lifessa tämä määrä on 0,5 miljoonaa

euroa vakuutettua kohden. Mahdollisten katastrofien vaikutusten pienentämiseksi Mandatum Life osallistuu suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden yhdessä ottamaan katastrofijälleenvakuutukseen. Mahdollista pandemiaa ei ole katettu jälleenvakuutuksella.

Vakuutus teknistä vastuuvalkaa analysoidaan ja mahdollisia täydennystarpeita arvioidaan säännöllisesti. Vastuuvalkaan liittyviä oletuksia tarkistetaan vuosittain.

Hallintorakenne

Vakuutusriskeihin liittyvä vastuuvallinta on osa Mandatum Lifen päivittäistä toimintaa. Mandatum Lifen vastuuvallintapolitiikassa (Underwriting Policy) on määritetty periaatteet riskin valinnalle ja limiitit vakuutettaville summille. Periaatteiden ja limiittien noudattamista valvotaan jatkuvasti.

Aktuaario toimi analysoi riskiliikkeen tulosta perusteellisesti vuosittain. Se mittaa riskinvalinnan tehokkuutta ja hinnoittelun riittävyttä keräämällä tietoa toteutuneiden korvausvaatimuksien kuluista kultakin tuote- ja riskialueelta. Toteutuneita kuluja verrataan vakuutusmaksuja asetettaessa oletettuihin kuluihin

Taulukko 8

Vastuuvallinnon muutoksen analyysi vuonna 2009, Mandatum Life

Mandatum Life -konsernin vakuutus- ja sijoitus sopimusten velka*

Milj. €	Velka 2008	Maksut	Korvaukset***	Kuormitustulo	Takuutuotot	Asiakashyvytykset	Muut	Velka 2009	Osuus %
MANDATUM LIFE emoyhtiö									
Ryhmäeläkevakuutus									
	2 450	111	-185	-10	83	15	-9	2 456	36 %
Laskuperustekorko 3,5 %	2 423	101	-182	-9	82	15	-11	2 419	36 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	28	10	-3	-1	1	1	2	37	1 %
Yksilöllinen eläkevakuutus									
	1 400	43	-122	-8	60	2	8	1 383	20 %
Laskuperustekorko 4,5 %	1 234	28	-109	-7	54	0	0	1 202	18 %
Laskuperustekorko 3,5 %	142	9	-10	-1	5	1	4	150	2 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	24	6	-3	0	1	1	4	32	0 %
Henkivakuutus									
	367	46	-62	-10	13	1	-3	351	5 %
Laskuperustekorko 4,5 %	91	15	-22	-2	4	0	1	87	1 %
Laskuperustekorko 3,5 %	230	14	-32	-4	8	1	-3	214	3 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	46	18	-9	-4	1	1	-2	51	1 %
Kapitalisaatiosopimukset**									
	62	20	-27	0	2	0	-1	57	1 %
Laskuperustekorko 4,5 %	5	0	-7	0	0	0	1	0	0 %
Laskuperustekorko 3,5 %	48	20	-19	0	2	0	-1	49	1 %
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	9	0	-1	0	0	0	-1	8	0 %
Sijoitussidonnainen velka									
	1 579	514	-141	-24	0	0	332	2 259	33 %
Yksilöllinen eläkevakuutus	424	97	-4	-11	0	0	140	646	10 %
Henkivakuutus	937	104	-109	-8	0	0	108	1 032	15 %
Kapitalisaatiosopimukset**	99	279	-27	-2	0	0	49	398	6 %
Ryhmäeläkevakuutus	119	35	-2	-3	0	0	35	183	3 %
Tulevien asiakashyvytysten vastuu									
	17	0	0	0	0	0	2	18	0 %
Korkotäydennys									
	119	0	0	0	0	0	-24	95	1 %
Tuleva jälleenvakuutus									
	4	2	0	0	0	0	-2	3	0 %
Muu velka									
	48	31	-13	-11	1	0	-8	49	1 %
MANDATUM LIFE emoyhtiö yhteensä									
	6 046	766	-549	-63	158	18	294	6 671	98 %
TYTÄRYHTIÖ SE SAMPO LIFE INSURANCE BALTIC									
	77	43	-16	-3	1	0	17	119	2 %
Sijoitussidonnainen velka	58	38	-12	-2	0	0	19	101	1 %
Muu velka	19	5	-4	-1	1	0	-2	18	0 %
MANDATUM LIFE konserni yhteensä									
	6 123	809	-564	-66	159	18	311	6 790	100 %

* Ennen jälleenvakuuttajan osuutta

** Sijoitus sopimukset

*** Ei sisällä korvaustoiminnan liikekuluja

kunkin eri riskiturvan osalta. Myös hallinnollisia ja vakuutusten hankintakuluja seurataan vuosittain.

Vastuiden riittävyttä testataan lisäksi neljännesvuosittain. Tarvittaessa asetetaan hinnat uusille vakuutusosimuksille, päätetään vastuuvälintapolitiikka sekä tarvittaessa muutetaan

olemassa olevaan vakuutuskantaan perustuvaa vakuutusteknistä vastuuvelkaa. Hallitus arvioi ja hyväksyy vuosittain hinnat, jälleenvakuuttamista koskevat periaatteet sekä vastuuvälän määrätymisperiaatteet.

Taulukko 9

Mandatum Lifen vakuutus- ja sijoitusosimusten oletettu erääntyminen 31.12.2009

Mandatum Life -konsernin vakuutus- ja sijoitusosimusten velan erääntyminen*

Milj. €	Duraatio	2010–2011	2012–2013	2014–2018	2019–2023	2024–2028	2029–2033	2034–	
MANDATUM LIFE emoyhtiö									
Ryhmäeläkevakuutus		9,6	385	363	796	640	485	350	566
Laskuperustekorko 3,5 %		9,6	377	358	785	632	480	346	558
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %		8,5	8	6	11	7	5	4	8
Yksilöllinen eläkevakuutus		6,7	319	327	529	306	187	98	96
Laskuperustekorko 4,5 %		6,6	284	291	465	268	161	81	78
Laskuperustekorko 3,5 %		7,5	28	30	54	32	22	15	14
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %		7,4	7	6	9	6	4	2	4
Henkivakuutus		5,5	130	87	90	40	28	19	40
Laskuperustekorko 4,5 %		7,1	22	20	33	15	11	7	15
Laskuperustekorko 3,5 %		4,6	96	57	39	18	12	9	21
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %		6,2	12	10	18	7	5	3	4
Kapitalisaatiosopimukset**		1,6	53	1	0	3	2	0	0
Laskuperustekorko 4,5 %		0,0	0	0	0	0	0	0	0
Laskuperustekorko 3,5 %		0,8	50	0	0	0	0	0	0
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %		6,8	3	1	0	3	2	0	0
Sijoitussidonnainen velka		7,5	461	356	587	350	263	228	260
Yksilöllinen eläkevakuutus		11,5	27	54	153	144	124	93	117
Henkivakuutus		4,7	338	220	280	88	56	39	41
Kapitalisaatiosopimukset**		7,7	84	66	108	71	43	66	44
Ryhmäeläkevakuutus		12,4	11	16	46	48	40	30	58
Tulevien asiakashyvitysten vastuu		1,0	18	0	0	0	0	0	0
Korkotäydennys		6,2	18	17	28	16	8	4	4
Tuleva jälleenvakuutus		0,5	3	0	0	0	0	0	0
Muu velka		0,9	43	5	2	0	0	0	0
MANDATUM LIFE emoyhtiö yhteensä		7,9	1 430	1 156	2 032	1 355	975	698	965
TYTÄRYHTIÖ SE SAMPO LIFE INSURANCE BALTIC			36	16	30	25	10	5	8
Sijoitussidonnainen velka			33	13	24	20	8	4	7
Muu velka			3	4	6	5	2	1	1
MANDATUM LIFE konserni yhteensä			1 466	1 172	2 062	1 380	985	703	973

* Ennen jälleenvakuuttajan osuutta

** Sijoitusosimukset

7 Markkina- ja ALM-riskit

Markkinariskit ovat sijoitusomaisuuden ja vastuuvälän markkina-arvojen muutosten aiheuttamia vaikutuksia yhtiön tulokseen tai taseen arvoon. Sijoitusomaisuuden osalta keskeisimmät markkinariskit ovat osake-, korko- ja luottoriski. Vastuuvälän osalta merkittävimmät markkinariskit ovat korko- ja inflaatoriskit. Mikäli sijoitusomaisuus ja vastuuvelka reagoivat erisuuruisesti markkinariskeihin, puhutaan tasehallinta- tai ALM-riskistä. ALM-riski koostuu lähinnä vastuuvälän ja sijoitusten kassavirtojen eroavaisuudesta ja siitä johtuvasta erilaisesta herkkyydestä korkotason, inflaation tai valuuttakurssien muutoksiin. Vastuuvälän kassavirrat ovat aina suuruudeltaan ja ajankohdiltaan mallinnettuja estimaatteja ja siten epävarmoja. Myös tämä aiheuttaa ALM-riskiä.

Markkinariskien hallinnassa lähtökohtana on se, että konsernin tytäryhtiöt analysoivat ALM-riskinsä, jotka sitten yhdessä pääomitusilanteen kanssa otetaan huomioon sijoitus-salkkuja hallinnoitaessa.

Tässä osiossa esitetään ensin yleiset markkinariskien hallinnan periaatteet, käydään tarkemmin läpi ryhmän ALM-riskiä ja lopuksi kuvataan markkinariskit puhtaasti sijoitusten näkökulmasta.

Markkinariskien hallinta ja valvonta Sampo-konsernissa

Seuraavia markkinariskien hallinnan periaatteita sovelletaan Sampo-konsernissa:

- *Vastuuvälän rakenne.* Kunkin tytäryhtiön vastuuvelkaa mallinnetaan ja analysoidaan säännöllisesti. Näin muodoste-

taan kuva tulevista kassavirroista ja niiden herkkydestä eri muuttujien, kuten inflaation, korkotason ja valuuttakurssien, suhteen.

- *Riskinkantokyky.* Tytäryhtiöiden vakavaraisuus ja emoyhtiön kyky pääomittaa tytäryhtiötä tarvittaessa vaikuttavat tytäryhtiöiden riskinottoon. Kun vakavaraisuusasema on vahva, sijoituspäätöksissä voidaan vapaammin hyödyntää markkinanäkemyksiä. Sijoitusallokaatiopäätöksissä sekä tuotto- ja likviditeettitavoitteiden määrittämisessä huomioidaan yhtiöiden vastuuelan rakenne, riskinkantokyky, viranomaisvaatimukset, luottoluokitustavoitteet ja yleinen riskinottohalukkuus.
- *Sijoitusten hallinta.* Markkinariskejä hallitaan aktiivisesti yhtiöiden vastuuelan ominaisuuksien ja vakavaraisuuden asettamien rajoitteiden puitteissa. Sampo-konserni tuntee pohjoismaiset markkinat ja sijoituskohteet, joten konsernin suorat sijoitukset tehdään pääasiassa pohjoismaisiin arvopapereihin. Pohjoismaiden ulkopuolelle tehtävät sijoitukset toteutetaan pääasiassa sijoitusrahastojen kautta. Sijoitusrahastoja käytetään ensisijaisesti työkaluina taktisen sijoitusallokaation toteutuksessa ja toissijaisesti hajautuksen aikaansaamiseksi. Riittävä hajautus omaisuuslajien välillä ja kunkin omaisuuslajin sisällä on yksi sijoitustoiminnan tavoite.
- *Sijoitussuunnitelmat ja eriytyvät valvontaelimet.* If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen hallitukset hyväksyvät vuosittain yhtiöiden sijoitussuunnitelmat. Sijoitussuunnitelmissa määritetään sijoitussalkkujen tavoiteallokaatio, limiitit, sijoitustoimintojen organisointi sekä sijoituksiin liittyvät päätöksenteko- ja toimeenpanovaltuudet. Sijoitussuunnitelmissa määritetään myös johdannaisten käyttöön ja valuuttakurssiriskin hallintaan liittyvät periaatteet. If Vahinkovakuutuksen hallitus on nimittänyt ICC:n ja Mandatum Lifen hallitus on nimittänyt tasehallintakomitean. Nämä toimikunnat ovat vastuussa sijoitustoimintojen valvonnasta kussakin yhtiössä. Toimikunnat valvovat sijoitussuunnitelmissa määriteltyjen periaatteiden ja limiittien noudattamista sekä raportoivat sijoitustoiminnasta yhtiöiden hallituksille.
- *Keskitetty sijoitustoiminta.* If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life ovat ulkoistaneet osittain sijoitustoimintaansa. Sampo Oyj:n sijoitusjohtaja vastaa sijoitustoiminnan toteutuksesta yhtiöiden sijoitussuunnitelmien asettamien rajoitteiden puitteissa. Yhtiöiden sijoitushallinto-toiminnoilla on yhteinen koko Sampo-konsernin kattava sijoitusten hallinnan infrastruktuuri sekä riski- ja tuottoraportointi.
- *Riippumaton riskienvalvonta.* Markkinariskien valvonta on eriytetty salkunhoidosta. Middle Office -toiminnot mittaavat sijoitustoiminnan riskejä ja tuloksellisuutta päivätasolla. If Vahinkovakuutuksen ICC ja Mandatum Lifen tasehallintakomitea valvovat yhtiöidensä markkinariskejä ja näihin liittyviä limiittejä kuukausitasolla. Konsernin tarkastusvaliokunta valvoo markkinariskien kokonaismäärää Sampo-konsernin tasolla vähintään vuosineljänneksittäin.
- *Viranomais säännöt.* Paikallisten valvovien viranomaisten säännöt otetaan aina huomioon sijoitustoiminnassa.

Markkinariskien hallinta ja valvonta vahinkovakuutuksessa

If Vahinkovakuutuksen lähestymistapa markkinariskien hallintaan on määritetty edellä kuvattujen konsernitason periaatteiden mukaisesti.

Ensin määritetään neutraali korkosijoitussalkku, jonka ominaisuudet (nimellis- ja reaalityttö, duraatio ja valuutat) vastaavat vastuuelan ominaisuuksia. Tämän jälkeen ALM-analyysin pohjalta määritetään *replikoiva sijoitusallokaatio*, koska kaikille vastuuelkaerille ei käytännössä ole olemassa ominaisuuksiltaan vastaavia sijoituskohteita. Esimerkiksi maturiteetiltaan riittävän pitkiä, inflaatioon sidottuja instrumentteja ei välttämättä ole tarjolla kaikissa valuutoissa. Näissä tapauksissa saatavissa olevista sijoitusinstrumenteista muodostetaan erilaisilla menetelmillä sijoitussalkkuja, joiden ominaisuudet ovat mahdollisimman lähellä neutraalia sijoitusallokaatiota.

Vastuuelan määrän ylittävän pääoman sijoitusallokaation analyysissa lähtökohtana on riskien ja tuottojen optimointi. Korkeampien tuottojen saavuttamiseksi sijoitussalkussa voidaan korkosijoitusten lisäksi käyttää osakkeita hyväksyttävän riskitason puitteissa.

Sijoitusallokaatiot ja limiitit on määritetty If Vahinkovakuutuksen sijoitussuunnitelmassa. Sijoitusallokaatioita ja limiittejä päätettäessä yllä kuvattu analyysi *replikoivasta sijoitusallokaatiosta* ja *vastuuelan ylittävän pääoman sijoitusallokaatiosta* otetaan huomioon yhdessä pääomituksen ja strategisen markkinanäkemyksen kanssa. Sijoituksia hoidetaan aktiivisesti markkinanäkemyksiä hyödyntäen sijoitussuunnitelmassa määritettyjen rajojen puitteissa.

Markkinariskien hallinta ja valvonta henkivakuutuksessa

Myös Mandatum Lifessa markkinariskien hallintaa lähestytään vastuuelan ALM-analyysin pohjalta. Kaikille korkotuottoisille vastuuelan erille yhteisiä ominaisuuksia ovat laskuperustekorko sekä kohtuusperiaatteen mukaan maksettavat asiakashyvitykset. Mandatum Lifen vastuuelan kassavirrat ovat suhteellisen hyvin ennakoitavissa, koska sopimusten takaisinostot tai ylimääräiset lisäsijoitukset eivät ole mahdollisia suurimmassa osassa yhtiön korkotuottoisia vakuutuksia. Yhtiön vastuuelka ei ole samalla tavalla altistunut inflaatorisille, vaan inflaatoriski liittyy pääasiassa hoitokuluihin.

Sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tuotto, jotta laskuperustekorko, kohtuusperiaatetulkinnan mukaiset asiakashyvitykset sekä omistajien tuottovaatimus voidaan kattaa. Korkeampia tuottoja saavuttaakseen yhtiö hallinnoi sijoituksiaan aktiivisesti. Mandatum Lifen markkinariski aiheutuu pääasiassa ALM-riskistä sekä sijoituksien osake- ja luottoriskeistä.

Mandatum Lifen hallitus hyväksyy vuosittain sijoitussuunnitelman (Investment Policy), jossa määritetään sijoitustoiminnan periaatteet ja limiitit. Sijoitussuunnitelmassa täsmennetään myös mittarit ja limiitit hyväksyttävälle markkinariskin enimmäismäärälle. Nämä perustuvat sekä Solvenssi I että Solvenssi II -tyyppiseen lähestymistapaan. Tavoitteena on ylläpitää vaa-dittavaa vakavaraisuustasoa ja varmistaa, että sijoitusomaisuus on riittävä ja rakenteeltaan sopiva vastuuelan kattamiseen.

Sampo Oyj:n sijoitusyksikkö tekee Mandatum Lifen päävittäiset sijoituspäätökset, jotka perustuvat Mandatum Lifen sijoitussuunnitelmassa määritellyille periaatteille. Tasehallintakomitea valvoo säännöllisesti, että sijoitussuunnitelmassa määriteltyjä limiittejä ja periaatteita noudatetaan.

Markkinariskien hallinta ja valvonta omistusyhteisössä

Sampo Oyj:n riskit ovat pääasiassa välillisiä, tytäryhtiöistä sekä osakkuusyhtiöstä johtuvia riskejä. Yhtiön omista suorista markkinariskeistä korkoriski on merkittävin ja se aiheutuu pääosin bruttovelasta ja likviditeettivarannosta, joka on sijoitettu lyhytaikaisiin rahamarkkinasijoituksiin. Suurin osa Sampo Oyj:n velasta on sidottu lyhyisiin viitekorkoihin. Tämä vähentää koko konsernin korkoriskiä, sillä alhaisten korkojen vähentäessä pitkällä aikavälillä tytäryhtiöiden sijoitustuottoja, pysyvät Sampo Oyj:n korkokulut alhaisina.

Sampo Oyj:n markkinariskejä seurataan ja niistä raportoidaan säännöllisesti yhtiön hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle.

ALM-riskit Sampo-konsernissa

Sampo-konsernissa ALM-riskejä analysoidaan säännöllisesti. Analyysit vaikuttavat osaltaan sijoitus- ja liiketoimintapäätöksiin. Sijoituspolitiikkojen mukaisesti Sampo-konsernin vakuutusyhtiöiden sijoitussalkkujen muodostamisessa huomioidaan yhtiöiden vakuutusvastuiden luonne suhteessa valuutta-, korko- ja inflaatoriskeihin.

ALM-riskit If Vahinkovakuutuksessa

Suurin osa vahinkovakuutuksen vakuutusteknisestä vastuuvälästä on kirjattu taseeseen nimellismääräisenä. Eläkeluotoinen vastuuvälä diskontataan Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa, ja diskonttauskoron mahdolliset muutokset vaikuttavat vakuutusteknisestä vastuuvälän määrään. Kyseisissä maissa käytetyt diskonttauskorot vaihtelevat pääasiassa erilaisen lainsäädännön takia, mutta vallitseva markkinoiden korkotasoa vaikuttaa niihin ainakin epäsuorasti. Kirjanpidon näkökulmasta yhtiö on siis altistunut lähinnä korvausmenon odotetussa inflaatiossa ja viranomaisten diskonttokoroissa tapahtuville muutoksille.

Markkinakorot vaikuttavat kuitenkin vastuuvälän taloudelliseen arvoon eli tulevaisuudessa maksettavien kassavirtojen nykyarvoon. Taloudellisen arvon herkkyyttä markkinakorkojen suhteen voidaan approksimoida duraation avulla. If Vahinkovakuutuksen vastuuvälän painotettu keskimääräinen duraatio oli 5,4 vuotta vuoden 2009 lopussa (6,0 vuonna 2008). Korkosijoitusten duraatio oli vuoden 2009 lopussa 2,5 vuotta (3,1 vuonna 2008).

If Vahinkovakuutuksen sijoitusten duraatio on kuvattu taulukossa 13 eri korkosijoitusten osalta. Vahinkovakuutuksen vastuuvälän duraatiota ja korkoherkkyyttä on analysoitu täsmällisemmin *Vakuutusriskit*-osiossa kuvassa 11 ja taulukossa 5. Rahoitusvarojen ja velkojen aiheuttamien kassavirtojen maturiteetit sopimus pohjaisesti arvioituna on lisäksi kuvattu *Maksuvalmiusriski*-osion taulukossa 18.

ALM-riskit Mandatum Lifessa

Henkivakuutustoiminnan merkittävin korkoriski on se, ettei korkosijoituksilla saavuteta vastaavalle vakuutustekniselle vastuuvälälle taattua vähimmäistuottoa pitkällä aikavälillä. Tämän riskin todennäköisyys kasvaa tilanteessa, jossa markkinakorot laskevat ja pysyvät alhaisella tasolla. Henkivakuutuksen vastuuvälän ja korkosijoitusten välistä duraatoriskiä seurataan jatkuvasti.

Mandatum Life on varautunut matalaan korkotasoon muun muassa alentamalla uusien sopimusten laskuperustekorkoa ja täydentämällä vastuuvälää alentamalla vastuuvälän diskonttokorkoa. Tämän lisäksi olemassa olevia sopimuksia on muutettu siten, että jälleensijoitusriski on paremmin hallittavissa.

Mandatum Lifen vakuutusvastuiden keskimääräinen duraatio (poislukien sijoitussidonnaiset vastuut) oli vuoden lopussa 7,9 vuotta (7,9 vuotta vuonna 2008). Korkosijoitusten duraatio oli vuoden lopussa puolestaan 2,6 vuotta (3,6 vuotta vuonna 2008).

Mandatum Lifen korkosijoitusten korkoherkkyyttä mittaava duraatio on esitetty taulukossa 13 eri sijoituslajeittain. Taulukko 9 *Vakuutusriski*-osiossa näyttää Mandatum Lifen vakuutus- ja sijoitussopimusten maturiteetin ja keskimääräiset duraatiot. Rahoitusvarojen ja velkojen aiheuttamien kassavirtojen maturiteetit sopimus pohjaisesti arvioituna on kuvattu *Maksuvalmiusriski*-osion taulukossa 18.

Varojen ja velkojen herkkyyksianalyysi

Rahoitusvarojen ja velkojen käypien arvojen herkkyyksianalyysi eri markkinariskikenaarioissa Sampo-konsernin näkökulmasta on kuvattu taulukossa 10. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta rahoitusinstrumenttien käypään arvoon 31.12.2009.

Rahoitusvarojen ja -velkojen herkkyyttä valuuttakurssimuutoksille tarkastellaan liiketoiminta-alueittain eri kotivaluuttojen vuoksi. Vahinkovakuutuksessa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (SEK) vastaan lisäisi tulosta 3 miljoonaa euroa ja omaa pääomaa 6 miljoonaa euroa. Henkivakuutuksessa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan lisäisi tulosta 28 miljoonaa euroa ja vähentäisi omaa pääomaa 49 miljoonaa euroa. Omistusyhteisössä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosentin lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan vähentäisi tulosta 43 miljoonaa euroa ja omaa pääomaa 3 miljoonaa euroa.

Rahoitusvarojen ja -velkojen herkkyyttä voidaan tarkastella edelleen vakavaraisuusaseman muutosten kautta. Taulukko 11 kuvaa herkkyyksianalyysin vaikutuksia tytäryhtiöihin omaan pääomaan, muokattuun vakavaraisuuspääomaan sekä taloudelliseen pääomaan. Esimerkiksi korkojen nousu alentaisi rahoitusinstrumenttien arvonalenemisen myötä omaa pääomaa. Diskonttokoron nousu vastaavasti alentaisi vastuuvälän käypää arvoa, mistä johtuen muokattu vakavaraisuuspääoma kasvaisi. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta rahoitusinstrumenttien käypään arvoon 31.12.2009.

Pääomituksen herkkyyttä valuuttakurssimuutoksille tarkastellaan liiketoiminta-alueittain. Vahinkovakuutuksessa kaikkien

Taulukko 10

Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen herkkyyshanalyysi, Sampo-konserni 31.12.2009

Milj. €	Korko		Osake	Muut sijoitukset
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vaikutus tulokseen	-18	6	-5	-8
Vaikutus suoraan omaan pääomaan	331	-313	-469	-109
Kokonaisvaikutus	312	-307	-474	-117

Herkkyysharkastelut sisältävät johdannaispositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyshanalyysit on laskettu ennen veroja. Sampo Oyj:n velkarahoituksen vaikutusta ei ole sisällytetty laskelmiin.

Taulukko 11

Pääomituksen herkkyyshanalyysi markkinariskien suhteen, 31.12.2009

Milj. €	Korko		Osake	Muut sijoitukset
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vahinkovakuutus	239	-225	-227	-12
Henkivakuutus	71	-80	-247	-98
Omistusyhteisö	2	-2	0	-6
Kokonaisvaikutus omaan pääomaan	312	-307	-474	-117
Vaikutus vastuuvelan oikaisuihin	-879	575	16	6
Vaikutus muokattuun vakavaraisuuspääomaan	-567	272	-458	-98
Vaikutus taloudelliseen pääomaan	-3	-87	-104	-25

Herkkyysharkastelut sisältävät johdannaispositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyshanalyysit on laskettu ennen veroja. Sampo Oyj:n velkarahoituksen vaikutusta ei ole sisällytetty laskelmiin. Nordean herkkyyksiä markkinamuuttujille ei ole sisällytetty laskelmiin.

muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (SEK) vastaan lisäisi omaa pääomaa 9 miljoonalla eurolla. Henkivakuutuksessa ja omistusyhteisössä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (EUR) vastaan vähentäisi henkivakuutuksen omaa pääomaa 21 miljoonalla eurolla ja omistusyhteisön omaa pääomaa 46 miljoonalla eurolla.

Sampo-konsernin sijoituksiin liittyvät markkinariskit

Sijoitusten määrä Nordean osakkeet pois lukien oli 16 593 miljoonaa euroa (16 502 miljoonaa euroa vuonna 2008 sisältäen Nordean osakkeet). Sampo-konsernin sijoitusallokaatiot on esitetty kuvassa 12.

Mandatum Lifen Baltia-tytäryhtiön sijoitukset on sisällytetty Mandatum Lifen sijoituksiin yhtenä osakesijoituksena, ellei toisin ole ilmoitettu. Mandatum Lifen raportoidut sijoitukset sisältävät myös If Vahinkovakuutuksen liikkeelle laskemia velkainstrumentteja 43,5 miljoonaan euron arvosta.

Sampo-konsernin sijoitusomaisuuden merkittävin erä on korkosijoitukset. Korkosijoitusten tarkempi jakauma on esitetty taulukossa 12 sekä kuvassa 13.

Vuonna 2009 Sampo-konsernin sijoitusallokaatiossa ta-pahtuneista muutoksista merkittävää oli osakkeiden määrän kasvu. Osakkeiden osuuden kasvu kaikista sijoituksista johtuu sekä osakkeiden hintojen noususta että netto-ostoista. Vuoden lopussa osakesijoitusten osuus konsernin sijoituksista oli 14,4 prosenttia pois lukien Nordean osakkeet (7,4 prosenttia vuonna 2008). Nordean osakkeiden arvo vuoden 2009 lopussa oli 5 756 miljoonaa euroa (1 602 miljoonaa euroa vuonna 2008).

If Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tuotto oli 12,4 prosenttia vuonna 2009 (-3,1 prosenttia vuonna 2008). Sijoitusten määrä oli 10 654 miljoonaa euroa (8 956 miljoonaa euroa vuonna 2008). Osakesijoitusten paino If Vahinkovakuutuksen sijoitussalkussa nousi 10,7 prosenttiin edellisvuoden 4,9 prosentista ja korkosijoitusten paino laski vastaavasti 88,8 prosenttiin 94,5 prosentista.

Mandatum Lifen sijoitustoiminnan tuotto oli 16,8 prosenttia (-7,8 prosenttia vuonna 2008), sijoitusten määrän ollessa 5 449 miljoonaa (4 728 miljoonaa vuonna 2008). Osakesijoitusten paino nousi vuoden aikana 22,7 prosenttiin edellisvuoden 12,3 prosentista. Korkosijoitusten osuus oli 68,7 prosenttia kun se vuotta aiemmin oli 77,7 prosenttia. Muiden sijoitusten osuus oli 8,6 prosenttia (10,0 prosenttia vuonna 2008).

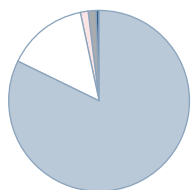
Sampo Oyj:lla oli vuoden 2009 alussa merkittävä määrä lyhyitä rahamarkkinasijoituksia, jotka käytettiin vuoden aikana Nordean osakkeiden hankintaan.

Sampo-konsernin, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Lifen sijoitusomaisuus toimialasektoreittain ja korkosijoitusten osalta luottoluokittain on esitetty taulukossa 12.

Kuva 12

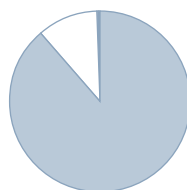
Sijoitusallokaatiot, Sampo-konserni, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2009

Sampo-konserni, 16 593 milj. €

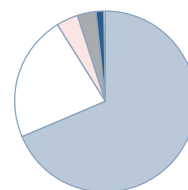
- Korkosijoitukset 82,2 %
- Osakkeet 14,4 %
- Pääomasijoitukset 1,5 %
- Kiinteistöt 1,3 %
- Riskirahastot 0,5 %
- Hyödykkeet 0,0 %

If Vahinkovakuutus, 10 654 milj. €

- Korkosijoitukset 88,8 %
- Osakkeet 10,7 %
- Pääomasijoitukset 0,3 %
- Kiinteistöt 0,2 %
- Riskirahastot 0,0 %
- Hyödykkeet 0,0 %

Mandatum Life, 5 449 milj. €

- Korkosijoitukset 68,7 %
- Osakkeet 22,7 %
- Pääomasijoitukset 3,9 %
- Kiinteistöt 3,2 %
- Riskirahastot 1,6 %
- Hyödykkeet 0,0 %

Taulukko 12

Sijoitusten jakauma omaisuuslajeittain, toimialasektoreittain ja luottoluokittain, Sampo-konserni, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life 31.12.2009

Sijoitusten jakautuminen toimialasektoreihin, korkosijoitusten jakautuminen luottoluokituksiin, Sampo-konserni

Milj.€	Luokittamaton					D	Luokittamaton	Korko-sijoitukset yhteensä	Osakkeet	Muut	Johdannaiset (Vastapuoliriski)	Yhteensä
	AAA	AA+ - AA-	A+ - A-	BBB+ - BBB-	BB+ - C							
Arvopaperistetut joukkovelkakirjat	0	0	3	2	0	0	10	16	0	0	0	16
Perusteollisuus	0	0	4	123	421	0	198	746	171	4	0	921
Pääomahyödykkeet	21	3	169	46	32	0	37	310	382	0	0	691
Kulutustavarat	0	6	44	300	13	0	48	410	247	7	0	664
Vakuudelliset joukkovelkakirjat	2 903	84	0	1	0	0	0	2 987	0	0	0	2 987
Energia	0	22	0	21	26	0	381	449	24	0	0	473
Rahoitus	265	1 398	2 989	296	133	0	51	5 132	17	19	64	5 233
Valtiot	1 033	12	28	1	3	0	10	1 087	0	0	0	1 087
Indeksiin sidotut joukkovelkakirjat	530	3	126	54	21	0	10	745	0	0	0	745
Vakuutus	0	0	27	34	0	0	25	86	214	0	0	299
Media	0	0	0	0	7	2	0	9	62	0	0	71
Kunnat	66	0	0	0	0	0	0	66	0	0	0	66
Kiinteistöala	0	0	0	0	0	0	53	53	0	183	0	237
Palvelut	0	0	0	27	29	0	11	66	49	0	0	115
Teknologia ja elektroniikka	0	0	0	27	0	0	9	36	97	0	0	133
Telekommunikaatio	0	0	110	129	17	0	0	257	37	0	0	294
Liikenne	0	0	0	0	58	0	199	257	17	0	0	274
Yhdyskuntapalvelut	0	13	373	92	0	0	0	479	37	0	0	516
Muut	0	0	12	0	0	0	62	74	33	1	0	108
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	244	0	22	267	1 002	414	0	1 683
Yhteensä	4 818	1 541	3 886	1 153	1 005	2	1 125	13 530	2 389	628	64	16 611

Sijoitusten jakautuminen toimialasektoreihin, korkosijoitusten jakautuminen luottoluokituksiin, If Vahinkovakuutus

Mijl.€	AAA	AA+ –		BBB+ –		D	Luokitte- lematon	Korkosi- joitukset yhteensä	Osakkeet	Muut	Johdan- naiset (Vasta- puoliriski)	Yhteensä
		AA–	A+ – A–	BBB–	BB+ – C							
Arvopaperistetut joukkovelkakirjat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Perusteollisuus	0	0	0	72	105	0	150	327	80	0	0	407
Pääomahyödykkeet	21	0	35	0	32	0	37	126	240	0	0	366
Kulutustavarat	0	6	0	225	13	0	47	290	198	0	0	488
Vakuudelliset joukkovelkakirjat	2 814	37	0	1	0	0	0	2 851	0	0	0	2 851
Energia	0	7	0	21	26	0	370	423	11	0	0	434
Rahoitus	265	678	1 513	218	72	0	48	2 794	0	0	20	2 814
Valtiot	1 022	12	7	1	0	0	10	1 052	0	0	0	1 052
Indeksiin sidotut joukkovelkakirjat	530	3	126	54	21	0	10	745	0	0	0	745
Vakuutus	0	0	0	17	0	0	0	17	179	0	0	197
Media	0	0	0	0	7	2	0	9	0	0	0	9
Kunnat	66	0	0	0	0	0	0	66	0	0	0	66
Kiinteistöala	0	0	0	0	0	0	33	33	0	35	0	68
Palvelut	0	0	0	20	17	0	11	48	3	0	0	51
Teknologia ja elektroniikka	0	0	0	10	0	0	9	19	6	0	0	25
Telekommunikaatio	0	0	59	38	17	0	0	114	27	0	0	141
Liikenne	0	0	0	0	58	0	168	226	3	0	0	229
Yhdyskuntapalvelut	0	0	189	26	0	0	0	215	1	0	0	216
Muut	0	0	0	0	0	0	36	36	21	0	0	57
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	0	0	22	22	367	90	0	480
Yhteensä	4 718	742	1 930	702	369	2	951	9 414	1 136	125	20	10 695

Sijoitusten jakautuminen toimialasektoreihin, korkosijoitusten jakautuminen luottoluokituksiin, Mandatum Life

Mijl.€	AAA	AA+ –		BBB+ –		D	Luokitte- lematon	Korkosi- joitukset yhteensä	Osakkeet	Muut	Johdan- naiset (Vasta- puoliriski)	Yhteensä
		AA–	A+ – A–	BBB–	BB+ – C							
Arvopaperistetut joukkovelkakirjat	0	0	3	2	0	0	10	16	0	0	0	16
Perusteollisuus	0	0	4	51	316	0	48	419	91	4	0	514
Pääomahyödykkeet	0	3	134	46	0	0	0	183	142	0	0	325
Kulutustavarat	0	0	44	75	0	0	1	120	49	7	0	175
Vakuudelliset joukkovelkakirjat	89	47	0	0	0	0	0	136	0	0	0	136
Energia	0	15	0	0	0	0	11	26	13	0	0	39
Rahoitus	0	711	1 048	78	60	0	0	1 897	17	19	44	1 977
Valtiot	11	0	21	0	3	0	0	35	0	0	0	35
Indeksiin sidotut joukkovelkakirjat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuutus	0	0	27	17	0	0	25	69	17	0	0	86
Media	0	0	0	0	0	0	0	0	62	0	0	62
Kunnat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiinteistöala	0	0	0	0	0	0	20	20	0	135	0	155
Palvelut	0	0	0	7	11	0	0	18	46	0	0	64
Teknologia ja elektroniikka	0	0	0	17	0	0	0	17	91	0	0	108
Telekommunikaatio	0	0	51	91	0	0	0	142	10	0	0	153
Liikenne	0	0	0	0	0	0	31	31	14	0	0	45
Yhdyskuntapalvelut	0	13	183	66	0	0	0	263	36	0	0	300
Muut	0	0	12	0	0	0	26	38	11	0	0	49
Sijoitusrahastot	0	0	0	0	244	0	0	244	635	306	0	1 186
Yhteensä	100	789	1 528	451	636	0	171	3 675	1 235	471	44	5 425

Taulukoissa korkorahastot on huomioitu niiden keskimääräisen luottoluokituksen mukaisesti. Johdannaisten osalta taulukossa on raportoitu vain vastapuolittain netotetut, positiiviset OTC-johdannaisten markkina-arvot. If Vahinkovakuutuksen korkosijoitukset sisältävät luottojohdannaisia, joiden vaikutus raportoituun riskiasemaan on -45 miljoonaa euroa. If Vahinkovakuutuksen korkosijoitukset eivät sisällä 66 miljoonan euron sijoitusta korkorahastoon, joka on sisällytetty luokkaan Muut.

Korkosijoitukset

Kuva 13 esittää Sampo-konsernin korkosijoitusten jakautumisen instrumenteittain. Vuoden aikana rahamarkkinasijoitusten ja kassavarojen osuus laski 22 prosentista 14 prosenttiin. High-yield joukkovelkakirjalainojen osuus kaikista korkosijoituksista nousi 14 prosenttiin (11 prosenttia vuonna 2008).

Sampo-konsernin korkosijoitusten korkoherkkyyks eli duraatio on esitetty taulukossa 13. If Vahinkovakuutuksen korkosijoitusten duraatio oli 2,5 vuotta (3,1 vuotta vuonna 2008). Mandatum Lifen korkosijoitusten duraatio oli 2,6 vuotta (3,6 vuotta vuonna 2008).

Koko taseen korkoriskiä vähentääkseen Mandatum Lifella on koronvaihtosopimuksia, joiden nimellinen arvo oli 1,1 miljardia euroa vuoden 2009 lopussa. Koronvaihtosopimusten mukaisesti Mandatum Life maksaa lyhytaikaista vaihtuvaa korkoa ja saa kiinteää korkoa 4,7 prosentin keskimääräisellä korkotasolla. Näiden sopimusten käypä arvo oli vuoden 2009 lopussa 60 miljoonaa euroa, ja niiden maturiteetti vaihtelee 2 kuukaudesta 4 vuoteen.

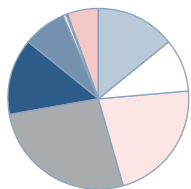
Kuva 13

Korkosijoitusten markkina-arvot instrumenteittain, Sampo-konserni, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2009

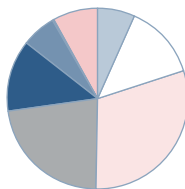
Sampo-konserni, 13 642 milj. €

If Vahinkovakuutus, 9 458 milj. €

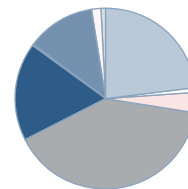
Mandatum Life, 3 743 milj. €

- Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat 14,2 %
- Valtioiden joukkovelkakirjalainat 9,6 %
- Katetut joukkovelkakirjalainat 21,9 %
- Joukkovelkakirjalainat 26,7 %
- High yield joukkovelkakirjalainat 13,6 %
- Omaisuusvakuudelliset joukkovelkakirjalainat 0,1 %
- Heikomman etuoikeuden lainat 7,6 %
- Korkojohdannaiset 0,7 %
- Vakuutuskirjalainat 0,2 %
- Ruotsalaiset indeksiin sidotut jvk-lainat 5,5 %

- Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat 6,8 %
- Valtioiden joukkovelkakirjalainat 13,5 %
- Katetut joukkovelkakirjalainat 30,1 %
- Investment grade joukkovelkakirjalainat 22,6 %
- High yield joukkovelkakirjalainat 12,8 %
- Heikomman etuoikeuden lainat 6,1 %
- Korkojohdannaiset 0,3 %
- Ruotsalaiset indeksiin sidotut jvk-lainat 7,9 %

- Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat 23,3 %
- Valtioiden joukkovelkakirjalainat 0,8 %
- Katetut joukkovelkakirjalainat 3,6 %
- Joukkovelkakirjalainat 40,0 %
- High yield joukkovelkakirjalainat 17,3 %
- Omaisuusvakuudelliset joukkovelkakirjalainat 0,4 %
- Heikomman etuoikeuden lainat 12,1 %
- Korkojohdannaiset 1,8 %
- Vakuutuskirjalainat 0,7 %

Taulukko 13

Korkosijoitusten duraatio, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2009

	If Vahinkovakuutus		Mandatum Life	
	Milj. €	Duraatio	Milj. €	Duraatio
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	644	0,2	870	0,1
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	1 273	3,3	31	3,5
Katetut joukkovelkakirjalainat	2 850	2,8	136	4,9
Investment grade joukkovelkakirjalainat	2 141	1,9	1 497	2,5
High yield joukkovelkakirjalainat	1 206	0,9	648	3,2
Omaisuusvakuudelliset joukkovelkakirjalainat	0	0,0	16	1,5
Heikomman etuoikeuden lainat	576	1,4	452	2,2
Korkojohdannaiset	24	1,9	68	1,5
Vakuutuskirjalainat	0	0,0	24	0,2
Ruotsalaiset indeksiin sidotut jvk-lainat	745	7,8	0	0,0
Yhteensä	9 458	2,5	3 743	2,6

Painotettuja keskimääräisiä duraatioita laskettaessa on käytetty korkojohdannaisten osalta niiden nominaalimääriä taulukossa esitettyjen käyppien arvojen sijasta.

Osakesijoitukset

Sampo-konsernin osakesijoitukset olivat vuodenvaihteessa 2 389 miljoonaa euroa Nordean osakkeet pois lukien (2 706 miljoonaa euroa vuonna 2008, 1 104 miljoonaa euroa Nordean osakkeet pois lukien).

If Vahinkovakuutuksen osakesalkun sijoitushorisontti on pitkä. Vuoden lopussa osakesalkun arvo oli 1 136 miljoonaa euroa (439 miljoonaa euroa vuonna 2008). Osakkeiden paino If Vahinkovakuutuksen sijoitussalkussa oli vuoden lopussa 10,7 prosenttia. Osakesalkku koostuu pääasiassa pohjoismaisten listattujen yritysten osakkeista sekä globaalista, rahastojen kautta sijoitetusta salkusta. Sijoitusten hallinnointimandaatit on järjestetty If Vahinkovakuutuksen sijoitussuunnitelman ja hallinnointirakenteen mukaisesti.

Mandatum Lifen osakesalkkua hoidetaan aktiivisesti. Vuoden lopussa osakesalkun arvo oli 1 235 miljoonaa euroa (583 miljoonaa euroa vuonna 2008). Osakesalkun ja siihen liittyvien johdannaisten riskit eivät saa ylittää sijoitussuunnitelmassa määritettyjä limiittejä. Sampo-konsernin sijoitusyksikkö hallinnoi pohjoismaista sijoitussalkkua, kun taas Pohjoismaiden ulkopuolisia osakesijoituksia hallinnoidaan pääosin rahastojen tai ulkopuolisten omaisuudenhoitajien kautta.

Sampo-konsernin osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti on esitetty kuvassa 14.

Maantieteellisesti Sampo-konsernin sijoitukset ovat painotuneet pohjoismaisiin yrityksiin. Pohjoismaisten osakkeiden osuus oli 58 prosenttia kaikista osakkeista. Tämä on linjassa konsernin Pohjoismaihin keskittyneen toiminnan kanssa sekä suhteessa pohjoismaisiin valuuttoihin sidottuun vastuovelkaan.

Sampo-konsernin suorien osakesijoitusten jakauma toimialasektoreittain on kuvattu taulukossa 12. Merkittävimmät toimialasektorit olivat pääomahyödykkeet, kulutustavarat, vakuutus ja perusteollisuus. Osakerahastojen kautta tehdyt sijoitukset olivat 42 prosenttia kaikista osakesijoituksista.

Suurimmat Sampo-konsernin osakesijoitukset on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa (liitetieto 40).

Valuuttapositio

Sampo-konsernissa avointa valuuttapositiota tarkastellaan ja hallinnoidaan omana omaisuuslajinaan. Kunkin valuutan valuuttapositio on netto kyseisen valuutan määräisestä vastuuvastuusta, sijoitusvaroista ja voimassaolevista valuuttakaupoista.

Vahinkovakuutuksia myydään enimmäkseen pohjoismaisissa valuutoissa ja euroissa. Valuuttariskiä hallitaan vastuuvastuun valuuttajakauman mukaisilla sijoituksilla tai valuuttajohdannaisilla.

Henkivakuutuksen vastuuvastuun on pääosin euroissa ja valuuttakurssiriskit johtuvat pääasiassa valuuttamääräisistä sijoituksista. Henkivakuutuksen valuuttastrategia perustuu valuuttapositioiden aktiiviseen hallintaan. Tavoitteena on saavuttaa tuottoa suhteessa tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriskeiltä on täysin suojauduttu.

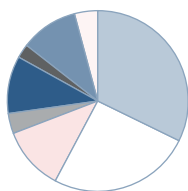
Konserniyhtiöiden valuuttapositiot kotivaluuttoja vastaan on esitetty taulukossa 14. Taulukossa on esitetty valuuttakurssiriskien avoimet positiot johdannaisten huomioimisen jälkeen.

Taulukossa 14 esitetyn valuuttariskin lisäksi konserniyhtiöt saattavat altistua translaatoriskille ulkomaisten tytäryhtiöiden-

Kuva 14

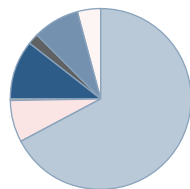
Osakesijoitusten jakauma maantieteellisesti, Sampo-konserni, If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life, 31.12.2009

Sampo-konserni, 2 389 milj. €

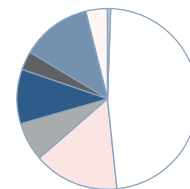
- Skandinavia 32 %
- Suomi 26 %
- Länsi-Eurooppa 11 %
- Itä-Eurooppa 4 %
- Pohjois-Amerikka 10 %
- Latinalainen Amerikka 3 %
- Kaukoitā 10 %
- Japani 4 %

If Vahinkovakuutus, 1 136 milj. €

- Skandinavia 67 %
- Suomi 0 %
- Länsi-Eurooppa 7 %
- Itä-Eurooppa 0 %
- Pohjois-Amerikka 11 %
- Latinalainen Amerikka 2 %
- Kaukoitā 8 %
- Japani 4 %

Mandatum Life, 1 235 milj. €

- Scandinavia 1 %
- Suomi 48 %
- Länsi-Eurooppa 15 %
- Itä-Eurooppa 7 %
- Pohjois-Amerikka 10 %
- Latinalainen Amerikka 3 %
- Kaukoitā 13 %
- Japani 4 %

Taulukko 14

Valuuttakurssiriskit liiketoiminnoittain 31.12.2009

Valuutariski, nettoasema, milj.€	Perusvaluutta											
		EUR	SEK	NOK	DKK	EEK	LVL	LTŁ	GBP	USD	JPY	MUUT
Vahinkovakuutus	SEK	-24	0	-24	-9	0	0	-2	0	-34	1	4
Henkivakuutus	EUR	0	31	39	0	0	1	1	-1	25	-3	109
Omistusyhteisö	EUR	0	441	0	0	0	0	0	0	14	0	0

sä ja osakkuusyhtiöidensä johdosta. Näitä substanssiarvoon liittyviä riskejä ei yleensä suojata Sampo-konsernissa.

Muut sijoitukset

Korko-, osake- ja valuuttakurssiriskien lisäksi Sampo-konserni altistuu erinäisille muille markkinariskeille. Näitä riskejä aiheuttaa kiinteistöistä, pääomasijoituksista, sekä sijoituksista riskirahastoihin (hedge fund). Sijoitussuunnitelmissa on määritetty maksimipainot näille sijoituksille. Vuoden 2009 lopussa näiden sijoitusten yhteenlaskettu osuus Sampo-konsernin yhteenlasketusta sijoitusvarallisuudesta oli 3,4 prosenttia. If Vahinkovakuutuksessa vastaava osuus oli 0,5 prosenttia ja Mandatum Lifessa 8,6 prosenttia.

Ulkopuoliset omaisuudenhoitajat hoitavat pääomasijoituksia sekä sijoituksia riskirahastoihin. Pääomasijoitussalkku on hajautettu rahastojen tyyppin ja maantieteellisen alueen mukaan. Riskirahastosijoituksissa pyritään varmistamaan riittävä hajautus rahastojen ja sijoitustapojen välillä. Sampo-konsernin kiinteistöyksikkö vastaa Mandatum Lifen kiinteistöisijoitustoiminnasta. Kiinteistöisalkkuun kuuluu suoria kiinteistöisijoituksia sekä epäsuoria sijoituksia, kuten kiinteistörahastoja, kiinteistöyhtiöiden osakkeita ja velkainstrumentteja. Kiinteistöisijoitustoiminnan riskejä rajoitetaan hajauttamalla sijoitukset sekä alueellisesti että kiinteistötyypeittäin.

8 Luottoriskit

Luottoriskeillä tarkoitetaan taloudellisen aseman heikentymistä tai mahdollisia tappioita, jotka johtuvat arvopapereiden liikkeellelaskijoiden, johdannais- ja jälleenvakuutus sopimusten vastapuolten tai muiden velallisten luottokelpoisuudessa tapahtuvista muutoksista.

Sijoitustoiminnan luottoriskit voidaan jakaa liikkeellelaskijariskeihin (*issuer risk*) ja vastapuoliriskeihin (*counterparty risk*). Liikkeellelaskijariskit syntyvät useimmiten arvopaperin omistamisesta ja tällöin sijoituksen kulloinenkin markkina-arvo on alttiina riskille. Vastapuoliriski puolestaan syntyy johdannais sopimuksen toisesta osapuolesta, jolloin ainoastaan johdannaisen mahdollinen positiivien markkina-arvo on alttiina riskille.

Sijoitustoimintaan liittyvien luottoriskien lisäksi luottoriskiä aiheuttaa pääasiassa jälleenvakuutus sopimuksista. Nämä

luottoriskit liittyvät maksamattomiin jälleenvakuutus saamiin ja jälleenvakuutettuun vastuuvélkaan. Jälleenvakuutus sopimusten luottoriskiä esiintyy lähinnä vahinkovakuutus toiminnassa. Henkivakuutus toiminnassa jälleenvakuutusten määrä on vähäinen.

Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvät luottoriskit ovat yleisesti ottaen hyvin pieniä, koska maksun saamatta jääminen johtaa vakuutus turvan peruuttamiseen.

Luottoriskien hallinta ja valvonta Sampo-konsernissa

Luottoriskiä hallitaan If Vahinkovakuutuksen ja Mandatum Lifen sijoitussuunnitelmissa asetetuilla luottoriskirajoilla. Sijoitussuunnitelmissa on määritetty sallitut enimmäismäärät yksittäisille liikkeellelaskijoille ja johdannaisvastapuolille pääosin luottokelpoisuusluokkiin perustuen.

Luottokelpoisuus arvioidaan perusteellisesti ennen kuin sijoitetaan uuteen arvopaperiin tai ennen kuin johdannais vastapuolen kanssa tehdään sopimuksia. Liikkeellelaskijoiden ja vastapuolten luottokelpoisuuden arvioimisen tukena käytetään pääasiassa Standard & Poor's, Moody's ja Fitch -luottoluokituslaitosten antamia luokituksia. Salkun kehitystä ja vastapuolten luottokelpoisuutta valvotaan jatkuvasti.

Luottoriskejä seurataan liiketoiminta-alueittain ja niistä raportoidaan If Vahinkovakuutuksen ICC:lle ja Mandatum Lifen tasehallintakomitealle. Sijoitustoiminnassa noudatetaan kunkin liiketoiminta-alueen sijoitussuunnitelmassa määriteltyjä rajoja. Luottoriskien raportointi perustuu ensisijaisesti liikkeellelaskija- ja instrumenttikohtaisiin luokituksiin sekä liikkeeseenlaskijoiden tai vastapuolten toimialoihin.

Mandatum Lifessa ja If Vahinkovakuutuksessa käytetään johdannaisten vastapuoliriskin hallintaan ns. ISDA-puitesopimuksia. Mandatum Life käyttää myös ns. Credit Support Annex -sopimuksia.

Jälleenvakuutus toiminnan luottoriskin rajaamiseksi ja valvomiseksi vahinkovakuutuksessa noudatetaan jälleenvakuutus poliittikkaa (Reinsurance Security Policy), jossa asetetaan vaatimukset muun muassa jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokille ja vastuun enimmäismäärälle jälleenvakuuttajaa kohden. Samoin kuin sijoitustoiminnan luottoriskienkin osalta, luottoluokituslaitosten luokituksia käytetään jälleenvakuuttajien luottokelpoisuuden arvioinnin tukena.

Sijoituksiin liittyvät luottoriskit

Sampo-konsernin merkittävimmät luottoriskit aiheutuvat korkosijoituksista. Taulukossa 12 *Markkina- ja ALM*-riskit -osiossa on esitetty sijoitusten jakauma ulkoisiin luottoluokituksiin sekä toimialasektoreihin perustuen. Taulukossa on esitetty myös johdannaisten vastapuoliriski.

Sampo-konsernin vastapuoliriskiä sisältävien sijoitusten luottoluokitusjakauma ei ole muuttunut merkittävästi viime vuodesta. Luottoluokituksen AAA saaneiden sijoitusten määrä kaikista korkosijoituksista oli konsernitasolla 36 prosenttia (38 prosenttia vuonna 2008). Muiden vähintään BBB- luokiteltujen sijoitusten määrä kaikista sijoituksista oli 49 prosenttia (50 prosenttia vuonna 2008). Tätä heikomman luottoluokituksen omaavien korkosijoitusten osuus oli 7 prosenttia (6 prosenttia vuonna 2008). Sijoitusten, joilla ei ollut ulkopuolisten luottoluokittajien luokitusta, osuus konsernin korkosijoituksista oli 8 prosenttia (6 prosenttia vuonna 2008).

Maantieteellisesti Sampo-konsernin suorissa sijoituksissa on painotettu lähinnä pohjoismaisia sijoituskohteita. Rahoitusintensiivien osuus korkosijoituksista oli 38 prosenttia.

Jälleenvakuutusvastapuoliin liittyvät luottoriskit

Jälleenvakuutusvastuut ja jälleenvakuuttajien osuus korvausvastuusta 31.12.2009 on esitetty taulukossa 15 luottokelpoisuusluokittain. Taulukossa ei ole mukana 120 miljoonan euron (128 miljoonan euron) suuruista erää, joka liittyy lähinnä lakisääteisiin pooleihin ja captive-ratkaisuihin.

Kymmenen suurinta yksittäistä jälleenvakuutusvastuuta olivat yhteensä 314 miljoonaa euroa, mikä vastaa 66 prosenttia kaikista saatavista. Suurin yksittäinen jälleenvakuuttaja on Munich Re (AA-luokitus), jonka osuus oli 33 prosenttia kaikista jälleenvakuutusvastuista.

Annetun jälleenvakuutuksen maksujen jakauma luottokelpoisuusluokittain vuodelta 2009 on esitetty taulukossa 16.

Mandatum Lifessa jälleenvakuutusjärjestelyiden määrä on vähäinen ja näihin liittyvien luottoriskien määrä on suhteellisen merkityksetön. Jälleenvakuuttajaan liittyvät luottoriskit arvioidaan jälleenvakuutus sopimuksia tehtäessä ja jälleenvakuutusvastuun luottoriskiä seurataan jatkuvasti.

Taulukko 15

Jälleenvakuutusvastuut ja jälleenvakuuttajien osuus korvausvastuusta luottokelpoisuusluokituksen mukaan, If Vahinkovakuutus, 31.12.2009 ja 31.12.2008

Luokitus	2009		2008	
	Yhteensä milj.€	%	Yhteensä milj.€	%
AAA	6	2 %	6	2 %
AA+ – A–	336	94 %	279	95 %
BBB+ – BBB–	1	0 %	2	1 %
BB+ – C	0	0 %	0	0 %
D	0	0 %	0	0 %
Luokittelematon	13	4 %	7	2 %
Yhteensä	356	100 %	294	100 %

Taulukko 16

Annetun jälleenvakuutuksen maksujen jakauma luottokelpoisuusluokittain, If Vahinkovakuutus 2009 ja 2008

Luokitus	2009		2008	
	Yhteensä milj.€	%	Yhteensä milj.€	%
AAA	3	5 %	3	6 %
AA+ – A–	53,5	94 %	50	94 %
BBB+ – BBB–	0	0 %	0	0 %
BB+ – C	0	0 %	0	0 %
D	0	0 %	0	0 %
Luokittelematon	0,3	1 %	0	0 %
Yhteensä	56,8	100 %	53	100 %

Luotto- ja markkinariskikeskittymät

Sampo-konsernissa mahdolliset riskikeskittymät liittyvät pääosin liiketoimintayksiköiden sijoitussalkkujen markkina- ja luottoriskeihin.

Konsernitasolla riskikeskittymiä seurataan säännöllisesti. Keskittymäriskejä hallitaan ottamalla huomioon konsernin kokonaistilanne, kun tytäryhtiöiden limiittejä määritetään niiden sijoitussuunnitelmissa. Konsernitason riskikeskittymiä vähentää osittain se, että Mandatum Lifen sijoitukset tehdään pääasiassa euroissa kun taas suurin osa If Vahinkovakuutuksen sijoituksista tehdään kaikissa pohjoismaisissa valuutoissa. Keskittymiä hallitaan konserniyhtiöiden sijoitusten maantieteellisten jakaumien kautta. Näiden toimenpiteiden tuloksena konsernitason riski-

keskittymät liittyvät lähinnä pohjoismaisiin pankkeihin. Mikäli riski arvioidaan liian suureksi, keskittymiä puretaan sijoituksia uudelleen suuntaamalla.

Eri liiketoimintayksiköiden sijoitusriskikeskittymiä valvovat ICC If Vahinkovakuutuksessa ja tasehallintakomitea Mandatum Lifessa. Konsernitason riskikeskittymiä valvovat Sampo-konsernin sijoitusjohtaja, riskienhallintojohtaja sekä konsernin tarkastusvaliokunta.

Taulukossa 17 suurimmat markkina- ja luottoriskikeskittymät yksittäisiin vastapuoliin on kuvattu konsernitasolla ja liiketoiminta-alueittain. Keskittyneisyydet instrumenttityypeittäin, luottoluokittain ja toimialasektoreittain on esitetty taulukossa 12.

Taulukko 17

Markkina- ja luottoriskien keskittymät yksittäisten vastapuolten osalta omaisuuslajeittain, 31.12.2009

Vastapuoli (liiketoiminta-alueittain)	Käypä arvo yhteensä, milj. €	% sijoitusomaisuudesta	Kassavarat ja lyhytaikaiset korkosijoitukset	Pitkäaikaiset korkosijoitukset yhteensä	Pitkäaikaiset korkosijoitukset: Valtioiden takaamat	Pitkäaikaiset korkosijoitukset:		Pitkäaikaiset korkosijoitukset:		Osake-sijoitukset	Vakuudeton johdannaisten vastapuoliriski
						Katetut joukkolainat	Seniorivelka	Tier 1 ja Tier 2	Tier 1 ja Tier 2		
Svenska Handelsbanken	1 474	9 %	272	1 203	0	807	239	157	0	0	0
Nordea	1 422	9 %	420	990	0	765	99	126	0	11	0
Skandinaviska Enskilda Banken	1 207	7 %	517	685	0	332	257	96	0	5	0
Ruotsi	989	6 %	0	989	0	0	989	0	0	0	0
Swedbank	688	4 %	6	682	37	462	20	163	0	0	0
SBAB	661	4 %	0	661	50	210	365	36	0	0	0
Den Danske Bank	582	4 %	199	383	10	72	174	126	0	0	0
Pohjola Pankki	487	3 %	276	210	0	0	141	69	0	0	0
DnB NOR Bank	319	2 %	0	319	0	20	188	112	0	0	0
UPM-Kymmene	196	1 %	0	174	0	0	174	0	22	0	0
10 suurinta keskittymää yhteensä	8 026	48 %	1 691	6 296	97	2 667	2 646	885	22	17	
Muut vastapuolet	8 567	52 %									
Sijoitusomaisuus yhteensä	16 593	100 %									

9 Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriski on riski sille, etteivät vakuutusyhtiöt pysty suoriutumaan erääntyvistä maksuvelvoitteistaan. Maksuvalmiusriski voi johtua siitä, että yhtiö ei onnistu jatkamaan velkojaan niiden erääntyessä (jällelrahoitusriski) tai että se ei kykene myymään sijoituksiaan tarvittaessa (markkinoiden likvidiysriski).

Sampo-konsernin rahoitusvelkojen määrä on suhteellisen alhainen. Jällelrahoitusriski onkin konsernin toiminnassa suhteellisen pieni. Vahinkovakuutustoiminnassa vakuutusmaksut kerätään ennen vakuutusturvan alkamista ja suurten korvausmaksujen ajankohdat tiedetään yleensä jo kauan ennen niiden maksupäivää. Henkivakuutustoiminnassa puolestaan vain suhteellisen pieni osa vakuutusvastuista on takaisinostettavissa, mikä tekee korvausmaksujen ennustamisen lyhyellä tähtämellä suurelta osin mahdolliseksi.

Markkinoiden likvidiysriskiä rajoitetaan varmistamalla, että riittävän suuri osuus sijoitussalkusta koostuu riittävän likvideistä tai maturiteetiltaan lyhyistä sijoitusinstrumenteista.

Maksuvalmiusriskejä hallitaan yhtiöittäin, joiden vastuulla on likvideiteettisuunnittelu. Maksuvalmiusriskejä seurataan varoista, veloista, liikekuluista ja tuotoista aiheutuvien odotettujen kassavirtojen perusteella. Vuoden lopussa maksuvalmiustilanne oli hyvä kussakin yhtiössä.

Vakuutusteknisen vastuuvelan sekä rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit on esitetty taulukossa 18. Taulukossa rahoitusvarat ja -velat on jaettu sopimuksiin, joiden maturiteetti on sopimuksessa määritetty sekä muihin sopimuksiin. Muiden sopimusten kassavirtaprofilin esittämisen sijasta niille esitetään ainoastaan kirjanpitoarvo. Lisäksi taulukossa on esitetty vastuuvelan odotetut kassavirrat jällelrahoituksen jälkeen. Näihin liittyy luonnollisesti epävarmuutta.

Taulukko 18

Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan (vakuutusteknisen vastuuvelan osalta odotetut kassavirrat), eliminoiteja ei huomioitu

Mij. €	Kirjanpitoarvo			Kassavirta						
	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo – ilman eräpäivää	Kirjanpitoarvo – So-pimukseen perustuva maturiteetti	2010	2011	2012	2013	2014	2015–2024	2025 –
Vahinkovakuutus										
Rahoitusvarat	11 677	1 523	10 154	1 831	1 438	1 983	1 351	2 201	1 551	108
joista koronvaihtosopimuksia	20	0	20	16	3	2	0	0	0	0
Rahoitusvelat	977	0	977	-118	-229	-14	-79	-7	-157	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	-1	-1	-1	0	0	0	0
Vakuutustekninen vastuuelka	8 106			2 457	999	611	489	415	2 330	1 740
Henkivakuutus										
Rahoitusvarat	5 322	1 789	3 533	1 317	531	412	434	666	561	0
joista koronvaihtosopimuksia	52	0	52	39	18	4	2	0	0	0
Rahoitusvelat	138	0	138	-36	-7	-7	-107	0	0	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuutustekninen vastuuelka	4 318			480	455	426	360	331	2 246	1 713
Omistusyhteisö										
Rahoitusvarat	612	36	576	430	21	27	107	1	16	0
joista koronvaihtosopimuksia	7	0	7	12	3	20	0	0	0	0
Rahoitusvelat	1 608	0	1 608	-543	-239	-804	-9	-190	0	0
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Henkivakuutuksen sijoituksista Baltia-tytäryhtiön sijoitukset on sisällytetty kirjanpitoarvioihin mutta ei kassavirtoihin.

10 Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä, joka aiheutuu puutteellisista prosesseista, ihmisistä, järjestelmistä tai ulkoisista tapahtumista. Operatiiviset riskit sisältävät juridiset riskit mutta ne eivät sisällä maineriskiä, strategisia tai liiketoimintariskejä. Operatiivisille riskeille ominaista on se, että ne ovat usein tapauskohtaisia ja niiden syyt voidaan määrittää suhteellisen täsmällisesti. Näin ne eroavat esimerkiksi strategisista ja liiketoimintariskeistä.

Sampo-konsernissa operatiivisten riskien hallinta on organisoitu liiketoiminta-alueiden alaisuuteen, mitä kuvataan tarkemmin alla.

Sampo Oyj koordinoi pääoman allokoointia, riskienhallintaa, sisäistä tarkastusta, konsernilaskentaa, sijoittajasuhteita sekä konsernin laki- ja veroasioita. Sampo Oyj:n omat operatiiviset riskit ovat tytäryhtiöitä vähäisemmät.

Operatiivisten riskien hallinta ja valvonta vahinkovakuutuksessa

Hallinnointirakenne

Operatiivisten riskien hallinnan jatkuvuus on varmistettu Operational Risk Committeeen (ORC) avulla. ORC käsittelee eri-

näisiä operatiivisten riskien hallintaan liittyviä kysymyksiä kuten politiikkoja ja suosituksia operatiivisten riskien hallintaan liittyen. Näihin kuuluvat muun muassa jatkuvuussuunnitelmat, poikkeamiset operatiivisten riskien politiikoista, operatiivisten riskien arviointiprosessissa (Operational Risk Assessment, ORA) tunnistettujen riskien seuranta, toteutuneet riskit, operatiivisten riskien raportit sekä muut operatiivisiin riskeihin liittyvät asiat.

Liiketoiminta-alueet ovat vastuussa omien operatiivisten riskiensä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja hallinnasta.

Riskien tunnistaminen ja hallinta

Vahinkovakuutuksessa operatiiviset riskit on luokiteltu seuraavien kategorioiden alle: virheet prosessien toteutuksessa, häiriöt ja keskeytykset liiketoiminnassa ja järjestelmissä, ongelmat tuotteissa ja liiketoimintakäytännöissä, ongelmat työntekijöiden toimintatavoissa sekä sisäiset ja ulkoiset petokset.

Vahinkovakuutustoiminnan operatiiviset riskit tunnistetaan eri lähteiden ja prosessien kautta. Keskeiset riskien tunnistamisessa käytetyt prosessit ovat toiminta- ja makroympäristön analyysi, operatiivisten riskien arviointiprosessi sekä toteutuneiden riskien raportointiprosessi.

- *Toiminta- ja makroympäristön analyysi* tehdään vuosittain vahinkovakuutuksen strategiayksikön toimesta. Kunakin vuonna vakuutustoimialaan vaikuttavat keskeiset trendit

tunnistetaan ja niiden vaikutukset vahinkovakuutustoiminnan kannalta arvioidaan. Tältä pohjalta keskeiset mahdollisuudet ja uhat tunnistetaan ja priorisoidaan. Näiden arviointien perusteella tärkeimmät ulkoiset operatiiviset ja liiketoimintariskit voidaan määritellä.

- *Operatiivisten riskien arviointi* (ORA) on neljännesvuositainen prosessi, jonka puitteissa eri liiketoimintayksiköiden operatiiviset riskit tunnistetaan ja arvioidaan haastatteluiden ja työkokousten avulla. Vuosineljänneksittäin pidettävien seurantakokousten perusteella operatiiviset riskit raportoidaan ORC:lle. Tämän lisäksi juridiset riskit sekä tietyt liiketoimintariskit voidaan tunnistaa ORA-prosessin kautta. Raportointi vuosineljänneksittäin luo pohjan vuotuisen liiketoiminnan suunnitteluprosessin osana olevalle vuosittaisen riskiarvioinnille, jossa tunnistetut riskit analysoidaan ja priorisoidaan kaikkien vahinkovakuutuksen liiketoimintalueiden ja tukitoimintojen osalta.
- *Toteutuneiden riskien raportointi* ja analyysi on järjestetty eri tavoin toteutuneen riskin luonteesta riippuen. Osa riskitapahtumista kootaan toteutuneiden riskitapahtumien tietokannan kautta ja osa kerätään säännöllisten valvontatoimenpiteiden avulla.

Vahinkovakuutuksessa on operatiivisten riskien hallitsemiseksi hyväksytty lukuisia toimintaohjeita, kuten jatkuvuussuunnitelmia (Contingency Plans), turvallisuusohjeita (Security Policies), ulkoistuspoliittika (Outsourcing Policy), asiakasvalitusten käsittelyohje (Complaints Handling Policy), korvausvaatimusten käsittelyohje (Claims Handling Policy) sekä muita ohjeita liiketoiminnan eri osa-alueista. Eri toimintaohjeet arvioidaan säännöllisesti ja päivitetään tarvittaessa. Vahinkovakuutuksessa on myös luotu kattavat prosessit ja yleisohjeet ulkoisten ja sisäisten petosten käsittelyyn mikäli tällaisia ilmenee. Lisäksi sisäisen eettisen koulutuksen järjestämiseen kiinnitetään huomiota.

Operatiivisten riskien hallinta ja valvonta henkivakuutuksessa

Operatiivisten riskienhallinnan tavoite Mandatum Lifessa on prosessin tehokkuuden parantaminen ja negatiivisten vaikutusten minimointi mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Hallinnointirakenne

Operatiivisten riskien komitea valvoo ja koordinoi operatiivisten riskien hallintaan liittyviä keskeisiä asioita, kuten toimintaohjeita ja suosituksia. Komitea toimii näissä asioissa Mandatum Lifen johtoryhmän neuvonantajana ja antaa tälle suosituksia operatiivisten riskien hallinnan järjestämisestä. Komitea käsittelee myös toimintaohjeista mahdollisesti tehtyjä poikkeamat ja seuraa operatiivisten riskien arvioinnissa tunnistettuja riskejä sekä toteutuneita riskitapahtumia. Toimikunta kokoontuu vähintään neljästi vuodessa. Operatiivisista riskeistä raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle vuosineljänneksittäin.

Riskien tunnistaminen ja hallinta

Operatiivisia riskejä tunnistetaan useiden eri lähteiden ja menetelmien avulla:

- *Makroympäristön analyysi*: Ennen vuotuista strategiaproessia liiketoimintaympäristön keskeiset trendit tunnistetaan. Näihin kuuluu osaltaan makrotason operatiivisten riskien liiketoiminta-analyysi. Liiketoimintaympäristöä seurataan jatkuvasti ja muutoksiin reagoidaan mahdollisimman nopeasti.
- *Itsearviointi*: Keskeisten operatiivisten riskien sekä niiden todennäköisyyksien ja mahdollisten vaikutusten kartoitus ja arviointi toteutetaan vuotuisen itsearviointiprosessin avulla. Tässä yhteydessä arvioidaan myös näihin liittyvä sisäinen valvonta ja ohjeistuksen riittävyys.
- *Tapahtumien analyysi*: Operatiivisten riskien komitea kerää ja analysoi liiketoimintayksiköiden raportoidat toteutuneet operatiiviset riskit ja ”läheltä piti”-tilanteet. Liiketoimintayksiköt ovat vastuussa toteutuneiden operatiivisten riskien raportoinnista komitealle.
- *Sisäiset tarkastukset*.

Henkivakuutustoiminnan merkittävimpiä operatiivisten riskien itsearviointiprosessissa tunnistettuja riskejä ovat mm. seuraavat: ulkoisen toimintaympäristön muutokset, tietotekniikka ja erityisesti tietojärjestelmien vanheneminen, prosessien manuaaliset työvaiheet, avainhenkilöiden menetykset sekä vakuutusten väärinmyynti ja virheellisten tietojen antaminen asiakkaalle.

Operatiivisten riskien rajoittamiseksi Mandatum Lifessa on hyväksytty useita eri toimintaohjeita, kuten turvallisuusohjeita, jatkuvuus- ja varautumissuunnitelma, ulkoistamispolitiikka, asiakasvalitusten käsittelyohje sekä useita muita toimintaohjeita. Eri toimintaohjeista tehtyjä poikkeamia seurataan liiketoimintayksiköissä ja niistä raportoidaan operatiivisten riskien komitealle.

Prosesseihin sisältyvä sisäinen valvonta estää negatiivisia tapahtumia. Kaikki toteutuneet riskit tai läheltä piti -tilanteet raportoidaan operatiivisten riskien komitealle.

11 Riskienhallinnan kehitysnäkymät

Riskienhallinnan suunnitellut kehityshankkeet

Riskienhallintaa ja riskienhallintamenetelmiä kehitetään Sampo-konsernissa jatkuvasti. Vuonna 2010 konsernin taloudellisen pääoman menetelmiä sekä stressitestejä ja skenaarioanalyseja tullaan edelleen kehittämään. If Vahinkovakuutuksessa keskitytään maksuvalmiusriskien hallinnan ja likviditeettisuunnittelun kehittämiseen. Mandatum Lifessa pääpaino tulee olemaan vuonna 2009 aloitetun riskienhallinnan uudistuksen loppuunsaattaminen sekä taseen mallintamisen edelleen kehittäminen sekä Solvenssi II -tarpeisiin että sisäisiin tarpeisiin. Konsernin suurimmat kehityshankkeet liittyvät Solvenssi II -uudistukseen liittyvien mallinnus- ja raportointivalmiuksien kehittämiseen.

If P&C on vuonna 2009 kehittänyt uuden taloudellisen pääoman laskentamallin sekä sitä täydentämään mallin, jolla luo-

daan taloudellisen pääoman laskennassa käytettävät taloudelliset skenaariot. Uusien mallien käyttöä laajennetaan vuosina 2010 ja 2011 ja tavoitteena on hyväksyttävä sisäisen mallimme käytettäväksi Solvenssi II -pääoman laskennassa. Myös Mandatum Life kehittää edelleen vastaavia mallejaan.

Vuonna 2010 vakiinnutetaan myös lähestymistavat, joilla Nordean vaikutus sisällytetään osaksi konsernin sisäistä riski- ja vakavaraisuusraportointia.

Solvenssi II vakavaraisuusuudistukseen liittyvät valmistelut

Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston tiiviiden neuvotteluiden jälkeen Solvenssi II -direktiivi hyväksyttiin Euroopan parlamentissa vuoden 2009 huhtikuussa. Uuden taloudelliseen riskiin perustuvan vakavaraisuusjärjestelmän tavoitteena on syventää vakuutus- ja jälleenvakuutusmarkkinoiden integraatiota, parantaa vakuutuksenottajien ja edunsaajien suojaa, parantaa EU-alueen vakuuttajien ja jälleenvakuuttajien kansainvälistä kilpailukykyä sekä edistää

parempaa sääntelyä. Solvenssi II -pääomavaatimusten tavoitteena on ottaa Solvenssi I -direktiiviä paremmin huomioon yritysten omat riskiprofiilit. Tämän tavoitteen toteutuessa se kannustaisi yrityksiä panostamaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan menettelyihin, mikä puolestaan lisäisi riskitietoisuutta koko organisaatiossa.

Vuoden 2009 aikana If Vahinkovakuutus ja Mandatum Life ovat panostaneet Solvenssi II -uudistukseen liittyvien täytäntöönpanotoimenpiteiden (implementing measures) seuraamiseen, niiden vaikutusten arvioimiseen ja kommentoimiseen viranomaisille ja toimialan etujärjestöille. Vastaava työ tulee jatkumaan vuoden 2010 aikana.

Konsernissa on luotu teknisiä valmiuksia Solvenssi II -uudistusta varten jo usean vuoden ajan. Samoin Solvenssi II:n odotettavissa olevia vaatimuksia riskienhallintaan on huomioitu kehitettäessä yhtiöiden riskienhallintaa. Näiden toimenpiteiden kautta varmistetaan täysimääräinen valmius noudattaa Solvenssi II -vaatimuksia vuoteen 2012 mennessä.

” Sampo on kuin paimen, joka vartioi kaikkien osakkeenomistajien etuja tarkkaan.”

Kari Stadigh Sammon roolista Nordean osakkeenomistajana Konsernijohtajan haastattelu -videossa 4.II.2009.

TILINPÄÄTÖS

IFRS-tilinpäätös	82
Konsernin laaja tuloslaskelma	82
Konsernitase	83
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	84
Konsernin rahavirtalaskelma	85
Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot	86
Sampo Oyj:n tilinpäätös	160
Emoyhtiön tuloslaskelma	160
Emoyhtiön tase	161
Emoyhtiön rahavirtalaskelma	162
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	163
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset	170
Tilintarkastuskertomus	171

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1-12/2009	1-12/2008
Vakuutusmaksutulo	1, 8	4 479	4 350
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2, 10, 18	1 155	275
Liiketoiminnan muut tuotot		20	23
Korvaukset	3, 8	-3 105	-3 355
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	4	-633	667
Henkilöstökulut	5	-510	-494
Liiketoiminnan muut kulut	6, 8	-495	-532
Rahoituskulut		-87	-66
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista		1	2
Tilikauden voitto ennen veroja		825	870
Verot	21, 22	-184	-195
Tilikauden voitto		641	675
Tilikauden muut laajan tuloksen erät	23, 24		
Muuntoerot		123	-248
Myytavissä olevat rahoitusvarat		2 989	-3 029
Rahavirtasuojaukset		-3	15
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot		-326	333
Kauden muut laajan tuloksen erät yhteensä nettoina verojen jälkeen		2 782	-2 928
Tilikauden laaja tulos		3 423	-2 254
Tilikauden voitosta			
Emoyhtiön omistajien osuus		641	675
Määräysvallattomien osuus		0	0
Tilikauden laajasta tuloksesta			
Emoyhtiön omistajien osuus		3 423	-2 254
Määräysvallattomien osuus		0	0
Laimentamaton osakekohtainen tulos (eur)	9	1,14	1,18

Konsernitase

Milj. €	Liite	12/2009	12/2008
Varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11	34	38
Sijoituskiinteistöt	12	124	138
Aineettomat hyödykkeet	13	688	663
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	14	5 172	5
Rahoitusvarat	10, 15, 16, 17, 19	15 479	16 139
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	10, 20	2 366	1 637
Laskennalliset verosaamiset	21	81	156
Saamiset jälleenvakuutusopimuksista	27	481	436
Muut varat	25	1 439	1 473
Käteiset varat	10, 26	771	465
Varat yhteensä		26 635	21 149
Velat			
Velat vakuutus- ja sijoitusopimuksista	27	13 014	12 375
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista	28	2 359	1 637
Rahoitusvelat	10, 16, 17, 29	2 098	1 269
Laskennalliset verovelat	21	500	379
Varaukset	30	35	26
Eläkeveloitteet	31	104	92
Muut velat	32	912	739
Velat yhteensä		19 022	16 517
Oma pääoma	34		
Osakepääoma		98	98
Rahastot		1 530	1 531
Kertyneet voittovarot		5 889	5 688
Muut oman pääoman erät		96	-2 687
Emoyhtiön omistajien osuus		7 613	4 631
Määräysvallattomien osuus		0	0
Oma pääoma yhteensä		7 613	4 631
Oma pääoma ja velat yhteensä		26 635	21 149

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. €	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vara- rahasto	Sij. vapaan pääoman rahasto	Voittovarot	Muuntoerot	Myytävässä olevat rahoitus- varat*	Rahavirta- suojaus**	Yht.
Oma pääoma 1.1.2008	98	1 161	370	-	5 862	-75	317	-	7 733
Muutokset omassa pääomassa									
Osakeperusteiset maksut					2				2
Omien osakkeiden hankinta					-167				-167
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus					3				3
Osingonjako					-686				-686
Kauden laaja tulos					675	-248	-2 692	11	-2 254
Oma pääoma 31.12.2008	98	1 161	370	-	5 688	-323	-2 375	11	4 631
Muutokset omassa pääomassa									
Siirrot oman pääoman erien välillä		-1 161	-366	1 527			1		0
Osakeperusteiset maksut					-1				-1
Omien osakkeiden hankinta					-1				-1
Nostamatta jätettyjen osinkojen palautus					11				11
Osingonjako					-449				-449
Kauden laaja tulos					641	122	2 662	-2	3 422
Oma pääoma 31.12.2009	98	0	4	1 527	5 889	-200	287	9	7 613

* Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu omaan pääomaan kauden arvostusta 2 626 (-2 755) milj. euroa.

Kauden tulokseen on siirretty 35 (63) milj. euroa.

** Rahavirtasuojauksista omaan pääomaan on kirjattu kauden arvostusta -2 (11) milj. euroa.

Muuntoeroihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä rahavirtasuojaukseen sisältyvät määrät ovat laajaan tulokseen kirjattuja verovaikutuksella huomioituja eriä.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	825	870
Oikaisut:		
Poistot	26	28
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	51	393
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-215	92
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	859	-35
Muut oikaisut	-14	585
Oikaisut yhteensä	706	1 062
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset*	337	-1 047
Muut varat	-30	-123
Yhteensä	307	-1 170
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	-165	196
Muut velat	87	-85
Maksetut tuloverot	-275	-49
Yhteensä	-354	62
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	1 484	824
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	-1 758	0
Luovutustulot tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeista	-	6
Muut sijoitukset	-	-522
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-13	65
Investointeihin käytetyt nettorahavarat	-1 771	-451
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Omien osakkeiden hankinta	-1	-167
Maksetut osingot	-444	-678
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	2 002	-
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-1 008	-
Rahoituksesta kertyneet nettorahavarat	549	-845
Rahavirrat yhteensä	262	-472
Rahavarat tilikauden alussa	471	946
Muuntoerot	28	25
Rahavarat tilikauden lopussa	761	499
Rahavarojen nettomuutos	262	-472
Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:		
Milj. €	2009	2008
Saadut korot	551	652
Maksetut korot	-136	-90
Saadut osingot	123	431

* Sijoitukset sisältävät sijoituskiinteistöt, rahoitusvarat sekä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset.

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. vuoden aikana hankittujen ja myytyjen tytäryhtiöiden ja valuuttakurssien muutosten takia.

Tilikauden rahavarat sisältävät kassan sekä muut lyhytaikaiset enintään 3 kuukauden talletukset.

Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot

SISÄLTÖ

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista	87	18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset tilikauden aikana	134
Segmentti-informaatio		19 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi	135
Konsernin tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin	101	20 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	135
Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin	103	21 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat	136
Maantieteellinen segmentti-informaatio	105	22 Verot	137
Tuloslaskelman liitetiedot		23 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät	137
1 Vakuutusmaksutulo	106	24 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	137
2 Sijoitustoiminnan nettotuotot	107	25 Muut varat	137
3 Korvauskulut	110	26 Käteiset varat	138
4 Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos	113	27 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	139
5 Henkilöstökulut	114	28 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	143
6 Liiketoiminnan muut kulut	115	29 Rahoitusvelat	143
7 Vahinkovakuutustoiminnan tulosanalyysi	116	30 Varaukset	144
8 Vahinkovakuutustoiminnan vakuutuslajiryhmäkohtainen tulos	117	31 Eläkevelvoitteet	145
9 Osakekohtainen tulos	117	32 Muut velat	147
10 Rahoitusvarat ja -velat	118	33 Ehdolliset velat ja sitoumukset	148
Taseen liitetiedot		34 Oma pääoma	150
11 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	119	35 Lähipiiritiedot	151
12 Sijoituskiinteistöt	120	36 Kannustinjärjestelmät	152
13 Aineettomat hyödykkeet	123	37 Tilintarkastajien palkkiot	154
14 Sijoitukset osakkuusyrityksissä	125	38 Oikeudenkäynnit	154
15 Rahoitusvarat	126	39 Sijoitukset tytäryhtiöissä	154
16 Käyvät arvot	132	40 Sijoitukset muissa kuin tytär- ja osakkuusyrityksissä	155
17 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia	133	41 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat	159

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sammon konsernitilinpäätös vuodelta 2009 on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, ”IFRSs”) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa Sampo on soveltanut kaikkia liiketoimintaansa liittyviä 31.12.2009 voimassa olleita ja EU:n komission hyväksymiä standardeja ja tulkintoja.

Kuluneella tilikaudella Sampo otti käyttöön seuraavat liiketoimintaansa liittyvät uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat.

IFRS 2:een *Osakeperusteiset maksut – Oikeuden syntymisehdot ja peruutukset* tehdyt muutokset edellyttävät kaikkien lopullista oikeutta synnyttämättömien ehtojen huomioon ottamista myönnettyjen oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypää arvoa määrittäessä. Lisäksi muutos tarkentaa palkkion peruutumisen käsittelyä. Muutoksen käyttöönotolla ei ole ollut merkittävää vaikutusta Sammon tilinpäätösraportointiin.

IFRS 7:ään *Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot – Rahoitusinstrumentteja koskevien liitetietojen parantaminen* tehdyt muutokset annettiin maalikuussa 2009 kansainvälisen finanssikriisin seurauksena. Muutokset edellyttävät kolmitasoisien hierarkian esittämistä rahoitusinstrumenttien käyvistä arvoista. Standardi edellyttää myös lisäliitetietoja käypien arvojen määrittämisestä, jotta niiden suhteellinen luotettavuus olisi helpommin arvioitavissa. Myös maksuvalmiusriskistä tulee antaa kattavampia lisätietoja. Muutoksen vaikutus Sammon tilinpäätösraportointiin näkyy lisääntyneessä liitetietomäärässä.

IFRS 8 *Toimintasegmentit* muutti segmenttiraportointia siten, että esitettävien segmenttietojen on perustuttava johdolle raportoituun informaatioon ja siinä noudatettuihin laskenta-periaatteisiin. Standardin käyttöönotto ei muuttanut Sammon

segmenttiraportointia merkittävästi, sillä konsernin aiemmin julkaisemat segmenttiedot ovat jo perustuneet konsernin sisäiseen raportointirakenteeseen.

Uudistetun IAS 1:n *Tilinpäätöksen esittäminen* tarkoitus on helpottaa tilinpäätöksen sisältyvien tietojen analysointia ja vertailua. Muutokset liittyvät lähinnä laajan tuloslaskelman ja oman pääoman muutoslaskelmien esitystapoihin sekä käytettyyn terminologiaan.

IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* ja IAS 32 *Rahoitusinstrumentit: esittämistapa – standardien muutokset (Lunastusvelvoitteiset rahoitusinstrumentit ja yhteisön purkautuessa syntyvät velvoitteet)* edellyttävät tietyn tyyppisten lunastusvelvoitteisten oman pääoman ehtoisten instrumenttien luokittelua omaksi pääomaksi velan sijaan. Muutosten käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta Sammon tilinpäätösraportointiin.

IFRIC 9 :ään *Kytkeytyjen johdannaisten uudelleenarviointi* sekä IAS 39:ään *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen – Kytkeytyt johdannaiset* tehdyt muutokset selventävät kaikkien kytkeytyjen johdannaisten uudelleenarvioimista ja tarvittaessa tilinpäätöksessä erillisinä käsittelemistä silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluva erä siirretään pois käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista. Muutosten käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta Sammon tilinpäätösraportointiin.

IFRIC 13 *Kanta-asiakasohjelma* edellyttää kanta-asiakaspalkkioiden käsittelemistä erillään tavarain tai palvelun myynnistä. Tulkinnan käyttöönotolla ei ole ollut merkitystä Sammon tilinpäätösraportointiin.

IFRIC 14 *IAS 19 – Etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän yläraja, vähimmäisrabastointi-vaatimukset ja näiden välinen yhteys* selventää, kuinka paljon eläkejärjestelyn yli-

jäämästä voidaan kirjata omaisuuseräksi sekä miten lakisääteinen tai sopimusperusteinen vähimmäisrahastointivaatimus vaikuttaa eläkejärjestelystä syntyvään omaisuuserään tai velkaan. Tulokinnan käyttöönnotolla ei ole ollut merkitystä Sammon tilinpäätösraportointiin.

IFRIC 16 *Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaukset* selkeyttää ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksen kirjanpitoikäisittelyä konsernissa. Tulokinnan käyttöönnotolla ei ole ollut merkitystä Sammon tilinpäätösraportointiin.

IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2008 – erityyppisiä, vähemmän merkittäviä muutoksia, joita on tehty kerralla useampiin standardeihin. Konsernin näkemyksen mukaan muutokset eivät ole olleet merkittäviä Sammon tilinpäätösraportoinnille.

Konsernintilinpäätöksen liitetietojen laadinnassa on otettu huomioon myös suomalainen kirjanpito- ja yhteisöläinsäädäntö sekä viranomaispäätökset. Osa riskeistä vaadittavista liitetiedoista on esitetty konsernintilinpäätöksen Riskienhallinta-osiossa.

Tilinpäätöksen arvostamisperusta on alkuperäinen hankintameno lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja –velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa sekä oman pääoman ehtoisina instrumentteina suoritettavia osakeperusteisia maksuja, jotka arvostetaan käypään arvoon.

Konsernintilinpäätös esitetään euroina pyöristettynä lähimpään miljoonaan, ellei toisin ole mainittu.

Sampo Oyj:n hallitus hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 11. helmikuuta 2010.

Konsernintilinpäätös

Tytäryhtiöt

Konsernintilinpäätös sisältää emoyhtiö Sampo Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konsernilla on yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Hankitut yritykset yhdistellään tytäryhtiöinä siitä päivästä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryhtiöt siihen päivään saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Tytäryhtiöiden hankinnat käsitellään hankintamenoimennelmällä. Hankintameno kohdistetaan hankinnan kohteen yksilöitävissä oleville varoille, veloille ja ehdollisille veloille, jotka arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankinnan kohteen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta, käsitellään liikearvona.

Konsernintilinpäätös laaditaan soveltaen yhtenäisiä laadintaperiaatteita samankaltaisissa olosuhteissa toteutuviin samantapaisiin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin. Konsernin sisäiset

liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä voitot ja tappiot eliminoidaan konsernintilinpäätöstä laadittaessa.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei valtaa määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Jollei toisin osoiteta, huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20–50 prosenttia sijoituskohteen äänivallasta. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Hankintahetkellä sijoitukset osakkuusyhtiöihin kirjataan hankintameno, jota oikaistaan hankinta-ajankohdan jälkeen tapahtuvalla muutoksella konsernin osuudessa osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta) ja muilla muutoksilla, jotka on suoraan kirjattu osakkuusyhtiön omaan pääomaan. Mikäli konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitukset merkitään taseeseen nolla-arvoon ja ylimenevät tappiot yhdistellään vain siinä tapauksessa, että konserni on sitoutunut osakkuusyhtiön veloitteiden täyttämiseen. Sijoitus osakkuusyhtiöön sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot (tappiot) konsernin ja osakkuusyhtiön välillä eliminoidaan konsernin omistusosuuden mukaisesti.

Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tuloksesta on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

Jos ilmenee viitteitä siitä, että sijoituksen arvo saattaa olla alentunut, testataan sen kirjanpitoarvo arvonalentumisen varalta vertaamalla sitä sijoituksesta kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevana rahamääränä pidetään käyttöarvoa tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyä käypää arvoa sen mukaan kumpi niistä on suurempi. Jos sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo, vähennetään kirjanpitoarvoa kirjaamalla siitä tulosvaikutteinen arvonalentumistappio, jonka suuruus on kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus. Mikäli sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä myöhemmin kasvaa ja on suurempi kuin kirjanpitoarvo peruutetaan tehty arvonalennus vastaavasti tulosvaikutteisesti.

Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet

Konsernintilinpäätös laaditaan euroina, joka on konsernin ja emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttu. Konserniyhtiöt ovat laatineet tilinpäätöksensä käyttäen toimintavaluutta, joka on kunkin yhtiön taloudellisen toimintaympäristön päävaluutta. Yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan toimintavaluutan määräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät muutetaan yhtiön toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkuperäiseen hankintameno, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta toimintavaluutan määräisiksi

aiheutuvat kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioina tuloslaskelmaan. Myytävänä pidettävien ei-monetaaristen rahoitusvarojen kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan muuntoeroksi, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankintaan liittyvä liikearvo ja käyvän arvon oikaisu käsitellään tilinpäätöksessä kuin ne olisivat ulkomaisen yksikön varoja ja velkoja. Muuntoerot, jotka syntyvät näiden erien muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, kirjataan omaan pääomaan ja niiden muutos muihin laajan tuloksen eriin.

Muuntoerot, jotka ovat syntyneet ennen konsernin IFRS-standardeihin siirtymispäivää 1.1.2004, on IFRS 1 salliman helpotuksen mukaisesti oletettu nollassa suuruiseksi.

Konsernitiilinpäätöksessä on käytetty seuraavia valuuttakursseja:

1 euro =	Tilinpäätöspäivän kurssi	Tilikauden keskikurssi
Ruotsin kruunu	10,2520	10,6225
Viron kruunu	15,6466	15,6466

Segmenttiraportointi

Konsernin ensisijainen segmentointi perustuu liiketoiminta-alueisiin, joiden riskit ja kannattavuuteen vaikuttavat lähtökohdat sekä sääntely-ympäristö poikkeavat toisistaan. Liiketoiminnan valvonta ja ohjaus sekä raportointi johdolle on organisoitu liiketoimintasegmenttien mukaisesti. Konsernin liiketoimintasegmentit ovat vahinkovakuutus-, henkivakuutus- sekä omistusyhteisötoiminta.

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoivat segmentit ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Baltia ja muut maat.

Segmenttien ja yhtiöiden välisten kotimaisten ja rajat ylittävien liiketoimien hinnoittelussa on sovellettu markkinaehtoperiaatetta. Hinnoittelu perustuu OECD:n siirtohinnoitteluohejueistukseen sekä EU:n siirtohinnoitteludokumentoinnista antamaan käytännesääntöön.

Konsernitiilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat, saamiset ja velat eliminoidaan rivi riviltä.

Korot ja osingot

Korkotuotot ja -kulut jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot ja -kulut jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan.

Osingot kirjataan tuotoksi sinä tilikautena, jona oikeus niiden saamiseen on syntynyt.

Palkkiot

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot ja transaktiokulut kirjataan suoraan tulokseen instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Vakuutusten hankkimisesta aiheutuvat menot käsitellään vahinkovakuutustoiminnassa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Henkivakuutustoiminnassa hankintamenot käsitellään Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä palkkiokuluina.

Palkkiokulut sisältyvät tuloslaskelmaerään Sijoitustoiminnan nettotuotot.

Vakuutusmaksut

Tuloslaskelmaerä Vakuutusmaksut sisältää vahinko- ja henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulon.

Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksut ovat pääosin lyhytaikaisia vuosivakuutuksia, jolloin vakuutusmaksu kirjataan vakuutusmaksutuloksi vuosimaksun erääntyessä. Tilinpäätöspäivänä vakuutusmaksutuloa oikaistaan vakuutusmaksuvastuun muutoksella eli sillä osuudella vakuutusmaksutulosta, joka vakuutusmaksun kattaman ajanjakson perusteella kuuluu seuraavalle tilikaudelle.

Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksuihin ja sijoitusmaksuihin sisältyvät vastuut ovat pitkäaikaisia, jolloin vakuutusmaksu ja sen perusteella maksettava korvaus eivät yleensä kohtaa samalla tilikaudella. Vakuutusmaksut kirjautuvat maksetutuloon vakuutuslajista riippuen pääsääntöisesti maksuperusteisesti. Veloitusperusteisesti kirjautuu osa ryhmäläkevakuutuksen vakuutusmaksuista.

Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään kuluna erässä Vakuutus- ja sijoitusmaksujen velkojen muutos.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin.

Konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti sijoituskas seurataan ja hallinnoidaan käyvän arvoin mahdollisimman ajantasaisen ja oikean kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Sijoitukset myös raportoidaan konsernin johdolle käyvän arvon. Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ovat joukkovelkakirjoja ja oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Vahinkovakuutustoiminnassa on aikaisempina vuosina sovellettu IAS 39:n sallimaa käyvän arvon optiota. Ennen vuot-

ta 2008 hankitut ja edelleen taseessa olevat varat on edelleen arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Käyvän arvon optiota sovelletaan lisäksi joissakin pienemmissä vahinkovakuutus-segmenttiin kuuluvissa yhtiöissä.

Henkivakuutustoiminnassa vakuutus sopimuksia koskevan standardin IFRS 4 mukaan harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten arvostuksessa noudatetaan kansallisia laskentaperiaatteita, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, eli sopimuksia ei arvosteta käypään arvoon. Näiden sopimusten sekä oman pääoman katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan kokonaisuutena ja ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi on henkivakuutustoiminnassa määritetty sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka esitetään taseessa omana eränä. Myös näitä vastaava velka esitetään omana eränä. Lisäksi ulkomaisten tytäryhtiöiden rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset sekä rahoitusinstrumentit, joissa pääinstrumentista ei ole irrotettu kytkettyä johdannaista, on määritetty käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi.

Omistusyhteisötoiminnassa sijoitukset on katsottu pääosin myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Taseeseen ja taseesta pois kirjaaminen

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä, joka on päivä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset kirjataan taseeseen lainanostettaessa.

Rahoitusvarat ja -velat netotetaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä vain silloin, kun netottamiseen on laillinen oikeus ja netotus aiotaan toteuttaa tai saaminen ja velka suorittaa samanaikaisesti.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa tiettyjen käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen uudelleenluokittelu on mahdollista alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

Mikäli kaupankäyntitarkoituksessa pidettävä tai myytävissä oleva rahamarkkinaväline alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä olisi täyttänyt lainojen ja muiden saamisten määritelmän, se voidaan uudelleenluokitella tähän ryhmään edellyttäen, että yhteisöllä on vakaa aikomus ja kyky pitää omaisuuserä ennakoitavissa olevaan tulevaisuuteen tai eräpäivään asti.

Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahamarkkinavälineet sekä osakkeet voidaan uudelleenluokitella harvinaisissa olosuhteissa myytäväksi oleviksi rahavaroiksi tai eräpäivään asti

pidettäväksi sijoituksiksi, mikäli omaisuuserää ei enää pidetä kaupankäyntitarkoituksessa.

Uudelleenluokittelun mahdollisuus ei koske johdannaisso-
pimuksia, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritettyjä rahoitusvaroja eikä rahoitusvelkoja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisso-
pimukset sekä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisso- pimukset

Johdannaisso-
pimukset, joita ei ole määritetty suojaaviksi ja jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, luokitellaan kaupankäynti-
tarkoituksessa pidettäväksi.

Johdannaiset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjat-
taessa hankintameno, joka on niistä maksetun tai saadun vastikkeen käypä arvo. Johdannaisso-
pimuksista kirjataan taseeseen saaminen, kun käypä arvo on positiivinen ja velka, kun käypä arvo on negatiivinen. Johdannaiset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos yhdessä realisoituneiden voit-
tojen ja tappioiden kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritetään sellaisiksi. Varat kirja-
taan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo. Taseessa ne arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoittojen ja -tappioiden, korkotuottojen ja -kulujen sekä osinkotuottojen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettäväksi sijoituksiksi luokitellaan johdannais-
varoihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, jotka erääntyvät määrät-
tynä päivänä, ja jotka konsernilla on vakaa aikomus ja kyky pitää eräpäivään asti. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on niistä maksettavan vastikkeen käypä arvo transaktiomeno-
illa oikaistuna. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan jaksotettuun hankintameno-
efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan johdannaisvaroi-
hin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, joita ei noteerata toimivil-

la markkinoilla ja joita ei aiota myydä välittömästi tai lyhyen ajan kuluessa. Lainat ja muut saamiset -ryhmä sisältää myös käteiset varat.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on lainan saajalle annetun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat

Myytävisissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, jotka on määritetty myytävissä oleviksi tai jotka eivät kuulu muihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistuksista ja osakkeista ja osuuksista.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat kirjataan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavissa olevilla transaktio-menoilla. Taseessa myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon ja arvomuutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Korkotuotot ja osingot kirjataan tulokseen. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluva omaisuuserä myydään, omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoiton tai -tappion kanssa kirjataan tulokseen. Käyvän arvon muutos siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan myös silloin, kun omaisuuserän arvo on alentunut siten, että siitä kirjataan arvonalentumistappio. Myytävissä olevista monetaarisista tase-eristä johtuvat kurssierot kirjataan aina suoraan tuloslaskelmaan.

Muut rahoitusvelat

Muita rahoitusvelkoja ovat liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen saadun vastikkeen määräisenä transaktiokuluilla oikaistuna silloin, kun vastike saadaan. Rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintameno.

Jos omia velkoja lunastetaan takaisin ennen eräpäivää, velat poistetaan taseesta ja velan kirjanpitoarvon ja lunastuksessa maksetun vastikkeen erotus kirjataan tulokseen.

Käypä arvo

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään toimivilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella. Rahoitusvarat arvostetaan ostokurssiin ja rahoitusvelat myyntikurssiin. Mikäli rahoitusinstrumentille on olemassa sen markkinariskin kumoava vastaerä, arvostuksessa käytetään tältä osin keskikurssia. Jos rahoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella.

Jos markkinat eivät ole toimivat tai arvopaperilla ei ole noteerausta, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Arvostus tehdään käyttämällä asiaa tuntevien, liiketoimintaan halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa, rahavirtojen diskonttausmenetelmää sekä optionhinnoittelumalleja.

Jos rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuserän käypää arvoa ei ole mahdollista määritellä, hankintameno katsotaan olevan riittävän lähellä oleva arvio käyvästä arvosta. Tällaisten rahoitusvarojen määrä konsernin taseessa on epäolennainen.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Kun arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman alkuperäisen kirjaamisen jälkeisen toteutuneen tappion synnyttävän tapahtuman seurauksena ja näillä tapahtumilla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvarat

Objektiivisena näyttönä arvonalentumisesta pidetään esimerkiksi liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittäviä taloudellisia vaikeuksia, jotka johtavat maksukyvyttömyyteen ja arvioon siitä, että asiakas ei todennäköisesti selviydy maksuvelvoitteistaan konsernille.

Kun on objektiivista näyttöä siitä, että jaksotettuun hankintameno taseeseen merkityistä rahoitusvaroista on syntynyt arvonalentumistappiota, tappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttauskorkona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan. Arvonalentuminen arvioidaan sopimuskohtaisesti.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan (kuten rahoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksen paranemiseen), arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat

Objektiivinen näyttö perustuu erillistarkasteluun, joka tehdään, kun liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksessa tapahtuu muutos tai yhtiö siirretään tarkkailulistalle tai kun osakkeen tai osuuden käypä arvo laskee merkittävästi tai pitkäaikaisesti alle alkupe- räisen hankintameno.

Päätös siitä, onko arvon alentuminen merkittävä tai pitkäaikainen, vaatii johdon harkintaa. Päätös tehdään tapaus-

kohtaisesti ja sitä tehtäessä arvioidaan laadullisten kriteerien lisäksi mm. osakkeen arvon historiallisia muutoksia ja aikajaksoa, jonka ajan osakkeen käypä arvo on ollut hankintamenoa alhaisempi. Sampo-konsernissa arvon alentuminen katsotaan yleensä merkittäväksi, kun julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypä arvo alittaa keskimääräisen hankintamenoa 20 prosentilla ja pitkäaikaiseksi, kun käypä arvo on alittanut hankintamenoa yli 12 kuukauden ajan.

Koska noteeraamattomille osakkeille ja osuuksille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla julkaistavia hintoja, niiden arvo pyritään määrittämään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Merkittävin noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien erä ovat pääomarahastosijoitukset. Pääomarahastosijoitukset arvostetaan yleisesti alalla vallitsevan käytännön, International Private Equity and Venture Capital Guidelines (IPEV) mukaisesti.

Arvon alenemisen merkittävyttä ja pitkäaikaisuutta arvioidaan viimeksi mainituissa tapauksissa tapauskohtaisesti ottaen huomioon sijoitukseen liittyvät erityistekijät ja olosuhteet. Sampo tekee pääomarahastosijoituksensa pitääkseen ne rahaston elinkaaren loppuun asti, jolloin rahaston tyypilliseksi toimijaksi muodostuu 10–12 vuotta. Arvio koko rahaston mahdollisesta arvon alentumisesta voidaan yleensä perustellusti tehdä vasta elinkaaren loppupuolella. Lisäksi mikäli on perusteltua syytä epäillä, että sijoituksesta ei sitä myytäessä saada hankintamenoa vastaavaa määrää, kirjataan arvonalennus.

Saamistodistusten arvon alentumisesta tappion suuruus määritetään pääoman lyhennyksillä ja jaksotuksilla oikaistun hankintamenoa ja tarkasteluhetken käyvän arvon välisenä erotuksena, vähennettynä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen tai osuuden arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt tappio siirretään omasta pääomasta kirjattavaksi tulosvaikutteisena arvonalentumistappiona.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Jos osakkeen käypä arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen nousee, arvonnousu kirjataan suoraan muun laajan tuloksen eriin. Arvon edelleen laskiessa alle hankintamenoa kirjataan tulosvaikutteinen arvonalennus.

Johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Johdannaissopimukset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin ja suojaaviin sopimuksiin ja ne sisältävät korkojohdannaiset, valuuttajohdannaiset, osakejohdannaiset sekä hyödykejohdannaiset. Johdannaissopimukset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon.

Kaikki johdannaissopimukset kirjataan taseeseen varoiksi, kun niiden käypä arvo on positiivinen ja veloiksi, kun käypä arvo on negatiivinen.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset, joita ei ole merkitty suojaaviksi sekä pääsopimuksesta erotetut kytketyt johdannaiset käsitellään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä johdannaissopimuksina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntivoitot ja -tappiot yhdessä korkotuottojen ja -kulujen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi johdannaisiksi luokitellaan myös sopimukset, joita käytetään suojaamistarkoituksessa, mutta jotka eivät täytä IAS 39 -standardin suojauslaskennalle asettamia ehtoja.

Suojaavat johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Suojausperiaatteiden mukaisesti konsernissa voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta, käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta.

Suojauslaskentaa sovelletaan suojauksiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39 -standardin suojauslaskennan ehdot. Suojaussuhde suojaavan johdannaisen ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa. Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Kuluneella tilikaudella vahinkovakuutustoiminnassa on sovellettu käyvän arvon suojausta. Henkivakuutustoiminnassa on sovellettu sekä käyvän arvon että rahavirran suojausta.

Rahavirran suojaus

Rahavirran suojauksella suojataan vaihtuvakorkoisten velkakirjalainojen tai muiden vaihtuvakorkoisten varojen tai velkojen korkorahavirtoja. Suojaavina instrumentteina käytetään mm. koronvaihto-, yhdistettyä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia sekä korko-optioita. Johdannaissopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta tehokkaan suojauksen osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ylimenevä tehoton osuus kirjataan suoraan tulokseen.

Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan sille kaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat tuloutuvat.

Kun suojaava johdannainen erääntyy, myydään, suojaussuhde päätetään tai suojaus ei enää täytä suojauslaskennan ehtoja, omaan pääomaan suojauksen loppumishetken mennessä kertynyt käyvän arvon muutos jää omaan pääomaan, kunnes se kirjataan tuloslaskelmaan sille kaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat tuloutuvat.

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan mm. hinta- ja korkotason sekä valuuttakurssien muutosten aiheuttamilta vaikutuksilta käypiin arvoihin konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Suojaavina johdannaisina käytetään konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymiä instrumentteja, joita ovat valuuttatermit, koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukset sekä optiot.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Arvopaperilainaus

Lainaksi annetut arvopaperit säilyvät taseessa lainauksesta huolimatta. Vastaavasti lainaksi otettuja arvopapereita ei kirjata taseeseen. Jos lainaksi otetut arvopaperit myydään kolmannelle osapuolelle, saatu myyntihinta kirjataan taseeseen varoiksi ja vastaavansuuruiseksi velaksi lainantantajalle. Velka käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavana velkana.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasingsopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otettujen hyödykkeiden omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa siirtyy konsernille, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Tällöin hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuoratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava velka merkitään taseeseen muihin velkoihin. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot joko niiden taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettava leasing-vuokra jaetaan velan lyhennykseksi ja korkokuluksi. Korkokulu jaksotetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otetun hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä olennainen osa säilyy vuokralle antajalla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi ja ne sisältyvät

vuokralle antajan taseeseen. Muun vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan tasaerinä vuokrakuluiksi vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernin vuokralle antaman hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa säilyy konsernilla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät tase-erään. Sijoituskiinteistöt ja niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien aineellisten hyödykkeiden. Muun vuokrasopimuksen perusteella saatavat vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokratuotoiksi vuokra-ajan kuluessa.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankitun yrityksen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Sitä aiempien hankintojen liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintamenona.

Liikearvo arvostetaan kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Liikearvosta ei tehdä poistoja.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomina hyödykkeinä, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, käsitellään ulkopuolelta hankitut ja sisäisesti aikaansaadut atk-ohjelmistot ja muut aineettomat hyödykkeet, jos on todennäköistä, että niistä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeiden hankintamenu on luotettavasti määritettävissä. Sisäisesti aikaansaadun aineettoman hyödykkeen hankintamenu määräytyy hyödykkeelle välittömästi kohdistettavien menojen summasta. Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sinä tilikautena, jona ne toteutuvat. Kehittämismenuista, jotka johtuvat uusien atk-ohjelmistojen suunnittelusta tai jo olemassa olevien ohjelmistojen merkittävistä parannuksista, aktivoidaan vain ne, jotka täyttävät edellä mainitut taseeseen kirjaamisen edellytykset.

Muina aineettomina hyödykkeinä on käsitelty myös vahinkovakuutus toiminnan yhdistämisen yhteydessä yksilöitävissä olleet vakuutus sopimuksiin perustuvat asiakassuhteet. Asiakassuhteet on arvostettu käypään arvoon hankinnan yhteydessä. Hyödykkeestä tulevaisuudessa saatavien kassavirtojen nykyarvon laskennassa on huomioitu mm. vakuutusmaksujen tarkistukset, ristiinmyynti ja talouden yleiset ennusteet. Hyödykkeen taloudelliseksi vaikutusajaksi on katsottu vakuutus sopimusten keskimääräinen voimassaoloaika 6 vuotta, jonka kuluessa hyö-

dyke kirjataan tasapoistoina kuluksi. Asiakassuhteet testataan tarvittaessa arvonalentumisen varalta.

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Aineettomat hyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Atk-ohjelmistot	4–10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	3–10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat omassa käytössä olevat kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä kalusto. Kiinteistöjen luokitus omassa käytössä ja sijoituskäytössä oleviin suoritetaan käytössä olevan neliömäärän perusteella. Mikäli omassa käytössä on korkeintaan 10 prosenttia kiinteistön pinta-alasta, kiinteistö luokitellaan kokonaan sijoituskiinteistöksi.

Kiinteistöt ja muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Perusparanusmenot lisätään kiinteistöjen kirjanpitoarvoon silloin kun on todennäköistä, että niistä koitua vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Pääsääntöisesti jäännösarvo arvioidaan nollan suuruiseksi. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Taloudellisen vaikutusajan arviota tarkistetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Poistoajkoja oikaistaan, mikäli arvio muuttuu merkittävästi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	20–60 vuotta
Teollisuus- ja varastorakennukset	30–60 vuotta
Rakennusten ainesosat	10–15 vuotta
Atk-laitteet ja autot	3–5 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3–10 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistojen kirjaaminen lopetetaan, mikäli omaisuuserä luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* mukaisesti.

Aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että aineettomiin hyödykkeisiin tai aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvan omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut.

Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain liikearvosta, keskeneräisistä aineettomista hyödykkeistä sekä taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten hankinta-ajankohdasta lähtien konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille. Testissä verrataan yksikön liikearvon sisältävää kirjanpitoarvoa yksiköstä kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa ennen veroja määritettyä korkoprosenttia käyttäen. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä, siitä kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio. Kirjaamisen yhteydessä poistettavan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeestä kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta, ei kuitenkaan enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä pidetään vuokratuottojen saamiseksi ja omaisuuden arvonnoususta hyötymiseksi. Sijoituskiinteistöt arvostetaan hankintamenuon käyttäen kuten omassa käytössä olevat kiinteistötkin. Samoin niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjauserusteet ovat samat kuin vastaavien omassa käytössä olevien kiinteistöjen. Sijoituskäytössä olevien kiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitetietona ja ne arvioidaan käyttäen tuleviin tuottoihin ja markkinaehtoisin tuotto-odotuksiin perustuvaa tuottoarvomenetelmää ja toteutuneisiin vertailukaappoihin perustuvaa kauppaa-arvomenetelmää.

Arvioinnin lähtökohdista ovat kiinteistökohtaiset ominaisuudet koskien mm. kiinteistön sijaintia, kuntoa ja vuokraustilannetta sekä markkinalähtöiset vertailutiedot koskien vaihtoehtoisia vuokria, tuottovaatimustasoja ja yksikköhintoja. Arviointi on tilikaudella suoritettu käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernille on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos veloitteesta tai osasta siitä on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta

osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain silloin, kun sen saaminen on käytännössä varmaa.

Vakuutus- ja sijoitussopimukset

Vakuutus- ja sijoitussopimukset käsitellään IFRS 4 -standardin mukaisesti joko vakuutus- tai sijoitussopimuksina. Standardin mukaan vakuutus- ja sijoitussopimukset luokitellaan vakuutus- tai sijoitussopimuksiksi, mikäli niissä siirtyy vakuutus- tai sijoitussopimuksen välillä merkittävää vakuutusriskiä. Mikäli sopimuksen perusteella siirtyvä riski on luonteeltaan rahoitusriskiä eikä merkittävää vakuutusriskiä, luokitellaan sopimus sijoitussopimukseksi. Sopimuksen luokittelu vakuutus- tai sijoitussopimukseksi määrää sen arvostuskäytännön.

Sampo käsittelee sopimuksista syntyvät velat standardin ensimmäisessä vaiheessa kansallisten vaatimusten mukaisesti lukuun ottamatta tasoitusmäärää, yhteistakuuerää sekä näiden muutosta, jotka IFRS:n mukaisesti esitetään omissa pääomas- ja tuloksessa.

Vakuutus- ja sijoitussopimukseen liittyviä riskejä on kuvattu laajasti konsernitilinpäätöksen Riskienhallinta-osiossa.

Jälleenvakuutus- ja sijoitussopimukset

Jälleenvakuutus- ja sijoitussopimus on sopimus, joka täyttää IFRS 4:n asettamat edellytykset vakuutus- tai sijoitussopimukselle ja jonka perusteella konserni voi saada korvauksia toiselta vakuutusyhtiöltä, mikäli se itse joutuu korvausvelvolliseksi muiden tekemiensä vakuutus- tai sijoitussopimusten perusteella. Jälleenvakuutus- ja sijoitussopimusten perusteella saatavat suoritukset on kirjattu taseessa erään Saamiset jälleenvakuutus- ja sijoitussopimuksista sekä Muut varat. Ensiksi mainittu erä sisältää jälleenvakuuttajien osuuden konsernin jälleenvakuutettujen vakuutus- ja sijoitussopimusten vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. Muissa varoissa on lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuuttajilta.

Kun konserni itse joutuu maksamaan korvauksia jälleenvakuutus- ja sijoitussopimuksen perusteella toiselle vakuutusyhtiölle, kirjataan velka tase-erään Muut velat.

Jälleenvakuutukseen liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen saamisten ja velkojen kanssa. Jälleenvakuutussaamiset testataan vuosittain arvonalentumistappioiden varalta. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti, mikäli on olemassa objektiivista näyttöä, että konserni ei tule saamaan kaikkia rahamääriä, joihin sillä sopimuksen ehtojen mukaan on oikeus.

Vahinkovakuutus

Vakuutus- ja sijoitussopimusten luokittelu

Vakuutus- ja sijoitussopimuksia luokiteltaessa ja niihin liittyviä riskejä tarkasteltaessa toisiinsa kytketyt sopimukset tulkitaan yhdeksi sopimukseksi.

Muina kuin vakuutus- ja sijoitussopimuksina, eli sopimuksina, joissa riski ei siirry, käsitellään mm. Captive-sopimuksia, joissa vakuutusyhtiö merkitsee yrityksen ensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen saman riskin sellaisessa vakuutusyhtiössä, joka kuuluu vakuutus- ja sijoitussopimuksen kanssa samaan konserniin. Vahinkovakuutus- ja sijoitussopimuksissa on myös sopimuksia, joissa vakuutusyhtiö myöntää vakuutuksen ja siirtää vakuutusriskin edelleen lopulliselle vakuutus- ja sijoitussopimuksenantajalle. Nämä ovat ns. Reverse Flow Fronting -sopimuksia. Aikaisemman bruttokäsittelyn sijaan näistä molemmista kirjataan vain sopimussuhteen nettovaikutus tuloslaskelmaan ja taseeseen. Edellytyksenä nettomääräiselle käsittelylle on, että sopimuksesta nettona kirjattu omapidätys on nolla.

Lisäksi vahinkovakuutus- ja sijoitussopimuksissa on sopimuksia, joissa vakuutus- ja sijoitussopimusten riski on eliminoitu retrospektiivisellä vakuutusmaksulla, eli ennakoitujen ja toteutuneiden vahinkojen erotus tasataan lisämaksulla suoraan tai vakuutuksen vuosiuudistuksen yhteydessä. Näiden sopimusten rahavirta kirjataan nettomääräisenä suoraan taseeseen kirjaamatta niitä ensin tuloslaskelmaan vakuutusmaksutuotoiksi ja korvauskuluiksi.

Velat vahinkovakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vakuutusvelka on nettomääräinen sopimusperusteinen veloitte, joka vakuutus- ja sijoitussopimuksen perusteella. Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu muodostavat vakuutusvelan, joka vastaa solmittujen vakuutus- ja sijoitussopimusten mukaisia veloitteita.

Velat vahinkovakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vakuutusvelka on nettomääräinen sopimusperusteinen veloitte, joka vakuutus- ja sijoitussopimuksen perusteella. Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu muodostavat vakuutusvelan, joka vastaa solmittujen vakuutus- ja sijoitussopimusten mukaisia veloitteita.

Vakuutusmaksuvastuun on tarkoitus kattaa jo solmittujen vakuutus- ja sijoitussopimusten jäljellä olevan vakuutuskauden odotettavissa olevat korvausmenot ja liikekulut. Vahinko- ja jälleenvakuutus- ja sijoitussopimusten vakuutusmaksuvastuu lasketaan yleensä aikaperusteisesti niin kutsutun pro rata temporaris -periaatteen mukaisesti. Jos vakuutusmaksutaso katsotaan riittämättömäksi siten, ettei se kata mahdollista korvausmenoja ja liikekuluja, vakuutusmaksuvastuuta on vahvistettava siirtovastuun täydennyksellä ottaen huomioon myös erääntymättömät vakuutusmaksuerät.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vahingoista. Tämä koskee myös tapahtuneita vahinkoja, joita ei tilinpäätöshetkellä vielä ole raportoitu vakuutusyhtiölle eli ns. IBNR (incurred but not reported) -vahinkoja. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten arvioidut selvittelykulut.

Vahinkoensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen korvausvastuu lasketaan tilastollisin menetelmin tai tapauskohtaisesti yksittäisten vahinkojen perusteella. Useimmiten käytetään näiden menetelmien yhdistelmää siten, että suurvahingot arvioidaan tapauskohtaisesti ja pienehköt vahingot sekä tilinpäätöshetkellä tapahtuneet mutta vielä raportoimattomat vahingot (IBNR) tilastollisin menetelmin. Korvausvastuuta ei diskontata. Tästä poikkeuksena ovat vahinkovakuutuksen eläke- ja eläkekorvaukset, joiden nykyarvo lasketaan yleisesti hyväksytyillä henkivakuutusteknisillä menetelmillä ottaen huomioon oletettu inflaatio ja kuolevuus.

Vahinko- ja jälleenvakuutuksesta saatava vakuutusmaksu- ja sijoitussopimusten tulo kirjataan tuloslaskelmaan, kun vakuutuksen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Vahinkovakuutuksen korvausvastuun ja vakuutusmaksuvastuun riittävyys tutkitaan erikseen. Korvausvastuu perustuu vastaisten korvausrahavirtojen ennusteisiin. Ennusteet tehdään vakiintuneilla vakuutusmatemaattisilla menetelmillä.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan pääsääntöisesti aikaperusteisesti ns. pro rata temporis -periaatteen pohjalta. Vakuutusmaksuvastuun riittävyys testataan laskemalla vakuutusmaksuvastuun lisävastuu yhtiöittäin kullekin liiketoiminta-alueelle ja vakuutusluokalle. Mahdollinen havaittu riittämättömyys vakuutusmaksuvastuussa korjataan kirjaamalla siirtovastuun täydennys.

Yhteistakuuerä

Yhteistakuueränä on käsitelty erä, jonka kartuttaminen perustuu Suomen liikenne- ja tapaturmavakuutuslakiin ja jonka kerryttämisestä vastaavat kyseisiä vakuutuksia myyvät yhtiöt yhdessä. Yhteistakuuerän tarkoituksena on taata korvausten maksu asiakkaille siinä tapauksessa, että joku vakuutuksia myyvistä yhtiöistä joutuisi selvitystilaan tai konkurssiin. Yhteistakuuerän kerryttämisellä varaudutaan näin tulevaisuudessa mahdollisesti syntyvän velvoitteen suorittamiseen. Sampo-konsernissa yhteistakuuerä esitetään IFRS-standardien yleisten perusteiden mukaisesti omassa pääomassa, kunnes velvoitteen toteutuminen on todennäköistä. Yhteistakuuerä ei ole osingonjakokelpoista omaa pääomaa.

Vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmä

Suomen lakisääteisten vahinkovakuutusten (tapaturma- liikenne- ja potilasvakuutusten) perusteella maksettavia eläkkeitä, sairaanhoidon sekä lääkinnällisen kuntoutuksen korvauksia korotetaan vuosittain TEL-indeksillä korvausten reaaliarvon säilyttämiseksi. Indeksikorotukset eivät ole vakuutusyhtiöiden vastuulla, sillä ne rahoitetaan jakojärjestelmäperiaatteella, ts. kunakin vuonna vakuutusmaksuissa kerätään indeksikorotuksia yhtä paljon kuin niitä kyseisenä vuonna maksetaan. Käytännössä tämä toteutetaan siten, että vahinkovakuutusyhtiöt keräävät vakuutusmaksutulojensa yhteydessä kuormituserää, joka tilitetään kyseisen vakuutuslajin keskusyhteisölle. Keskusyhteisö jakaa kerätyt jakojärjestelmä määrät siten, että kyseistä vakuutuslajia harjoittava yhtiö saa saman määrän, minkä se on sinä vuonna maksanut jakojärjestelmän piiriin kuuluvia korvauksia. Vakuutusyhtiön maksuosuuden suuruus perustuu yhtiön markkinaosuuteen kyseisen vakuutuslajin osalta.

Eläkkeiden indeksikorotuksiin liittyvää jakojärjestelmää ei käsitellä IFRS 4:n mukaisena vakuutustoimintana eikä siitä synny vakuutusyhtiölle riskiä. Siten vakuutusmaksun yhteydessä kerätävää jakojärjestelmä maksua ei katsota vakuutusmaksutuloksi eikä maksettavaa eläkkeiden indeksikorotusta korvauskuluksi. Koska kerätty indeksikorotus vastaa määrältään maksettuja eläkkeiden indeksikorotuksia, kyseiset erät netotetaan tuloserässä Liiketoiminnan muut kulut. Keskusyhteisöltä mahdollisesti vielä saamatta tai maksamatta oleva osuus tasauskerästä esitetään lyhytaikaisena saamisena tai velkana tase-erissä Muut varat tai Muut velat.

Vakuutusten aktivoituiden hankintamenot

Vakuutusten hankintamenot, jotka selkeästi liittyvät vakuutus-sopimusten solmimiseen, esitetään taseen varoissa vakuutusten aktivoituina hankintamenoina. Hankintamenoina käsitellään vakuutus-sopimusten hankkimiseen tai uusimiseen välillisesti tai välittömästi liittyvät toimintakulut kuten palkkiot, markkinointikulut sekä myyntihenkilöstön palkat ja kulut. Vakuutusten hankintamenot jaksotetaan samalla tavalla kuin vakuutusmaksuvastuu. Poistoaika on yleensä korkeintaan 12 kuukautta.

Henkivakuutus

Vakuutus-sopimusten luokittelu

Henkivakuutus-toiminnan sopimukset luokitellaan vakuutus-sopimuksiksi tai sijoitus-sopimuksiksi. Vakuutus-sopimuksia ovat sopimukset, joihin liittyy merkittävä vakuutusriski tai sellaiset sopimukset, joihin sisältyy vakuutuksenottajan oikeus muuttaa sopimusta kasvattamalla riskiä. Kapitalisaatiosopimuksiin ei sisälly vakuutusriskiä, joten nämä sopimukset on luokiteltu sijoitus-sopimuksiksi.

Sopimukseen liittyvä oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä (*Discretionary Participation Feature (DPF)*) on vakuutuksenottajan sopimukseen perustuva oikeus saada taatun vähimmäisedun lisäksi muita etuja. Etuina hyvitetään vakuutuksille laskuperustekorona lisäksi asiakashyvytyksiä, korotetaan kuolemantapaussummaa tai alennetaan vakuutusmaksuja. Mandatum Lifen tulkinnassa kohtuusperiaatteesta määritellään tavoitteet harkinnanvaraisille eduille. Sijoitussidonnaisissa sopimuksissa vakuutuksenottaja kantaa sijoitusriskin valitsemalla sijoituskohteet, joihin sopimusten arvonkehitys sidotaan.

Vakuutus- ja sijoitus-sopimusten arvostus

Kaikkiin vakuutus-sopimuksiin ja niihin sijoitus-sopimuksiin, joihin liittyy harkinnanvarainen oikeus osuuteen ylijäämästä (DPF), sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita lukuun ottamatta tasoitusmäärän ja sen muutoksen kirjaamista.

Kaikkiin sopimuksiin lukuun ottamatta sijoitussidonnaisia sopimuksia liittyy harkinnanvarainen oikeus ylijäämään. Sellaisiin sijoitussidonnaisiin sopimuksiin, joita ei luokitella vakuutus-sopimuksiksi, liittyy vakuutuksenottajan oikeus vaihtaa säästöjen tuottorakenne sijoitussidonnaisesta sellaiseksi, joka muodostuu vähimmäistuottotakuusta ja oikeudesta harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Tämän perusteella myös näihin sopimuksiin sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Takaisinosto-oikeutta, vähimmäistuottotakuuta, saman sopimuksen sisällä olevia vakuutus- ja talletusosia sekä muita vastaavia oikeuksia ei eroteta pääsopimuksesta eikä arvosteta erikseen.

Velat vakuutus- ja sijoitus-sopimuksista ja jälleenvakuutusvarat

Vakuutus- ja sijoitus-sopimusten velka kirjataan vastuuvlak-si, jonka muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu.

Henkivakuutustoiminnan vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa käytetään erilaisia menetelmiä, jotka sisältävät oletuksia mm. kuolevuudesta, sairastuvuudesta, sijoitusten tuottotasosta, vastaisista liikekuluista ja vahinkojen selviämisestä.

Vastaanotetun jälleenvakuutuksen vastuuvelan muutos on laskettu vaihtuvin kurssein.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan ensivakuutuksessa vakuutuskohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan yhtiön ilmoituksen perusteella tai yhtiön omien laskuperusteiden mukaan.

Vastuuvelan diskonttauksessa käytetty korko on enintään kunkin maan viranomaisen hyväksymän enimmäiskoron suuruinen. Ensivakuutuksen maksuperusteissa käytetty laskuperustekorko ts. sopimuksille alkamishetkellä taattu vähimmäistuottotakuu vaihtelee vakuutusten alkamisajankohdan perusteella nolasta 4,5 prosenttiin. Vastuuvalkaa diskontattaessa on käytetty samaa tai alempaa korkoa kuin maksua laskettaessa. Suurin osa Mandatum Lifen harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten ansaittujen etujen vastuuvelasta on diskontattu 3,5 prosentilla, joka on myös korkein käytetty diskonttauskorko.

Vastuuvelan diskonttauskoron ja 4,5 prosenttia vähimmäistuottotakuun eron takia vastuuvelkaan on lisätty laskuperustekorona täydennysvastuuta. Tytäryhtiössä SE Sampo Life Insurance Baltic diskonttauskorko vaihtelee maittain välillä 2,38–3,5 prosenttia ja vähimmäistuottotakuun keskiarvo välillä 3,5–3,8 prosenttia.

Kuolevuusoletuksilla on olennainen vaikutus vastuun määrään erityisesti ryhmäeläkevakuutuksessa, jonka vastuu muodostaa noin 40 prosenttia kotimaisen henkivakuutusyhtiön vastuuvelasta. Ryhmäeläkkeen vastuun laskennassa käytetään ns. kohorttikuolevuusmallia, joka huomioi vakuutetun iän ja sukupuolen lisäksi myös syntymävuoden. Kohorttikuolevuus olettaa elinajan odotteen kasvavan yhdellä vuodella kymmenen vuoden aikavälillä.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velat ja katteena olevat varat on sovitettu yhteen. Velkojen ja varojen määrät on esitetty liitetiedoissa. Ensivakuutuksen korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa käytetään diskonttausta. Vastaanotetun jälleenvakuutuksen korvausvastuu perustuu antavan yhtiön ilmoitukseen ja arvioon vielä tilittämättä olevasta korvauskulusta.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten hoitokulut.

Vastuuvelasta määritetään vuosittain lyhyt- ja pitkäkestoisen velan osuus.

Konsernitiilinpäätöksen Riskienhallinta-osiossa on kerrottu vastuuvelan muutos päättyneen tilikauden aikana sekä vastuuvelan ennustettu vuosittainen erääntyminen.

Velan riittävyystesti

Velan riittävyystesti tehdään yhtiöittäin kaikista sopimuskaanoista ja täydennystarvetta tarkastellaan yhtiöittäin koko vastuuvelan riittävyden perusteella. Ei-sijoitussidonnaiseen velkaan

kohdistuva testi sisältää kaikki odotettavissa olevat sopimuksiin perustuvat rahavirrat. Sopimuksiin perustuviin rahavirtoihin kuuluvat odotettavissa olevat vakuutusmaksut, korvaukset, lisäedut ja liikekulut. Korvauksissa on arvioitu takaisinostot ja muut vakuutustapahtumat historiatietoihin perustuen. Korvausmäärät pitävät sisällään sekä sopimusten laskuperustekorona että arvion tulevasta lisäeduista. Rahavirtojen pääoma-arvot diskontataan tilinpäätöshetkeen käyttäen swap-korkokäyrää.

Sijoitussidonnaisen liikkeen testissä lasketaan riski- ja liikekuluylijäämien pääoma-arvot vastaavalla tavalla. Mikäli yhtiökohtaisen sijoitussidonnaisen ja muun liikkeen velan yhteismäärä edellyttää täydentämistä, kasvatetaan velkaa tuulosvaikutteisesti testin osoittamalla määrällä.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin (DPF). Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Mandatum Lifen tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutusäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan tuotto. Kokonaishyvitys muodostuu laskuperustekorosta ja vuosittain määrättävistä lisäeduista. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Yhtiön vakavaraisuus-asema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisäetujen antamista vakuutuksenottajille eikä omistajille suunnattavaa voitonjakoa. Tarkemmin periaate on selitetty yhtiön internetsivuilla.

Viron, Latvian ja Liettuan lainsäädännössä ei ole kohtuusperiaatetta vastaavaa sääntelyä. Ruotsin yhtiön harjoittama vakuutusliike ei ole voitonjakoon oikeutettua.

Työsuhde-etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia ovat eläkkeet ja henkivakuutukset.

Sammolla on etuuspuhjoisia eläkejärjestelyjä Ruotsissa ja Norjassa, muissa maissa eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia. Merkittävin maksupohjainen järjestely on Suomen TyEL-perusvakuutus.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkevakuutusyhtiölle eikä sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista veloitetta suorittaa lisämaksuja. Maksupohjaisista järjestelyistä aiheutuvat veloitteet kirjataan kuluksi kaudella, jota veloitus koskee.

Etuuspuhjoisissa järjestelyissä yritykselle jää veloitteita tilikauden maksun suorittamisen jälkeenkin ja näiden vakuutusmatemaattisen ja/tai sijoitusriskin kantaa yritys. Veloitte lasketaan kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoitua

etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit method). Veloitteen määrän laskennassa käytetään vakuutusmatemaattisia oletuksia. Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle.

Etuspohjaisissa järjestelyissä on sekä rahastoituja että rahastoimattomia järjestelyjä. Näissä tilivuoden eläkekuluksi kirjataan vuoden vakuutusmatemaattisten laskelmien mukainen vanhuuseläkekertymä laskettuna lineaarisesti eläkeiän saavuttamishetken eläkepalkan pohjalta, mihin lisätään korkokuluna aikaisempien vuosien eläkesitoumusten hyvityksistä/lisäyksistä aiheutuvat laskennalliset vaikutukset ja vähennetään järjestelyihin kuuluvien varojen tuotot. Tilivuoden eläkekulut arvioidaan vuoden alussa ja laskelma perustuu osaksi muun muassa palkkojen korotusolettamiin ja hintainflaatioon eläkesitoumuksen koko keston ajalta, osaksi järjestelyihin kuuluvien varojen tuotto-odotukseen sekä sitoumuksen markkinakorkoon tilikauden aikana.

Etuspohjaisten järjestelyjen kirjaamisessa taseeseen sovelletaan mallia, jossa vakuutusmatemaattisia voittoja ja tappioita, jotka johtuvat laskennallisten olettamusten ja toteutumien eroista, ei tulouteta, jos erotus on pienempi kuin 10 prosenttia vastaisen sitoumuksen nykyarvosta tai järjestelyihin kuuluvien varojen käyvästä arvosta, sen mukaan kumpi on suurempi. 10 prosentin rajan ylittävät kertyneet erotukset jaksotetaan tuloslaskelmassa eläkekuluksi sitoumuksen koko keston ajalle. Näin kertyneet tulouttamattomat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan taseeseen nettosaamiseksi tai nettovelaksi.

Konsernilla on lisäksi vapaaehtoisia etuspohjaisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä, ne sisältyvät Mandatum Lifen vastuuvélkaan ja niiden määrä on epäolennainen.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomiseen perustuva velvoite kirjataan velaksi silloin kun konserni on todistettavasti sitoutunut lopettamaan yhden tai useamman henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisen ajankohtaa tai myöntämään irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia vapaaehtoisen irtisanoutumisen edistämiseksi tehdyn tarjouksen seurauksena. Etuuksista ei koidu työnantajalle taloudellista hyötyä tulevaisuudessa, joten ne kirjataan välittömästi kuluksi. Myöhemmin kuin 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöksestä eräänntyvät veloitteet diskontataan. Sammossa irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia ovat irtisanomiseen liittyvät rahapaketit ja eläkepaketit.

Osakeperusteiset maksut

Sammolla on voimassa olevia osakeperusteisia kannustinjärjestelmiä, jotka maksetaan joko käteisvaroina (Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2006 II, 2008 I, 2008 II ja 2009 I) tai oman pääoman ehtoisina instrumentteina (Sampo 2006). Järjestelyt arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä.

Käteisvaroina maksettavissa järjestelyissä arvostus kirjataan velaksi ja sen muutos tuloslaskelmaan. Oman pääoman ehtoisina instrumentteina maksettavissa järjestelyissä arvostus kirjataan kuluksi ja oman pääoman lisäykseksi tasaerinä oikeuden syntymisajanjakson aikana.

Kannustimien käypä arvo on määritetty Black-Scholes-hinnoittelumallin avulla. Markkinaperusteisen kannustinosan käyvässä arvossa on huomioitu hinnoittelumallilla ennakoitu toteuma palkkiona maksettavien osakkeiden määrästä. Eimarkkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä kannustimien käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden osakkeiden määrissä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Tältä osin konserni päivittää oletuksen arvioidusta lopullisesta osakemäärästä jokaisena väli- ja tilinpäätöspäivänä.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu sisältää kauden verotettavaan tuloon perustuvan veron ja laskennallisen veron. Verokulu kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattavien erien osalta, jolloin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskeltvottomasta liikearvon arvonalentumisesta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä vahvistettuja verokantoja.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Osakepääoma

Osakkeiden liikkeeseenlaskukulut, jotka ovat suoraan kohdistettavissa uusien osakkeiden tai optioiden liikkeeseen laskemiseen tai liiketoiminnan hankkimiseen, esitetään omassa pääomassa verovaikutukset huomioon ottaen saadun tulon vähennyksenä.

Osingot kirjataan omasta pääomasta sinä tilikautena, jona yhtiökokous päättää osingonjaosta.

Kun emoyhtiö tai muu konserniyhtiö ostaa emoyhtiön osakkeita, maksettu vastike vähennetään omasta pääomasta ja esitetään erässä Omat osakkeet siihen asti, kunnes osakkeet mitätöidään. Jos osakkeet myöhemmin myydään tai lasketaan uudelleen liikkeeseen, saatu vastike kirjataan omaan pääomaan.

Rahavarat

Rahavaroina käsitellään käteiset varat, joiksi katsotaan kassa sekä lyhytaikaiset talletukset (3 kk).

Sampo esittää liiketoiminnan rahavirrat käyttäen epäsuoraa esitystapaa, jolloin voittoa (tappiota) ennen veroja oikaistaan eikassaperusteisten tapahtumien vaikutuksella, varojen ja velkojen muutoksilla ja tuotoilla ja kuluilla, jotka liittyvät investointien tai rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelmassa saadut ja maksetut korot esitetään liiketoiminnan rahavirroissa. Myös saadut osingot sisältyvät liiketoiminnan rahavirtoihin. Maksetut osingot esitetään rahoitustoiminnan rahavirroissa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin sekä ehdollisiin velkoihin. Harkintaa joudutaan käyttämään myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat tilinpäätöshetkellä parhaaseen käytettävissä olleeseen tietoon. Arviointi perustuu sekä aikaisempiin kokemuksiin että tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin oletuksiin. Toteutumattomat tiedot voivat poiketa näistä arvioihin ja oletuksiin perustuvista päätöksistä. Mahdolliset arvioiden muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä ajanjaksoilla.

Sammon keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät liittyvät mm. vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin, julkisesti noteeraamattomien rahoitusvarojen ja -velkojen ja sijoituskiinteistöjen käypien arvojen arviointiin sekä rahoitusvarojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisten arviointiin. Näitä osa-alueita koskevat laatimisperiaatteet edellyttävät eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä.

Vakuutusmatemaattiset oletukset

Vakuutusvelkojen arviointiin liittyy aina epävarmuutta, sillä vastuovelka perustuu tehtyihin arvioihin ja oletuksiin tulevista korvausmenoista. Arviot perustuvat tilinpäätöspäivänä käytettävissä oleviin konsernin omiin tilastoihin aikaisemmista vahinkotapahtumista. Arvioihin liittyvä epävarmuus on yleensä suurempi arvioitaessa uusia vakuutuskantoja tai vakuutuskantoja, joissa vahingon selviäminen kestää kauan, sillä näistä ei ole vielä saatavilla täydellisiä vahinkotilastoja. Historiatietojen lisäksi vakuutusvelkojen arvioinnissa otetaan huomioon mm. vahinkokehitys, maksamattomien korvausten määrä, lakimuutokset, oikeuden päätökset sekä yleinen taloudellinen tilanne.

Huomattava osa konsernin vahinkovakuutuksen vakuutusveloista liittyy lakisääteisiin tapaturma- ja liikennevakuutuksiin.

Näiden velkojen arviointiin sisältyvistä epävarmuustekijöistä huomattavimmat sisältyvät oletuksiin inflaatiosta, kuolevuudesta, diskonttauskorosta sekä lakimuutosten ja oikeuskäytäntöjen vaikutuksista.

Henkivakuutuksen vakuutusvelkojen vakuutusmatemaattisista oletuksista on kerrottu tarkemmin kappaleessa Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista ja jälleenvakuutusvarat.

IAS 19:n mukaiset etuuspohjaiset eläke-etuudet arvioidaan myös vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Eläkejärjestelyn varauksen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin, jolloin diskonttauskoron määrittelyn lisäksi tehdyt arviot koskevat oletuksia mm. kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta, hintainflaatiosta sekä palkkakehityksestä

Käypien arvojen määrittely

Jos rahoitusvaroilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Menetelmistä on kerrottu enemmän tilinpäätösperiaatteiden kappaleessa Käypä arvo.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on tilikauden aikana arvioitu itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Tähän liittyy johdon tekemät oletukset esim. markkinoiden tuottovaateista sekä käytettävästä diskonttauskorosta.

Arvonalentumistestaukset

Liikearvo, keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on pääosin määritetty käyttöarvoon perustuvilla laskemilla. Nämä edellyttävät johdon tekemiä arvioita mm. tulevasta kassavirroista, diskonttauskorosta sekä talouden yleisestä inflaatio- ja kasvukehityksestä.

Uusien tai uudistettujen IFRS-standardien ja tulkintojen soveltaminen

Tilikaudella 2010 käyttöön otettavat

Tilikauden 2010 alusta lähtien konserni ottaa käyttöön seuraavat IASB:n vuonna 2008 julkistamat liiketoimintaansa liittyvät uudet tai uudistetut standardit sekä tulkinnat, mikäli EU ne hyväksyy. Jollei toisin ole mainittu, alla olevat standardit, tulkinnat sekä niiden muutokset on jo tilinpäätöshetkellä hyväksytty myös EU:ssa.

Uudistettu IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistäminen* sisältää useita merkittäviä muutoksia yrityskauppojen kirjanpitokäsittelyyn. Uudistettu standardi sallii vähemmistöosuuden arvostamisen nykyisen käytännön mukaisesti suhteellisesti osuutena tytäryhtiön nettovaroista tai käypään arvoon. Kirjanpitokäsittely voidaan valita hankintakohtaisesti, ja sillä on vaikutuksia kirjattavaan liikearvon sekä vähemmistöosuuden määrään. Standardiuudistuksen muut merkittävät muutokset koskevat mm. hankintaan liittyvien kulujen kirjaamista tulosvaikutteis-

ti, vaiheittaishankintojen kirjaamista sekä ehdollisen kaupahinnan käsittelyä. Standardin siirtymäsääntöjen mukaisesti standardia ei tarvitse soveltaa takautuvasti jo tehtyihin liiketoimintojen yhdistämisiin.

Uudistettu IAS 27 *Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös* edellyttää omistusosuusmuutoksista aiheutuvien vaikutusten kirjaamista suoraan konsernin omaan pääomaan, mikäli emoyrityksen määräysvalta tytäryhtiössä säilyy. Mikäli määräysvalta menetetään, arvostetaan jäljellä oleva sijoitus käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Vastaavaa kirjanpitokäsittelytapaa sovelletaan jatkossa myös osakkuusyhtiösiin (IAS 28). Lisäksi uudistuksen jälkeen tytäryhtiön tappiot voidaan kohdistaa vähemmistölle sen tekemän sijoituksen ylittävältä osalta.

IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen – Suojauskohteiksi hyväksyttävät erät* standardin muutos tarkentaa ohjeistusta suojauskohteen yksipuolisen riskin sekä inflaatio-riskin suojaamisesta, mikäli kyseessä on rahoitusvara tai -velka. Konsernin arvion mukaan muutoksella ei tule olemaan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätösraportointiin.

IFRIC 17 *Muiden kuin käteisvarojen jakaminen omistajille* selventää muuna kuin käteisvaroina maksettavan voitonjaon kirjaamista ja arvostamista yhteisön kirjanpidossa. Tulokinnan käyttöönotolla ei tule olemaan vaikutusta konsernin tilinpäätösraportointiin.

IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset muutokset 2009 – erityyppisiä, vähemmän merkittäviä muutoksia, joita on tehty kerralla useampiin standardeihin. Konsernin näkemyksen mukaan muutokset eivät ole merkittäviä Sammon tilinpäätösraportoinnille. Standardimuutoksia ei tilinpäätöshetkellä ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Tilikaudella 2011 käyttöön otettavat

Seuraavat standardimuutokset ja uudistukset konserni ottaa käyttöön tilikaudella 2011, mikäli EU antaa niille hyväksyntänsä:

IAS 32:een *Rahoitusinstrumentit: esittämistapa – Classification of Rights Issues* (voimaan 1.2.2010 tai sen jälkeen alkavalla tilikaudella) tehty muutos koskee muussa kuin liikkeenlaskijan toimintavaluutassa olevien osakkeiden, optioiden tai merkintäoikeuksien liikkeenlaskun kirjanpitokäsittelyä. Konserni arvioi, että muutoksella ei tule olemaan vaikutusta tilinpäätösraportointiin.

Uudistettu IAS 24 *Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä* (voimaan 1.1.2011 tai sen jälkeen alkavalla tilikaudella) määrittelee lähipiirin käsitteen entistä tarkemmin. Konsernin arvion mukaan muutoksella ei tule olemaan merkittävää vaikutusta tilinpäätösraportointiin. EU ei vielä tilinpäätöshetkellä ole hyväksynyt tätä standardiuudistusta.

Segmentti-informaatio

Konsernin liiketoimintasegmentit muodostuvat vahinko- ja henkivakuutustoiminnasta sekä omistusyhteisöstä.

Maantieteellisiä alueita koskevana tietoina on esitetty tuotot ulkopuolisilta asiakkailta sekä pitkäaikaiset varat. Raportoittavat alueet ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Baltia ja muut maat.

Segmentti-informaatio on tuotettu konsernin tilinpäätöstä laadittaessa ja esitettäessä noudatettujen laatimisperiaatteiden mukaisesti. Segmentteille on kohdistettu liiketoiminnasta aiheutuvat, joko välittömästi osoitettavissa tai järkevällä perusteella kohdistettavissa olevat, tuotot, kulut, varat ja velat. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu käypiin markkinahintoihin. Konsernitiilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat sekä saamiset ja velat on eliminoitu.

Segmenttien poistot on esitetty liitteissä 11–13 ja sijoitukset osakkuusyhtiöihin liitteessä 14.

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2009

Milj. €	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	3 677	803	-	-	4 479
Sijoitustoiminnan nettotuotot	394	629	109	24	1 155
Liiketoiminnan muut tuotot	23	0	13	-16	20
Korvaukset	-2 477	-628	-	-	-3 105
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-33	-600	-	-	-633
Henkilöstökulut	-470	-29	-11	-	-510
Liiketoiminnan muut kulut	-439	-46	-17	7	-495
Rahoituskulut	-30	-8	-58	9	-87
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	0	0	-	-	1
Voitto ennen veroja	644	121	36	23	825
Verot					-184
Tilikauden voitto					641
Tilikauden muut laajan tuloksen erät					
Muuntoerot					123
Myytävissä olevat rahoitusvarat					2 989
Rahavirtojen suojaus					-3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot					-326
Tilikauden muut laajan tuloksen erät yhteensä nettona verojen jälkeen					2 782
Tilikauden laaja tulos					3 423
Tilikauden voitosta					
Emoyhtiön omistajien osuus					641
Määräysvallattomien osuus					0
Tilikauden laajasta tuloksesta					
Emoyhtiön omistajien osuus					3 423
Määräysvallattomien osuus					0

Konsernin laaja tuloslaskelma liiketoimintasegmenteittäin 2008

Milj. €	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	3 821	529	-	-	4 350
Sijoitustoiminnan nettotuotot	268	-222	232	-3	275
Liiketoiminnan muut tuotot	26	0	8	-11	23
Korvaukset	-2 592	-763	-	-	-3 355
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	-14	681	-	-	667
Henkilöstökulut	-460	-23	-11	-	-494
Liiketoiminnan muut kulut	-473	-51	-13	4	-532
Rahoituskulut	-29	-11	-37	10	-66
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista	2	0	0	-	2
Voitto ennen veroja	549	140	180	1	870
Verot					-195
Tilikauden voitto					675
Tilikauden muut laajan tuloksen erät					
Muuntoerot					-248
Myytavissä olevat rahoitusvarat					-3 029
Rahavirtojen suojaus					15
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot					333
Tilikauden muut laajan tuloksen erät yhteensä nettona verojen jälkeen					-2 928
Tilikauden laaja tulos					-2 254
Tilikauden voitosta					
Emoyhtiön omistajien osuus					675
Määräysvallattomien osuus					0
Tilikauden laajasta tuloksesta					
Emoyhtiön omistajien osuus					-2 254
Määräysvallattomien osuus					0

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2009

Milj. €	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Varat					
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	23	5	5	-	34
Sijoituskiinteistöt	28	87	10	-	124
Aineettomat hyödykkeet	521	167	0	-	688
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	3	0	5 168	-	5 172
Rahoitusvarat	10 248	5 216	2 554	-2 538	15 479
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	2 366	-	-	2 366
Laskennalliset verosaamiset	71	-	11	0	81
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	477	4	-	-	481
Muut varat	1 265	133	76	-36	1 439
Käteiset varat	292	68	412	-	771
Varat yhteensä	12 927	8 047	8 235	-2 574	26 635
Velat					
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	8 583	4 431	-	-	13 014
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	2 359	-	-	2 359
Rahoitusvelat	524	132	1 609	-166	2 098
Laskennalliset verovelat	403	97	-	-	500
Varaukset	35	-	-	-	35
Eläkeveloitteet	104	-	-	-	104
Muut velat	719	134	95	-36	912
Velat yhteensä	10 367	7 153	1 703	-202	19 022
Oma pääoma					
Osakepääoma					98
Rahastot					1 530
Kertyneet voittovarot					5 889
Muut oman pääoman erät					96
Emoyhtiön omistajien osuus					7 613
Määräysvallattomien osuus					0
Oma pääoma yhteensä					7 613
Oma pääoma ja velat yhteensä					26 635

Konsernitase liiketoimintasegmenteittäin 2008

Milj. €	Vahinko- vakuutus	Henki- vakuutus	Omistus- yhteisö	Elimi- noinnit	Konserni
Varat					
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	27	5	5	-	38
Sijoituskiinteistöt	28	100	10	-	138
Aineettomat hyödykkeet	495	167	0	-	663
Sijoitukset osakkuusyryyksissä	3	2	0	-	5
Rahoitusvarat	8 874	4 503	5 260	-2 498	16 139
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	-	1 637	-	-	1 637
Laskennalliset verosaamiset	144	8	4	0	156
Saamiset jälleenvakuutusopimuksista	431	4	-	-	436
Muut varat	1 176	270	54	-27	1 473
Käteiset varat	259	171	35	-	465
Varat yhteensä	11 437	6 868	5 368	-2 525	21 149
Velat					
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	7 889	4 487	-	-	12 375
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	-	1 637	-	-	1 637
Rahoitusvelat	686	104	604	-125	1 269
Laskennalliset verovelat	379	-	-	-	379
Varaukset	26	-	-	-	26
Eläkevelvoitteet	92	-	-	-	92
Muut velat	444	242	80	-27	739
Velat yhteensä	9 516	6 469	684	-152	16 517
Oma pääoma					
Osakepääoma					98
Rahastot					1 531
Kertyneet voittovarot					5 688
Muut oman pääoman erät					-2 687
Emoyhtiön omistajien osuus					4 631
Määräysvallattomien osuus					0
Oma pääoma yhteensä					4 631
Oma pääoma ja velat yhteensä					21 149

Maantieteellinen segmentti-informaatio

Milj. €	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska	Baltia	Muut	Yhteensä
2009							
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta							
Vahinkovakuutustoiminta	811	1 051	1 329	298	154	0	3 643
Henkivakuutustoiminta	760	-	-	-	42	-	803
Omistusyhteisö	42	80	-	-	-	-	122
Yhteensä	1 614	1 130	1 329	298	197	0	4 568
Pitkäaikaiset varat							
Vahinkovakuutustoiminta	102	432	10	3	27	-	575
Henkivakuutustoiminta	259	-	-	-	1	-	260
Omistusyhteisö	15	5 168	-	-	-	-	5 183
Yhteensä	376	5 600	10	3	28	-	6 017
2008							
Tuotot ulkopuolisilta asiakkailta							
Vahinkovakuutustoiminta	804	1 147	1 397	293	166	0	3 807
Henkivakuutustoiminta	499	-	-	-	30	-	529
Omistusyhteisö	110	130	-	-	-	-	240
Yhteensä	1 413	1 277	1 397	293	196	0	4 576
Pitkäaikaiset varat							
Vahinkovakuutustoiminta	102	415	5	3	28	-	554
Henkivakuutustoiminta	274	-	-	-	0	-	274
Omistusyhteisö	15	-	-	-	-	-	15
Yhteensä	391	415	5	3	29	0	843

Tuotot sisältävät vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot, henkivakuutuksen vakuutusmaksutulon vakuutuksen myöntämismäärän mukaan sekä omistusyhteisösegmentin sijoitustoiminnan nettotuotot sekä liiketoiminnan muut tuotot.

Pitkäaikaiset varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, sijoitukset osakkuusyhtiöihin, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sekä sijoituskiinteistöt.

Tuloslaskelman liitetiedot

I Vakuutusmaksutulo

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo, ensivakuutus	3 770	3 967
Vakuutusmaksutulo, jälleenvakuutus	118	90
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	3 888	4 057
Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksutulosta	-211	-236
Vakuutusmaksutulo yhteensä, netto	3 677	3 821
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-28	-12
Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	-5	-2
Vakuutusmaksuvastuun muutos, netto	-33	-14
Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksutuotot yhteensä, netto	3 643	3 807

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo, henkivakuutus	508	487
Jälleenvakuutusmaksutulo	2	2
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	510	488
Jälleenvakuuttajien osuus	-6	-7
Vakuutusmaksutulo yhteensä, netto	504	482
Sijoitusmaksutulo	299	47
Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulo yhteensä*	803	529
Konserni yhteensä	4 479	4 350

* Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään liitteessä nro 4, "Vakuutus- ja sijoitusmaksujen velkojen muutos".

Henkivakuutustoiminnan vakuutusmaksutulon jakautuminen

Milj. €	2009	2008
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä	231	242
Vakuutusmaksutulo unit-linked vakuutusmaksuista	273	240
Vakuutusmaksutulo muista sopimuksista	4	5
Yhteensä	508	487
Jälleenvakuutusmaksutulo	2	2
Sijoitusmaksutulo		
Maksutulo sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä	20	0
Maksutulo unit-linked sopimuksista	279	47
Yhteensä	299	47
Vakuutus- ja sijoitusmaksutulo yhteensä	809	536
Jälleenvakuuttajien osuus	-6	-7
Vakuutusmaksutulo yhteensä	803	529
Kerta- ja jatkuvat vakuutusmaksut ensivakuutuksesta		
Jatkuvat vakuutusmaksut, vakuutusmaksut	381	365
Kertamaksut, vakuutusmaksut	127	121
Kertamaksut, sijoitusmaksut	299	47
Yhteensä	807	534

2 Sijoitustoiminnan nettotuotot

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	55	83
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	9	83
Voitot/tappiot	19	-62
Osakkeet		
Voitot/tappiot	10	-135
Osinkotuotot	0	4
Yhteensä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista	38	-109
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	13	25
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	366	374
Arvonalentumistappiot	1	-81
Voitot/tappiot	44	52
Osakkeet		
Voitot/tappiot	18	-32
Arvonalentumistappiot	-86	-4
Osinkotuotot	14	47
Yhteensä	357	356
Yhteensä rahoitusvaroista	463	354
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	0	-1
Muut	-1	1
Yhteensä muista varoista	0	1
Korkokulut takaisinostosopimuksista	-	-16
Kulut muista kuin rahoitusveloista	-3	-
Diskonttauksen purkuvaikutus	-59	-60
Palkkiokulut		
Omaisuudenhoito	-6	-12
Vahinkovakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	394	268
Sijoitustoiminnan nettotuottoihin sisältyy		
Vakuutusliikkeestä aiheutuvia kurssieroja	13	20
Sijoitustoiminnasta aiheutuvia kurssieroja	-16	2

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 26 milj. euroa (59) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	50	59
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	3	4
Voitot/tappiot	2	-9
Osakkeet		
Voitot/tappiot	0	-1
Osinkotuotot	0	0
Yhteensä	6	-6
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	13	4
Voitot/tappiot	30	-5
Osakkeet		
Voitot/tappiot	314	-486
Osinkotuotot	0	0
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	0	1
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	2	1
Yhteensä	359	-485
Eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	0	0
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	4	7
Voitot/tappiot	0	-8
Yhteensä	4	-1
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	184	173
Voitot/tappiot	5	-70
Osakkeet		
Voitot/tappiot	109	30
Arvon alentumistappiot	-140	-1
Osinkotuotot	27	62
Yhteensä	184	194
Yhteensä rahoitusvaroista	604	-239
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	15	1
Arvon alentumistappiot	0	0
Muut	6	6
Yhteensä muista varoista	20	7
Palkkiotuotot, netto		
Omaisuudenhoito	-13	-13
Palkkiotuotot	17	23
Yhteensä	5	10
Henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	629	-222
Sijoitustoiminnan nettotuottoihin sisältyy		
sijoitustoiminnasta aiheutuvia kurssieroja	1	-47

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 21 milj. euroa (30) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	15	14
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	1	5
Voitot/tappiot	7	-
Yhteensä	8	5
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	19	77
Voitot/tappiot	-4	-
Arvon alentumistappiot	-	0
Osakkeet		
Voitot/tappiot	-19	3
Arvon alentumistappiot	-1	-1
Osinkotuotot	81	133
Yhteensä	77	213
Yhteensä rahoitusvaroista	100	232
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	1	0
Muut	0	0
Yhteensä muista varoista	1	0
Nettopalkkiotuotot	8	-
Omistusyhteisön sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	109	232
Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 23 milj. euroa (-2) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	24	-3
Konserni yhteensä	1 155	275

Muut tuotot ja kulut muodostuvat kiinteistösjoitusten vuokrista, hoitovastikkeista ja poistoista.

Kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Voitot/tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä realisoituneet että realisoitumattomat arvostuserot sekä kurssivoitot ja -tappiot. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvostuserot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa omassa pääomassa.

Käyvän arvon rahaston muutokset on eritelty oman pääoman muutoslaskelmassa sivulla 84.

Vahinkovakuutustoiminnassa eläkemuoitoisten korvausten diskonttauksen purkuvaikutus on omana eränään. Eläkemuoitoisten korvausten vastuu lasketaan käytössä olevien vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti siten, että oletettu inflaatio ja kuolevuus on huomioitu. Lisäksi vastuuta diskontattaessa on otettu huomioon sijoitustoiminnan oletettu nettotuotto. Diskonttauksen asteittaisen purkamisen seurauksena syntyvien eläkemuoitoisten korvauskulujen lisäyksen kattamiseksi kohdistetaan eläkemuoitoisiin korvauksiin laskennallinen sijoitustoiminnan nettotuotto.

3 Korvauskulut

Vahinkovakuutustoiminta Milj. €	2009			2008		
	Brutto	Jälle- vakuuttajien osuus	Netto	Brutto	Jälle- vakuuttajien osuus	Netto
Vahinkovakuutus						
Tilikaudella sattuneiden vahinkojen korvauskulut						
Maksetut korvaukset	-1 345	23	-1 321	-1 406	45	-1 361
Tunnettujen vahinkojen korvausvastuun muutos	-674	67	-607	-704	55	-650
Tuntemattomien vahinkojen (IBNR) korvausvastuun muutos	-631	18	-613	-670	18	-651
Korvausten selvittelykulut	-8	0	-8	-9	-	-9
Eläkemutoisten korvausten korvausvastuun muutos	-15	0	-15	-11	-	-11
Tilikaudella sattuneiden vahinkojen korvauskulut yhteensä	-2 673	108	-2 564	-2 800	118	-2 682
Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut						
Maksetut korvaukset	-1 103	66	-1 037	-1 153	83	-1 070
Eläkemutoiset korvaukset	-25	0	-25	6	-	6
Kannansiirtokulut	-14	14	0	6	-6	0
Tunnettujen vahinkojen korvausvastuun muutos	703	-36	667	685	-41	644
Tuntemattomien vahinkojen (IBNR) korvausvastuun muutos	513	-31	482	547	-37	510
Aikaisemmilla tilikausilla sattuneiden vahinkojen korvauskulut yhteensä	74	13	87	91	-1	90
Maksetut korvaukset						
Maksetut korvaukset	-2 448	89	-2 358	-2 559	128	-2 431
Maksetut eläkemutoiset korvaukset	-34	0	-34	-29	-	-29
Kannansiirtokulut	-14	14	0	6	-6	0
Maksetut korvaukset yhteensä	-2 496	103	-2 393	-2 582	122	-2 460
Korvausvastuun muutos						
Tunnettujen vahinkojen korvausvastuun muutos	29	31	61	-19	14	-5
Tuntemattomien vahinkojen (IBNR) korvausvastuun muutos	-109	-13	-122	-122	-19	-141
Eläkemutoisten korvausten korvausvastuun muutos	-8	0	-8	23	0	23
Korvausten selvittelykulut	-15	0	-15	-9	-	-9
Korvausvastuun muutos yhteensä	-103	18	-85	-127	-5	-132
Vahinkovakuutustoiminnan korvauskulut yhteensä	-2 598	121	-2 477	-2 709	117	-2 592

Eläkemutoisten korvausten vastuuelvka arvostetaan yleisten vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Huomioon otetaan odotettu inflaatio sekä kuolevuus. Vastaiset eläkesuoritukset diskontataan korolla, joka vastaa odotettavissa olevia sijoitustuottoja. Eläkemutoisten korvausten diskonttauksen purkautumisen johdosta vakuutustekniseen tulokseen lisätään vastaava sijoitustuotto. Suomen vahinkovakuutuksen piiriin kuuluvien tuntemattomien eläkevahinkojen korvausvastuu diskontataan. Korvausvastuu oli vuonna 2009 noin 290 milj. euroa (303). Diskonttaamaton määrä oli 444 milj. euroa (467). Lisäys johtuu suureksi osaksi työvahinkovakuutuksiin liittyvän korvausvastuun kasvusta.

Eläkemutoisten korvausten vastuuelvkaa laskettaessa käytetyt korkokannat maittain (%)

	2009	2008
Ruotsi	1,5 %	1,5 %
Suomi	3,2 %	3,3 %
Tanska	2,0 %	2,0 %

Henkivakuutustoiminta

Mij. €	Maksetut korvaukset		Korvausvastuun muutos		Korvauskulut	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Vakuutus sopimukset						
Henkivakuutus						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-76	-135	-2	-1	-78	-136
Muut vakuutukset	-2	-1	0	0	-2	-1
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-121	-176	1	-2	-120	-178
Yhteensä	-199	-312	-1	-3	-200	-315
Eläkevakuutus						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-306	-284	-65	-113	-371	-397
Muut vakuutukset	0	0	0	0	0	0
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-6	-5	-1	0	-7	-5
Yhteensä	-312	-289	-66	-113	-378	-402
Jälleenvakuutus	0	-1	0	0	0	-1
Vakuutus sopimukset yhteensä	-511	-602	-67	-116	-577	-717
Jälleenvakuuttajien osuus	4	5	0	1	4	5
Vakuutus sopimukset yhteensä	-507	-597	-68	-115	-575	-713
Sijoitus sopimukset						
Kapitalisaatiosopimukset						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-27	-38	0	0	-27	-38
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-27	-12	0	0	-27	-12
Sijoitus sopimukset yhteensä	-53	-50	0	0	-53	-50
Henkivakuutustoiminnan korvauskulut yhteensä	-560	-648	-68	-115	-628	-763

Henkivakuutustoiminnan maksetut korvaukset korvauslajeittain

Milj. €

	2009	2008
Vakuutusopimukset		
Henkivakuutus		
Takaisinostot	-15	-23
Kuolemantapauskorvaukset	-24	-25
Säästösummien takaisinmaksut	-32	-82
Vahingonselvittelykulut	0	0
Muut	-8	-7
Yhteensä	-78	-136
Sijoitussidonnainen henkivakuutus		
Takaisinostot	-71	-124
Kuolemantapauskorvaukset	-21	-22
Säästösummien takaisinmaksut	-29	-29
Vahingonselvittelykulut	0	0
Muut	0	0
Yhteensä	-121	-176
Eläkevakuutus		
Maksetut eläkkeet	-291	-269
Takaisinostot	-9	-10
Kuolemantapauskorvaukset	-7	-4
Vahingonselvittelykulut	0	0
Muut	0	-1
Yhteensä	-306	-284
Sijoitussidonnainen eläkevakuutus		
Maksetut eläkkeet	-1	-1
Takaisinostot	-3	-3
Kuolemantapauskorvaukset	-1	-1
Muut	0	0
Yhteensä	-6	-5
Jälleenvakuutusopimukset	0	-1
Vakuutusopimukset yhteensä	-511	-602
Jälleenvakuuttajien osuus	4	4
Vakuutusopimukset yhteensä	-507	-597
Sijoitusopimukset		
Kapitalisaatiosopimukset		
Takaisinostot	-1	-13
Säästösummien takaisinmaksut	-26	-25
Muut	0	0
Yhteensä	-27	-38
Sijoitusopimukset		
Sijoitussidonnaiset kapitalisaatiosopimukset		
Takaisinostot	-25	-5
Säästösummien takaisinmaksut	-2	-7
Yhteensä	-27	-12
Sijoitusopimukset yhteensä	-53	-50
Maksetut korvaukset, brutto	-564	-652
Maksetut korvaukset, netto	-560	-648
Konserni yhteensä	-3 105	-3 355

4 Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-28	-12
Jälleenvakuuttajien osuus	-5	-2
Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusmaksuvastuun muutos, netto	-33	-14

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Vakuutussopimukset		
Henkivakuutus		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	19	114
Muut sopimukset	-1	-1
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-138	301
Yhteensä	-119	414
Eläkevakuutus		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	96	88
Muut sopimukset	0	0
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-285	171
Yhteensä	-189	259
Jälleenvakuutussopimukset	1	1
Vakuutussopimukset yhteensä	-307	675
Jälleenvakuuttajien osuus	0	0
Vakuutussopimukset yhteensä, netto	-307	675
Sijoitussopimukset		
Kapitalisaatiosopimukset		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	6	42
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-299	-36
Sijoitussopimukset yhteensä	-292	6
Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos yhteensä, brutto	-600	681
Henkivakuutustoiminnan vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos yhteensä, netto	-600	681
Konserni yhteensä	-633	667

5 Henkilöstökulut

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-330	-328
Käteisvaroina toteutettavat osakeperusteiset maksut	-4	-2
Eläkekulut		
- maksupohjaiset järjestelyt	-49	-45
- etuusperusteiset järjestelyt (liitetieto 31)	-26	-21
Muut henkilösivukulut	-62	-64
Vahinkovakuutustoiminnan henkilöstökulut yhteensä	-470	-460

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-23	-18
Käteisvaroina toteutettavat osakeperusteiset maksut	-1	0
Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	-3	-3
Muut henkilösivukulut	-2	-1
Henkivakuutustoiminnan henkilöstökulut yhteensä	-29	-23

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-7	-7
Käteisvaroina toteutettavat osakeperusteiset maksut	-1	-2
Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	-2	-2
Muut henkilösivukulut	-1	-1
Omistusyhteisön henkilöstökulut yhteensä	-11	-11
Konserni yhteensä	-510	-494

Lisätiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liitetiedossa 36 Kannustinjärjestelmät.

6 Liiketoiminnan muut kulut

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Tietohallintokulut	-93	-20
Muut henkilöstökulut	-16	-17
Markkinointikulut	-39	-41
Poistot	-20	-20
Vuokrat	-46	-49
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos	13	10
Ensivakuutuksen palkkiot	-139	-137
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	18	20
Muut	-117	-219
Vahinkovakuutustoiminnan liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-439	-473

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Tietohallintokulut	-11	-12
Muut henkilöstökulut	-1	-1
Markkinointikulut	-4	-4
Poistot	-3	-3
Vuokrat	-3	-3
Ensivakuutuksen palkkiot	-4	-9
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	-2	-1
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	1	1
Muut	-19	-20
Henkivakuutustoiminnan liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-46	-51

Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan erä Muut sisältää mm. kulut viestinnästä, ulkopuolisista palveluista sekä muista hallintokuluista.

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Tietohallintokulut	-1	-1
Muut henkilöstökulut	0	0
Markkinointikulut	-1	-1
Poistot	0	-1
Vuokrat	-3	-3
Muut	-12	-7
Omistusyhteisön liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-17	-13

Omistusyhteisön erä Muut muodostuu mm. konsulttipalkkioista sekä vuokra- ja muista hallintokuluista.

Segmenttien väliset eliminoinnit	7	4
Konserni yhteensä	-495	-532

7 Vahinkovakuutustoiminnan tulosanalyysi

Milj. €	2009	2008
Vakuutusmaksutuotot	3 643	3 807
Korvauskulut	-2 717	-2 834
Liikekulut	-640	-662
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	0	4
Vakuutustoimintaan kohdistettu sijoitustoiminnan nettotuotto	201	233
Vakuutustekninen kate	488	548
Sijoitustoiminnan nettotuotto	423	299
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-261	-293
Muut tuotot ja kulut	-6	-5
Liikevoitto	644	549
Erittely tuloslaskelmaeriin sisältyvistä toimintokohtaisista liikekuluista		
Milj. €	2009	2008
Korvausten hoitokulut (korvauskulut)	-239	-242
Vakuutusten hankintamenot (liikekulut)	-432	-434
Vakuutustoiminnan hallintokulut (liikekulut)	-239	-259
Muuhun vakuutustekniseen toimintaan liittyvät hallintokulut (muut vakuutustekniset kulut)	-22	-22
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)	-7	-12
Yhteensä	-939	-968

8 Vahinkovakuutustoiminnan vakuutuslajiryhmäkohtainen tulos

Milj. €	Tapaturma ja sairaus	Moottoriajo-neuvovastuu	Moottoriajo-neuvot, muut luokat	Meri, lento ja tavarankuljetus	Palo- ja muu omaisuusvahinko	Vastuu	Luotto ja takaus
Vakuutusmaksutulo vakuutus sopimuksista yhteensä, brutto							
2009	565	637	994	128	1 157	168	4
2008	568	680	1 086	145	1 205	168	2
Vakuutusmaksutuotot vakuutus sopimuksista yhteensä, brutto							
2009	555	640	1 018	128	1 142	165	3
2008	555	687	1 086	145	1 196	176	2
Korvauskulut, brutto*							
2009	-419	-545	-722	-64	-798	-100	-1
2008	-404	-597	-753	-103	-805	-106	-1
Liikekulut, brutto**							
2009	-108	-128	-166	-25	-185	-27	0
2008	-98	-145	-171	-23	-193	-31	0
Jälleenvakuutustoiminnan tulos							
2009	0	0	-1	-20	-64	-2	0
2008	-3	0	-2	-10	-83	-35	0
Vakuustekninen tulos							
2009	28	-32	130	18	94	37	2
2008	49	-55	159	9	115	3	1

Milj. €	Oikeusturva	Muut	Ensivakuutus yhteensä	Jälleenvakuutus	Eliminoinnit	Yhteensä
Vakuutusmaksutulo vakuutus sopimuksista yhteensä, brutto						
2009	23	102	3 776	117	-6	3 888
2008	17	104	3 974	90	-7	4 057
Vakuutusmaksutuotot vakuutus sopimuksista yhteensä, brutto						
2009	19	97	3 767	98	-6	3 860
2008	17	103	3 966	85	-6	4 045
Korvauskulut, brutto*						
2009	-12	-77	-2 738	-103	3	-2 838
2008	-12	-87	-2 868	-85	2	-2 951
Liikekulut, brutto**						
2009	-4	-6	-649	-10	1	-658
2008	-2	-4	-668	-12	2	-678
Jälleenvakuutustoiminnan tulos						
2009	0	3	-83	3	2	-77
2008	0	2	-132	25	5	-101
Vakuustekninen tulos						
2009	4	18	297	-11	1	287
2008	3	14	298	14	2	315

* Korvauskuluihin kohdistettu toimintokohtaisia liikekuluja 239 milj. euroa (242).

** Liikekuluihin sisältyy muita vakuusteknisiä tuottoja 23 milj. euroa (26) ja muita vakuusteknisiä kuluja 22 milj. euroa (22).

9 Osakekohtainen tulos

Milj. €	2009	2008
Osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	641	675
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	560	569
Osakekohtainen tulos (EUR/osake)	1,14	1,18

10 Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39.9 mukaisiin kategorioihin. Taulukossa on esitetty myös rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät korkotuotot ja -kulut, tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot, arvonalentumistappiot sekä osinkotuotot. Taulukon rahoitusvarat sisältää tase-erät Rahoitusvarat, Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset sekä Käteiset varat.

Milj. €	Kp-arvo	Korkotuotot/ Korkokulut	2009		Osinko- tuotot
			Voitot/ tappiot	Arvonl. tappiot	
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	162	46	74	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	2 579	25	377	-	1
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	-	0	-	-	-
Lainat ja muut saamiset	801	18	7	-	-
Myytävissä olevat rahoitusvarat	15 075	569	178	-227	122
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	18 616	658	637	-227	123
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	127	-			
Muut rahoitusvelat	1 971	-87			
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	2 098	-87			

Milj. €	Kp-arvo	Korkotuotot/ Korkokulut	2008		Osinko- tuotot
			Voitot/ tappiot	Arvonl. tappiot	
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	470	4	152	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	2 033	91	-696	-	4
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	1	0	-	-	-
Lainat ja muut saamiset	472	37	-8	-	-
Myytävissä olevat rahoitusvarat	15 265	615	-19	-87	243
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	18 241	748	-571	-87	247
RAHOITUSVELAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	255	-			
Muut rahoitusvelat	1 014	-66			
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	1 269	-66			

Taseen liitetiedot

II Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Vahinkovakuutustoiminta Milj. €	2009	2008
	Koneet ja kalusto	Koneet ja kalusto
1.1.		
Hankintameno	126	117
Kertyneet poistot	-100	-88
Kirjanpitoarvo 1.1.	27	29
Kirjanpitoarvo 1.1.	27	29
Lisäykset	8	11
Vähennykset	-1	-1
Poistot	-11	-11
Valuuttakurssierot	1	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	23	27
31.12.		
Hankintameno	134	126
Kertyneet poistot	-111	-100
Kirjanpitoarvo 31.12.	23	27

Henkivakuutustoiminta Milj. €	2009			2008		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	4	6	10	4	5	10
Kertyneet poistot	0	-4	-5	0	-4	-4
Kirjanpitoarvo 1.1.	4	1	5	4	1	5
Kirjanpitoarvo 1.1.	4	1	5	4	1	6
Lisäykset	-	0	0	-	0	0
Vähennykset	-	-	-	-	0	0
Poistot	0	0	0	0	0	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	4	1	5	4	1	6
31.12.						
Hankintameno	4	6	10	4	6	10
Kertyneet poistot	0	-5	-5	0	-4	-5
Kirjanpitoarvo 31.12.	4	1	5	4	1	5

Omistusyhteisö Milj. €	2009			2008		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	2	5	7	2	5	7
Kertyneet poistot	-1	-1	-2	-1	0	-1
Kirjanpitoarvo 1.1.	1	4	5	1	4	6
Kirjanpitoarvo 1.1.	1	4	5	1	4	6
Lisäykset	-	0	0	0	0	0
Poistot	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1	4	5	1	4	5
31.12.						
Hankintameno	2	5	7	2	5	7
Kertyneet poistot	-1	-1	-2	-1	-1	-2
Kirjanpitoarvo 31.12.	1	4	5	1	4	5

Milj. €	2009	2008
Konserni yhteensä	34	38

Segmenttien tase-erä koneet ja kalusto sisältää atk-laitteet ja toimistokalusteet.

I2 Sijoituskiinteistöt

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
1.1.		
Hankintameno	33	56
Kertyneet poistot	-5	-4
Kertyneet arvonalentumiset	-1	-11
Kirjanpitoarvo 1.1.	28	41
Kirjanpitoarvo 1.1.	28	41
Lisäykset	0	1
Vähennykset	0	-25
Poistot	-1	-1
Arvonalentumistappiot	0	0
Arvonalentumistappioiden peruutukset	0	10
Valuuttakurssierot	0	1
Kirjanpitoarvo 31.12.	28	28
31.12.		
Hankintameno	34	33
Kertyneet poistot	-5	-5
Kertyneet arvonalentumiset	-1	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	28	28
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	3	2
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	1	1
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	0	1
yli viiden vuoden kuluessa	0	-
Yhteensä	1	2
Kiinteistökulut		
välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-2	-1
välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-1	-1
Yhteensä	-3	-2
Vahinkovakuutuksen sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	24	24

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
1.1.		
Hankintameno	154	157
Kertyneet poistot	-38	-35
Kertyneet arvonalentumiset	-16	-17
Kirjanpitoarvo 1.1.	100	105
Kirjanpitoarvo 1.1.	100	105
Lisäykset	1	1
Vähennykset	-11	-4
Poistot	-3	-3
Arvonalentumistappiot	0	1
Kirjanpitoarvo 31.12.	87	100
31.12.		
Hankintameno	139	154
Kertyneet poistot	-37	-38
Kertyneet arvonalentumiset	-16	-16
Kirjanpitoarvo 31.12.	87	100
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	16	17
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	5	8
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	7	6
yli viiden vuoden kuluttua	7	5
Yhteensä	19	20
Kaudella tuloutetut muuttuvat vuokrat yhteensä	0	0
Kiinteistökulut		
välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-7	-7
välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	0	0
Yhteensä	-7	-7
Henkivakuutuksen sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	100	118

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
1.1.		
Hankintameno	27	29
Kertyneet poistot	0	0
Kertyneet arvonalentumiset	-17	-17
Kirjanpitoarvo 1.1.	10	12
Kirjanpitoarvo 1.1.	10	12
Vähennykset	-	-2
Poistot	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	10	10
31.12.		
Hankintameno	27	27
Kertyneet poistot	0	0
Kertyneet arvonalentumiset	-17	-17
Kirjanpitoarvo 31.12.	10	10
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	2	2
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	0	1
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	-	0
Yhteensä	0	2
Kiinteistökulut		
välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-1	0
välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	0	1
Yhteensä	-1	1
Omistusyhteisön sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	14	14
Konserni yhteensä	124	138

Konsernin sijoituskiinteistöjen käyvät arvot arvioitu kokonaisuudessaan itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella.

Segmenttien sijoituskiinteistöjen tilat vuokrataan markkinachtoisilla, peruuttamattomilla vuokrasopimuksilla. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat toistaiseksi voimassa olevista monivuotisiin sopimuksiin.

13 Aineettomat hyödykkeet

		2009			
Vahinkovakuutustoiminta			Asiakas-	Muut	
Milj. €		Liikearvo	suhteet	aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
1.1.					
	Hankintameno	479	47	101	627
	Kertyneet poistot	-	-34	-98	-132
	Kirjanpitoarvo 1.1.	479	13	3	495
	Kirjanpitoarvo 1.1.	479	13	3	495
	Valuuttakurssierot	27	1	0	28
	Lisäykset				
	Erikseen hankitut	-	-	5	5
	Vähennykset	-	-	0	0
	Poistot	-	-7	-1	-8
	Kirjanpitoarvo 31.12.	506	6	8	520
	31.12.				
	Hankintameno	506	47	107	660
	Kertyneet poistot	-	-41	-99	-140
	Kirjanpitoarvo 31.12.	506	6	8	521
		2008			
Milj. €		Liikearvo	Asiakas-	Muut	Yhteensä
			suhteet	aineettomat hyödykkeet	
1.1.					
	Hankintameno	530	47	99	676
	Kertyneet poistot	-	-26	-96	-122
	Kirjanpitoarvo 1.1.	530	21	3	554
	Kirjanpitoarvo 1.1.	530	21	3	554
	Valuuttakurssierot	-69	-1	0	-70
	Lisäykset				
	Erikseen hankitut	-	-	3	3
	Liiketoimintojen yhdistämisen kautta hankittu	19	-	-	19
	Vähennykset	-	-	0	0
	Poistot	-	-8	-2	-9
	Kirjanpitoarvo 31.12.	479	13	4	495
	31.12.				
	Hankintameno	479	47	101	627
	Kertyneet poistot	-	-34	-98	-132
	Kirjanpitoarvo 31.12.	479	13	4	495

Asiakassuhteille kohdistettu aineeton hyödyke on syntynyt If-hankinnan yhteydessä vuonna 2004, kun osa hankintamenosta on kohdistettu If-konsernin vakuutus sopimuksille. Tase-erä poistetaan kuudessa vuodessa tasapoistoin.

Henkivakuutustoiminta Milj. €	2009			2008		
	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	153	32	185	153	26	179
Kertyneet poistot	-	-18	-18	-	-15	-15
Kirjanpitoarvo 1.1.	153	14	167	153	11	164
Kirjanpitoarvo 1.1.	153	14	167	153	11	164
Lisäykset	-	3	3	-	6	6
Vähennykset	-	-	-	-	0	0
Poistot	-	-3	-3	-	-2	-2
Kirjanpitoarvo 31.12.	153	14	167	153	14	167
31.12.						
Hankintameno	153	34	188	153	32	185
Kertyneet poistot	-	-20	-20	-	-18	-18
Kirjanpitoarvo 31.12.	153	14	167	153	14	167

Omistusyhteisö Milj. €	2009	2008
	Muut aineettomat hyödykkeet	Muut aineettomat hyödykkeet
1.1.		
Hankintameno	30	30
Kertyneet poistot	-20	-20
Kertyneet arvonalentumiset	-9	-9
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	0
Kirjanpitoarvo 1.1.	0	23
Vähennykset	-	-
Poistot	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	23
31.12.		
Hankintameno	30	30
Kertyneet poistot	-20	-20
Kertyneet arvonalentumiset	-9	-9
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0
Konserni yhteensä	2009	2008
	688	663

Segmenttien muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin atk-ohjelmistojen hankinnoista.

Poistot ja arvonalentumiset sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liikearvojen osalta on suoritettu IAS 36 *Omaisuuksien arvonalentuminen* -standardin tarkoittama arvonalentumistestaus. Testauksien perusteella ei ole kirjattu arvonalentumisia.

Arvonalentumistestausta varten Sampo määrittelee kerrytettävissä olevan rahamäärän käyttöarvoon perustuen niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvoa on kohdistettu. Sampo on määritellyt tällaisiksi yksiköiksi If-alakonsernin sekä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (jäljempänä Mandatum Life).

Ifin kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttäen diskontattua rahavirtamallia. Malli pohjautuu historiatietojen lisäksi Sammon johdon parhaisiin arvioihin taloudellisista olosuhteista kuten myyntimääristä, marginaaleista sekä tuotto- ja kustannuskehityksestä. Mandatum Lifen käyttöarvomalli pohjautuu olennaisilta osilta ns. embedded value -malliin, jossa olemassa olevien vakuutus sopimusten arvioitujen rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin talousarvioihin sekä historiatietoihin mm. vakuutus sopimusten takaisinostoista sekä kuoleman- ja vahinkotapahtumien tiheyksistä. Ifin saatut rahavirrat on diskontattu ennen veroja määritetyllä korolla 11,8 %. Mandatum Lifen rahavirtojen diskonttaukseen on käytetty pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta (weighted average cost of capital) 10,8 %:ia.

Johdon hyväksymät If-konsernin rahavirtoja koskevat ennusteet kattavat vuodet 2010–2012. Tämän ajanjakson jälkeiset kassavirrat on ekstrapoloitu käyttäen 3 %:n kasvuvauhtia. Niille markkinoille, joilla Mandatum Life toimii, on käytetty 2 %:n kasvuvauhtia vuoden 2009 jälkeisille kausille.

Johto katsoo, että ei mikään jokseenkin mahdollinen muutos käytettyihin keskeisiin oletuksiin saisi aikaan sitä, että yksikköjen kirjanpitoarvot ylittäisivät niiden kerrytettävissä olevat rahamäärät.

14 Sijoitukset osakkuusyhtiöissä

Milj. €	2009	2008
Osuudet 1.1.	5	9
Osuus kauden tuloksesta	0	1
Lisäykset	5 168	-
Vähennykset	-2	-4
Muuntoerot	0	0
Osuudet 31.12.	5 172	5

Osakkuusyhtiöiden kirjanpitoarvoon 31.12.2009 sisältyy Nordean hankinnasta syntyneitä liikearvoja 866 milj. e (-). Osuus kauden tuloksesta ei sisällä osuutta Nordean tuloksesta, koska yhdistely osakkuusyhtiönä tapahtui 31.12.2009.

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyhtiöt 31.12.2009

Milj. €	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo*	Omistus- osuus, %	Varat/velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
Nimi						
Nordea Bank Abp	5 168	5 756	20,05	507 544 / 485 124	9 073	2 318
Autovahinkokeskus Oy	2		35,54	7 / 1	7	1

Muut osakkuusyhtiöt**

Milj. €	Varat/velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
Nimi			
Consulting AB Lennemark & Andersson	9 / 6	11	1
Euro-Center Holding A/S	6 / 4	9	1

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyhtiöt 31.12.2008

Milj. €	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo*	Omistus- osuus, %	Varat/velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
Nimi						
Henkivakuutusosakeyhtiö Retro	1		24,21	37 / 32	4	2
Autovahinkokeskus Oy	2		35,54	7 / 2	7	1
Vahinkopalvelu Oy	0		20,00	1 / 0	3	0

Muut osakkuusyhtiöt**

Milj. €	Varat/velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
Nimi			
Consulting AB Lennemark & Andersson	8 / 5	10	1
Euro-Center Holding A/S	5 / 3	10	1

* Kun on olemassa julkinen hintanoteeraus.

** Jätetty yhdistelemättä, koska yhdistelemisellä ei olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Sammon omistus Nordeassa

Sammon omistusosuus Nordea Bank Abp:ssä ylitti 20 prosentin rajan joulukuun 11. päivänä ja oli vuoden päättyessä 20,05 prosenttia. Tämän seurauksena Nordea on yhdistelty Sammon konsernitilinpäätökseen osakkuusyhtiönsä 31.12.2009 alkaen.

Nordea on kansainvälinen pankki, jolla on johtava asema suuryrityspalveluissa sekä vähittäispankki- ja private banking-toiminnassa. Nordealla on noin 1 400 konttoria, puhelinpalvelu kaikissa Pohjoismaissa sekä verkkopankki. Konsernilla on myös Pohjoismaiden ja Itämeren alueen laajin jakeluverkosto, johon kuuluu yli 260 konttoria Venäjällä, Puolassa, Liettuassa, Latviassa ja Virossa.

Sammon osuus (20,05 prosenttia) Nordean taseesta 31.12.2009

Milj. €

Varat yhteensä	101 763
Velat yhteensä	97 283
Oma pääoma yhteensä	4 479
Sijoituksen hankintameno Sammossa	5 168
Hankintaa vastaavat nettovarot	4 479
Osuus Nordean taseeseen sisällyneestä liikearvosta	-490
	3 989
Nettovarojen määrän ylittävä osuus hankintamenosta	1 179
Kohdistettu muihin aineettomiin hyödykkeisiin	
- asiakassuhteet*	330
- muut pitkävaikutteiset	95
Laskennallinen verovelka kohdistuksista	-112
Hankintaan liittyvä liikearvo	866
* Poistojen kokonaisvaikutus (10 vuotta)	243
Vuosipoisto	24

15 Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat koostuvat sijoituksista johdannaissopimuksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista, eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista, lainoista ja muista saamisista sekä myytävissä olevista rahoitusvaroista. Omistusyhteisösegmentti sisältää lisäksi sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin.

Johdannaissopimuksia konsernissa voidaan tehdä sekä kaupankäynti- että suojaamistarkoituksessa. Käytettäviä instrumentteja ovat valuutta-, korko- ja osakejohdannaiset. Vahinkovakuutustoiminnassa on tilikaudella sovellettu käyvän arvon suojausta. Henkivakuutustoiminnassa on käytetty sekä käyvän arvon että rahavirran suojausta.

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €

	2009	2008
Johdannaissopimukset	84	362
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	163	355
Lainat ja muut saamiset	3	1
Myytävissä olevat rahoitusvarat	9 998	8 155
Vahinkovakuutustoiminta yhteensä	10 248	8 874

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Johdannaissopimukset	66	108
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	50	41
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	-	1
Lainat ja muut saamiset	26	5
Myytavissä olevat rahoitusvarat	5 074	4 348
Henkivakuutustoiminta yhteensä	5 216	4 503

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Johdannaissopimukset	12	-
Lainat ja muut saamiset	1	1
Myytavissä olevat rahoitusvarat	172	2 890
Sijoitukset tytäryhtiöissä	2 370	2 370
Omistusyhteisö yhteensä	2 554	5 260
Segmenttien väliset eliminoinnit	-2 538	-2 498
Konserni yhteensä	15 479	16 139

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009			2008		
	Kohde- etuus nimellisarvo	Käypä arvo		Kohde- etuus nimellisarvo	Käypä arvo	
	Saamiset	Velat		Saamiset	Velat	
Johdannaissopimukset						
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	435	18	0	23	19	4
Pörssijohdannaiset						
Korkofutuurit	308	4	0	55	0	0
Korko-optiot, ostetut ja myydyt	106	0	0	-	-	-
Korkojohdannaiset yhteensä	849	22	0	78	19	4
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	3 335	62	88	4 930	342	247
Valuuttaoptiot, ostetut ja myydyt	30	0	0	47	0	1
Valuuttajohdannaiset yhteensä	3 365	62	88	4 977	343	247
Osakejohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Osake- ja osakeindeksiopiot	1	0	0	-	-	-
Vahinkovakuutuksen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	4 215	84	88	5 055	362	251
Suojaavat johdannaissopimukset						
Käypää arvoa suojaavat						
Valuuttatermiinit	217	-	0	-	-	-
Vahinkovakuutuksen johdannaissopimukset yhteensä	4 432	84	89	5 055	362	251

Muut rahoitusvarat

Milj. €

	2009	2008
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat	66	122
Muut saamistodistukset	70	211
Saamistodistukset yhteensä	136	333
Saamistodistuksista julkisesti noteerattuja 134 milj. euroa (290).		
Osakkeet ja osuudet		
Julkisesti noteeratut	25	19
Muut	0	1
Osakkeet ja osuudet yhteensä	25	20
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä	161	354
Lainat ja muut saamiset		
Jälleenvakuutustalletesaamiset	1	1
Muut	2	-
Lainat ja muut saamiset yhteensä	3	1
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat	1 566	2 038
Muut saamistodistukset	7 231	5 633
Saamistodistukset yhteensä	8 797	7 671
Saamistodistuksista julkisesti noteerattuja 8 311 milj. euroa (7 278).		
Osakkeet ja osuudet		
Julkisesti noteeratut	1 166	417
Muut	36	69
Osakkeet ja osuudet yhteensä	1 202	486
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	10 000	8 157
Vahinkovakuutustoiminnan myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 170 milj. euroa (85).		
Vahinkovakuutustoiminnan rahoitusvarat yhteensä	10 248	8 874

Henkivakuutustoiminta

Johdannaissopimukset

Milj. €	Kohde- etuus nimellisarvo	2009		Kohde- etuus nimellisarvo	2008	
		Käypä arvo Saamiset	Velat		Käypä arvo Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	766	41	-	1 062	55	0
Pörssijohdannaiset						
Korkofutuurit	340	7	-	-	-	-
Korko-optiot, ostetut ja myydyt	300	4	3	-	-	-
Yhteensä	640	10	3	-	-	-
Korkojohdannaiset yhteensä	1 406	51	3	1 062	55	0
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	724	3	18	459	17	1
OTC-valuuttaoptiot ostetut ja myydyt	128	1	1	126	2	3
Valuuttajohdannaiset yhteensä	852	4	19	585	19	4

Milj. €	Kohde- etuus nimellisarvo	2009 Käypä arvo		Kohde- etuus nimellisarvo	2008 Käypä arvo	
		Saamiset	Velat		Saamiset	Velat
Raaka-ainejohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Swap-sopimukset	14	-	0	-	-	-
Henkivakuutuksen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset yhteensä	2 272	54	22	1 647	74	4
Suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset						
Käypää arvoa suojaavat						
Valuuttatermiinit	227	-	10	226	16	0
Rahavirtoja suojaavat johdannaisopimukset						
Koronvaihtosopimukset	365	12	-	829	19	0
Henkivakuutuksen suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset yhteensä	591	12	10	1 055	35	0
Henkivakuutuksen johdannaisopimukset yhteensä	2 863	66	32	2 702	108	4

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojausta käytetään suojaamaan osa myytävissä olevien rahoitusvarojen valuuttariskistä. Suojausten tarkoituksena on poistaa sijoitusten valuuttakurssien muutoksista aiheutuva käyvän arvon vaihtelu. Suojaussuhteen ulkopuolelle on jätetty termiinisopimusten korkoelementit.

Käyvän arvon suojausiksi luokiteltujen valuuttajohdannaisten nettotappiot olivat 9 milj. euroa. Suojattavasta riskistä johtuvat nettovoitot myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon suojauksesta olivat 9 milj. euroa.

Rahavirtojen suojaus

Rahavirtasuojausta on käytetty suojaamaan vaihtuvakorkoisiin varoihin liittyviä korkomaksuja. Suojatut kassavirrat ovat korkomaksuja euromääräisistä joukkovelkakirjalainoista. Suojaussuhteen tehokkuutta arvioidaan etukäteen arvioimalla suojausinstrumenttien ja suojausten kohteiden olennaisia ehtoja. Tehokkuustestaus suoritetaan jälkikäteen käyttämällä hypoteettisen koronvaihtosopimuksen menetelmää.

Omaan pääomaan kirjattujen suojausinstrumenttien käyvän arvon muutoksesta johtuvien voittojen kokonaismäärä oli vuoden lopussa 12 (15) milj. euroa. Nämä voitot kirjataan tuloslaskelmaan, kun suojauksen kohde vaikuttaa tuloslaskelmaan. Alla oleva taulukko kuvaa kausia, joiden aikana rahavirtojen odotetaan toteutuvan ja milloin niiden odotetaan vaikuttavan voittoon tai tappioon.

	Yhteensä	Enint. 1 vuosi	1–2 vuotta	2–3 vuotta	3–5 vuotta
Suojaavista instrumenteista					
Saatavat kassavirrat (ennuste)	20	12	6	2	0
Maksettavat kassavirrat (ennuste)	-7	-2	-3	-1	0
Netto	14	10	3	1	0

Pääosan kassavirroista ennustetaan toteutuvan ensimmäisten kahden vuoden aikana.

Muut rahoitusvarat

Milj. €

2009 2008

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat**Saamistodistukset**

Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat

9

12

Valtioiden liikkeeseenlaskemat

9

10

Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat

0

1

Pankkien liikkeeseen laskemat

21

14

Muut saamistodistukset

15

15

Saamistodistukset yhteensä**46****40**

Saamistodistuksista julkisesti noteerattuja 7 milj. euroa (11).

Osakkeet ja osuudet

Julkisesti noteeratut

1

1

Muut

3

0

Osakkeet ja osuudet yhteensä**4****1****Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä****50****41****Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset****Saamistodistukset**

Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat saamistodistukset

-

1

Saamistodistukset eivät ole julkisesti noteerattuja.

Lainat ja muut saamiset

Jälleenvakuutustalletesaamiset

2

2

Lainat

24

4

Lainat ja muut saamiset yhteensä**26****5****Myytavissä olevat rahoitusvarat****Saamistodistukset**

Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat

34

105

Valtioiden liikkeeseenlaskemat

34

105

Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat

-

-

Pankkien liikkeeseen laskemat

1 736

1 853

Muut saamistodistukset

1 520

1 215

Saamistodistukset yhteensä**3 289****3 173**

Saamistodistuksista julkisesti noteerattuja 3 249 milj. euroa (3 138).

Osakkeet ja osuudet

julkisesti noteeratut

1 360

818

muut

425

357

Osakkeet ja osuudet yhteensä**1 785****1 175****Myytavissä olevat rahoitusvarat yhteensä****5 074****4 348**

Henkivakuutustoiminnan myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 183 milj. euroa (43).

Henkivakuutustoiminnan rahoitusvarat yhteensä**5 216****4 503**

Myytavissä olevat rahoitusvarat / Saamistodistukset: Myytävissä olevista rahoitusmarkkinavälineistä on joukkovelkakirjalainasijoituksia 2 500 milj. euroa (1 876) ja rahamarkkinasijoituksia 789 milj. euroa (1 297).

Myytavissä olevat rahoitusvarat / Osakkeet ja osuudet: Julkisesti noteeratuista myytävissä olevista osakkeista 554 miljoonaa (370) on pörssiosakkeita. Muihin kuin julkisesti noteerattuihin myytävissä oleviin osakkeisiin sisältyy pääomarahastosijoituksia 359 milj. euroa (318).

Omistusyhteisö

Johdannaissopimukset

Mijj. €	Kohde- etuus nimellisarvo	2009		Kohde- etuus nimellisarvo	2008	
		Käypä arvo Saamiset	Velat		Käypä arvo Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	975	7	-	-	-	-
Osakejohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Osake- ja osakeindeksiopiot	42	4	7	-	-	-
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	48	1	0	70	0	0
Omistusyhteisön johdannaissopimukset yhteensä	1 065	12	7	70	0	0

Muut rahoitusvarat

Mijj. €	2009		2008
Lainat ja muut saamiset			
Talletukset		1	1
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Saamistodistukset			
Pankkien liikkeeseenlaskemat		11	994
Muut saamistodistukset		125	190
Saamistodistukset yhteensä		135	1 184
Saamistodistuksista julkisesti noteerattuja 32 milj. euroa (1 084)			
Osakkeet ja osuudet			
Julkisesti noteeratut		0	1 670
Muut		36	35
Osakkeet ja osuudet yhteensä		36	1 705
Myytavissä olevat rahoitusvarat yhteensä		172	2 890
Omistusyhteisön myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 2 milj. euroa (3).			
Sijoitukset tytäryhtiöissä		2 370	2 370
Omistusyhteisön rahoitusvarat yhteensä		2 554	5 260
Segmenttien väliset eliminoinnit		-2 538	-2 498
Konserni yhteensä		15 479	16 139

16 Käyvät arvot

Milj. €	2009		2008	
	Käypä arvo	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo	Kirjanpito-arvo
Konsernin rahoitusvarat				
Rahoitusvarat	15 479	15 479	16 139	16 139
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	2 366	2 366	1 637	1 637
Muut varat	57	57	205	205
Käteiset varat	771	771	465	465
Yhteensä	18 674	18 674	18 446	18 446
Konsernin rahoitusvelat				
Rahoitusvelat	2 107	2 098	1 263	1 269
Muut velat	7	7	183	183
Yhteensä	2 114	2 105	1 446	1 453

Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot tase-erittäin. Käypien arvojen arviointiperiaatteet esitetään tilinpäätösperiaatteissa.

Sijoitusarvopapereiden käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja. Jos noteerattua hintaa aktiivisilta markkinoilta ei ole saatavissa, käypä arvo arvioidaan diskontattujen rahavirtojen perusteella. Diskonttokorko saadaan markkinoilta saatavalta korkokäyrältä.

Johdannaissopimusten käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optiohinnoittelumalleja.

Lainojen ja muiden vastaavien rahoitusinstrumenttien, joilla ei ole hintanoteerausta toimivilla markkinoilla, käypä arvo määritellään diskontattujen rahavirtojen perusteella käyttäen markkinoilla noteerattavia korkoja. Markkinoilta saatavaa korkokäyrää oikaistaan rahoitusinstrumenttien muiden osatekijöiden, esim. luottoriskin perusteella.

Lyhytaikaisten korottomien saamisten ja velkojen käypänä arvona käytetään kirjanpitoarvoa.

Käyvät arvot ovat ns. puhtaita arvoja, joissa ei ole mukana siirtyvien korkojen osuutta.

17 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia

Suurin osa Sampo-konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon. Näiden arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen.

Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin.

Milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Rahoitusvarat				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	0	77	-	77
Muut korkojohdannaiset	3	11	-	14
Valuuttajohdannaiset	-	67	-	67
Osakejohdannaiset	-	4	-	4
	3	158	-	161
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1	4	-	5
Saamistodistukset	63	102	16	182
Rahastot	-	23	1	24
	64	130	17	211
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	27	101	-	128
Saamistodistukset	16	349	1	366
Johdannaissopimukset	-	8	-	8
Rahastot	26	1 737	54	1 817
	70	2 194	54	2 318
Myytäviksi olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1 313	0	74	1 387
Saamistodistukset	1 522	10 437	93	12 053
Rahastot	348	788	501	1 637
	3 184	11 225	668	15 077
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	3 320	13 707	740	17 768
Rahoitusvelat				
Johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	-	3	-	3
Valuuttajohdannaiset	-	117	-	117
Osakejohdannaiset	-	7	-	7
Muut johdannaiset	-	0	-	0
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	127	-	127

18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset tilikauden aikana

Milj. €	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen erään kirjatut voitot/tappiot yht.	Ostot	Myynnit	Siirrot tasolta/ tasolle 1 ja 2	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/tappiot rahoitusvaroista 31.12.2009
Rahoitusvarat								
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	1	-	-	-	-1	-	0	-
Saamistodistukset	20	-1	-	-	-	-3	16	0
Rahastot	-	-	-	-	-	1	1	-
Yhteensä	21	-1	-	-	-1	-2	17	0
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat								
Saamistodistukset	1	0	-	-	-	-	1	0
Rahastot	55	2	-	12	-16	-	54	2
Yhteensä	56	2	-	12	-16	0	54	2
Myytäviksi olevat rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	60	-5	11	7	-5	7	75	-7
Saamistodistukset	24	0	-1	26	-7	52	93	-1
Rahastot	398	-26	-7	115	-70	90	501	-28
Yhteensä	482	-31	4	148	-83	149	669	-37
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä								
	559	-30	4	160	-100	147	740	-34
Rahoitusvelat								
	-	-	-	-	-	-	-	-

Milj. €	Realisoituneet voitot/tappiot	2009 Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	4	-32	-29
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	-1	-33	-34

19 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi

Milj. €	Kirjanpitoarvo	2009
		Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)
Rahoitusvarat		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset	16	0
Rahastot	1	0
Yhteensä	17	0
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat		
Saamistodistukset	1	0
Rahastot	54	-11
Yhteensä	54	-11
Myytävässä olevat rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet	74	-15
Saamistodistukset	93	-3
Rahastot	501	-90
Yhteensä	668	-109
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	740	-119

Korkoinstrumenttien osalta rahoitusvarojen arvoa on testattu olettamalla korkotason nousevan 1 prosenttiyksiköllä kaikissa maturiteeteissa. Muiden omai-suuslajien osalta on oletettu hintojen laskevan 20 prosenttia. Sampo-konserni ei kannan sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä sijoitusriskejä, joten niiden osalta mahdollinen muutos oletuksissa ei aiheuta tulosvaikutusta. Edellä esitettyjen vaihtoehtoisten oletusten perusteella mahdollinen korkotason muutos aiheuttaisi saamistodistusten osalta 3 milj. euron ja muiden instrumenttien mahdollinen hinnan alentuminen 105 milj. euron arvostustappion konsernin muussa laajassa tuloksessa. Jokseenkin mahdollinen tulosvaikutus olisi näin konsernin omaan pääomaan suhteutettuna 1,4 prosenttia.

20 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat	27	1
Valtioiden liikkeeseenlaskemat	27	1
Muiden julkisyhteisöjen liikkeeseenlaskemat		0
Pankkien liikkeeseenlaskemat sijoitustodistukset	125	107
Muut saamistodistukset	214	13
Yhteensä	365	121
Saamistodistuksista julkisesti noteerattuja 365 milj. euroa (121).		
Osakkeet ja osuudet		
Julkisesti noteeratut	1 922	1 477
Muut	1	0
Osakkeet ja osuudet yhteensä	1 923	1 477
Lainat ja muut saamiset		
Muut rahoitusvarat	70	38
	8	1
Henkivakuutustoiminnan sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	2 366	1 637

Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevien osakkeiden ja osuuksien alkuperäinen hankintameno on 1 737 milj. euroa (1 669) ja saamistodistusten 355 milj. eur (130).

2I Laskennalliset verosaamiset ja verovelat

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2009 aikana

Milj. €	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	63	-58	0	0	5
Käyvän arvon muutokset	1	0	0	0	1
Eläkevelvoitteet	32	-1	0	3	34
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	116	6	0	3	125
Yhteensä	212	-53	0	6	165
Laskennallisten verojen netotus					-84
Laskennalliset verosaamiset taseessa					81
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	334	6	0	20	360
Käyvän arvon muutokset	-8	-109	243	-5	121
Muut veronalaiset tilapäiset erot	109	-8	0	1	103
Yhteensä	435	-111	243	17	584
Laskennallisten verojen netotus					-84
Laskennalliset verovelat taseessa					500

Vahinkovakuutustoiminnassa on jätetty kirjaamatta laskennallista verosaamista käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja väliaikaisista eroista noin 1 milj. euroa.

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2008 aikana

Milj. €	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	0	0	63	0	63
Käyvän arvon muutokset	0	0	1	0	1
Eläkevelvoitteet	39	-1	0	-5	32
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	50	-21	0	-5	24
Yhteensä	89	-23	64	-10	120
Laskennallisten verojen netotus					36
Laskennalliset verosaamiset taseessa					156
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	359	6	1	-32	334
Käyvän arvon muutokset	161	88	-257	-1	-8
Muut veronalaiset tilapäiset erot	11	9	0	-3	17
Yhteensä	531	103	-255	-36	342
Laskennallisten verojen netotus					36
Laskennalliset verovelat taseessa					379

22 Verot

Milj. €	2009	2008
Tulos ennen veroja	825	870
Verot laskettuna emoyhtiön verokannalla	-214	-226
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	1	-5
Verovapaat tulot	29	140
Vähennyskelvottomat kulut	-4	-8
Konserniyhdistelyt ja eliminoinnit	0	-118
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-1	-3
Verokannan muutokset	0	6
Verot aikaisemmilta tilikausilta	5	19
Konsernin verot yhteensä	-184	-195

23 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät

Milj. €	2009	2008
Muut laajan tuloksen erät:		
Muuntoerot	123	-248
Myytävikissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden voitot/tappiot	2 918	-3 116
Luokittelun muutoksista johtuvat oikaisut	71	87
Rahavirtasuojaukset		
Tilikauden voitot/tappiot	-3	15
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	-326	333
Muut laajan tuloksen erät yhteensä	2 782	-2 928

24 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

	2009			2008		
	Ennen veroja	Verovai-kutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovai-kutus	Verojen jälkeen
Muuntoerot	123	-	123	-248	-	-248
Myytävikissä olevat rahoitusvarat	2 989	-327	2 662	-3 029	337	-2 692
Rahavirtasuojaukset	-3	1	-2	15	-4	11
Muut laajan tuloksen erät yhteensä	3 108	-326	2 782	-3 262	333	-2 928

25 Muut varat

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Korot	147	139
Saamiset ensivakuutustoiminnasta	830	767
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	47	44
Kauppahintasaamiset	3	17
Vakuutusten aktivoidut hankintamenot ¹	122	99
Potilasvakuutuksiin liittyvät varat	59	60
Muut	56	49
Vahinkovakuutustoiminnan muut varat yhteensä	1 265	1 176

Muista varoista pitkäaikaisten osuus on 50 milj. euroa (50).

Erä Muut koostuu mm. vuokratalletuksista, palkka- ja matkaennakoista sekä haltuun otetuista vahinkotavaroista.

¹Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos tilikaudella

Milj. €	2009	2008
1.1.	99	103
Nettomuutos tilikauden aikana	13	10
Valuuttakurssierot	10	-14
31.12.	122	99

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Korot	61	53
Saamiset vakuutuksenottajilta	6	4
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	1	1
Kauppahintasaamiset	38	187
Muut	27	25
Henkivakuutustoiminnan muut varat yhteensä	133	270

Erä Muut koostuu mm. etukäteen maksetuista eläkkeistä ja saamisista yhteistoimintayhtiöiltä.

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Korot	53	12
Muut	23	42
Omistusyhteisön muut varat yhteensä	76	54

Erä Muut sisältää mm. omaisuudenhoidon palveluveloitussaaamiset.

Segmenttien väliset eliminoinnit	-36	-27
Konserni yhteensä	1 439	1 473

26 Käteiset varat

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Kassa	153	149
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	138	110
Vahinkovakuutustoiminta yhteensä	292	259

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Kassa	57	16
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	11	155
Henkivakuutustoiminta yhteensä	68	171

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Kassa	22	11
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	390	24
Omistusyhteisö yhteensä	412	35
Konserni yhteensä	771	465

27 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutussopimusvelkojen muutos

Mijj. €	2009			2008		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
1.1.	1 521	54	1 467	1 691	55	1 636
Hankitut vakuutusomistukset	-	-	-	13	2	11
Siirto muihin velkoihin	-	-	-	-9	-	-9
Valuuttakurssierot	119	0	119	-184	-2	-183
Vastuuvelan muutos	28	-5	33	10	-2	12
31.12.	1 668	49	1 619	1 521	54	1 467

Mijj. €	2009			2008		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
1.1.	6 367	377	5 990	6 835	429	6 406
Diskonttauksen purkaminen	-	-	-	53	-	53
Hankitut vakuutusomistukset	-	-	-	4	2	6
Myydyt vakuutusomistukset	-14	-	-14	-13	-1	-
Valuuttakurssierot	386	33	353	-625	-48	-577
Vastuuvelan muutos	176	18	158	113	-5	117
31.12.	6 915	428	6 486	6 367	377	5 990

Vakuutussopimusvelkojen jakautuminen

Mijj. €	2009	2008
Vakuutusmaksuvastuu	1 668	1 521
Korvausvastuu	6 915	6 367
Tunnetut vahingot	1 854	1 756
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	3 284	2 944
Korvausten hoitokulut	241	212
Eläemuotoiset korvaukset	1 535	1 455
Vahinkovakuutustoiminnan velat vakuutussopimuksista yhteensä	8 583	7 889
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vakuutusmaksuvastuu	49	54
Korvausvastuu	428	377
Tunnetut vahingot	268	221
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	160	156
Yhteensä	477	431

Koska vahinkovakuutustoiminta on alttiina useiden valuuttakurssien vaihtelulle, voi taseen lukujen vertailu eri vuosien välillä olla harhaanjohtavaa. Valuuttakurssivaihtelujen vaikutus omalla vastuulla oleviin vakuutusvelkoihin vuosien 2008 ja 2009 välillä oli vähäistä Norjan kruunun ja euron heikentymisen kokonaisvaikutuksesta johtuen. Vertailuvuonna valuuttakurssivaihtelut vakuutusvelkoihin 343 milj. euroa nettolisäystä.

Henkivakuutustoiminta

Muiden kuin sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos

Milj. €	Vakuutus- sopimukset	Sijoitus- sopimukset	Yhteensä
1.1.2009	4 423	63	4 487
Maksut	238	20	258
Korvaukset	-385	-27	-411
Kuormitustulo	-39	0	-39
Laskuperustekorko	157	2	159
Asiakashyvitykset	18	0	18
Muut	-38	-1	-40
31.12.2009	4 374	57	4 431
Jälleenvakuuttajien osuus	-4	0	-4
Velka 31.12.2009, netto	4 370	57	4 427
1.1.2008	4 515	105	4 621
Maksut	248	0	248
Korvaukset	-421	-38	-460
Kuormitustulo	-39	0	-39
Laskuperustekorko	158	3	161
Asiakashyvitykset	25	0	26
Muut	-64	-7	-71
31.12.2008	4 423	63	4 487
Jälleenvakuuttajien osuus	-4	0	-4
Velka 31.12.2008, netto	4 419	63	4 482

Sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos

Milj. €	Vakuutus- sopimukset	Sijoitus- sopimukset	Yhteensä
1.1.2009	1 538	99	1 637
Maksut	273	279	551
Korvaukset	-126	-27	-153
Kuormitustulo	-25	-2	-26
Muut	302	49	351
31.12.2009	1 961	398	2 359
1.1.2008	2 008	63	2 071
Maksut	240	47	287
Korvaukset	-181	-12	-193
Kuormitustulo	-26	0	-26
Muut	-504	1	-503
31.12.2008	1 538	99	1 637

Vuoden alun ja lopun velka sisältää tulevien lisäetujen vastuun sekä yksilöllisten vakuutusten korkotäydennyksen vaikutuksen. Laskelma perustuu eriin ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Tarkempi erittely veloista löytyy konsernin Riskienhallinta-osiosta.

Milj. €	2009	2008
Vakuutusopimukset		
Velka sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon		
Vakuutusmaksuvastuu	2 513	2 629
Korvausvastuu	1 844	1 777
Velka muista vakuutusopimuksista		
Vakuutusmaksuvastuu	13	13
Korvausvastuu	0	0
Yhteensä	4 371	4 419
Jälleenvakuutusopimukset		
Vakuutusmaksuvastuu	1	2
Korvausvastuu	2	2
Yhteensä	3	4
Vakuutusopimukset yhteensä		
Vakuutusmaksuvastuu	2 528	2 644
Korvausvastuu	1 846	1 779
Yhteensä	4 374	4 423
Sijoitusopimukset		
Velka sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon		
Vakuutusmaksuvastuu	57	63
Velka vakuutus- ja sijoitusopimuksista yhteensä		
Vakuutusmaksuvastuu	2 585	2 707
Korvausvastuu	1 846	1 779
Henkivakuustoiinnin velka vakuutus- ja sijoitusopimuksista yhteensä	4 431	4 487
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vakuutusmaksuvastuu	0	0
Korvausvastuu	-4	-4
Yhteensä	-4	-4
Sijoitusopimuksissa ei ole korvausvastuuta. Vastuuvelan riittävyyslaskelmasta ei aiheudu lisävaateita. Sijoitusopimukseen, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon tai joihin sisältyy oikeus vaihtaa sopimukseen, johon sisältyy yllä mainittu piirre, on sovellettu IFRS 4 <i>Vakuutusopimukset</i> -standardin sallimaa helpotusta. Tällaiset sijoitusopimukset on arvostettu vakuutusopimusten tavoin.		
Konserni yhteensä	13 014	12 375

28 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitus sopimuksista

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset	1 961	1 538
Sijoitussidonnaiset sijoitus sopimukset	398	99
Yhteensä	2 359	1 637

29 Rahoitusvelat

Segmenttien rahoitusvelat pitävät sisällään velat johdannaissopimuksista, liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Johdannaissopimukset (liite 15)	89	251
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat		
Euromääräiset lainat		
Pääomalaina, 2001	216	215
Pääomalaina, 2002	70	70
Pääomalaina, 2005	149	149
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä	435	435
Vahinkovakuutustoiminnan rahoitusvelat yhteensä	524	686

If Skadeförsäkring Ab (publ) laski liikkeelle maaliskuussa 2001 nimellisarvoltaan 200 miljoonan euron pääomalainan. Laina on kiinteäkorkoinen ensimmäiset 10 vuotta ja muuttuu sen jälkeen vaihtuvakorkoiseksi. Laina erääntyy maksettavaksi viimeistään maaliskuussa 2021. Laina on listattu Luxemburgin pörssissä.

If Vahinkovakuutusyhtiö Oy laski marraskuussa 2002 liikkeelle 65 miljoonan euron nimellisarvoisen pääomalainan jonka merkitsivät kokonaisuudessaan konsernin sen hetkiset omistajat. Laina on 20 vuoden mittainen, ensimmäiset 10 vuotta kiinteäkorkoinen ja viimeiset 10 vuotta vaihtuvakorkoinen. Lainalla ei ole listausta.

If Skadeförsäkring Ab (publ) laski kesäkuussa 2005 liikkeelle nimellisarvoltaan 150 miljoonan euron pääomalainan. Laina on eräpäivätön ja sille maksetaan ensimmäiseltä 10 vuodelta kiinteää korkoa. Laina on listattu Luxemburgin pörssissä.

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Johdannaissopimukset (liite 15)	32	4
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat	100	100
Henkivakuutustoiminnan rahoitusvelat yhteensä	132	104

Mandatum Life laski vuonna 2002 liikkeelle pääomalainamuotoisen nimellisarvoltaan 100 milj. euron lainan. Laina on vaihtuvakorkoinen ja eräpäivätön. Korkoa voidaan maksaa vain jakokelpoisista omista varoista. Laina voidaan maksaa takaisin ainoastaan Vakuutusvalvontaviraston luvalla ja aikaisintaan vuonna 2012 tai kunakin seuraavana vuonna koronmaksupäivänä. Pääomalaina on kokonaisuudessaan Sampo Oyj:n salkussa.

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Johdannaissopimukset (liite 15)	7	0
Liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Yritystodistukset	466	-
Joukkovelkakirjalainat	962	-
Yhteensä	1 429	-
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Debentuurit	37	597
Muut rahoitusvelat		
Eläkelainat	130	-
Muut lainat	6	6
Yhteensä	136	6
Omistusyhteisön rahoitusvelat yhteensä	1 609	604
Vuonna 2009 Sampo Oyj aktivoi yritystodistusohjelmansa ja laski liikkeelle velkakirjoja sen puitteissa. Yhtiö teki myös vaihtotarjouksen 600 milj. euron debentuurilainastaan. Tämän jälkeen taseeseen jäi edelleen 37 milj. euroa debentuurivelkaa. Sampo Oyj laski liikkeelle myös 3 vuoden pituisen 750 milj. euron joukkovelkakirjalainan. Lisäksi Sampo Oyj nosti maturiteetiltaan 5-vuotisen eläkelainan pääomaltaan 130 milj. euroa.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	-166	-125
Konserni yhteensä	2 098	1 269

30 Varaukset

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009
Varaukset 1.1.2009	26
Valuuttakurssierot	3
Varausten lisäykset	19
Varauksista tilikaudella käytetty määrä	-12
Käyttämättömien varausten peruutukset	-2
Varaukset 31.12.2009	35
Varaukset enintään 1 vuosi	18
Varaukset yli 1 vuosi	17
Yhteensä	35

Tehokkaiden hallinto- ja korvauskäsittelyprosessien kehitys ja muutokset jakelukanavien rakenteessa aiheuttavat kaikkia liiketoiminta-alueita koskevia organisaatiomuutoksia. Varaus koostuu pääasiassa varoista, jotka on tarkoitettu tulevien kustannusten kattamiseen tällaisista joko jo toteutetuista tai suunnitteilla olevista organisaatiomuutoksista.

31 Eläkeveloitteet

Eläke-etuudet

Sammolla on etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuus pohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuvulkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Vahinkovakuutustoiminnan eläkeveloitteet 31.12.

Milj. €	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Eläkeveloitteen laskennallinen nykyarvo	424	390	406	405	359	302
Eläkesijoitusten käypä arvo	272	220	255	228	203	178
Nettomääräiset veloitteet	152	170	152	177	156	124
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-67	-94	-54	-90	-75	-39
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkeveloite	85	76	98	87	81	85
Työnantajamaksuja koskevat varaukset	19	17	20	22	19	14
Eläkeveloitteet 31.12.	104	92	118	109	100	99

Etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden laskenta noudattaa IAS 19 *Eläkeveloitteet* standardia tilikauden 2005 alusta lähtien.

Eläkeveloitteet sekä tilikaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssäoloaikana. Eläkeveloitteen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskontataan nykyarvoon markkinakorkoon perustuvalla korkokannalla, jossa on huomioitu eläkeveloitteiden duraatio. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarat tai -velat. Kirjattu nettomääräinen eläkeveloite taseessa muodostuu etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä If-konsernin työntekijöille Ruotsissa ja Norjassa. Muissa maissa eläke-etuudet on luokiteltu maksupohjaisiksi.

Laskettaessa etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden veloitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi 31.12.2009	Ruotsi 31.12.2008	Norja 31.12.2009	Norja 31.12.2008
Diskonnttauskorko	4,00 %	4,00 %	4,50 %	4,00 %
Oletettu tuotto	4,50 %	4,00 %	5,00 %	5,25 %
Palkkakehitys	3,25 %	3,25 %	4,00 %	4,00 %
Hintainflaatio	2,00 %	2,00 %	2,50 %	2,50 %

Oletettu tuotto järjestelyyn kuuluville varoille on laskettu seuraavan sijoitusomaisuusjakauman mukaan:

Rahamarkkinavälineet	43 %	37 %	66 %	69 %
Osakkeet	42 %	47 %	9 %	5 %
Kiinteistöt	10 %	11 %	17 %	17 %
Muut	5 %	5 %	8 %	9 %

Erittely eläkeveloitteen jakautumisesta

Milj. €	2009			2008		
	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä
Eläkeveloitteen laskennallinen nykyarvo	367	56	424	337	53	390
Eläkesijoitusten käypä arvo	272		272	220	-	220
Nettomääräiset veloitteet	95	56	152	117	53	170
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-64	-2	-67	-86	-8	-94
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	31	54	85	31	45	76

Tuloslaskelmaan kirjattu määrä

Milj. €	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	15	14	16	18	19	13
Veloitteen korko	17	18	17	16	19	16
Järjestelyihin kuuluvien varojen odotettavissa oleva tuotto	-13	-15	-12	-12	-10	-9
Tilikauden vakuutusmatemaattiset voitot (-) tai tappiot (+)	5	1	3	2	1	-
Järjestelyn supistamisesta tai veloitteen täyttämistä johtuvat tappiot (+) tai voitot (-)	1	2	3	4	2	7
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kulut/tuotot			-	4	-3	-
Eläkekulut	26	21	27	33	27	26

Erittely taseeseen kirjatun veloitteen muutoksesta

Milj. €	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Eläkeveloitteet:						
Tilikauden alussa	390	406	405	359	302	237
Tilikauden aikana ansaitut	14	14	16	18	19	13
Korkokulut	17	18	17	16	18	16
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-42	41	-25	18	22	35
Järjestelyn supistamisesta tai veloitteen täyttämistä johtuvat tappiot tai voitot	1	1	2	4	1	7
Veloitteet, joista vapaututtu maksamalla		-	-2	-	-	-
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kulut/tuotot		-	-	4	-3	-
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	32	-79	5	-6	5	3
Maksetut eläkkeet	11	-12	-11	-8	-6	-9
Etuus pohjaiset eläkeveloitteet 31.12.	424	390	406	405	359	302
Eläkesijoitukset:						
Tilikauden alussa	220	255	228	203	178	155
Oletettu tuotto	13	13	12	12	10	9
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-7	-17	5	-1	-6	-7
Maksut	23	21	17	25	22	28
Käytetty velvoiteista vapautumiseen	-	-	-2	-	-	-
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	32	-44	4	-3	3	2
Maksetut eläkkeet	-9	-8	-9	-7	-4	-9
Eläkesijoitukset 31.12.	272	220	255	228	203	178

Muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiökoh-
taisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2009 maksettavista tulospalkkioista sosi-
aalikuluineen on 34 milj. euroa.

32 Muut velat

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Velat ensivakuutustoiminnasta	104	94
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	47	38
Kauppahintavelat	1	0
Potilasvakuutuksiin liittyvät velat	57	58
Verovelat	240	10
Siirtovelat	158	133
Muut	113	110
vahinkovakuutustoiminnan muut velat yhteensä	719	444

Muista veloista pitkäaikaisten osuus on 48 milj. euroa (52).

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätysvelat sekä velat tapaturmavakuutuksen ja eläke-etuksien perusteella maksettavista sosiaalikulusta, vakuutusmaksuverot sekä muut siirtovelat.

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Korot	18	23
Velat ensivakuutustoiminnasta	2	5
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	5	5
Kauppahintavelat	6	183
Muut	103	26
Henkivakuutustoiminnan muut velat yhteensä	134	242

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat, ostovelat sekä velat yhteistoimintayhtiölle.

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Korot	47	19
Verovelat	-	7
Muut	48	54
Omistusyhteisön muut velat yhteensä	95	80
Erä Muut sisältää mm. konsernin sisäisiä palveluveloituksia sekä lunastamattomat osingot.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	-36	-27
Konserni yhteensä	912	739

33 Ehdolliset velat ja sitoumukset

Vahinkovakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Takaukset	19	39
Muut peruuttamattomat sitoumukset	69	75
Yhteensä	88	114

Vakuudeksi annettu omaisuus ja vakuudelliset velat ja sitoumukset

Milj. €	2009		2008	
	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset
Käteiset varat	9	7	9	8
Sijoitukset				
Sijoitusarvopaperit	124	101	127	108

Milj. €	2009	2008
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	32	32
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	82	89
yli viiden vuoden kuluttua	106	90
Yhteensä	220	212
Kaudella kuluksi kirjatut ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat		
vähimmäisvuokrat	-34	-39
muuttuvat vuokrat	0	0
Vuokratulut yhteensä	-34	-39

If Skadeförsäkring Ab:llä ja If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:llä on keskinäisesti velvoittava vakuutus Pohjoismaisessa Ydinvakuutuspoolissa, norjalaisessa Naturskadepoolenissa sekä hollantilaisessa Terroripoolissa.

Kun Skandia-konsernin vahinkovakuutusliike siirrettiin If-konserniin 1.3.1999, If Skadeförsäkring Holding Ab ja If Skadeförsäkring Ab asettivat Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) hyväksi takuun. Kyseiset If-konsernin yhtiöt takasivat yhteisvastuullisesti, että Skandia-ryhmän yhtiöille korvataan kaikki sellaiset vaatimukset ja sitoumukset, jotka perustuvat Skandia-konsernista If-konserniin siirrettyyn vahinkovakuutustoimintaan liittyviin takuisiin ja muihin vastaaviin sitoumuksiin.

Tiettyjen Sammon kanssa yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien osalta If Skadeförsäkring Holding Ab on sitoutunut korvaamaan Sammolle mahdolliset kustannukset, joita järjestelmien omistaja voi Sammolta vaatia.

If Skadeförsäkring Holding Ab ja If Skadeförsäkring Ab ovat kumpikin solmineet Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Tryg-Baltica Forsikring AS:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan Skandialle ja Tryg-Balticalle korvataan kaikki sellaiset vaatimukset, jotka liittyvät Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Vesta Forsikring AS:n Skandia Marine Insurance Companylle (UK), nyk. Marlon Insurance Company Ltd, antamiin takuisiin, ja joiden edunsaajana on Institute of London Underwriters. Marlon Insurance Company Ltd myytiin vuonna 2007, jolloin ostaja antoi Ifin hyväksi takuun koko määrästä, minkä If mahdollisesti joutuu korvaamaan em. sopimusten perusteella.

If Skadeförsäkring Holding Ab on asettanut TietoEnatorin hyväksi takuun If-konserniin kuuluvan If It Services A/S:n TietoEnatorin kanssa tekemien tietotekniikkasopimusten sitoumusten osalta. Takuun perusteella TietoEnator saa korvauksen, jos If IT Services A/S asetetaan konkurssiin, sen maksut lykkääntyvät yleisesti, se hakee velkojen anteeksiantoa tai jos yhtiö muulla perusteella todetaan maksukyvyttömäksi.

If Skadeförsäkring Holding Ab on asettanut Svenska Handelsbanken Ab:n (publ) hyväksi takuun, joka kattaa If Skadeförsäkring Ab:n sitoumukset, jotka johtuvat lyhytaikaisista lainoista (enintään 49 milj. euroa) tai johdannaiskaupoista sekä If Skadeförsäkring Ab:n, If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n ja Capital Assurance Companyn vakuutustoimintaan liittyvät remburssisitoumukset. Capital Assurance Company Inc myytiin tilikauden 2008 aikana, jolloin ostaja antoi Ifin hyväksi takuun koko määrästä, minkä If mahdollisesti joutuu korvaamaan myydyin yhtiön stand-by remburseisiin liittyvien velvoitteiden johdosta.

If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:llä on voimassa olevia sitoumuksia yksityisille pääomarahastoille 43 milj. euroa, mikä vastaa enimmäissummaa, minkä yhtiö on sitoutunut rahastoihin investoimaan. Pääomakutsut näihin rahastoihin tapahtuvat useamman vuoden aikana, sitä mukaan kun rahastot suorittavat investointeja.

If Skadeförsäkring AB on osakkeenomistajien sopimuksen perusteella sitoutunut 30.6.2014 asti tarjoamaan Hemfosa Fastigheter AB:lle pääomalinana (osakkeenomistajien laina) maksimissaan 28 milj. euroa.

Henkivakuutustoiminta

Milj. €	2009	2008
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Rahastositoumukset	357	308
Muut sitoumukset		
IT-hankinnat	0	3
Lainaksi annetut arvopaperit		
Kotimaiset osakkeet		
Osakkeiden lukumäärä (kpl)	837 000	-
Jäljellä oleva hankintameno	10	-
Käypä arvo	11	-

Lainat ovat milloin tahansa keskeytettävissä ja niistä on saatu turvaava vakuus.

Milj. €	2009	2008
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	2	2
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	7	7
yli viiden vuoden kuluttua	1	3
Yhteensä	10	11
Ei-purettavissa olevista edelleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevien saatavien vuokrien kokonaismäärä	0	0
Kaudella kuluksi kirjatut vuokrat ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat eriteltynä		
vähimmäisvuokrat	-2	-2
edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat	0	0
Vuokrakulut yhteensä	-2	-2

Omistusyhteisö

Milj. €	2009	2008
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Merkintäsitoumukset	3	4

Vakuudeksi annettu omaisuus ja vakuudelliset velat ja sitoumukset

Milj. €	2009		2008	
	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset	Annettu vakuus	Velat/sitoumukset
Vakuudeksi annettu omaisuus				
Sijoitukset				
Kiinnitetty panttivelkakirjat	15	6	15	6

Milj. €	2009	2008
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	1	3
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	3	4
yli viiden vuoden kuluttua	2	3
Yhteensä	7	9

Konsernilla oli vuoden 2009 lopussa vuokralle otettuja tiloja yhteensä 198 727 m² (180 872). Vuokrasopimukset on tehty pääosin 3–10 vuodeksi.

34 Oma pääoma

Osakepääoma

Yhtiön osakepääomassa 98 milj. euroa tai osakkeiden lukumäärässä 561 372 390 kpl ei tapahtunut muutoksia tilikauden aikana. Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli omia osakkeita 90 000 kpl.

Ylikurssirahasto

Rahasto sisälsi oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitty osakepääomaan. Ylikurssirahastosta siirrettiin tilikauden aikana 1 161 milj. euroa sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Vararahasto

Vararahasto sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen tai yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyt osuudet. Vararahastosta siirrettiin tilikauden aikana 366 milj. euroa sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitty osakepääomaan. Rahastoon siirrettiin tilikaudella 1 161 milj. euroa ylikurssirahastosta sekä 366 milj. euroa vararahastosta.

Muut oman pääoman erät

Muut oman pääoman erät sisältävät myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokset, rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä muuntoerot.

Muutokset oman pääoman rahastoissa ja kertyneissä voittovaroissa on esitetty konsernin oman pääoman muutoslaskelmassa sivulla 84.

Osakkeet ja äänioikeus

Sampo Oyj:n osakkeiden lukumäärä 31.12.2009 oli 561 372 390, joista 560 172 390 oli A-sarjan osakkeita ja 1 200 000 B-sarjan osakkeita. Kullakin A-osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni ja B-osakkeella viisi ääntä. Kaikki B-sarjan osakkeet ovat Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan omistuksessa. B-sarjan osake voidaan muuttaa A-sarjan osakkeeksi B-sarjan osakkeen omistajan vaatimuksesta. Sammon A-sarjan osakkeet noteerataan Helsingin Pörssissä.

Varsinainen yhtiökokous myönsi hallitukselle omien osakkeiden hankkimisvaltuudet, jotka ovat voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti, kuitenkin enintään 18 kk yhtiökokouksen päätöksestä. A-sarjan osakkeita voidaan hankkia enintään 50 000 000 kappaletta yhdessä tai useammassa erässä. Osakkeita voidaan hankkia muutenkin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa enintään hankintahetkellä Sammon osakkeesta julkisessa kaupankäynnissä maksettavaan korkeimpaan hintaan.

Lisäksi Sammon hallitus päätti 11.12.2009 hankkia omia osakkeita enintään 5 000 000 kpl (n. 0,9 % kaikista osakkeista). Osakkeiden hankinta alentaa yhtiön jakokelpoista omaa pääomaa.

Vuoden 2009 kuluessa Sampo Oyj hankki yhteensä 90 000 omaa A-osaketta, joka vastaa 0,02 prosenttia yhtiön osakkeiden kokonaismäärästä ja niihin liittyvistä äänioikeuksista. Osakkeet hankittiin keskihinnalla 16,53 euroa osakkeelta ja niistä maksettiin yhteensä 1,5 miljoonaa euroa.

Tilikauden päättyessä emoyhtiön hallussa oli omia osakkeita 90 000 kpl. Muut konserniyhtiöt eivät omistaneet emoyhtiön osakkeita.

35 Lähipiiritiedot

Johtoon kuuluvat avainhenkilöt

Sampo-konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat Sampo Oyj:n hallituksen jäsenet ja Sampo-konsernin johtoryhmä.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille maksettu kompensatio

Miij. €	2009	2008
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	8	6
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	3	1
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	2	4
Yhteensä	14	11

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät tilikaudelle kirjatut palkat ja tulospalkkiot sosiaaliturvamaksuineen.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät TyEL-perusvakuutuksen perusteella tilikaudelle kirjatut maksut sekä vapaaehtoiset lisäeläkemaksut.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella tilikaudelle kirjatut palkkiot (kts. liite 36)

Lähipiirilainat

Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ei ole lainoja konserniyhtiöltä.

Avoimet saldot/osakkuusyhtiö Nordea

Miij. €	2009	2008
Varat	1 718	-
Velat	35	-

Konsernin saamiset Nordealta koostuvat pääosin pitkistä joukkovelkakirjasijoituksista sekä talletuksista. Lisäksi konsernilla on useita voimassaolevia johdannaisopimuksia liittyen konsernin sijoitusten ja velkojen riskienhallintaan.

36 Kannustinjärjestelmät

Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2006 II - 2009 I

Sampo Oyj:n hallitus on päättänyt pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä 2006 II - 2009 I Sammon johdolle ja asiantuntijoille. Sammon hallitus on valtuuttanut nimitysvaliokunnan tai konsernijohtajan päättämään kannustinjärjestelmään kuuluvista henkilöistä ja heille tulevien suorituspalkkion määrätymisperusteena olevien bonusyksiköiden määrästä. Ohjelmissa konsernin johtoryhmän jäsenen osalta päätöksen jaettavien bonusyksiköiden määrästä tekee konsernin hallitus. Ohjelmien piiriin kuului vuoden 2009 lopussa runsaat 100 henkilöä.

Suorituspalkkion määrä riippuu Sammon A-osakkeen kurssikehityksestä ja vakuutusliikkeen tuotosta (IM). Yhden laskennallisen bonusyksikön arvo on Sammon A-osakkeen vaihdolla painotettu keskikurssi ohjelmien ehdoissa määrättyä ajankohtana vähennettynä lähtökursilla, jota oikaistaan kannustimen maksupäivään mennessä maksetulla osakekohtaisella osingolla. Ohjelmien lähtökurssit ennen osinkoja ovat 16,49–20,17 euroa. Laskennallisen bonusyksikön arvo on maksimissaan 28–30 euroa vähennettynä osinko-oikaistulla lähtökursilla. Ohjelmien vakuutusliikkeen tuotto -kriteerillä on kolme tasoa. Suorituspalkkio maksetaan kokonaisuudessaan, mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 4 prosenttia tai yli. Mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 2–3,99 prosenttia, palkkiosta maksetaan 50 prosenttia. Mikäli tunnusluku jää tämän alle, suorituspalkkiota ei makseta.

Kussakin ohjelmassa on kolme suorituskautta ja palkkiot maksetaan käteisenä kolmessa erässä. Ohjelmissa 2008 I, 2008 II ja 2009 I suorituspalkkion saajan tulee ostaa Sammon A-osakkeita sisäpiirisäännökset huomioiden ensimmäisenä mahdollisena ajankohtana 30 prosentilla saamansa suoritepalkkion määrästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen ja pitää osakkeita omistuksessaan ohjelmissa 2008 ja 2008 II yhden vuoden ajan ja 2009 I -ohjelmassa 2 vuoden ajan. Suorituspalkkiot saatetaan maksaa ennaikaisesti liittyen mahdollisiin konsernirakenteen muutoksiin tai työsuhteen päättämiseen erikseen määritellyistä syistä. Ohjelmien käypä arvo arvioidaan käyttäen Black-Scholes -hinnoittelumallia.

	2006 II	2008 I	2008 II	2009 I
Ehdot hyväksytyt*	21.12.2006	16.1.2008	7.5.2008	27.8.2009
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2007	180	-	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2008	112	3 961	95	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2009	47	2 723	63	4 392
Kausi päättyy I 30 %	Q3-2008	Q1-2009	Q3-2009	Q2-2011
Kausi päättyy II 35 %	Q1-2009	Q3-2009	Q1-2010	Q2-2012
Kausi päättyy III 35 %	Q3-2009	Q2-2010	Q4-2010	Q2-2013
Maksuajankohta I 30 %	12-2008	6-2009	12-2009	9-2011
Maksuajankohta II 35 %	6-2009	1-2010	6-2010	9-2012
Maksuajankohta III 35 %	1-2010	9-2010	3-2011	9-2013
Sampo A -kurssi ehtojen hyväksymispäivänä eur*	20,25	18,23	18,02	16,74
Lähtökurssi eur**	20,17	17,26	18,44	16,49
Lähtökurssi oikaistuna osingolla eur 31.12.2009	16,97	15,26	17,64	16,49
Sampo A -päättökurssi 31.12.2009		17,02		
Perusarvo yhteensä (milj. euroa)	0	5	0	1
Velka yhteensä	6			
Raportointikauden kulu yhteensä ml. sivukulut (milj. euroa)	5			

* Kannustimien myöntämispäivät vaihtelevat

** 10 päivän vaihdolla painotettu keskikurssi hyväksymispäivästä

Sampo 2006 osakekannustinjärjestelmä

Sampo Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti 5.4.2006 Sampo 2006 osakekannustinjärjestelmästä. Ohjelma koskee Sampo Oyj:n tai sen tytäryhtiöiden johtohenkilöitä sekä Sammon konsernijohtajaa. 11.5.2006 Sampo Oyj:n hallitus kohdensi 1 300 000 osaketta ohjelman 1 500 000 osakkeen maksimimäärästä.

Maksettavaksi tulevan palkkion määrä perustuu puoliksi Sammon A -osakkeen kurssikehitykseen ja puoliksi vakuutusliikkeen tuoton (IM) kehitykseen. Ohjelmassa on kolme performanssikautta ja ne kattavat vuodet 2006–2010. Kukin maksuerä vastaa maksimissaan yhtä kolmasosaa osakkeiden kokonaisuudesta. Ohjelman ehdot sisältävät palkkion määrään liittyvän rajoitteen, minkä mukaan palkkion määrää vähennetään, mikäli Sammon osakekurssi nousee yksittäisellä performanssikaudella yli 160 prosenttia. Palkkiona suoritettaviin osakkeisiin liittyy osittainen kahden vuoden luovutusrajoitus. Sammon hallitus voi päättää myös palkkion suorittamisesta osittain tai kokonaan käteisenä osakkeiden sijaan.

Järjestelmän mukainen palkkio suoritetaan kolmessa erässä. Toinen erä, 2 085 000 euroa, suoritettiin kannustinjärjestelmän ehtojen mukaisesti joulukuussa 2009. Palkkio suoritettiin rahana siten, että palkkion saajalla oli velvoite ostaa Helsingin pörssistä Sammon A-sarjan osakkeita vähintään 50 prosentilla palkkiosta verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Vuoden 2009 aikana järjestelmästä poistui yksi henkilö.

Performanssikaudet

	Kausi I	Kausi II	Kausi III
Osakekurssi	5 2006– Q3 2008	Q4 2006– Q3 2009	Q4 2007– Q3 2010
Vakuutusliikkeen tuotto	1 2006– 9/2008	1 2007– 9/2009	1 2008– 9/2010

Performanssiehdot kausille

	Osinkokorjattu osakekurssin nousu	Vakuutusliikkeen tuotto
Vähimmäispalkkion edellytys	26 %	5 %
Enimmäispalkkion edellytys	64 %	10,5 %
Maksu vähimmäisedellytyksen täytyessä kokonaisuudesta	20 %	40 %

Maksu vähimmäis- ja enimmäismäärän välillä kasvaa lineaarisesti.

Kannustinohjelman käypä arvo myöntämispäivänä on arvioitu käyttäen Black-Scholes- hinnoittelumallia. Markkinaperusteisen kannustinosan (osakekurssi) käyvässä arvossa on huomioitu hinnoittelumallilla arvioitu toteuma palkkiona maksettavien osakkeiden määrästä. Ei-markkinaperusteisia ehtoja (IM ja ROE) ei huomioitu niihin perustuvan kannustinosan käyvässä arvossa, vaan nämä ehdot otetaan huomioon arvioitaessa osakkeiden määrää, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisjakson kuluessa. Tältä osin konserni päivittää oletuksen ei-markkinaehtoisten ehtojen toteumasta jokaisena väli- ja tilinpäätöspäivänä. Hinnoittelumallissa käytetty volatilitteetti, 38,0 prosenttia, oli kahden ja puolen vuoden viikkohavainnoista laskettu historiallinen volatilitteetti. Muut mallissa käytetyt tekijät olivat riskitön korko 0,40–2,80 prosenttia sekä 5 prosentin osinkotuotto.

Keskimääräinen käypä arvo myönnetylle osakkeelle myöntämispäivänä
palkkiolle joka perustuu osakekurssiin, €

4,18

palkkiolle joka perustuu IM- ja ROE-ehtoihin, €

14,76

Kannustinjärjestelmästä ei aiheutunut kuluja raportointikauden 2009 aikana.

37 Tilintarkastajien palkkiot

Milj. €	2009	2008
Tilintarkastuspalkkiot	2	2
Muut palkkiot	0	0
Yhteensä	2	2

38 Oikeudenkäynnit

Konsernin yritykset ovat osapuolina oikeudenkäynneissä, joissa käsittely on kesken 31.12.2009. Oikeudenkäynnit koskevat tavanomaisia liiketoimia. Yritykset eivät ole tehneet oikeudenkäynteihin liittyviä varauksia, sillä asiantuntija-arvioiden mukaan ei ole todennäköistä että yrityksille olisi oikeudenkäyntien tuloksena tulossa merkittäviä menetyksiä.

39 Sijoitukset tytäryhtiöissä

Nimi Milj. €	Konsernin omistusosuus, %	Kirjanpitoarvo
Vahinkovakuutustoiminta		
If Skadeförsäkring Holding Abp	100	1 886
If Skadeförsäkring Ab	100	1 178
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy	100	442
If P&C Insurance AS	100	43
CJSC If Insurance	100	9
SOAO Region	100	40
If Säkerhet AB	100	0
MSK Vesta	100	0
Henkivakuutustoiminta		
Henkivakuutusosakeyhtiö Mandatum	100	484
SE Sampo Life Insurance Baltic	100	11
If Livförsäkring Ab	100	7
OOO Region Life	100	2
Muu toiminta		
Oy Finnish Captive & Risk Services Ltd	100	0
If IT Services A/S	100	0
Riskienhallinta Oy	100	0
Barn i Bil AB	100	0
Sampo Capital Oy	100	1

Ei sisällä konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjä kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä.

40 Sijoitukset muissa kuin tytär- ja osakkuusyhtiöissä

Vahinkovakuutustoiminta

Pörssiosakkeet

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista, %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
Topdanmark A/S	Tanska	1 889 076	11,17 %	178
Veidekke ASA	Norja	11 649 680	8,57 %	70
Cardo AB	Ruotsi	2 847 223	10,55 %	60
Nobia AB	Ruotsi	14 632 850	8,35 %	60
Höganäs AB B	Ruotsi	2 627 824	7,49 %	42
Clas Ohlson AB B	Ruotsi	2 742 908	4,18 %	38
TeliaSonera AB	Ruotsi	5 200 000	0,12 %	26
Hennes & Mauritz AB B	Ruotsi	610 800	0,07 %	24
Lindab International AB	Ruotsi	3 086 818	3,92 %	22
Gunnebo AB	Ruotsi	8 036 166	10,59 %	21
Atlas Copco AB B	Ruotsi	2 071 515	0,17 %	19
Sectra AB B	Ruotsi	4 356 300	11,82 %	18
ABB Ltd	Sveitsi	1 290 000	0,06 %	17
Yara International ASA	Norja	448 750	0,15 %	14
Astra Zeneca Plc	Iso-Britannia	429 500	0,03 %	14
Volvo AB B	Ruotsi	2 225 372	0,10 %	13
Scania AB B	Ruotsi	1 416 306	0,18 %	13
BE Group AB	Ruotsi	2 998 600	6,00 %	13
Svedbergs i Dalstorp AB B	Ruotsi	2 298 600	10,84 %	10
StatoilHydro ASA	Norja	490 500	0,02 %	9
Sandvik AB	Ruotsi	920 000	0,08 %	8
SSAB Svenskt Stål AB A	Ruotsi	644 000	0,20 %	8
Nederman Holding AB	Ruotsi	1 160 400	9,90 %	8
Nolato AB B	Ruotsi	1 062 584	4,04 %	6
VBG AB B	Ruotsi	524 200	3,83 %	4
Vestas Wind Systems A/S	Tanska	82 900	0,04 %	4
A P Moller - Maersk B	Tanska	600	0,03 %	3
B&B Tools B	Ruotsi	264 500	0,93 %	2
TTS Marine ASA	Norja	3 396 306	5,00 %	2
G & L Beijer B	Ruotsi	135 000	0,64 %	2
Equinox Offshore Accommodation Ltd	Singapore	2 610 000	4,97 %	2
CTT Systems AB	Ruotsi	511 200	4,71 %	1
Fingrid Oyj B	Suomi	25	0,75 %	1
Sberbank	Venäjä	280 487	0,00 %	1
Bergen Group AS	Norja	667 696	1,39 %	0
LUKOIL	Venäjä	7 070	0,00 %	0
Aktia Säästöpankki Oyj A	Suomi	34 125	0,05 %	0
Aktia Säästöpankki Oyj R	Suomi	17 062	0,03 %	0
Transneft (pref)	Venäjä	150	0,01 %	0

Pörssiyhtiöt yhteensä

733

Muut yhtiöt

36

Sijoitusrahastot

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
WD Power Investment	Suomi	2 523		0
PMI Venture Fund L.P. (CIM Venture Fund for Creative Industries L.P.)	Suomi	70 144		0
WD Power Investment	Yhdysvallat	18 268		0
Mandatum Pääomarahasto II Ky EUR	Suomi	126 500		1
Private Energy Market Fund L.P.	Suomi	304 575		3
Mandatum Pääomarahasto II Ky USD	Yhdysvallat	511 200		3
EQT III UK No.1 L.P. (EQT Northern Europe UK No 1 L.P.)	Suomi	1 184 784		5
Mandatum Pääomarahasto I Ky	Suomi	690 227		6
EQT IV (No 1) Limited Partnership	Suomi	945 452		6
Goldman Sachs Loan Partners I L.P.	Yhdysvallat	1 237 422		10
Goldman Sachs Loan Partners I L.P. Debt EUR	Caymansaaret	1 719 753		17
Goldman Sachs Loan Partners I L.P. Debt USD	Yhdysvallat	5 840 777		39
Fund of support of small business	Venäjä	1		0
Equity Fund North-West Trust Company	Venäjä	6 368		0
Mixed investments Fund North-West Trust Company	Venäjä	8 984		0
APS Japan Growth Fund JPY	Japani	141 555		8
Danske Invest European Opportunities Kasvu	Suomi	12 620 831		10
iShares Nikkei 225 DE	Tanska	1 491 000		12
SPDR Trust Series 1 S&P500 ETF	Yhdysvallat	190 000		15
APS Small Cap Alpha Fund	Irlanti	184 320		16
Aberdeen Global Asia Pacific Equity Fund	Luxemburg	463 103		18
iShares DJ Euro Stoxx 50 ETF	Irlanti	672 200		20
Gartmore Latin America A	Luxemburg	1 521 261		24
Danske Invest North America Enhanced Index Kasvu USD	Suomi	26 369 493		26
Danske Invest Japan Osake Kasvu JPY	Suomi	315 965 078		28
Danske Invest US Small Cap Value Kasvu USD	Suomi	26 386 762		32
iShares S&P 500 Index Fund ETF	Yhdysvallat	595 000		46
Danske Invest Europe Enhanced Index Kasvu	Suomi	37 941 655		53
Danske Invest Emerging Asia Kasvu	Suomi	2 210 726		59
Sijoitusrahastot yhteensä				458

Osakkeet ja osuudet yhteensä

1 227

Henkivakuutustoiminta

Pörssiosakkeet

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
Alma Media Oyj	Suomi	6 655 512	8,92	49
Amanda Capital Oyj	Suomi	2 053 296	9,02	4
Amer Sports Oyj	Suomi	1 600 430	1,32	11
Basware Oyj	Suomi	550 000	4,80	8
Comptel Oyj	Suomi	19 569 925	18,28	15
Elisa Corporation	Suomi	650 000	0,39	10
Finnair Oyj	Suomi	2 400 000	1,87	9
Finnlines Oyj	Suomi	773 500	1,65	5
Fortum Oyj	Suomi	1 825 886	0,21	35
Kemira Oyj	Suomi	2 617 736	1,69	27
Kesko Oyj	Suomi	515 153	0,52	12
Konecranes Oyj	Suomi	500 000	0,81	10
Lassila & Tikanoja Oyj	Suomi	2 231 238	5,75	36
Metso Oyj	Suomi	855 659	0,57	21
Neste Oil Oyj	Suomi	1 051 088	0,41	13
Nokia Oyj	Suomi	2 950 000	0,08	26
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	947 085	0,76	16
Norvestia Oyj	Suomi	1 789 538	11,68	13
Oriola KD Oyj	Suomi	2 295 086	1,52	10
Outokumpu Oyj	Suomi	915 000	0,50	12
Pöyry Oyj	Suomi	804 200	1,36	9
Salcomp Oyj	Suomi	3 724 000	9,55	7
Sanoma Oyj	Suomi	792 001	0,49	12
Stora Enso Oyj	Suomi	2 500 000	0,32	12
Teleste Oyj	Suomi	1 679 200	9,43	6
Turvatiimi Oyj	Suomi	5 699 436	5,04	1
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	2 700 000	0,52	22
Uponor Oyj	Suomi	1 557 789	2,13	23
Vaisala Oyj	Suomi	766 650	4,21	19
YIT Oyj	Suomi	5 507 004	4,33	80
Yhteensä				535

Muut pörssihtiöt 22

Pörssihtiöt yhteensä 558

Muut yhtiöt

Metsä Tissue Oyj Suomi 553 407 6,07 11

Sijoitusrahastot

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
Danske Invest Emerging Asia Kasvu	Suomi	1 820 318		48
Danske Invest Emerging Markets Debt Kasvu	Suomi	15 226 632		26
Danske Invest European Opportunities Kasvu	Suomi	19 375 369		16
Danske Invest High Yield Kasvu	Suomi	112 728 951		131
Danske Invest Japani Osake Kasvu	Suomi	403 618 921		36
Danske Invest Trans-Balkan kasvu	Suomi	465 974		5
Fourton Odysseus Kasvu		102 880		16

Pääomarahastot

Milj. €	Maa			
ANL Kiinteistöt I Ky.	Suomi			20
Amanda III Eastern Private Equity Ky	Suomi			7
CapMan Real Estate I Ky	Suomi			13
Mandatum Pääomarahasto I Ky	Suomi			10
Yhteensä				338

Muut osakkeet ja osuudet 38

Kotimaiset osakkeet ja osuudet yhteensä 934

Muut yhtiöt

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista, %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
BenCo Insurance Holding B.V.	Alankomaat	389 329	10,00	7
EQT IV ISS Co-investment Limited Partnership	Iso-Britannia	872 610	12,52	9

Ulkomaiset sijoitusrahastot

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista, %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
APS Japan Growth Fund	Irlanti	183 278		10
Aberdeen Global Asia Pacific Equity Fund	Iso-Britannia	1 053 348		40
Brevan Howard Fund B	Yhdysvallat	817 500		6
Comac Global Macro Fund	Yhdysvallat	1 000 000		7
Comgest Panda	Luxemburg	19 776		32
Danske Invest High Dividend A	Luxemburg	1 533 834		26
GSAMI China Funds X EUR Accumulation Class Shares	Yhdysvallat	700 000		8
Gartmore Latin America A	Iso-Britannia	2 475 895		40
Goldman Sachs Asset Management Liquidity Partners 2007	Yhdysvallat	512 415		21
iShares S&P 500 Index Fund ETF	Yhdysvallat	1 401 690		109
Lloyd George Asia Small Companies Fund	Hong Kong	233 008		16
New Russian Generation Limited	Iso-Britannia	6 360 905		8
Prosperity Cub Fund	Iso-Britannia	237 181		46
Prosperity Russia Domestic Fund	Iso-Britannia	38 836 000		14
Richelieu France	Ranska	32 410		10
The Lyxor DJ Eurostoxx 50 ETF	Ranska	3 424 853		103
The Lyxor ETF DJ Stoxx 600 Insurance	Ranska	955 257		14
The Lyxor ETF MSCI India	Ranska	977 483		10
iShares DJ US Oil Equipment and Services	Yhdysvallat	455 000		14

Ulkomaiset pääomarahastot

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista, %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
Access Capital L.P.	Iso-Britannia			7
BOF III CV Investors LP (Gilde Buyout Fund III)	Iso-Britannia			6
Behrman Capital III L.P.	Yhdysvallat			8
CapMan Buyout VIII (Guernsey) L.P.	Iso-Britannia			6
CapMan Equity VII B L.P.	Iso-Britannia			8
Duke Street Capital Structured Solutions	Iso-Britannia			22
EQT IV (No. 1) Limited Partnership	Iso-Britannia			6
EQT V (General Partner) LP	Iso-Britannia			10
Goldman Sachs Loan Partners I, L.P.	Yhdysvallat			14
Goldman Sachs Loan Partners I, L.P. Debt EUR	Yhdysvallat			22
Goldman Sachs Loan Partners I, L.P. Debt USD	Yhdysvallat			52
Goldman Sachs Petershill Fund Offshore, L.P.	Yhdysvallat			14
Montagu Fund III L.P.	Iso-Britannia			7
Mount Kellet Capital Partners (Cayman), L.P.	Yhdysvallat			13
Pai Europe IV L.P.	Iso-Britannia			6
Russia Partners II L.P.	Yhdysvallat			7
Thomas H. Lee Equity Fund V L.P.	Yhdysvallat			6
VenCap 9 LLC (Preferential Equity Investors II LLC)	Iso-Britannia			6

Yhteensä**769**

Muut osakkeet ja osuudet

86

Ulkomaiset osakkeet ja osuudet yhteensä**856****Osakkeet ja osuudet yhteensä****1 789**

Omistusyhteisö

Kotimaiset muut kuin pörssiyhtiöt

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista, %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	Suomi	57	80,28	14
Muut	Suomi			6
Kotimaiset osakkeet ja osuudet yhteensä				20

Ulkomaiset pääomarahastot

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo / käypä arvo
Behrman Capital III L.P.	Yhdysvallat			5
Muut osakkeet ja osuudet				11
Ulkomaiset osakkeet ja osuudet yhteensä				16
Osakkeet ja osuudet yhteensä				36

Taulukko sisältää yli 5 milj. euron omistukset (käypä arvo) ja pörssiyhtiöistä lisäksi yli 5 prosenttia ylittävät omistukset.

4.1 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Hallitus päätti 11. helmikuuta 2010 pidetyssä kokouksessa ehdottaa 13. huhtikuuta 2010 pidettävälle yhtiökokoukselle vuodelta 2009 jaettavan osingon määräksi 1,00 euroa osakkeelta (yht. 561 282 390 euroa). Maksettavat osingot kirjataan vuoden 2010 tilinpäätöksen omaan pääomaan kertyneiden voitovarojen vähennykseksi.

Emoyhtiön tuloslaskelma

Milj. €	Liite	2009	2008
Liiketoiminnan muut tuotot	1	14	9
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-9	-7
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-2	-2
Muut henkilösivukulut		-1	-1
Poistot ja arvonalentumiset	2		
Suunnitelman mukaiset poistot		0	-1
Liiketoiminnan muut kulut	3	-18	-13
Liikevoitto		-15	-14
Rahoitustuotot ja -kulut	5		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		488	381
Tuotot muista osuuksista		81	133
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Saman konsernin yrityksiltä		8	10
Muilta		11	68
Muut tuotot ja kulut sijoituksista		-7	3
Muut korkotuotot		39	7
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Saman konsernin yritykselle		-1	-
Muille kuin saman konsernin yrityksille		-89	-37
Valuuttatulos		8	14
Voitto ennen veroja		522	565
Tuloverot			
Tilikauden verot			-14
Aikaisempien tilikausien verot		2	1
Laskennalliset verot		7	2
Tilikauden voitto		531	554

Emoyhtiön tase

Miij. €	Liite	2009	2008
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	6		
Aineettomat oikeudet		0	0
Muut pitkävaikutteiset menot		1	1
Aineelliset hyödykkeet	7		
Rakennukset ja rakennelmat		1	1
Koneet ja kalusto		1	1
Muut aineelliset hyödykkeet		2	2
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	8	2 370	2 370
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	9	122	122
Osuudet omistusyhteisyriksissä	10	5 168	-
Muut osakkeet ja osuudet	11	41	1 710
Muut saamiset	12	14	1 062
Lyhytaikaiset saamiset			
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		3	5
Laskennalliset verosaamiset	20	11	6
Muut saamiset	13	29	36
Siirtosaamiset	14	55	13
Rahat ja pankkisaamiset		412	35
VASTAAVAA YHTEENSÄ		8 229	5 364
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	15		
Osakepääoma		98	98
Ylikurssirahasto		-	1 160
Käyvän arvon rahasto		-3	-1 759
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		1 527	-
Muut rahastot			
Vararahasto		-	366
Muut rahastot		273	273
Edellisten tilikausien voitto/tappio		4 108	3 993
Tilikauden voitto		531	555
		6 534	4 686
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		37	597
Joukkovelkakirjalainat		962	-
Eläkelainat		130	-
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Yritystodistukset		466	-
Laskennalliset verovelat	20	-	2
Muut velat	18	37	36
Siirtovelat	19	63	43
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		8 229	5 364

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

Milj. €	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	523	564
Oikaisut:		
Poistot	0	1
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	1	1
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	23	-3
Muut oikaisut	10	568
Oikaisut yhteensä	34	566
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Sijoitukset*	1 096	90
Muut varat	-7	1
Yhteensä	1 089	91
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	7	0
Muut velat	2	-2
Maksetut korot	-62	-37
Maksetut tuloverot	-5	-9
Yhteensä	-58	-48
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	1 587	1 173
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytä- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	-1 759	-
Luovutustulot tytä- ja osakkuusyhtiöosakkeista	-	1
Muut sijoitukset	-	-522
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	0	0
Investointeihin käytetyt nettorahavarat	-1 759	-521
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Omien osakkeiden hankinta	-1	-167
Maksetut osingot	-444	-678
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, liikkeeseen laskut	2 002	-
Liikkeeseen lasketut velkakirjat, lyhennykset	-1 008	-
Rahoituksesta kertyneet nettorahavarat	549	-845
Rahavirrat yhteensä	377	-193
Rahavarat tilikauden alussa	35	228
Rahavarat tilikauden lopussa	412	35
Rahavarojen nettomuutos	377	-193

* Sijoitukset sisältävät sekä sijoituskiinteistöt että rahoitusvarat.

Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:

Milj. €	2009	2008
Saadut korot	17	83
Maksetut korot	62	37
Saadut osingot	569	514

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Sampo Oyj:n tilinpäätös liitetietoineen on laadittu suomalaisen kirjanpitolain ja -asetuksen mukaisesti. Sampo Oyj:n erillistilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät olennaisesti poikkea konsernin IFRS- standardien mukaisen tilinpäätöksen laatimisperiaatteista. Rahoitusvälineet on arvostettu markkinoilta saatuaan käypään arvoon. Konsernin laatimisperiaatteet kerrotaan alkaen sivulta 87.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

1 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2009	2008
Tuotot kiinteistöomaisuudesta	2	2
Muut tuotot	13	8
Yhteensä	14	9

2 Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2009	2008
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineellisista hyödykkeistä	0	0
Aineettomista hyödykkeistä	0	0
Yhteensä	0	-1

3 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2009	2008
Vuokratulot	-3	-3
Kulut kiinteistöomaisuudesta	-1	-1
Kiinteistöomaisuuden luovutustappiot		-1
Muut kulut	-14	-8
Yhteensä	-18	-13

Erä Muut kulut sisältää mm. hallinto- ja IT-kulut sekä palkkiot ulkopuolisista palveluista.

4 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. €	2009	2008
KHT-yhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	-0,3	-0,2
Veroneuvonta	0,0	-0,0
Muut palkkiot	0,0	-0,0
Yhteensä	-0,4	-0,3

5 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2009	2008
Saadut osingot yhteensä	569	514
Korkotuotot yhteensä	58	84
Korkokulut yhteensä	-90	-37
Myyntivoitot yhteensä	1	5
Myyntitappiot yhteensä	-23	0
Valuuttatulos	8	14
Muut	16	-1
Yhteensä	538	579

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

6 Aineettomat hyödykkeet

Milj. €	2009		2008	
	Informaatio- teknologia	Muut hyödykkeet	Informaatio- teknologia	Muut hyödykkeet
Hankintameno tilikauden alussa	3	2	3	2
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-3	-1	-3	-1
joista vähennysten kertyneet poistot	-	-	-	-
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	0	1	0	1

7 Aineelliset hyödykkeet

Milj.€	2009		2008	
	Rakennukset ja rakennelmat	Muut aineelliset hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut aineelliset hyödykkeet
Hankintameno tilikauden alussa	4	4	15	11
Lisäykset	0	0	0	1
Vähennykset	-2	-	-13	-8
Siirrot erien välillä	-	-	1	-
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-1	0	-1	-7
joista vähennysten kertyneet poistot	0	-	0	7
Kertyneet arvonalentumiset tilikauden alussa	0	-	-1	-
joista vähennysten kertyneet arvonalentumiset	-	-	1	-
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	-1
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	1	3	3	3

8 Osuudet saman konsernin yrityksissä

Milj. €	2009	2008
Hankintameno tilikauden alussa	2 370	2 370
Vähennykset	-	-
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	2 370	2 370

9 Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Milj. €	2009	2008
Hankintameno tilikauden alussa	122	128
Lisäykset	22	-
Vähennykset	-23	-6
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	122	122

Saamiset ovat tytäryhtiöiden liikkeeselaskemia pääomalainoja. Lisätietoja konsernin liitetiedossa nro 29 Rahoitusvelat.

10 Osuudet omistusyhteisyriksissä

Milj. €	2009	2008
Hankintameno tilikauden alussa	0	1
Lisäykset	5 168	-
Vähennykset	-	-1
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	5 168	0

I1 Muut osakkeet ja osuudet

Mij. €	2009 Arvonmuutokset			2008 Arvonmuutokset		
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Myytävissä olevat osakkeet	36	23	1 733	1 705	2	-1 792

Kiinteistöosakkeiden muutoslaskelma

Mij. €	2009	2008
Hankintameno tilikauden alussa	5	5
Vähennykset	0	0
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	5	5
Jälleenhankintahinnan ja kirjanpitoarvon erotus	0	0

I2 Sijoitusten muut saamiset

Mij. €	2009 Arvonmuutokset			2008 Arvonmuutokset		
	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut	Käypä arvo	Tulokseen kirjatut	Käyvän arvon rahastoon kirjatut
Markkinaraha	-	-	-	1 062	1	4
Joukkovelkakirjalainat	14	-	-	0	-	-
Yhteensä	14	-	-	1 062	1	4

I3 Muut saamiset

Mij. €	2009	2008
Arvonlisäverosaaminen	-	34
Kauppahintasaamiset	16	1
Muut	13	1
Yhteensä	29	36

I4 Siirtosaamiset

Mij. €	2009	2008
Siirtyvät korot	53	12
Muut	3	1
Yhteensä	55	13

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

15 Emoyhtiön oman pääoman muutoslaskelma

Milj. €	Sidottu pääoma				Vapaa pääoma			Yhteensä
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vara- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	
Kirjanpitoarvo 1.1.2008	98	1 160	366	26	-	273	4 844	6 768
Osingonjako							-686	-686
Osinkojen palautus							3	3
Myytävikissä olevat rahoitusvarat								
omaa pääomaan kirjattu määrä				-1 784				-1 784
tuloslaskelmaan siirretty määrä				-2				-2
Omien osakkeiden hankinta							-167	-167
Tilikauden voitto							555	555
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	98	1 160	366	-1 759	-	273	4 548	4 686

Milj. €	Sidottu pääoma				Vapaa pääoma			Yhteensä
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vara- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	
Kirjanpitoarvo 1.1.2009	98	1 160	366	-1 759	-	273	4 548	4 686
Siirrot oman pääoman erien välillä		-1 160	-366		1 527			0
Osingonjako							-449	-449
Osinkojen palautus							11	11
Myytävikissä olevat rahoitusvarat								
omaa pääomaan kirjattu määrä				17				17
tuloslaskelmaan siirretty määrä				1 739				1 739
Omien osakkeiden hankinta							-1	-1
Tilikauden voitto							531	531
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	98	0	0	-3	1 527	273	4 640	6 534

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Milj. €	2009	2008
Emoyhtiö		
Tilikauden voitto	531	555
Kertyneet voittovarot	4 108	3 993
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	1 527	-
Muut rahastot	273	273
Jakokelvottomat erät	-3	-1 759
Yhteensä	6 436	3 061

16 Osakepääoma

Tiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitteessä 34 Oma pääoma.

17 Velat, joilla huonompi etuoikeus

	2009	2008
Debenttuurilaina, nimellisarvoltaan 600 meur, call 21.4.09 due 2014	37	597
- vuosittainen kiinteä korko 4,625 % 4/2009 asti, jonka jälkeen vaihtuva korko		

18 Muut velat

	2009	2008
Lunastamattomat osingot	29	35
Johdannaiset	7	0
Muut	1	1
Yhteensä	37	36

19 Siirtovelat

Milj. €	2009	2008
Siirtyvät korot	47	19
Muut	16	23
Yhteensä	63	43

Tuloveroja koskevat liitetiedot

20 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Milj. €	2009	2008
Laskennalliset verosaamiset		
Tappiot	5	-
Jaksotuserot	6	4
Käyvän arvon rahasto	1	1
Yhteensä	12	5
Laskennalliset verovelat		
Jaksotuserot	-2	-2
Yhteensä, netto	11	3

Vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

21 Eläkevastuut

Sampo Oyj:n henkilöstön perus- ja lisäeläketurva on hoidettu vakuutuksilla Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varmassa ja Mandatum Henkivakuutus-osakeyhtiössä.

22 Vuokravastuut

Milj. €	2009	2008
Yhden vuoden kuluessa	1	3
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	3	4
Yli viiden vuoden kuluessa	2	3
Yhteensä	7	9

23 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	2009	2008
Merkintäsitoumukset	3	4
Annetut sitoumukset yhteensä	3	4
konserniyhtiöille tai niiden puolesta	-	-
osakkuusyhtiöille tai niiden puolesta	-	-

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

24 Henkilöstön lukumäärä

	2009 Tilikautena keskimäärin	2008 Tilikautena keskimäärin
Kokoaikainen henkilöstö	51	51
Osa-aikainen henkilöstö	1	1
Määräaikainen henkilöstö	1	1
Yhteensä	53	53

25 Johdon palkat ja palkkiot

(tuhatta euroa)		2009	2008
Konsernijohtaja Björn Wahlroos	1.1.–7.4.2009	572	1 806
Konsernijohtaja Kari Stadigh	8.4.–31.12.2009	892	-
Konsernijohtajan varamies Kari Stadigh	1.1.–7.4.2009	336	1 104
Björn Wahlroosin työsuhde jatkui 30.6.2009 saakka.		267	-
Hallituksen jäsenet			
Björn Wahlroos		120	-
Tom Berglund		80	80
Anne Brunila		80	80
Veli-Matti Mattila		80	-
Eira Palin-Lehtonen		80	80
Jukka Pekkarinen		80	80
Christoffer Taxell		80	80
Matti Vuoria		100	100

Vuonna 2008 hallitukseen kuuluivat lisäksi puheenjohtajana Georg Ehnrooth ja jäsenenä Lydur Gudmundsson. Puheenjohtajan palkkio oli 160 000 euroa ja jäsenen palkkio 80 000 euroa.

Eläkesitoumukset

Konsernijohtajan ja konsernijohtajan varamiehen eläkeikä on 60 vuotta, jolloin eläke-etuus on 60 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta.

Osakeomistuksia koskevat liitetiedot

26 Osakeomistukset 31.12.2009

Yhtiön nimi	Osakkeiden Omistusosuus-%	kirjanpitoarvo milj. €
Saman konsernin yritykset		
Vahinkovakuutustoiminta		
If Skadeförsäkring Holding AB, Tukholma Ruotsi	100,00	1 886
Henkivakuutustoiminta		
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, Helsinki Suomi	100,00	484
Kiinteistöyhtiötoiminta		
Kiinteistö Oy Hervannan Tieteenkatu 1, Tampere Suomi	100,00	1
Muu toiminta		
Sampo Capital Oy, Helsinki Suomi	100,00	1

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Helsingissä 11. päivänä helmikuuta 2010

SAMPO OYJ
Hallitus

Tom Berglund

Anne Brunila

Veli-Matti Mattila

Eira Palin-Lehtinen

Jukka Pekkarinen

Christoffer Taxell

Matti Vuoria

Björn Wahlroos
Hallituksen puheenjohtaja

Kari Stadigh
Konsernijohtaja

Tilintarkastuskertomus

Sampo Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Sampo Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2009–31.12.2009. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä

suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Yhtiökokouksen päätöksen perusteella annettavat lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 3. maaliskuuta 2010

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Tomi Englund KHT

” Tämä oli
23. peräkkäinen
vuosineljännes,
jona yhdistetty
kulusuhde
alitti pitkän
aikavälin tavoit-
teemme 95 %.”

---

*Kari Stadigh If Vahinkovakuutuksen vuoden
2009 tuloksesta 11.2.2010.*

SIJOITTAJALLE

Sijoittajasuhdetietoa	174
Sampo.com	175
Yhteystiedot	176

Sijoittajasuhdetietoa

Taloudellinen informaatio vuonna 2010

Vuosikertomus on luettavissa Sammon internetsivustolla osoitteessa www.sampo.com/vuosikertomus. Painetun vuosikertomuksen voi tilata edellä mainitusta internetosoitteesta, puhelimitse numerosta 010 516 0033 tai postitse osoitteesta Sampo Oyj Sijoittajasuhteet, Fabianinkatu 27, 00100 Helsinki.

SAMPO JULKAISEE VUONNA 2010 KOLME OSAVUOSIKATSAUSTA

Q1 5. toukokuuta
osavuositarkastus ajalta 1.1.–31.3.2010

Q2 11. elokuuta
osavuositarkastus ajalta 1.1.–30.6.2010

Q3 3. marraskuuta
osavuositarkastus ajalta 1.1.–30.9.2010

Osavuositarkastukset sekä katsauksia täydentävät esitysaineistot ovat luettavissa Sammon internetsivustolla.

Osoitteessa www.sampo.com on luettavissa myös Sammon julkaisemat tiedotteet, kuukausittain päivitettävä omistajaluettelo sekä muuta sijoittajainformaatiota.

Yhtiökokous

Sampo Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina 13.4.2010 klo 14.00 Helsingin Messukeskuksen kongressisiiressä osoitteessa Messuaukio 1, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden luettelo aloitetaan klo 12.30.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä 30.3.2010 rekisteröity Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on merkitty hänen henkilökohtaiselle suomalaiselle arvo-osuustililleen, on rekisteröity yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua viimeistään 8.4.2010 kello 10. Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- a Internetsivujen kautta osoitteessa www.sampo.com/yhtiokokous
- b Puhelimitse numeroon 010 516 0028 (arkisin klo 9.00–16.00)
- c Telefaksilla numeroon 010 516 0623 tai
- d Kirjeitse osoitteeseen Sampo Oyj, Osakastoimi, Fabianinkatu 27, 00100 Helsinki.

A-OSAKKEEN PERUSTIEDOT

Pörssi	Nasdaq OMX Helsinki
Lista	OMXH Suuret Yhtiöt
Toimiala	Rahoitus
Listautumispäivämäärä	14.1.1988
Kaupankäyntitunnus	SAMAS (OMX)
Bloomberg	SAMAS FH
Reuters	SAMAS.HE
ISIN-koodi	FI0009003305
Osakkeiden lukumäärä	560 172 390
Äänimäärä/osake	1/osake

B-OSAKKEEN PERUSTIEDOT

ISIN-koodi	FI0009006613
Osakkeiden lukumäärä (listaamaton)	1 200 000
Äänimäärä/osake	5/osake

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva omistaa kaikki B-sarjan osakkeet. B-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan vaatimuksesta muuttaa A-sarjan osakkeeksi.

Tutustu uudistuneeseen www.sampo.com -sivustoomme

SAMPO GROUP

Kirjosta haluttuna Tilaukset Valitse Tarkennettu haku

ETUSIVU KONSERNI HALLINNOINTI SIIJOITTAJAT JA MEDIA SAMPO-OPAS TIEDOTTEET MATERIAALIT YHTEYDET

Uusi Sampo.com julkaisti Sammon uusi verkkosivusto 8.12.2009

Sampo.com on uudistunut. Sivustolla on nyt uusia ominaisuuksia ja englanninkielinen versio.

Tutustu Sijoittajat ja Media -osiosta.

ILMOITTAUDU YHTIÖKOKOUKSEEN

TUTUSTU VUOSIKERTOMUKSEEN VERKOSSA

Tiedotteet

- Arvopaperimarkkinain 2 luvun 9 pykälässä tarkoitettu liputusilmoitus Pöytäkirja
- Sampo aloittaa omien A-osakkeiden hankinnan Pöytäkirja
- Sammon jouklahjoitus Nuorten Krisipisteelle Lehdistö / Joste
- Arvopaperimarkkinain 2 luvun 9 pykälässä tarkoitettu liputusilmoitus Pöytäkirja
- Sampo aloittaa omien A-osakkeiden hankinnan Pöytäkirja
- Sammon jouklahjoitus Nuorten Krisipisteelle Lehdistö / Joste
- Arvopaperimarkkinain 2 luvun 9 pykälässä tarkoitettu liputusilmoitus Pöytäkirja
- Sampo aloittaa omien A-osakkeiden hankinnan Pöytäkirja
- Sammon jouklahjoitus Nuorten Krisipisteelle Lehdistö / Joste

LUE UUSIMMAT TIEDOTTEET

Osake

Sampo A-osake (SAMAS)

Kurssi: **17,64 €** Muutos: **0,26 €** Muutos: **+ 1,50 %**
 Ylin: **17,74 €** Alin: **17,38 €**
 Vaihto: **541 080**

17.5
17.0
16.5
16.0

01/11/2009 01/12/2009 01/01/2010

Tiedot viivästetty 15 min © Investis File

Avaa osakemonitori

Kalenteri

Valitse tapahtumatyyppi tai ajankohta

Kaikki Tulosjulkistus

Sijoittajataapaaminen Yhtiökokous

Hiljainen aika Muu tapahtuma

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU
28	29	30	31	01	02	03
04	05	06	07	08	09	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

January 2010 **View Calendar**

Sampo-konserni

Sampo-konserniin kuuluvat Pohjoismaiden johtava vahinkovakuutusyhtiö If, henkivakuutusyhtiö Mandatum Life sekä konserniin emoyhtiö Sampo Oyj.

if
If Vahinkovakuutusyhtiö

MANDATUM LIFE
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö

Ota yhteyttä

Ota yhteyttä Sampo-konserniin. Voit lähettää palautteesi tai kysymyksesi tällä lomakkeella. Yhteystietosi voit antaa painettuasi "Läheta"-painiketta.

Send

Osavuosisikatsaus

Sammon osavuosisikatsaus tammi-syyskuulta 2009 julkaistiin 4.11.2009.

= Lue Lisää

Konsernijohtajan haastattelu

Jyrki Koulu mies haastatteli Sampo-konserniin konsernihoitajaa Kar Stadighia Sammon kolmannen kvartaalin osavuosisikatsuksen julkistamisen yhteydessä.

* Konsernihoitajan haastattelu Q3 2009 tuloksesta

Tietoa sivuista

Selainsuositukset
Evästeiden käyttö

Ladattavat ohjelmit
Tietosuojat

Käyttöehdot
Sivukartta

Sampo Oyj

Feblianinkatu 27
00100 Helsinki

Puh 010 516 0100
Fax 010 516 0016

Copyright

Sampo Oyj
2009

OTTA YHTEYTTÄ

Lähetä Tuloista

YHTEYSTIETOJA

Osoite

Sampo Oyj
Fabianinkatu 27
00100 Helsinki

Puhelinvaihde

010 516 0100

Faksi

(09) 228 90 434 tai 010 516 0016

Internet

www.sampo.com

Sähköposti

etunimi.sukunimi@sampo.fi

Y-tunnus

0142213-3

Rekisteröity kotipaikka

Helsinki

Konserniin kuuluvien yhtiöiden yhteystiedot ovat saatavilla internetosoitteesta www.sampo.com.

SIJOITTAJASUHTEET

Jarmo Salonen

Johtaja, sijoittajasuhteet
ja konsernivesitintä
PUHELIN 010 516 0030
FAKSI 010 516 0016
SÄHKÖPOSTI jarmo.salonen@sampo.fi

Essi Nikitin

IR-päällikkö (äitiyslomalla)
PUHELIN 010 516 0066
FAKSI 010 516 0016
SÄHKÖPOSTI essi.nikitin@sampo.fi

OSAKASNEUVONTA

Kirsi Ylikoski

Palvelupäällikkö
PUHELIN 010 516 0068
FAKSI 010 516 0623
SÄHKÖPOSTI kirsi.ylikoski@sampo.fi

KONSERNIVIESTINTÄ

Jarmo Salonen

Johtaja, sijoittajasuhteet
ja konsernivesitintä
PUHELIN 010 516 0030
FAKSI 010 516 0016
SÄHKÖPOSTI jarmo.salonen@sampo.fi

MEDIASUHTEET

Maria Silander

Viestintäpäällikkö
PUHELIN 010 516 0031
FAKSI 010 516 0016
SÄHKÖPOSTI maria.silander@sampo.fi

VERKKOVIESTINTÄ

Carolina Orädd

Verkkoviestintäpäällikkö
PUHELIN 010 516 0065
FAKSI 010 516 0016
SÄHKÖPOSTI carolina.oradd@sampo.fi

JULKAISUT JA VERKKOVIESTINTÄ

Päivi Walldén

Viestintäpäällikkö
PUHELIN 010 516 0049
FAKSI 010 516 0016
SÄHKÖPOSTI paivi.wallden@sampo.fi

09

Vuosikertomus
verkossa
[www.sampo.com/
vuosikertomus](http://www.sampo.com/vuosikertomus)

SAMPO GROUP

Sampo Oyj
Fabianinkatu 27
00100 Helsinki
Puhelin 010 516 0100
Fax 09 228 90 434 tai 010 516 0016

www.sampo.com